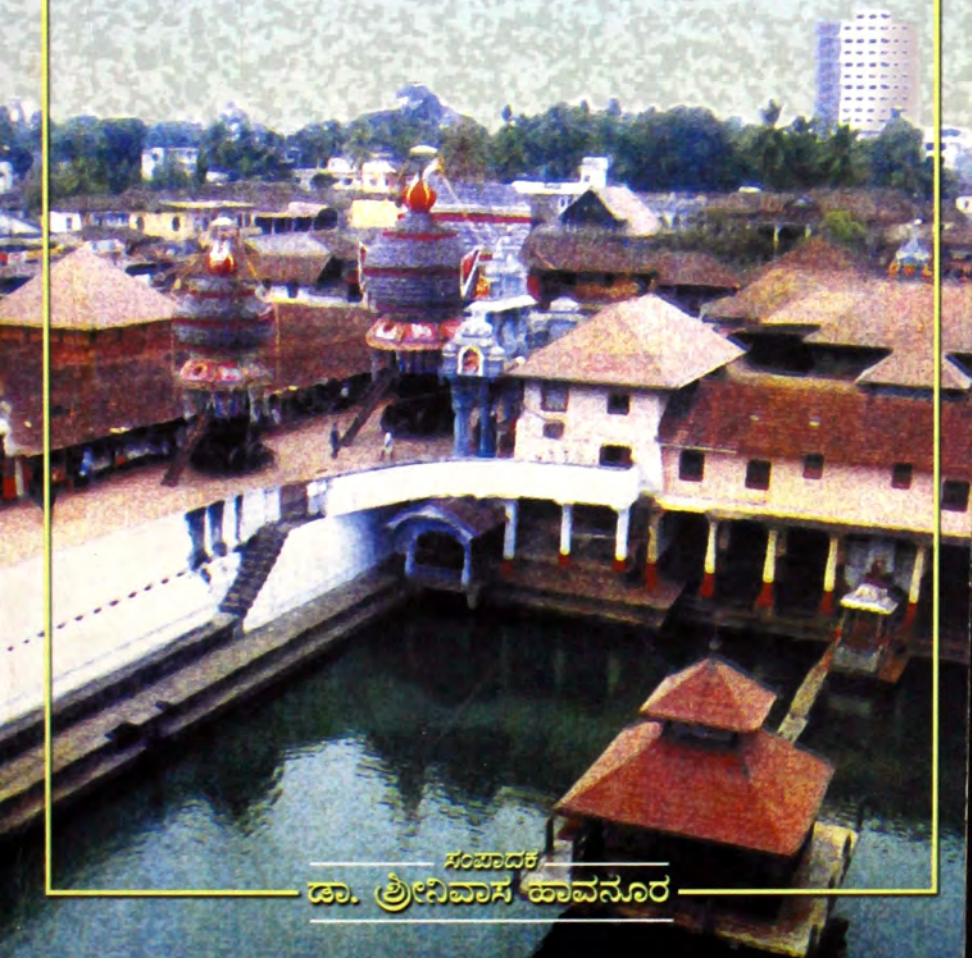

ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು

ಸಂಪಾದಕ
ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಂಪುಟ - ೩

ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು

ಸಂಪಾದಕರು

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರಕಾಶನ,
ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಂಗಳೂರು.

UDUPIYA PARISARADALLI PA.VEM. ACHARYARU : (Articles on Udupi, its Dignities and on Tulu Nadu). By P V. Acharya, Ed. by **Dr. Shrinivasa Havanur**.

Published by **Prasadhana Prakashana**, Bangalore - 560 040.

First Edition 2001

Pages · 175 + Illus.

Price · Rs. 88 / -

© PV. Acharya Vishvasta Samiti

ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು

ಪುಟಗಳು : ೧೭೫ + ೧೨ ಚಿತ್ರಗಳು. ೨೦೦೧

ಬೆಲೆ . ರೂ. ೮೮ / -

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರಕಾಶನ,

ಆಶ್ರಯ, ೩೬ ವಿನಾಯಕ ಲೇಔಟ್,

ವಿಜಯನಗರ III, ಬೆಂಗಳೂರು - ೪೦. (☎ ೩೩೮೪೫೨೯)

ವಿತರಕರು:

ಅತ್ರಿ ಬುಕ್ ಸೆಂಟರ್,

ಶರಾವತಿ ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್, ಬಲ್ಮಠ,

ಮಂಗಳೂರು - ೫೭೫ ೦೦೧. (☎ ೪೨೫೧೬೧)

ಶೋಭಾ ಬುಕ್ ಸ್ಟಾಲ್,

ಎಳ್ಳುಡಿ, ಪುತ್ತೂರು - ೧. (☎ ೨೨೩೧೮)

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ : ಪ್ರಸಾಧನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ಸ್,

ಭಾರತೀನಗರ, ಬಿಜ್ಜೆ, ಮಂಗಳೂರು - ೪. (☎ ೨೧೨೦೮೭)

ಮುದ್ರಕರು : ವೈಭವಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು - 10,

ದೂರವಾಣಿ: 3305720, 3201937

ಅರ್ಪಣ ಪದ್ಯ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ

ಮೂಜಗದ ಬಂಧನವ ಪರಿಹರಿಸಿದವ ನೀನು
ಬಂದಿಗಳ ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಬಂದೀಗೃಹದಿ;
ರಾಜರಾಜರ ಬೆರಳ ಸನ್ನೆಗೇ ಕುಣಿಸಿದವ
ತಲೆಮರೆಸಿ ಬೆಳೆದೆಯಲ ಗೋಪಾಲಕರ ವಶದಿ;
ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೆಳಕಿತ್ತ ಗೀತೆಯನು ಬೋಧಿಸಿದ
ನಿನಗೆ ನೂರಾರು ನಾರಿಯರಲ್ಲಿ ವ್ಯಭಿಚಾರ;
ಭಾರತದ ರುದ್ರನಾಟಕದ ನಾಯಕ ನೀನು
ಆಯುಧವ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಸಾರಥ್ಯವೆಸಗಿದವ !

ನೀನು ವಿಶ್ವದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಚಾರ್ಯ
ಅಣುಮಹತ್ತುಗಳೊಳಿತುಕೆಡಕುಗಳ, ಸುಖದುಃಖ -
ಭಾವಗಳ, ಮಾನವ್ಯದೈವಿಕಾಸುರಿ ತತ್ತ್ವ-
ಗಳ ಸಮಾವೇಶ ! ಓ ಆಜ್ಞೇಯ, ವಿಶ್ವರೂಪ !

- ಪಾ. ವೆಂ.

ಪರಿವಿಡಿ

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ (ಅರ್ಪಣ ಪದ್ಯ)
ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ - ಸಂಪಾದಕರಿಂದ

ಪುಟ

(ಅ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ

೧. ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು	೧೪
೨. ಮಠಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೇಲಾಟ ಇರಲಿಲ್ಲ	೧೮
೩. ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು	೨೦
೪. ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು	೨೨
೫. ಸೋದೆಯ ನೆನಪುಗಳು	೨೯
೬. ಒಂದು ಕಥೆ ; ಅದರ ವ್ಯಥೆ	೩೮

(ಆ) ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ

೭. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳೊಂದಿಗೆ	೪೨
೮. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ 'ಪ್ರಪಂಚ'	೪೬
೯. ಡಾ. ಟಿ. ಮಾಧವ ಪೈ	೫೨
೧೦. ಶ್ರೀ ತೋನ್ನೆ ಅನಂತ ಪೈ	೫೬
೧೧. ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಧ್ವರಾಜರು	೬೩
೧೨. ಕು. ಶಿ. - ಉತ್ಸಾಹದ ಬುಗ್ಗೆ	೭೦
೧೩. ಉಡುಪಿಯ ಕೆಲ ಪತ್ರಕರ್ತರು	೭೩
೧೪. ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು	೮೦

(ಇ) ತುಳು, ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ವಿಹಾರ

೧೫. ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು	೯೦
೧೬. 'ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೋ' ಹಾಗೂ 'ಸ್ವ' ವಿಚಾರ	೯೪
೧೭. ಪುತ್ತೂರು - ಶಬ್ದವಿವೇಚನೆ	೧೦೪
೧೮. 'ಗುಯ್ಯಲ್' - ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ	೧೦೬
೧೯. ಶಿವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಶಿವರೂಪ್ಯ	೧೦೯
೨೦. 'ಖಾವಂದ' ರಿಂದ 'ಬಿರ್ಕಡ್‌ಚೋತ್' ವರೆಗೆ	೧೧೩

(ಈ) ನೆನಪುಗಳು

೨೧. ನನ್ನ ಪತಿ - ಶ್ರೀಮತಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಆಚಾರ್ಯ	೧೧೯
೨೨. ನನ್ನ ಉಡುಪಿಯ ಜೀವನ - (ಪಾ.ವೆಂ.)	೧೨೬
೨೩. ಬದಲಾಗಿದೆ ಉಡುಪಿ	೧೪೧
೨೪. ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣ	೧೫೦

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಸಮಗ್ರ ಪಾ.ವೆಂ. ಪ್ರಕಟನ ಯೋಜನೆ	೧೬೭
ಪ್ರಮುಖ ಅಂಕಿತ ನಾಮ ಸೂಚಿ	೧೭೫

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಹೆಸರೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಪಾ.ವೆಂ. ಹರಟೆಗಾರರಾಗಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಅವರ ಲಾಂಗೂಲ ಚಾಲನೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಉಡುಪಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಎಳವೆಯಿಂದಲೂ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಆತ್ಮೀಯ ಭಾವನೆ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಅದು ಅವರ ತವರೂರು. ೨೫ ವರ್ಷದವರಿರುವಾಗಲೇ 'ತಾಯಿ ಮನೆ'ಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ದಶಕಗಳನ್ನು ಕಳೆದರೇನೂ ನಿಜ. ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಏನಾದರೂ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. (ಮಕ್ಕಳು ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದೂ ಒಂದು ಕಾರಣ). ಹೀಗಾಗಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನಗಳು ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ ಪರಿಸರ, ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು, ಶಬ್ದವಿಹಾರ ಹಾಗೂ ನೆನಪುಗಳು - ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದೆ. ಸುರುವಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಉಡುಪಿಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರನ್ನು ಕುರಿತು ತಾವು ಕೇಳಿದ ಕೌತುಕಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಕಂಡಿದ್ದ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದದ್ದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಸ್ವಂತಿಕೆ ಇದೆ.

ಇಂಥ ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀಗಳವರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಹದು. ಅವರು ಹಲವಾರು ವೈರುಧ್ಯಮಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಶ್ರೀಗಳವರ ಮನೋಭೂಮಿಕೆ ಎಂತಹದು, ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವು ಏನು ಎಂಬುದು ಪಾವೆಂ ಲೇಖನದಿಂದ ಮನದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಳ ನಿಲುವೆಯನ್ನು - 'ಬದುಕನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲಾರದು' ಎಂಬ ಒಂದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಪಾ.ವೆಂ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸಿ, ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಯಶಸ್ವೀ ಸಾಧನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಅವರ ಸ್ವಭಾವ ವಿಶೇಷವನ್ನೂ, ಬದುಕಿನಲ್ಲಿಯ ಅವರ ನಿಲುವನ್ನೂ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳು ತರುಣ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮಂತ್ರಿಯಾದದ್ದು (ಅದೂ

ನೇರ ಕೆಬಿನ್‌ಟ್ ದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ) ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದ್ಯೋತಕವೆಂದು ಹೇಳಿ, ಪಾವಂ. ಈ ರೀತಿ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ :

ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಾಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಳತೆಕೋಲಿನಿಂದ ಅವರು ಅಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದು ಒಟ್ಟಿಂದದ ಹಿತಕ್ಕೆ, ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದೀತೋ ಅದನ್ನು ಸಾವಕಾಶವೂ ಅಲ್ಲದ, ಆತುರದ್ದೂ ಅಲ್ಲದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅವರ ಕ್ರಮ.

ಖ್ಯಾತ - ವಿಖ್ಯಾತ ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇಂಥದೇ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದರ್ಶನ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ :

ಡಾ. ಪೈಗಳದು 'ಪರ್ವೇಡಿಂಗ್' ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥಾ ಒಂದು ಗಾರುಡಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಅಲ್ಲರು ಅನ್ನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅವರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜನರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದರು. ಅವರದು ತೀರ ಸಮೀಪ ದೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಹಾರ ವಾದವಲ್ಲ. ಮಣಿಪಾಲದ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡವನ್ನು ಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಸಂಕುಚಿತ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ನೀಗುವ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಮೀರಿದ ಅವರ ಉದಾರ ನಿಲುವೆಯಿಂದಾಗಿ ಅವರು ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಉಡುಪಿಯ ನಿರ್ಮಾಪಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಮಲ್ಪೆಯ ಮಧ್ವರಾಜರ ಜೀವನ ಧೋರಣೆಯು ಇದೇ ರೀತಿಯ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯದಾದ್ದರಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅದೆಂತು ಕಾರಣರಾದರೆಂಬುದನ್ನು ಪಾವಂ ಕೆಲವೇ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಒಡನಾಡಿ ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರೊಡನೆಯ ಪಾವಂ. ಸಂಬಂಧ ಘನಿಷ್ಠವಾದದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ತೀರ ಮೊಟಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಬರಿಯ ಮೆಚ್ಚುನುಡಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭ ಇತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಎಸ್.ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿ ಹಾಗೂ ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ - ಇವರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಬಂದಿರದಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ಮನನೀಯವಾಗಿವೆ. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರೇ ಪಾವಂ ಅವರಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಆರಂಭದ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟವರು. ಲೇಖನ, ಪ್ರಕಾಶನ, ಮುದ್ರಣಾದಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಪಳಗಿಸಿದವರು, ಅವರ ಸಾಹಸಮಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿದೆ. ಪೊಳಲಿಯವರಂತೂ ತಮ್ಮ ಎರಡು

ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದವರು. ಆ ಕೃತಿಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಾ.ವೆಂ. ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರ ಸ್ವೋಪಜ್ಞತೆ ತುಳು, ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಭಾಗದ ಮೊದಲ ಲೇಖನವಾದ 'ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ಹೋಲಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ಆದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಸೋದಾಹರಣ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯವಾದ 'ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೋ' ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದ ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆ. ಪಾ.ವೆಂ. ಅದನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಕೆಲವೇ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಸ್ವ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಮಾವನ್ನು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಂತೆ ಪುತ್ತೂರು, ಶಿವಳ್ಳಿ, ಶಿವರೂಪ್ಯ - ಈ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಮೂಲವನ್ನು ಕೆದಕಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಥಳನಾಮ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಪರಿಣತರಿದ್ದರೆಂಬ ಅಂಶ ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ತೀರ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದಿತು. ಈಗಿನ ವಿಸ್ತಾರಿತ ಉಡುಪಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹೆಸರು ಶಿವಳ್ಳಿ. ಇದರ ಮೂಲರೂಪ ಶಿವ ವಳ್ಳಿ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಶಿವೊಳ್ಳಿ - ಶಿವಬೊಳ್ಳಿ, ಇಲ್ಲಿ ಬೊಳ್ಳಿ (= ಬೆಳ್ಳಿ) ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ರಜತ'ವಾಗಿ ರಜತಪೀಠ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾಮಾಂತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಿತು.

ಆದರೆ 'ಶಿವರೂಪ್ಯ' ಎಂಬುದು ಹೇಗೆ ಬಂತು? 'ರೂಪ್ಯ' ಎನ್ನುವ ಉತ್ತರ ಪದವುಳ್ಳ ಗ್ರಾಮಗಳು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪಾವೆಂ ಮೊದಲಿಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ರೂಪ್ಯ' ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ 'ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಇದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ, 'ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಊರು - ಶಿವರೂಪ್ಯ' ಎಂಬ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜಕ್ಕೂ ಇದೊಂದು ಮೌಲಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಇತ್ತ ಉರ್ದು - ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶಬ್ದಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಸೇರಿದ್ದ ಬಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಿತ್ಸಕ ಬುದ್ಧಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ.

'ನೆನಹುಗಳು' ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪತ್ನಿಯು ಬರೆದ ಲೇಖನ ಅರ್ಥವತ್ತಾದುದು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ತನ್ನ ಪತ್ನಿಯ ಸ್ವಭಾವ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೊಗಸಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರೂ ತಮ್ಮ 'ಉಡುಪಿಯ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚುಮರೆ ಇಡದೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ನನಗೆ ಹೆಚ್ಚು ತಾಗಿದುದು, ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಮರಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ. ಅವರೇನೂ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳೆಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ತೋರ್ಪಡಿಸಿದವರಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಆ ಸಾವಿನ ದಿವಸ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರೇ 'ಸ್ನಾನ ಶುದ್ಧಿ' ಮಾಡಿಕೊಂಡರಲ್ಲ! ತಮ್ಮ ಲೇಖದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ "ಇವರು ನಿರ್ಮೋಹಿಯೇ? ಮೋಹಿಯೇ? ಇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ?" ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗದ ಅವರ ಪತ್ನಿಯ ಧರ್ಮಸಂಕಟ ನಮ್ಮನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಒಂದೆಡೆ ತಂದು ಪೋಣಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನನಗರಿಯದಂತೆಯೇ ಒಂದು ಅಂಶ ತಂತಾನೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಅದಂದರೆ ೧೯೨೦ - ೧೯೨೦ - ಈ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಾವಧಿಯ ಉಡುಪಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಚಿತ್ರಣ. ಈ ಮುಂಚೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ ಗಣ್ಯರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ವ್ಯಕ್ತವಾದದ್ದು, ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಕುರಿತಾದ ಲೇಖದಲ್ಲಿ ತುಸು ವಿಶದಗೊಂಡಿದೆ. ಪಾವಂ. ಅವರ ಆತ್ಮಕಥನದ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಂಡಿವೆ. ಆಗಿನ ಯುವಕರು ಬಡತನದ ಬೇಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಲಿ, ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆ, ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದು ಮನನೀಯವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಆಚಾರ್ಯರ ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅದರ ಸೆಳಕುಗಳಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ 'ಬದಲಾಗಿದೆ ಉಡುಪಿ' ಎಂಬ ಲೇಖನವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಾಲಖಂಡಕ್ಕೆ ಕೈಗನ್ನಡಿಯಂತಿದೆ. ಈ ನಗರದ ಕಷ್ಟಾರ್ಜಿತವಾದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಕಲನಕ್ಕೇನೆ ಮಕುಟಪ್ರಾಯವಾದ ಲೇಖನವು. *

ಇಲ್ಲಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನಗಳು ೩ - ೪ ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದವುಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಿನ ಇಸವಿ, ಅಂಕ ಸಂಖ್ಯೆ, ಘಟನೆಗಳು ಈಗ out of date ಎನಿಸಬಹುದಾದರೂ ಅವನ್ನು ತಿದ್ದಿಹೋಗಿಲ್ಲ - ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗಿ ವಿನಂತಿ.

ಉಡುಪಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವು ಅವರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡದ್ದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬೇಕು. ದ.ಕ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ೩ನೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅವರ ಮರಣಾನಂತರ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ - ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೯೩ - ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸವಿವರ ವಿಚಾರ ಸಂಕರಣವನ್ನೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ತುಳು ಗೀತಾಂಜಲಿ 'ಬಯ್ಯಮಲ್ಲಿಗೆ' ಇಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟವಾದದ್ದನ್ನು ಕಾಣಿಸಬಹುದು.

* ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಮಾತೊಂದಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಅನೇಕರಿಂದ್ಧಾರಲ್ಲವೆ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಪಾವಂ. , ಟಿ.ಎ. ಪೈಗಳ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ, ಅವರು ಹೀಗೆಂದರು ನಿಜವೇ ಅದು. ಆದರೆ ಕಾಲ ಗತಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮಂತಹರ ಹೆಸರುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಉಳಿಯುವಂಥವು ಎರಡೇ; ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವರು.

ಈ ಲೇಖನ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಹೊಣೆ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಇದ್ದುದಾರೂ ಅದರ ಭಾರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದವರು ತರುಣ ಮಿತ್ರ ಪ್ರೊ. ಎಸ್.ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಮೂರ್ತಿಯವರು. ಇದರ ಪ್ರಕಟನೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಾದ ಮುರಲೀಧರ ಪಾಡಿಗಾರ ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣ ಆಚಾರ್ಯ ಇವರಂತೂ ಎಡಗೈ ಬಲಗೈಯಾಗಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಿದಿಯೂರು ನಾಗಲಕ್ಷ್ಮೀ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟ್ರಸ್ಟಿನ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯರು ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಭಾಗಿಯಾದದ್ದನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲು ಸಂತೋಷಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪಾವೆಂ ವಿಶ್ವಸ್ತ ಸಮಿತಿಯು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಕವರಿನ ಚಿತ್ರದ ಸಮಸ್ತ ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ರವಿಶಂಕರರು ಕಾರಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಲ್ಲಿಸುವೆ. ಡಿಟಿಪಿ ಮುದ್ರಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಕೆಲಸ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಜೊತೆಗೂಡಿದ ಡಾ. ನಾ. ದಾಮೋದರ ಶೆಟ್ಟಿಯವರನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ನೆನೆಯಬೇಕು.

ಪೂಜ್ಯ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀಗಳವರು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರನ್ನೂ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಕಂಡವರು. 'ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರಕಟನ ಯೋಜನೆ' ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು? ಎಂದು ಭೆಟ್ಟಿಯಾದಾಗೊಮ್ಮೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಕ್ರಿಯ ರೀತಿಯಿಂದಲೂ ನೆರವಾದ ಅವರಿಂದ, ಈ ಪುಸ್ತಕವು ಉಡುಪಿಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತಸದ ಸಂಗತಿ.

ಅಕ್ಷಯ್ಯ ತೃತೀಯ ೨೦೦೧.

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

ವಿನಾಯಕ ಲೇಔಟ್,

ವಿಜಯನಗರ III , ಬೆಂಗಳೂರು - 40.

ಫೋನ್ : 3384529

(ಉ) ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ

೧. ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಉಡುಪಿಯ ಗತಕಾಲದ ಮಠಾಧೀಶರ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ಹಿರಿಯರಿಂದ ಹಲವು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅನುಕೂಲ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಕೂಲ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವಂಥವು. ಒಳಿತು ಕೆಡುಕನ್ನು ತೂಗುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಎರಡನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಉಡುಪಿಯ ಪಲಿಮಾರು ಮಠಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ವಾಕ್ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಪಡೆದವರೆಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ 'ಹುಲಿಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು' ಒಬ್ಬರು. ಅವರ ಆಶ್ರಮನಾಮ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು.¹

ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾದ ಒಂದು ಆಕಳು ಮಠದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರ ಕರಾವಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಹಾಲೇ ಕೃಷ್ಣನ ಅಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ ಆಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ ಮಠದ ಹಿಂಡಿನೊಂದಿಗೆ ಕುಂಡಲ ಕಾಡಿಗೆ (ಮಣಿಪಾಲದ ಕೆಳಗೆ) ಹೋದ ಆಕಳು ಸಂಜೆ ಮರಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಹುಲಿ ಹಿಡಿಯಿತೆಂಬ ವಾರ್ತೆ ಅದೇ ದಿನವೋ ಮರುದಿನವೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಕುಂಡಲ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಹುಲಿಗಳಿದ್ದವೆಂದೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸೊಪ್ಪು ಕೊಯ್ಯಲು ಹೋದವರಿಗೆ ಅವು ತಮ್ಮ ಉಗ್ರದರ್ಶನ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂದೂ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. "ಆ ಹುಲಿ ಬಂದು ನನ್ನೆದುರಿಗೆ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರೆ ಸರಿ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೃಷ್ಣಾ, ನಿನಗೆ ಪಂಚಾಮೃತವಿಲ್ಲ, ಮಹಾಪೂಜೆಯೂ ಇಲ್ಲ!" ಎಂದು ತಣ್ಣಗೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಇಡೀ ಕೃಷ್ಣಮಠ ನಿಸ್ತಬ್ಧವಾಯಿತು. ಹೊತ್ತೇರಿತು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಹೊತ್ತು ತಂಗತೊಡಗಿತು. ಅಪರಾಹ್ನವಾಯಿತು. ಹುಲಿ ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ, ಮಠದ ನಗಾರಿ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಲೂ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೂ ಅವನ ಆರಾಧಕರಿಗೂ ಬಿದ್ದ ಜಿದ್ದಾಗಿತ್ತು. ಪೂಜೆ ಬೇಕಾದರೆ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಆಕಳು ಹಿಡಿದ ಹುಲಿರಾಯನನ್ನು ಹಾಜರು ಪಡಿಸಲೇ

¹ ರಘುಪ್ರವೀರ ತೀರ್ಥರು (ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ೨೩ನೆಯವರು - ಸಂ)

ಬೇಕಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮಾಡಲು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಮನಸ್ಸಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ! ಹುಲಿರಾಯ ತನ್ನ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಆಹಾರವನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ತಿಂದಿದ್ದನಲ್ಲವೆ?

ಹೊತ್ತು ಕಂತಲು ಇನ್ನೇನು ಒಂದು ಮಾರು ಇತ್ತಷ್ಟೇ. ಘನ ಗರ್ಜನೆಯೊಡನೆ ಹುಲಿರಾಯನೊಬ್ಬ ಬಡಗುಪೇಟೆಯ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಓಡಿ ಬಂದ. ಶೀರೂರು ಮಠದ ಎದುರಿಗಿರುವ ಬಾವಿಗೆ ಆಗ ಈಗಿನಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಕಟ್ಟೆ ಇದ್ದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಬಂದ ಹುಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಆ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಹಾರಿತು.

ಹೌಹಾರಿ ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿದ್ದ ಜನ ಹುಲಿಯ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಂದು ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಹಣಕಿದರು. ಕೆಲ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯ ಚಡಪಡಿಕೆ ನಿಂತು ಅದು ತೇಲತೊಡಗಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಶಾಂತರಾಗಿ, "ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನಿನಗೆ ಸದ್ಗತಿಯಾಗುತ್ತದೆ" ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ತೀರ್ಥವನ್ನಷ್ಟು ಚೆಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಕೃಷ್ಣದೇವ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ ಮೇಲೆ ತಾನೇ ಮಹಾಪೂಜೆ ಕಂಡ.

ಇದೇ ಪಲಿಮಾರು ಸ್ವಾಮಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ : ಒಬ್ಬ ಡೊಂಬನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅಪರಾಹ್ಲದ ಹೊತ್ತು ಈ ಡೊಂಬ ತೆಂಕುಬೀದಿಯಲ್ಲಿ, ಸುಮಾರು ಈಗ ಉತ್ಸವ ರಥ ಆರತಿಗಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರಬೇಕು, ಎರಡು ಕಂಬಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಹಗ್ಗ ಬಿಗಿದು ನಾನಾ ಆಟಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಸವಾಲು ಒಗೆದನಂತೆ. "ನೋಡಿ, ಈ ಆಟ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಅನಂತೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನುಂಗಿ ಬಿಡುತ್ತೇನೆ!" ಈ ಅದ್ಭುತ ಸವಾಲನ್ನು ಕೇಳಿದವರು ಕೆಲವರು ಬಂದು ಮಠದ ಹೊರ ಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನಂಬದೆ, ಲಘುವಾಗಿ ನಕ್ಕು, "ಅನಂತೇಶ್ವರನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಾನಂತೋ! ಮುಕುಳಿ ನುಂಗುತ್ತಾನಂತೋ!" ಎಂದು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆ ಮಾಡಿದರು.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಡೊಂಬ ತನ್ನ ಮಹಾ ಸವಾಲನ್ನು ಕೃತಿಗಳಿಸಲು ಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ದೇವಾಲಯದತ್ತ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ, ಆ ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದು ನುಂಗುವ ನಟನೆ ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಜನರು ಹೋ! ಎಂದು ನಗುತ್ತಾ ಅವನನ್ನು ಭರ್ತ್ಸನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು. ಏನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಅವನು ಆಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಯಾಕೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು, ತಾನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಮೋಹಿನಿ ಆಟ ತಿರುಗುಬಾಣವಾಗಿ, ತಾನು ದೇವಾಲಯದ ಬದಲು ಒಂದು ಕುಂಡೆಯನ್ನು ನುಂಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು - ಅಂತ.

ಅವಮಾನದಿಂದ ಕೆಂಪಾಗಿ ಆಟ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ವಾಮಿಗಳೊಬ್ಬರು ಸಹಜವಾಗಿ ಆಡಿದ ಮಾತಿನ ಸಂಗತಿ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳ

ದಿನಚರಿಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನು ಇವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ (ಆಗ ಅವರದೇ ಪರ್ಯಾಯ ಕಾಲವಾಗಿತ್ತು) ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಅವರಿಗೆ ಮೂತ್ರದ ಶಂಕೆಯಾಯಿತು. ಶಂಕೆಯಾದರೇನೇ ಮೈಲಿಗೆಯೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಎದ್ದು ವಿಸರ್ಜನೆಮಾಡಿ ಪುನಃ ಸ್ನಾತರಾಗಿ ಬಂದು, ತರ್ಪಣಾರಂಭ ಮಾಡಿದರೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಪುನಃ ಶಂಕೆಯಾಯಿತು. ಸೋಜಿಗ ಪಟ್ಟು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪುನಃ ಎದ್ದು ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರು. ಪುನಃ ಶಂಕೆಯಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ಸಲ ಆಗುತ್ತ ಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿದು ಹೋಯಿತು. ಸ್ವಾಮಿಗಳೇನೂ ಬಹುಮೂತ್ರ ರೋಗಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಮಗೆ ಬಂದ ಈ ವಿಚಿತ್ರ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ತುಂಬಾ ಚಿಂತೆಗೊಳಗಾದರು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಮಠಕ್ಕೆ ಭೂರಿಭೋಜನಕ್ಕಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ತಂದರು. ಕಡಿಯಾಳಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಕುಂಜಿಬೆಟ್ಟು ಬಯಲನ್ನು ದಾಟಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಅವರು ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಬರುವ ಮಡಿವಾಳ ಸಾರ(ಒಂದು ಹಳ್ಳಿ)ದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಡೊಂಬನು ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುತ್ತ ಏಳುತ್ತ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರತ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಅವನು ಇದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಬಹಳ ತಮಾಷೆಯಾಗಿದೆ - ಅಂತ. ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲೇ ಈ ಸೋಜಿಗದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಯಾರೋ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಒಮ್ಮೆಲೇ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾದವರಂತೆ, ಓಹೋ ಹೀಗೋ? ಎಂದಷ್ಟೆ ನುಡಿದು, ಬಡಗು ಮಾಳಿಗೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕತ್ತಿಗಾಗಿ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರು. ಅದು ಬರುತ್ತಲೇ ಅದನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕ್ಷಣಕಾಲ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಏನೇನೋ ಗುಣಗುಣಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಕರೆದು "ತೋಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಈ ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಬಾಳೆಗಿಡದ ತಲೆ ಕಡಿದು ಬಾ" ಎಂದರು.

ಸರಿ, ಮತ್ತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೆ ಮೂತ್ರಶಂಕೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಕಡಿದ ಬಾಳೆ ಗಿಡದ ತಿರುಳಿನಿಂದ ಊಟೆಯಿಂದೆಂಬಂತೆ ನೀರು ಉಕ್ಕಿಹರಿಯುತ್ತ ಇತ್ತು - ಅಷ್ಟೇ.

ಮುಂದೆ ನಿರ್ವಿಘ್ನವಾಗಿ ಸ್ನಾನ, ತರ್ಪಣ, ಪೂಜೆ ಸಂತರ್ಪಣೆಗಳೆಲ್ಲ ನೆರವೇರಿದವು. ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದವರು ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿಯಾದರೂ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಹೊರಟರು. ಕಡಿಯಾಳಿ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದವರು ಅದೇ ಮಡಿವಾಳಸಾರದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆ ವೇಳೆಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಡೊಂಬನು ಇನ್ನೂ ಮುಳುಗುವುದು, ಅರ್ಘ್ಯಕೊಡುವುದನ್ನು ನಡೆಸಿಯೇ ಇದ್ದ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿ, "ಏನ್ನೋಮಿ, ನಿಮ್ಮ ಸೋಮಿಗಳ

ಪೂಜೆ ಆಯ್ತಾ ಈವೊತ್ತು?" ಎಂದು ಲೇವಡಿ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ. ಹಾರುವರು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ನಕ್ಕು "ಪೂಜೆ ಆಗಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಾ ಇದ್ದೇವೆ" ಎಂದರು. ಈಗ ಡೊಂಬನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಅವನು ತನ್ನ ಅನುಷ್ಠಾನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ವಾಪಾಸು ಬಂದ. ಹಾಗೇ ತನ್ನ ಅನುಚರನನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಏನೇನು ನಡೆಯಿತೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬಾಳೆ ಕಡಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಅದು ನೀರು ಜಿನುಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅವನು ಸ್ವಾಮಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಉದ್ದಂಡ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ತನ್ನದು ಮಹಾಪರಾಧವಾಯಿತು ಎಂದು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿದ.

ವಾಕ್ಸಿದ್ದಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಇದನ್ನು ನನಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಳು : ಸತ್ಯವಂತರೂ, ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪರೂ ಆದವರು ಬರೇ ಲಘುವಾಗಿ ತಮಾಷೆಗೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತೂ ಅವರೆಣಿಸಿದಂತೆಯೇ ನಿಜವಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂಬುದು ಅದರಿಂದ ಕಲಿಯುವಂಥ ಪಾಠವೆಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿ ನುಡಿದದ್ದು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ.

□

೨. ಮಠಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಮೇಲಾಟ ಇರಲಿಲ್ಲ

ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿ ಶೇಖರಣೆಯಾದಂತೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದವರು ಮಠಗಳಲ್ಲೇ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೇಲೆ ಸಲ್ಲದ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಆಮೇಲೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಾಯ ಹೇರಿ ತಮ್ಮ ಪೈಕಿಯ ಹುಡುಗರಿಗೇ ಮುಂದಿನ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿ ಆಶ್ರಮ ಕೊಡುವುದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಈ ಶತಮಾನಕ್ಕಾಗುವಾಗ ತುಂಬ ಅನಿಷ್ಟ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಸಹ್ಯ ಪರಿಣಾಮಗಳು ತೋರಿಬಂದವು. ಬಾಲ್ಯಾಶ್ರಮದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದವರು ದುರುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಲೆ ಮಾಸು ಆರದ ತಮ್ಮ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಆಶ್ರಮ ಕೊಡಿಸಿ ಮಠದ ಸೊತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ತಿ ಹತೋಟಿ ಗಳಿಸಿದರು.

ಆದರೆ ಆಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಪೈಪೋಟಿ ಬೀಳುವ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೂ ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲವೋ ಎಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಸಂಗತಿಯಿಂದ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ಮಠಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು. ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳ ಪೈಕಿ ಸಂಪನ್ನವೆನಿಸಿದವುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮಠವೂ ಒಂದು. ಆದರೂ ಮಠಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಆಗ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ವಸಂತ ದ್ವಾದಶಿಯ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಹೇಳಿದ ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಕೃಷ್ಣಾಪುರದಲ್ಲಿರುವ ತಮ್ಮ ಮಠದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಗಿಂಡಿಯವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈದೀಪ ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮಠವನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ ಬಾಗಿಲುಗಳೆಲ್ಲ ಭದ್ರವಾಗಿವೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಯಾರು ಯಾರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಗುರುತಿಲ್ಲದ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಹುಡುಗ ಬರಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡರು. ಅವನು ಮಲಗಿದ್ದ ಭಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಾಯಿತು. ಯಾರೀ ಹುಡುಗ ಎಂದು ಗಿಂಡಿಯವನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

"ಅವನು ಇಂಥಾ ಆಚಾರ್ಯರ ಮಗ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತೆ. ವಸಂತೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದವನು ಸಂಜೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಲು ಹೆದರಿ ಇಲ್ಲೇ ಮಲಗಿರಬೇಕು." ಎಂದು ಅವನು ವಿವರಿಸಿದನು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಅಂಗವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೊದಿಸಿ, "ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೆನಪು ಮಾಡು. ಇವನ ತಂದೆಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ." ಎಂದು, ಹೋಗಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು.

ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಆ ಹುಡುಗನ ಮನೆಗೆ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಜನ ಹೋಯಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಅಂಜುತ್ತಲೇ ಹಾಜರಾದರು. ಸ್ವಾಮಿಗಳು, " ಆಚಾರ್ಯರೇ, ಇಲ್ಲ ಎನ್ನಬಾರದು, ನಿಮ್ಮಿಂದ ಒಂದು ಉಪಕಾರ ಆಗಬೇಕು." ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಏನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಆಚಾರ್ಯರು "ಅಪ್ಪಣೆಯಾಗಲಿ ಸ್ವಾಮಿ," ಎಂದರು. " ನಿಮ್ಮ ಮಗನನ್ನು ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು" ಎಂದು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೇಳಿದರು.

ಆಚಾರ್ಯರು ಬಡವರು. ಹಲವು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗರು. ಆದರೆ ಮಠಾಧಿಪತ್ಯ ಸಿಗುವ ಈ ಚಾನ್ಸು ಅವರನ್ನು ಉಬ್ಬಿಸಲಿಲ್ಲ. "ಬೇಡ ಸ್ವಾಮಿ, ಇವನು ಸಂನ್ಯಾಸ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏನಾದರೂ ಆಮೇಲೆ ಅನಾಚಾರ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮಠಕ್ಕೂ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು. ನನ್ನ ವಂಶವೂ ದೈವಾಗ್ರಹದಿಂದ ಹಾಳಾದೀತು" ಎಂದರು.

ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಪಟ್ಟು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. " ನಾನು ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸಂನ್ಯಾಸ ಯೋಗ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಅವನ ಶರೀರದಲ್ಲಿವೆ. ಭಯ ಬೇಡ," ಎಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಹಟ ಹಿಡಿದರು. ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲಾರದೆ ಸ್ವಾಮಿಗಳು, ಅವರ ಅಳಿಯನೂ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರೆಂಬವರನ್ನು ಕರೆಸಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ಒತ್ತಡ ತಂದರು. ಅಂತೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಿದರು. ಹುಡುಗನನ್ನು ಮಠದಲ್ಲೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡು ಅವನ ಭಾವನಾದ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರಿಂದಲೇ ಪಾಠ ಪ್ರವಚನ ಮಾಡಿಸಿ ಆಶ್ರಮ ಕೊಟ್ಟು ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು.

ಇದು ನಿಜವಾಗಿ ನಡೆದಿದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹುಡುಗನ ಭಾವ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಅಜ್ಜ. ಇದು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಆಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೂ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ವಟುಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಚರಿತ್ರೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಇದರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪುನರುಜ್ಜೀವಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದು ಎಂದರೆ ಸಾಕು.

೩. ರಥದಿಂದ ಧುಮುಕಿದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳು ಸೋದೇ ಮಠದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅನೇಕ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಅಪಾಯ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧೈರ್ಯಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಅವರ ಒಂದು ಪರ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನಾಹುತ ನಡೆಯಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಐತಿಹ್ಯ ಇದು. ಅದು ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಮಕರ ಸಂಕ್ರಮಣದ ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುವ ನಗಾರಿ, ಕದನಿಗಳ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿ ಆಗಿನ ಪೇಜಾವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಠದಿಂದ ಪಲಿಮಾರು ಮಠದವರಿಂದಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಮಠಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮಠದವರು ಕುಳಿತವರು "ಸ್ವಾಮೀ, ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ! ಏನೂ ಅವಸರ ಇಲ್ಲ!" ಎಂದು ಕರೆದರು. ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಶೀಲರಾದ ಪೇಜಾವರದವರು ತಡೆದು ನಿಂತು "ಉತ್ಸವ ಹೊರಟಾಯಿತಲ್ಲ, ಇನ್ನು ತಡೆದರೆ ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ಅನುಮಾನ ಪಟ್ಟರು.

"ಬನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಅವಸರ ಇಲ್ಲ ಈ ಉತ್ಸವ ಆಗೋದಿಲ್ಲ, ನಾನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ವಿರಾಮವಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ" ಎಂದು ತಮ್ಮ ಹತ್ತಿರವೇ ಜಗಲಿಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಬಡಿದು ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸಿದರು. ಪೇಜಾವರದವರು ಸೋಜಿಗದಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರು. ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರಿಗೂ ಪಲಿಮಾರಿನವರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು.

"ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸ್ವಾಮಿ. ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರಂಥ ವಿದ್ವಾಂಸ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಈ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಹೇಗೆ ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗೋದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಅಗ್ನಿಪಂಚಕ ಉಂಟು," ಎಂದು ಮುಗುಂ ಆಗಿ ಹೇಳಿದರು ಪಲಿಮಾರಿನವರು.

ಪೇಜಾವರರು ಹೋಗಲೂ ಆಗದೆ ನಿಲ್ಲಲೂ ಆಗದೆ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಪರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ರಥವೇರಿದರೆಂದು ತೋರಿಸುವ ನಗಾರಿಯೂ ಆಯಿತು. ಮಂಗಳಾರತಿಯ ವಾದ್ಯ, ಕದನಿಗಳೂ ಕೇಳಿಸಿದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಭುಗ್ಗೆಂದು ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿ ರಥ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಪಲಿಮಾರು ಮಠದ ಬಾಗಿಲಿಗೂ ಕಾಣಿಸಿತು.

ದೇವರ ಸೇವೆಯವರು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ದೀವಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿ ಯಾವುದೂ ಪತಾಕೆಗೆ ತಗಲಿರಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿ ಹಬ್ಬಿ ನೂರುಗಟ್ಟಳೆ ಪತಾಕೆಗಳಿಗೆ ತಗಲಿ ಬ್ರಹ್ಮರಥ ಅಗ್ನಿರಥವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿ ಹುಲಿ ಕೊಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟು, " ಅಬ್ಬಾ! ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಧೈರ್ಯವೇ!" ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಾಯಿತಂತೆ.

ಆದದ್ದಿಷ್ಟು : ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದನ್ನು ರಥದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರು ನೋಡಿದರು. ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ರಥದ ಕೆಳಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಾಯಿಸಿದರು. ರಥ ಎಳೆಯುವ ಸನ್ನಾಹದಲ್ಲಿ ಏಣಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಾಗಿತ್ತು.

ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಭಾವಳಿ ಸಮೇತ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡರು. ತಿರುಗಿ ರಥದ ಅಂಚಿಗೆ ಬಂದು, " ವಾದಿರಾಜ ಗುರೋ! ಹಯವದನ ಮೂರ್ತೇ!" ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಹೊರಡಿಸಿ ರಥದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕಿದರು.

ಜನರು " ಅಯ್ಯೋ ಅಯ್ಯೋ" ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಮೂರ್ತಿ ಸಹಿತವಾಗಿ ಬೀದಿಯ ಮೇಲೆ ಎಳೆಷ್ಟೂ ಜಖಂ ಆಗದೆ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರು ಇಳಿದ ಭಂಗಿ ದೇವದುರ್ಲಭ ದೃಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವೆನ್ನಿ, ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿನ ವಿಶ್ವಾಸವೆನ್ನಿ! ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಅದೂ ಇದೂ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ?

□

೪. ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು

'ಮಠಗಳೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಸರ್ವಸಂಗ ಪರಿತ್ಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳ ಬೀಡಲ್ಲ. ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೆಂದರೆ ಬರೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಗಳೂ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕರೂ ಅಲ್ಲ. ಮಠಗಳಿಗೂ, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಉದ್ದೇಶವಿದೆ. ಮಠಗಳು ಧರ್ಮಕೇಂದ್ರಿತವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಜನತೆಯ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಬೇಕು. ಆಳ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಬೇಕು. ಜನರನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಆತ್ಮಮುಖಿ ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮಮುಖಿವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಮಠಗಳ ಧ್ಯೇಯವಾದರೂ ಬರೀ ಪ್ರವಚನ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೈನಂದಿನ ಕಷ್ಟ-ಸುಖಗಳಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸದ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆ ಜನದೊರವಾಗಬಹುದೇ ಹೊರತು ಜನಪರವಾಗಲಾರದು.' ಎಂಬೀ ಧ್ಯೇಯವನ್ನು ನಂಬಿ ಅದರ ಪುನರ್ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಯತ್ನಿಸಿದ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಠಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಪೇಜಾವರ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದಂಗಳವರು ಪ್ರಮುಖರು.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ದ್ವೈತ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಉಡುಪಿಯ ಅಷ್ಟಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪೇಜಾವರ ಮಠಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ೧೯೩೧ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೨ರಂದು. ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ತಮ್ಮ ಏಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂನ್ಯಾಸ ದೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಗೌರವರ್ಣದ, ಕೃಶ ಶರೀರದ, ಸದಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಈ ಪುಟ್ಟ ಯತಿ ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸ ರೂಪ ಕೊಡುವ ರೂವಾರಿಯಾದಾರೆಂದು ಅಂದು ಯಾರೂ ಭಾವಿಸಿರಲಾರರು. ತಂದೆ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಸಾಹಿತ್ಯಾದಿಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವಾದ ನಂತರ ಭಂಡಾರಕೆರೆ ಮಠದ ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯ ತೀರ್ಥರಲ್ಲಿ ವೇದಾಂತಾದಿ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣವನ್ನವರು ಪಡೆದರು. ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾಮಾನ್ಯರು ದ್ವೈತವೇದಾಂತದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ನಿಷ್ಕಲಂಕಚರಿತ್ರರೂ ವಿರಕ್ತರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಈ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳ ಆದರ್ಶಗಳು ಶಿಷ್ಯನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು - ಹದಿನಾರರ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತರೊಡನೆ ತರ್ಕಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಬಲ್ಲ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅವರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಮಧಿಸತೊಡಗಿದ್ದವು. ನೂರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತದ್ದರಿಂದ ಮಠಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು, ಮಠಮಾನ್ಯಗಳಿಂದ ಜನರು ಏನನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವ ಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಿಗೆ ದೊರಕಿತು. ಆಗಿನಿಂದಲೇ ಮಠಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಪ್ರತವನ್ನವರು ಕೈಗೊಂಡರು.

ಸಮಕಾಲೀನ ಘಟನೆಗಳಿಗೆ, ಅಂದಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚೇತನ ಅವರದಾಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಬಗ್ಗೆ, ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಅವರು ಖಚಿತ ನಿಲುವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನವರು ಬಿಡದೇ ಓದುತ್ತಿದ್ದರು. ಖಾದೀ ವ್ರತಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ದೇಶದ ಬಗ್ಗೆ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಬಾ ಕಳಕಳಿ ಅವರಿಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಕಾಲದ ಅನೇಕ ಘಟನೆಗಳು ಅವರ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಹೋಗಿರುವ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾದರೆ ಸಂಘಟನೆಯೊಂದೇ ಮಾರ್ಗ - ಎಂದವರು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದ ಹೃದಯಮಂಥನದಿಂದ ಅವರು ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬಂದರು: 'ಧರ್ಮ ಜಗತ್ತನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಜನರನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದ ಧರ್ಮ ಕೆರೆಯಿಲ್ಲದ ನೀರಿನಂತಾಗುತ್ತದೆ.' ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಈ ಕೆರೆ ಇಲ್ಲದ ನೀರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟುವ ಪ್ರಥಮ ಯತ್ನವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ೨೦ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಹೊರಟಾಗ ಇದೊಂದು ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸವೆಂದೇ ಅನೇಕರು ಬಗೆದಿದ್ದರು. ಅವರ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಶಂಕಿಸಿದವರೂ ಇದ್ದರು. ಪರಕ್ಕಿಂತ ವಿರೋಧವೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ಹಿಂಜರಿಯದೇ, ಈ ಸಂಸ್ಥಾ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ದೇಶಾಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಜನರನ್ನೂ, ವಿವಿಧ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನೂ ತಾವೇ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ, ಅವರ ಮನ ಒಲಿಸಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವ ಮಹಾ ಮಂಡಲವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಜನ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಗಣಿಸಿದರು. ಈ ಮಂಡಲದ ಸಂಘಟನೆಗಾಗಿ ಅವರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಊರಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಾಧ್ವ ಮನೆಗೂ ಭೇಟಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೇ ಜಾತಿಮತಗಳ ಅಂತರವಿಲ್ಲದೇ ವರ್ಣಭೇದವಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲ ಪಂಗಡಗಳ ಜನರಿಗೂ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು; ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಬೀಳಬೇಕಾಗುವುದು ಎಂಬುದನ್ನವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಪೀಠಗಳು ಕೇವಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ

ಹಿತ್ಯೆಷಿಗಳಾದರೆ ಸಾಲದು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೂ ಆ ಕರ್ತವ್ಯಗಳ ಫಲಗಳಿಗೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಬೇಕೇ ಹೊರತು ಕೇವಲ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಮರೆತದ್ದರಿಂದಲೇ ಮಠಗಳು ಅಸಂಗತವಾಗಿವೆ, ಉಚ್ಚವರ್ಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿರೋಧ ಬೆಳೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲವಾಗಿಯೇ ಅವರು 'ಮಾಧ್ವ' ಎಂದರೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತತ್ತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯುಳ್ಳವನು ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಹೇಳಿದ್ದು. ಇದು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ವರ್ಣಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ ಇಡೀ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಸೊತ್ತಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಪರಂಪರಾಗತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಬಂತು. ರೋಷದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದವು. ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸೋಲರಿಯದ ಸಹನಶೀಲತೆ, ನಿರಹಂಕಾರ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಪ್ರಾಂಜಲತೆ, ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ವಿರೋಧವನ್ನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸವೆಸಿ ಸರ್ವಜನ, ಸರ್ವಲೋಕ, ಸರ್ವಕಾಲ ಮಾನ್ಯರಾದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ ದೊರಕಿತು.

ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳನ್ನು ಜರುಗಿಸಿ ಮಾಧ್ವ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನೂ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ. 'ತತ್ತ್ವವಾದ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದೆ. ಮಹತ್ವದ ಮಾಧ್ವಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಗುರುಕುಲ ಮಾದರಿಯ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಕರ್ನಾಟಕದಾದ್ಯಂತ ವಿವಿಧ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ವ ಸಮಾಜದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನಿಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಇವು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶ್ರೀಮಂತ ಪರಂಪರೆಯೆಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದ ದ್ಯೋತಕಗಳಾಗಿವೆ.

ಒಂದು ಮಠದ ಅಧಿಪತಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು ದ್ವೈತ ವೇದಾಂತದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆವಹಿಸಿ, ಅದರ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಾರಾದರೂ ಇದು ಇತರ ವೇದಾಂತ ಹಾಗೂ ಧರ್ಮ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೊಡನೆ ಅವರ ಸೌಹಾರ್ದಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದಿಲ್ಲ. ವಿವಿಧ ಧರ್ಮಗಳ, ಪಂಗಡಗಳ, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಜದ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿ ದುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಂದು.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಂಚಮುಖವಾದದ್ದು. ಮಾಧ್ವತ್ವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವ, ಹಿಂದುತ್ವ, ಭಾರತೀಯತ್ವ ಮತ್ತು ಮಾನವತ್ವ ಇವು ಅದರ ಪಂಚಮುಖಗಳು. ಇವು ಐದೂ ಅನೋನ್ಯಾಶ್ರಯವಾದವುಗಳು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ

ವಿಶ್ವಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕರೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತಾಂತರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ಒಪ್ಪುತ್ತವೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಮತಾಂತರ ಹೊಂದಿದವರು ತಿರುಗಿ ಬರುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ನೀಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮತಾಂತರ ಏಕಮುಖ ಪ್ರವಾಹವಾಗಬಾರದು ಎನ್ನುವ ಅನಿಸಿಕೆ ಅವರದು. ಹರಿಜನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿವೆ. ವಿಧರ್ಮೀಯರಿಗೆ ಸಲಿಸಾಗಿ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರವೇಶವಿರುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮವರೇ ಆದ ಹರಿಜನರಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯ ಎನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಅವರದಾಗಿದೆ. ಆ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಹರಿಜನ ಕೇರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲೆತ್ತಿಸಿದ್ದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳ ಕೋಪವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಕ್ಕೊಂದು ಅಭಿಶಾಪ ಎನ್ನುವ ಅವರು ಮೀಸಲಾತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಿಲುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕೇವಲ ಧರ್ಮೋಪದೇಶದಿಂದ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರ ಆಗಲಾರದೆಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ನಂಬಿಕೆ ಅವರದು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ನೂರಾರು ಸಮಾಜಹಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮದಂತೆ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ಈ ವಿಚಾರಧಾರೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮ ಎಂಬ ಸೇವಾಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದು ಅದರ ಮೂಲಕ ಬಡವರಿಗೆ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ಉಚಿತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಉಡುಪಿ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಔಷಧಾಲಯಗಳು, ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಕೊಡಗಿನ ಅಶ್ವಿನಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಬಾಗಲಕೋಟೆಯ ರುಗ್ಗಾಲಯ ಇವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುವು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಬರಗಾಲ, ಪ್ರವಾಹ, ಬಿರುಗಾಳಿ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸಂತ್ರಸ್ತರನ್ನು ಸಂತೈಸುವುದು ಅವರ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಬಗೆಗಿನ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿಯನ್ನದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಲೌಕಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಅವರು ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರದಿಂದ ಧಾರವಾಡದ ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯ ಭವನ, ಕೃಷ್ಣಮಂದಿರ, ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯ ಮಂಡಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.

ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಕೇವಲ ಬಿರುದಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲ; ಅಕ್ಷರಶಃ ಪರಿವ್ರಾಜಕರು. ಅಸ್ವಾಮಿನಿಂದ ಗುಜರಾತಿನ ಕಚ್ಚದವರೆಗೆ, ಹಿಮಾಲಯದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯ ವರೆಗೆ ವರ್ಷಪೂರ್ತಿ ಅವಿರತವಾಗಿ ಅವರು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರಚಾರದ ಕರೆಗಾಗಲೀ, ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿಕೋಪದಿಂದ ನೊಂದವರನ್ನು ಸಂತೈಸಲಿಕ್ಕಾಗಲೀ, ಇಂದು ಬಂಗಾಲ, ನಾಳೆ ಗುಜರಾತ ಮತ್ತೊಂದು ದಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಯಾವುದೋ ಹಳ್ಳಿ ಹೀಗೆ ಕಾಲಿಗೆ ಗಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಸದಾ ಅವರು ಕಾರ್ಯನಿರತರು.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಮೇಲಿನ ಅಧಿಕಾರ ಒಂದು ಜಾತಿ ಅಥವಾ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದಲ್ಲವೆಂಬ ನಿಲುವೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದಲೇ ತಳೆದವರು ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಇತರ ಧರ್ಮಗಳ ನಡುವಿನ ವೈಷಮ್ಯವನ್ನು ಶಾಂತಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದುದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಿ ಸರ್ವ ವರ್ಣಗಳ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳೊಡನೆ, ಇತರ ಧರ್ಮದ ಮುಖಂಡರೊಡನೆ ಅವರಿಗೆ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಪರ್ಕವಿದೆ. ಅನೇಕ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರ ಅಷ್ಟ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುವಂತಹದಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಸಂನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ತ್ಯಾಗದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಲ್ಯ ಸಂನ್ಯಾಸದ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪುನರ್ವಿಚಾರ ಅಗತ್ಯವಾಗಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಸಂನ್ಯಾಸ ಯೋಗ್ಯರಾದ ಮತ್ತು ನಿಗ್ರಹ ನಿಷ್ಠೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಒಂದು ಸಫಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚಾರಿ ತರುಣರ ತಂಡವನ್ನು ತರಬೇತು ಮಾಡಿ ಅವರಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಅವರಿಗಿದೆ. ಮಠದ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಬಂಧುಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ, ರಾಜಕೀಯ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಗಳನ್ನು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶವೂ ಅವರದು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತಾವು ನಂಬಿದ ತತ್ವಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಖಂಡ ನಿಷ್ಠೆ, ಛಲ ಬಿಡದೇ ಹಿಡಿದುದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಜಿಗುಟುತನ, ಹಾಗೂ ಸದೈವ ಸಂಚಾರದ ಮೂಲಕ ಅವಿರತ ಜನಸಂಪರ್ಕ - ಇವು ಅವರ ಸಾಧನೆ - ಯಶಸ್ಸುಗಳ ಗುಟ್ಟು ಎನ್ನಬಹುದು.

ಸಮಾರೋಪ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪೀಠಗಳು ಅತಿವೇಗದಿಂದ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಒಂದು ನಾಡಿನ ಅಥವಾ ಸಮುದಾಯದ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ನಾಯಕತ್ವ ನೀಡುವುದು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಘಟನೆ. ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸದ್ಗುಣಗಳಿರಬಹುದು; ಆದರೆ ರೂಢಿ, ಆಚಾರಗಳ ತೊಡಕುಗಳಿಂದ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದು ಆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಲ್ಲ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೇಜಾವರ ಮಠಾಧೀಶರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ ಶ್ರೀಪಾದರು ಸಮಕಾಲೀನ ಭಾರತದ ಒಂದು 'ಘಟನೆ' ಯೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅವರು ನಮ್ಮ ಪರಂಪರಾಗತ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಣುತ್ವದಿಂದ ಚಲತ್ವದತ್ತ ಮುನ್ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವದಿಂದಲೇ ಮಠಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲಾರವು. ಕೇವಲ ಕೂತಲ್ಲೇ ಪಾಠಪ್ರವಚನಗಳಿಂದಲೇ ಅವು ತಮ್ಮನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡ ಸಮಾಜವನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲಾರವು. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜನರ ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಯ್ಯಲು ಪ್ರವೃತ್ತರಾದದ್ದು. ಒಮ್ಮುಖಿ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದದ್ದನ್ನು ಇಮ್ಮುಖಿ ಹೆದ್ದಾರಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಪೀಠಗಳು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರಭಾವಿತವಾಗುವಂತೆ ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು ಶ್ರೀಪಾದರ ಕೊಡುಗೆಯೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ.

ಅನೇಕ ಮಹಾ ಪುರುಷರಂತೆ ಶ್ರೀಗಳವರೂ ತಮ್ಮ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡರು. ತೀರಾ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಸನ್ಯಾಸಾಶ್ರಮ ಪಡೆದು ಉಡುಪಿ ಪುರಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ಮೊದಲು ಕಂಡಿದ್ದ ನನಗೆ, ಅದಾಗಿ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ, ಬಹುಶಃ ಅವರ ಹದಿನೈದನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸಂಧಿಸಿದಾಗ, ಇಲ್ಲೊಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯ ಮೈಮುರಿದು ಏಳುತ್ತಿದೆ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಆಗಲೇ ಅವರೊಂದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಪ್ರವಚನವನ್ನೂ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಭೆಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಮಾಡಿದಂತೆ ನೆನಪು. ತನ್ನ ಗುರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಚೋದನಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಮತ್ತೆ ಐದೋ ಆರೋ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಾಧ್ಯಮ ಮಹಾಸಂಘವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರಷ್ಟೆ. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಆತಂಕದಿಂದ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದವರಂತೆ ನಾನೂ ನನ್ನದೇ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದೇಹದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದೆ. 'ಧಾರ್ಮಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ' ರೂಢ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇದು ಹಠ-ಶಠವಾದಕ್ಕೆ ಆಯುಷ್ಯದಾನ ಮಾಡುವುದೋ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಯವಾಗಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಹಾಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮಾಧ್ವ ಮಹಾಮಂಡಲವಾಗಲಿ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಇತರ ಅನೇಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಲಿ ಪ್ರತಿಗಾಮಿತ್ವಕ್ಕೆ ಸಂಕೇತವಾಗದೆ ಹಳೆಯ ಮರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕೊಂಬೆರೆಂಬೆಗಳು ಚಿಗುರುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಗುರುತಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದವು. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಜನ್ಮಾಗತ ಜಾತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಅವರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತತ್ತ್ವಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವವರೆಲ್ಲ ಮಾಧ್ವರು ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಚಾರ್ಯ ಮಧ್ವರ ತತ್ತ್ವಗಳ ಪ್ರಸಾರಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜಾಗ್ರತ ಗಳಿಗೆಗಳ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ವೆಚ್ಚಮಾಡಿದ್ದರೂ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ನಾಯಕರೊಡನೆಯೂ ಸಮುದಾಯದೊಡನೆಯೂ ಅವರಿಗಿರುವ ಸೌಹಾರ್ದ, ವಿಶ್ವಾಸ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಥಗಳು ಜನರನ್ನು ಒಡೆಯುವ 'ಪಂಥ'(ಹುರುಡು)ಗಳಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ ಅವು ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯ ಪಂಥಗಳಾಗಬಲ್ಲವೆಂದು ತೋರಿಸಿವೆ.

ಬದುಕನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಧರ್ಮವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯನ ಆತ್ಮವನ್ನಷ್ಟೇ ಪೋಷಿಸಲಾರದೆಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ್ರಮುಖರು. ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೇವೆ ಮೊದಲಾದ ಅವರ ಬಗೆಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಯೋಜನೆಗಳು ಪೀಠಾಧಿಪತ್ಯದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು ಎಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿವೆ. ಸರಕಾರದ ಭೂಸುಧಾರಣೆಗಳಿಗೆ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

□

[ಸೂಚನೆ : ಷೆಜಾವರ ಶ್ರೀಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಪಾ. ವೆಂ. ಮೂರು ಲೇಖಿಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದು (೧೯೭೨, ೧೯೮೧, ೧೯೮೮) ಅವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸಿ ಒಂದು ಲೇಖಿವಾಗುವಂತೆ ಸೌ. ಮೀನಾ ರಾವ್ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.]

೫. ಸೋದೆಯ ನೆನಪುಗಳು

ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ಯಾಚಾರ್ಯರ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿದ ಮಹಾಮಹಿಮ ಪೀಠಾಧಿಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜತೀರ್ಥರು ಅನೇಕ ವಿಧಗಳಿಂದ ಅನ್ಯಾದೃಶರಾಗಿದ್ದರು. ವಿದ್ವತ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ನಿಗ್ರಹಾನುಗ್ರಹ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ, ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಧೈರ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಕ್‌ಸಿದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾಲದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಭೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸಿದ ಅವರು ತಮ್ಮ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷದ ಪೂರ್ಣಾಯುಷ್ಯದ ಕೊನೆಯ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಸಿಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡು ಮೈಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೋದೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಕರ್ಮಭೂಮಿ, ಧರ್ಮಭೂಮಿ, ತಪೋಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಅದು ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪದವಿಗೇರಿತ್ತು. ಅದು ಎಷ್ಟು ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತೆಂದರೆ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುತೀರ್ಥ ಪರಂಪರೆಯ ಅವರ ಉಡುಪಿಯ ಮಠಕ್ಕೆ ಸೋದೆ ಮಠವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಿತ್ತು. ಭಕ್ತರ ಬರಹೋಗುವಿಕೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಧ್ಯಾನ ತಪಃ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ವಿಡ್ವಾರ ಬರತೊಡಗಿದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಎರಡು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಮ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲ್ಮಲೀ ನದೀ ತೀರದ ಒಂದು ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳವನ್ನಾರಿಸಿಕೊಂಡು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ತಪೋವನವೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೋದಾ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವಾಲಯ, ಮಠ ಮತ್ತು ಅವರ ಅನಂತರ ಭಕ್ತರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತ ಇರುವ ಅವರ ವೃಂದಾವನ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಕಥೆಗಳಿಂದ ಓತಪ್ರೋತವಾಗಿದೆ. ಅವರು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದೇ ಒಂದು ಕಥೆ. ಆಗ ಇದು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವಾಗಿತ್ತು. ಭದ್ರವಾದ ಕೋಟೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ಸಾಮಂತ ರಾಜಧಾನಿ. ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರ ಕೇಂದ್ರ. ಅರಮನೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಅದು ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಇಂದಿಗೂ ಸೋದಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ಮೈಲು ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಗತವೈಭವದ ಅವಶೇಷಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ರಕ್ಕಸೆತಂಗಡಿಯ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾಗ ದೂರದೂರದ ಸಾಮಂತ ರಾಜ್ಯಗಳ ಅರಸರು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುಗಳಾದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಅರಸಪ್ಪ ನಾಯಕನು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶೈವ ಪಂಥೀಯರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾದನೆಂದೂ ಅದರ ಫಲವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಮತಾನುಯಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಒತ್ತಡ ಬಿತ್ತೆಂದೂ, ಆಗ ವೈದಿಕ ಪಂಥೀಯ ಗುರುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ ಧೀರರೂ ಆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಹತ್ತಿರ ಮೊರೆ ಹೋಯಿತೆಂದೂ ಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಮೈಲು ದೂರವಿರುವ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು; ಈಗ ಮಠ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯ ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗಿ ಕುಳಿತರು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಶತ್ರುಗಳ ಮುತ್ತಿಗೆ ಬಿದ್ದು (ಬಹುಶಃ ಪೋರ್ಚುಗೀಸರದಿರಬೇಕು) ಕೋಟೆ ಅವರ ವಶವಾಗಲಾಗಿ ಅರಸನು ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಪಲಾಯನ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರನ್ನು ಕಂಡು ಶರಣು ಹೋದನು. ಅವರ ಅನುಗ್ರಹ ಪಡೆದು ಅರಸನು ಕೋಟೆಗೆ ಮರಳಿದನು. ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಅಶ್ವಸೇನೆಯೊಂದು ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಅವರು ಕೋಟೆಯನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿಹೋದರು. ಅರಸನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ಅವನ ಗುರುವಿಗೂ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರಿಗೂ ಏಳು ದಿನಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಶಾಸ್ತ್ರಾರ್ಥ ನಡೆದು ಅವನು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರುತ್ತರನಾದನು. ಅರಸನು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ಈ ಘಟನೆಯ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಆ ಗುರುವಿನ ದೇವತಾರ್ಚನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತಾರ್ಥವಾಗಿ ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ, ಮುತ್ತಿನ ಗದ್ದುಗೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟು ಸನ್ಮಾನಿಸಿದನು. ಅನಂತರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೂ ಹೊಲಗದ್ದೆಗಳನ್ನೂ ಅವರಿಗೆ ದಾನವಿತ್ತನು. ಈ ದಾನವನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ಶಿಲಾಶಾಸನವೊಂದು ಇಂದಿಗೂ ಇಲ್ಲಿನ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವಾಲಯದ ಬಳಿ ನಿಂತಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಮಠಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ದೇವಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಘಂಟಾಮಣಿಯ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತನ ಮೂರ್ತಿಯಿದ್ದರೆ ಸೋದೆ ಮಠದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಶೈವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಬಸವನ ವಿಗ್ರಹವಿರುವುದು ವಾದದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ದೊರೆತ ವಿಜಯದ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ, ಗದ್ದುಗೆಗಳು, ಇಂದಿಗೂ ಶ್ರೀ ಮಠದಲ್ಲಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿದ್ದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಭಕ್ತರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ತೆರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನಗಳ ನಿರೀಕ್ಷಣದಿಂದ ಈ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ ಇರಬೇಕೆಂದು ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ದೇಹ, ಮನೋದಾರ್ಢ್ಯಗಳು ಪ್ರಚಂಡವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಆಗ ಜರಗಿದ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ವೇದ್ಯವಾಗಿ ನಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ತರುತ್ತವೆ.

ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಈ ಘಟನೆಗಳ ನಂತರ ಇಲ್ಲೇ ನೆಲೆಯೂರಿ ಶೇಷಾಯುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಅವರು ನಿರ್ಮಾಪಿಸಿದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಗಿನ ಸೋದೆ ಶಹರಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿದೆ. ಕಡಿದಾದ ತಪ್ಪಲನ್ನು ಕಡಿದು ಮೂರಂತರಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೇಲೆ ಶಿಲಾಮಯವಾದ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವಾಲಯ ಇದೆ. ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ 'ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ'ದಲ್ಲಿ ಈ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ. ಗರ್ಭಗುಡಿ ರಥಾಕಾರದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದು ಅದರ ಶಿಲಾಚಕ್ರ ಚತುಷ್ಟಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಿದ್ದು ಒಡೆದು ಹೋಗಿವೆ. ಅನ್ಯತ್ರ ನಿರ್ಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಈ ಇಡೀ ಗರ್ಭಗುಡಿಯನ್ನು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಬಂಟರಾದ ಭೂತರಾಜರು ಎಳೆತಂದು ಇಲ್ಲಿ ರಿಸಿದರೆಂದು ಐತಿಹ್ಯ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ವಿಗ್ರಹವೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಮುಂದೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಬಲಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಯೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪೂಜೋತ್ಸವಾದಿಗಳು ಆಗಮವಿಧಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಫಾಲ್ಗುನ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ವೇಳೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರುಗುತ್ತವೆ.

ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲಾಮಯ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಅದು ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರ ಅನಂತರದ್ದು, ಅವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶಿಷ್ಯರು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ನೆಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗದೆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ರಾಜರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಂಸಾರೂಢ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ (ರಾಜರ) ರೂಪವನ್ನು ಕೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದರೆಂದೂ ಆ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದನ್ನು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದೂ ಐತಿಹ್ಯವುಂಟು.

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಬೀದಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಮಠ ಇದೆ. ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮಠ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾದ್ದರಿಂದ ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ, ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವಪ್ರಿಯತೀರ್ಥರು ಅದರ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ದ್ರವ್ಯ ಸಾಲದೆ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರು ಚಿಂತಿತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಕೆಳಗೆ ತಮ್ಮ ವೃಂದಾವನದ ಬಳಿಯ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಧಿಯಿದೆಯೆಂದೂ ಅದು ಮುಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಬರುವುದೆಂದೂ ಅದರಿಂದ ಮೂರು ಬೊಗಸೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದರಂತೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಡದ ಕಾರ್ಯ ಪೂರೈಸಲಾಯಿತೆಂದು ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆ ಇದೆ. ನಿಧಿ ಹುಗಿದಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಈಗಲೂ ತೋರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮಠ ಪುನಃ ಜೀರ್ಣವಾದದ್ದರಿಂದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಆಯದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಕೆಳಗಿನ ಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ ದೊಡ್ಡ ಧವಳ ಗಂಗಾ ಸರೋವರ. ಅದರದೇ ಒಂದು ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಲ್ಲೊಂದು ನೆಲದಿಂದೆದ್ದು ಓರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿ ಕೆಳಗೆ ನೆರಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ "ತಪಸ್ಸು ಕಲ್ಲು" ಎಂದು ಹೆಸರು. ಸರೋವರದ ಮೂರು ಮಗ್ಗಲುಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಶಿಲಾ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ವೀರ ಹನುಮಂತನ ಗುಡಿ. ಈ ಹನುಮಂತನನ್ನು ಕುರಿತೇ ವಾದಿರಾಜರು, "ಎದ್ದು ನಿಂತ ಖಿಳರ ಕೃತಾಂತ ಹೊದ್ದಿದವರನೆ ಪೊರೆವ ಧವಳಗಂಗೆ ಹನುಮಂತ" ಎಂಬ ಕಾಂಬೋಧಿ ರಾಗದ ಕೀರ್ತನೆ ರಚಿಸಿದ್ದರು. ಧವಳ ಗಂಗೆಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ವೇಣುಗೋಪಾಲನ ಸುಂದರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಗುಡಿ. ಕೆರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಶಿವಾಲಯ. ಈ ಶಿವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಲು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರೇ "ಧವಳಗಂಗೆಯ ಗಂಗಾಧರ ಮಹಾಲಿಂಗ - ಮಾ!ಧವನ ತೋರಿಸಯ್ಯ ಗುರುಕುಲೋತ್ತುಂಗ" ಎಂಬ ಕೃತಿ ರಚಿಸಿದರು.

ಸರೋವರದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೬೦೦ರ ಫಾಲ್ಗುನ ಬಹುಳ ತೃತೀಯೆಯ ದಿನ ತಮ್ಮ ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯ ಸಮಾಪ್ತಿಯಾಯಿತೆಂದು ನಿಶ್ಚಿಸಿ ರಾಜರು ಮೊದಲೇ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಟ್ಟಿದ್ದ ಶಿಲಾ ವೃಂದಾವನದೊಳಗೆ ಕುಳಿತು ಜಪಮಾಲೆ ಹಿಡಿದು ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾದರೆಂದೂ ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಜಪಮಾಲೆ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಅವರ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ಎದುರಿನ ಶಿಲಾ ಫಲಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಯಿತೆಂದೂ ರಾಜರ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ವೃಂದಾವನದ ಸುತ್ತ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಚಿಕ್ಕ ವೃಂದಾವನಗಳಿದ್ದು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಆವರಣವಿದೆ. ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಒಂದು ಕಾವಿ ಸಾಟಿ ಇಂದಿಗೂ ಕಾದಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಮಹಿಮೆ ಬಹುವಿಧವಾದದ್ದು. ಅದರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಐಹಿಕ ಅಭೀಷ್ಟಗಳೂ ಪಾರತ್ರಿಕ ಸದ್ಗತಿಯೂ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಗಳೂ ಸಿದ್ಧಿಸುವವೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಈಗ ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಿರಂತರ ಯಾತ್ರಿಕರು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವೃಂದಾವನದ ವೃತ್ತಿಕಾಮಹಿಮೆಯಿಂದ ಕುಷ್ಠಾಪಸ್ಮಾರ ಲೂತಿ ಬಾಲಸ್ಪೋಟಾದಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ವಾಸಿಯಾಗುತ್ತವೆಂದು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜಕವಚದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ರಾಜರು ಕಾಲವಾದ ನಂತರ ಮಠದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಿತನಾಗಿದ್ದ ಪೆದ್ದ (ಏಡ - ಮೂಕ) ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರೇ ನುಡಿಸಿದ ಸುದೀರ್ಘ "ವೃಂದಾವನಾಖ್ಯಾನ" ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ಸೋದಾಕ್ಷೇತ್ರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಮಹಿಮೆ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ವಾದಿರಾಜರ ಅನಂತರದ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಎಲ್ಲ ದಾಸರೂ ಸೋದಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದವರೇ. ವಿಜಯದಾಸರು, ಗೋಪಾಲದಾಸರು, ಜಗನ್ನಾಥದಾಸರು, ಮುಂ.ರು. ವೃಂದಾವನದ

ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.* ದುರ್ಗಮ ಅರಣ್ಯಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಸರಿಯಾದ ದಾರಿಗಳೂ ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ, ಅದೂ ೧೨ ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಸೋದೆಯ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ಕ್ಷೀಣವಾದ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ಅಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಾವಿರಾರು ಭಕ್ತರು ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುದು ಈ ವೃಂದಾವನದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಭಕ್ತಿ ವಿಶ್ವಾಸಗಳ ದ್ಯೋತಕವಾಗಿದೆ.

ವೃಂದಾವನದ ಉತ್ತರ ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂತಾನ ಗೋಪಾಲ ಶಿಲಾಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧವಳ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಅಲ್ಲಿಂದ ನೀರು ತಂದು ಈ ಗೋಪಾಲನಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ನಿತ್ಯ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದರೆ ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಸುಪುತ್ರರಾಗುವರೆಂಬುದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾದ ಮಾತು. ವೃಂದಾವನದೆದುರಿಗೆ ರಾಜರೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ವೇದವ್ಯಾಸಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಪಾರ್ಶ್ವದಲ್ಲಿ ಭೂತರಾಜ ಅಥವಾ ನಾರಾಯಣಭೂತದ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿ ಇದೆ. ಈತ ರಾಜರ ಜೀವಮಾನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಂಟನಾಗಿದ್ದವ. ರುದ್ರಾಂಶನೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದು ಆತನೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದ ರಕ್ಷಕ. ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರೆಲ್ಲರೂ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಆತನಿಗೆ ತೆಂಗಿನ ಕಾಯಿ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕು. ಭೂತರಾಜರ ಭಯದಿಂದ ಕಳ್ಳಕಾಕರು ಈ ಮಠದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಕ್ಕುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಒಬ್ಬ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗ ಕಳ್ಳ ಭೂತರಾಜರ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮುಖವನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ದಿದ್ದ. ಆದರೆ ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳ ನಂತರ ಅವನು ರೋಗಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಮರಣಶಯ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಾನೇ ತನ್ನ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಸರಕನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದುಂಟು.

ವೃಂದಾವನದ ಆಗ್ನೇಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಕುಂಡವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನರಕ ಕುಂಡವೆಂದು ಹೆಸರು. ಒಮ್ಮೆ ವಾದಿರಾಜರು ಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ ವೇದವೇದ್ಯತೀರ್ಥರು, ಸೋದೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ತಲೆದೋರಿದ್ದು ನೋಡಿ, ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿದರಂತೆ. ರಾಜರು ಮರಳಿದ ನಂತರ ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎಷ್ಟೇ ಸದುದ್ದೇಶವಿದ್ದರೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ರಾಜ್ಯ ನಡೆಸಲು ಇಳಿದರೆ ನರಕಕ್ಕೆ ಭಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆಂದೂ ಆ ಪಾಪ ಪರಿಮಾರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲೇ ನರಕ ಅನುಭವಿಸುವುದೊಳ್ಳೇದೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಕುಂಡ ನಿರ್ಮಿಸಿದರಂತೆ. ಈ ಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಮಿಂದರೆ ನರಕಭಯ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದು ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ.

ವೃಂದಾವನದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಹಲಸು, ಮಾವು, ಅಶ್ವತ್ಥಾದಿ ವೃಕ್ಷಗಳನ್ನು ರಾಜರೇ ಸ್ವತಃ ನೆಟ್ಟದ್ದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಠದಿಂದ ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲ ಕೆಳಗಿರುವ ಹಲಸಿನ ಮರವೊಂದು.

* ನೂರಕ್ಕೆ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಹಾಡುಗಳನ್ನು 'ಹರಿದಾಸರು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಿದ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು' ಎಂಬುದಾಗಿ, ಹಾವನೂರಿನ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಮೃತ್ತಿಕಾ ವೃಂದಾವನದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ (೧೯೯೮). - ಸಂ.

ಸೋದೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾದಿರಾಜರು ಕಾಲು ಶತಮಾನ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದಿರಬೇಕು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಉಡುಪಿಯನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧ'ವನ್ನು ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ರಚಿಸಿರಬೇಕು. ಏಕೆಂದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಸ್ತುತಿ ಇದೆ. ಶಿರಸಿಯ ಸಮೀಪ ಮಂಜುಗುಣಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಅವರೇ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮಂಜುಗುಣಿಯೂ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ನಾನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸೋದೆಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಪೂಜೆ, ಅನ್ನದಾನ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ನಿಸರ್ಗ ರಮ್ಯವಾದ ಈ ಸ್ಥಾನ ಅಪೂರ್ವ ಮನಶ್ಯಾಂತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ಸೋದೆ ವಾದಿರಾಜ ಮಠವನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸ್ಮೃತಿಚಿತ್ರಗಳು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಸೋದೆಯಲ್ಲಿ. ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ನನ್ನ ಜನನವಾದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೇ ಸೋದೆಯ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪಾರುಪತ್ಯದಾರರಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಶಿಶುವಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ತರಲ್ಪಟ್ಟೆ.

ಹಿಂದಿನ ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಠ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಪರಿಸರ ಈಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿತ್ತು. ವೃಂದಾವನಕ್ಕೆ ಮಣ್ಣಿನ ಗೋಡೆಯ ಆವರಣವಿತ್ತು. ಮೇಲೆ ಹಂಚಿನ ಹೊದಿಕೆಯಿತ್ತೆಂದು ನೆನಪು. ಹತ್ತಿರದ ಭೂತರಾಜರ ಗುಡಿಗೆ ಅಡಿಕೆ ಸೋಗೆಯ ಮಾಡು. ಮಠದ ಕಟ್ಟಡ ಆಗಲೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಪುರಾತನವಾಗಿತ್ತು. ಮಾರು ದಪ್ಪದ ಗೋಡೆಗಳು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವೆಲ್ಲ ಎರಡಂತಸ್ತು. ವೃಂದಾವನದಿಂದ ಮಠವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯ ಕೋಣೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಮೂರುಪ್ಪರಿಗೆಯದು. ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಚಿತ್ಪಟಲದರೆ ಈ ಕೋಣೆಯಲ್ಲೇ ಅವರು ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಂಹಾಸನದ ಕೋಣೆಯೆಂದು ಹೆಸರು. ಮಠದ ಎದುರು ಭಾಗದ ದಕ್ಷಿಣ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕಂತಸ್ತಿನ "ಗಗನಮಹಾಲು" ಇತ್ತು. ಅದರೊಳಗೆ ಗಂಧದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಂಗ್ರಹವಿತ್ತೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ತುದಿಯ ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಮಠದ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಒಣ ನೆಲಹುಲ್ಲಿನ ಸಂಗ್ರಹ.

ಮಠದ ದಕ್ಷಿಣ ಪೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೂಗುಯ್ಯಾಲೆ ಇದ್ದದ್ದು ನೆನಪಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಭೂತರಾಜರ ಮಂಚವೆಂದು ಹೆಸರು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾರೂ ಮಲಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಲಗಿದವರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳುವಾಗ ಹಯಗ್ರೀವ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯ ಬೇಣದ ಮೇಲಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಪ್ರತೀತಿ ಇತ್ತು. ಭೂತರಾಜರ ಕಾರಣಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅದ್ಭುತ ಕಥೆಗಳು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು.

"ಈ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿದರೇನಾಗುತ್ತದೆ? ಭೂತರಾಜನ ಕಾಲು ಸೊಟ್ಟಲ್ಲವೆ? ಅವನೇನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ?" ಎಂದು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಯಾತ್ರಿಕ ಕಾಲನ್ನು ಸೊಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದನಂತೆ. ಆ ಸೊಟ್ಟು ಕಾಲು ನೆಟ್ಟಗಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಅವನ ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲ ಹಾಗೇ ಸೊಟ್ಟು ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಭೂತರಾಜರ ಭಯ ಮರಕ್ಕೊಂದು ರಕ್ಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮರದ ಪೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಸ್ತು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ಯಾವುದಾದರೂ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಲು ಮರೆತರೆ ಆ ರಾತ್ರಿ ಅದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರನಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಕೋಲಿನಿಂದ ಹೊಡೆದಂತಾಗಿ ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರು ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡು ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ತಲೆಯಿಂದ ಕಾಲವರೆಗೆ ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆ ತೊಟ್ಟು ಛಾಯಾವಿಗ್ರಹವೊಂದು ಪೌಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಕಂಡರಂತೆ. ಅದು ನೋಡನೋಡುತ್ತಾ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಾಗಿ ಹೋಯಿತು. ಆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದ್ದ ಮರಕ್ಕೆ ಇಂಥ ರಕ್ಷೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. "ಮಧ್ಯಗುಡಿ" ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮರದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೋದೆಯ ರಾಜನು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ಇತ್ತಿದ್ದ, ಯಾರೂ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟಲಾರದ ಮುತ್ತಿನ ತುರಾಯಿ, ಮುತ್ತಿನ ಗದ್ದುಗೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕುರುಹಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಕಾವಿಸಾಟಿಯ ತುಂಡು ಪೆಟಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು. ಶ್ರೀರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಸುತ್ತ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡ ಆಗುವ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕಲ್ಲಿನ ಸುತ್ತುಗೋಡೆ ಮತ್ತು ಸ್ವತಃ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಶಿಲಾಮಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು. ಆ ಕಟ್ಟಡದ ರಚನೆಯನ್ನು ನಾನು ಸಣ್ಣವನಿದ್ದಾಗ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅನಂತರ ವಾದಿರಾಜ ವೃಂದಾವನದ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ವೃಂದಾವನಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿನ ಛತ್ರುಗಳ ಕಟ್ಟಡವಾಯಿತು. ಭೂತರಾಜರ ಸೋಗೆ ಮಾಡಿನ ಗುಡಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ - ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಶಿಲೆಗಳಿಂದ ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ - ಕಲ್ಲುಗುಡಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು.

ಸೋದೆ ವಾದಿರಾಜ ಮರದ ಪರಿಸರ ಅನೇಕ ಸ್ಮೃತಿಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದು ಮೂರು ಮಜಲುಗಳ ಪರಿಸರ. ಮೇಲಿನ ಮಜಲಿನಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವಾಲಯ. ಅದರ ಮುಂದೆ ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿ 'ಹಯಗ್ರೀವ ಸಮುದ್ರ' ವೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಕೆರೆ. ತಾವರೆ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಈ ಕೆರೆ ಮೊಸಳೆಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯವಾಗಿತ್ತು. ನೀರಾವರಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಬಳಸಿ ಬಂದರೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಧ್ವಜಸ್ತಂಭವು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಾಚೆಗೆ ದೇವಾಲಯದ ಮುಖದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮುದ್ದಾದ ಕಲ್ಲಾನೆಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದವುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನೇರಿ ಸವಾರಿ ಮಾಡಿ ಬಿದ್ದು ಮೂಗು ಮುಸುಡಿ ಒಡೆದುಕೊಂಡ

ನೆನಪು ನನಗಿದೆ. ಒಳಗಿನ ಗುಡಿ ರಥಾಕಾರ ವಾಸ್ತುವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ದೇವಿ ಮತ್ತು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ದೇವರು. ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಸೋದೆ ರಾಜ್ಯದ ಅರಸರು ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರಿಗೆ ದತ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮಹತ್ವದ ಶಾಸನವೊಂದಿದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಬೀದಿಯ ಬಲಗಡೆಗೆ ಭೂತರಾಜರ ಕಲ್ಲು. ಅದಕ್ಕೆ 'ದಂಡಬಲಿ' ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ್ಗೆ ಭೂತ ಹಿಡಿದ ಅನೇಕ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಕರು ಕರೆತರುತ್ತಾರೆ. ಭೂತರಾಜರಿಗೆ ಹೆದರಿ ಅನೇಕರ ಮೈಹೊಕ್ಕು ಭೂತಗಳು ಉಚ್ಚಾಟನೆ ಹೊಂದಿದ್ದಿದೆ. ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ರಥಾರೋಹಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಥದಿಂದ ಬೀರುವ 'ಬುತ್ತಿ' ಹಿಡಿದರೆ ಪುತ್ರರಿಲ್ಲದವರು ಪುತ್ರವತಿಯರಾಗುವರೆಂದು ಬಹುಕಾಲದ ವಿಶ್ವಾಸ.

ಈ ಮೇಲಿನ ಮಜಲಿನಿಂದ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದಡಿ ಕೆಳಗಿಳಿದರೆ ಮಠ, ಅದರ ಮುಂದೆ ರಾಜಾಂಗಣ. ಫಾಲ್ಗುನದಲ್ಲಿ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನಿಗೆ ರಥೋತ್ಸವ. ಆವಾಗ ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಮಹಾಸಮಾರಾಧನೆ. ಮಠ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಒಳಗೆ ಗರ್ಭಗುಡಿ, ಅದರಾಚೆ ಭೋಜನ ಶಾಲೆ.

ಸೋದೆಯ ಶ್ರೀವಾದಿರಾಜ ಮಠಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅರಸರು ಬಿಟ್ಟು ಆಸ್ತಿಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಅತಿ ಸಮೃದ್ಧ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಭತ್ತ, ಅಡಿಕೆ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಬಾಳೆಗಳ ಮಲೆನಾಡಿನ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಈ ವಾದಿರಾಜ ಮಠಕ್ಕೆ ತಾಗಿದ್ದ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ಒಕ್ಕಲು ಮನೆಗಳು ಮಠದ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ಇದ್ದವೆಂದೂ ಮಠದ ಗೋಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಹೈನದ ದನಗಳಿದ್ದವೆಂದೂ ೧೨೫- ೧೫೦ ವರ್ಷ ಹಿಂದಿನ ವೃತ್ತಾಂತವನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಗಾವುದ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋದೆಯ ಕೋಟೆ ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮಂತರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ ಇರಲಾರದು. ಮುಂದೆ ಸೋದೆ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ ನಾಶವಾಗಿ, ಕೋಟೆ ಹಾಳು ಬಿದ್ದು, ಬ್ರಿಟಿಶರ ಹೊಸ ಅರಣ್ಯ ನೀತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಲೂ ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆದು, ಮಲೆಜ್ಜರ ಹಬ್ಬ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಬಾಹ್ಯಲೋಕದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನೇ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿತು. (ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ್ಗೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಟಪಾಲು ಬರುತ್ತಿತ್ತು.) ಜನ ಇಲ್ಲಿ ಇರಲು ಹೆದರಿದರು. ಮೊದಲನೆ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ತುದಿಗೆ ಬಂದ ಮಾರಕವಾದ ಇನ್‌ಫ್ಲ್ಯುಯೆಂಜಾ ಪಿಡುಗು ಮಲೆನಾಡನ್ನು ಹಾಳುಗಡಹುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಕ್ಕಾಲು ಪಾಲು ಮುಗಿಸಿದರೆ ಅನಂತರದ ಆರ್ಥಿಕ ಮುಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಒಂದು ದಶಕ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡಿತು. ಮಠದ ಅನೇಕ ಆಸ್ತಿಗಳು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡುವವರಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡು ಬೆಳೆದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ವಾಪಸಾದವು. ಈ ನಡುವೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಶ್ರೀಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿಶ್ವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು ರಾಜರ ವೃಂದಾವನದ ಆವರಣವನ್ನು ಶಿಲಾಮಯವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು.

ಈಗ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಹುರುಪಿನಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಈ ಒಳಮೈಯೂ ಚೇತರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮಾರ್ಗಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿವೆ. ವಾರಗಟ್ಟಲೆ ಹೊಸ ಮುಖವೇ ಕಾಣಿಸಿದಿದ್ದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ದಿನವೂ ಯಾತ್ರಿಕರು ಬರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಹೊಸ ಪರ್ವ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಮಠ, ವೃಂದಾವನ ಇವೆರಡರ ನವೀಕರಣವು ಸದ್ಯದ ಶ್ರೀಗಳವರಾದ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೋತ್ತಮತೀರ್ಥರಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಲಕ್ಷಣ; ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ಅನುಗ್ರಹ.

ಸೋದೆ ಅಥವಾ ಸೋಂದಾ ಎನಿಸುವ ಈ ಸ್ಥಾನ ಬಹುಶಃ ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯದ ವರೆಗೂ ಅದು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜ ಮಠವಲ್ಲದೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಲೌಕಿಕ ಆಕರ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹಲವು ಇವೆ. ಜೈನ ಮಠ, ಲಿಂಗವಂತರ ಮಠ, ಹವ್ಯಕವೃಂದದ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನವಳ್ಳಿ ಮಠ ಇವಲ್ಲದೆ ಅಡವಿಯ ನಡುವೆ ಕೆಲ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ ; ಭಗ್ನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ. ಸೋದೆಯ ಅರಸರ ವೈಭವದ ಕುರುಹುಗಳಾದ ಕೋಟೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟಡಿ ಚೌಕದ ಏಕಶಿಲಾಮಂಚ, ಕೋಟೆಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ರಾಣೀವಾಸದವರ ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ "ಮುತ್ತಿನ ಕೆರೆ" ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ಅವಶೇಷಗಳು ತಮ್ಮ ಕತೆ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಸರಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಮನಕೊಟ್ಟರೆ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವಾಸಿಗರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಳೆಸಬಹುದು.

□

೬. ಒಂದು ಕಥೆ - ಅದರ ವ್ಯಥೆ

ಉಡುಪಿಯ ಶಿವಳ್ಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವೃಂದದವರು ಅಭಿಮಾನಿಗಳು. ನೀವೇನಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರೆ ತಮ್ಮದು ಸರಿಯಿರಲಿ ತಪ್ಪಿರಲಿ, ಶಾಪಾದಪಿ ಶರಾದಪಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವವರು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತು ತಾವೇ ಲೇವಡಿಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸ ತಾವೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಇದು. ಇದು ನಾನು ಚಿಕ್ಕವನಿದ್ದಾಗ ಕೇಳಿದ ಜೋಕು. ಕೇಳಿದ್ದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯಿಂದ. ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದು ಅವರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗಂತೆ. ಅಂದರೆ ನೂರು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ಹಳೇ ಜೋಕು ಇದು.

ಆಗ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪಂಡಿತರಿರಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯರಿರಲಿ, ಬಹುತರವಾಗಿ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಮಠವನ್ನು - ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿ ಎನಿಸುವ ಚತುರಸ್ರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂಡುವ ತೆಂಕುಪೇಟೆ, ಪಡುಪೇಟೆ, ಬಡಗುಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ಯಾವಂತರು ವಸತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಶುರಾಮನಿಂದ ಬಂದ ಶಾಪದಿಂದಾಗಿ ಹಲವರು ಪಂಡಿತರಾಗಿದ್ದೂ ದರಿದ್ರರು. ಉಡುಪಿ ಅನ್ನಕ್ಷೇತ್ರ. ಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಂತರ್ಪಣೆ. "ಅನಾಹೂತ" ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಭೋಜನಶಾಲೆ ಆಗಲೂ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಪಂಡಿತರಿಗೂ ಆಡ್ಯ ಆಗಂತುಕರಿಗೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಅಲಂಕಾರ ಪೂಜೆಯ ನಂತರ ನಡೆಯುವ "ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಭೋಜನ" (ಇದು ಭೋಜನ ಶಬ್ದವನ್ನು ಉದುರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೇ "ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ"ವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ) ಮತ್ತು ಮಹಾಪೂಜೆಯ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಸಹಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ "ಚೌಕಿ" ಊಟ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಮೂಲಕ ಪ್ರವೇಶ. ಊಟವೂ ಭರ್ಜರಿ. ನಾಲ್ಕು ಬೀದಿಯ ಸುತ್ತ ನೆಲಸಿರುವ ಪಂಡಿತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಡುವವರು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಾರುಪತ್ಯದಾರರು ಮತ್ತು ಚೌಕಿ ಪಾರುಪತ್ಯದಾರರು. ಕಥೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಪೂರ್ವರಂಗ ಸಾಕು.

ಒಬ್ಬ ಆಚಾರ್ಯರು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದ ರುಚಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಂಡವರು. ಒಂದು ದಿನ ಅವರು ಆಮಂತ್ರಣ (ಇದು "ನಿಮಂತ್ರಣ" ಆಗಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಶಬ್ದಾಗಮಜ್ಞರು ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಅದು ಆಮಂತ್ರಣವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ!) ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ

ಅಡಿಗೆ ಒಲೆಯೊಳಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಪಾರುಪತ್ಯದಾರ ಯಾಕೋ ಅವರಿಗೆ ಬೇಗ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಗೋಟುನಾಮ ಹಾಕಿ ಮಡಿ ಧೋತ್ರವುಟ್ಟು ಮೇಲೆ ಅಂಗವಸ್ತ್ರ ಹೊದ್ದು ಆಚಾರ್ಯರು ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದರು, ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ. ಗಂಟೆ ಹತ್ತಾಯಿತು, ಹತ್ತೂವರೆ ಆಯಿತು. ಅಲಂಕಾರ ಪೂಜೆಯ ನಗಾರಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ನಗಾರಿ ಪೆಟ್ಟುಗಳ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣತರಾದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಮುಗಿಯಿತೆಂಬ ಸಂಕೇತ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆಗವರು ಧರ್ಮಪತ್ನಿಯನ್ನು ಕರೆದು, ಅವರು ಒಂದು ತರದ ಕವಿಯೂ ಆಗಿದ್ದುದರಿಂದ (ತುಳು) ಕವಿತೆಯಲ್ಲೇ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟರು :

ಅಂದಾಜೇ ಒರ ಉಂಪ್ ನೀರ್ ಇಜಿಲಾ, ಕಂಚಾಲ್ ಬಜ್ಜಂಪುಲಾ |

ಮೃಷ್ಟಾನ್ನೊಂಟು ಅಲಂಕಾರ ಪೂಜೆ ಆನೋ ಪಣ್ಣದ್ದೆ ಬೋ ಮಗೇ ||

ಇದನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅನುವಾದಿಸಬಹುದು :

ಹೌದೇನೇ ಒಮ್ಮೆ ಅನ್ನಕ್ಕೆಸರಿಡೇ, ಹಾಗಲ ಗೊಜ್ಜು ಮಾಡೇ |

ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದೊಳಲಂಕಾರ ಪೂಜೆ ಆಯ್ತು, ಹೇಳ್ಳಿಲ್ಲ ಬೋ..... ಮಗ ||

ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಪುರಾಣ ಪ್ರವೀಣರ ಮಗಳಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಬಂದ ಈ ಆಶುಕವಿತೆಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅದು ಹೀಗೆ : ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು ಒಲೆಹಚ್ಚಿ ಎಸರಿಟ್ಟು ಊಟದ ವಿಲೆವಾರಿ ಆಗಬೇಕು. ಒಳ್ಳೇ ಮೇಲೋಗರಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತು ಸಾಲದು. ಆದರೆ ಆಚಾರ್ಯರ ಬಾಯಿರುಚಿ ನಾಜೂಕು. ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ರುಚಿಕಟ್ಟಾದ ಮೇಲೋಗರವೆಂದರೆ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜು. (ಹಿತ್ತಲ ಬೇಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಲಕಾಯಿ ತುಗಾಡುತ್ತಿತ್ತು.) ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ಅದು ಕಹಿಯಾದ ಜಿಹ್ವಾಮೃತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ತುರ್ತು ಮೇಲೋಗರಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಇನ್ನು ಎರಡನೆ ಸಾಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ಮಲ್ಲಿನಾಥಿ. ಮೃಷ್ಟಾನ್ನದಲ್ಲಿ (ಅಂದರೆ ಆ ಹೆಸರಿನ ಊಟದ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ) ಅಲಂಕಾರ ಪೂಜೆ ಆಗಿದೆ, ಆಚಾರ್ಯರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಪೂಜೆ ಆದದ್ದು ಕೃಷ್ಣನ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಭೋಜನಾತುರರಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ಆಗುವುದು. ಎಲ್ಲಿ ಉದರಪೂಜೆಯೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ದೇವ ಪೂಜೆ - ಎಂದು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ. ಪಾರುಪತ್ಯದಾರರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅಪ್ರಾರ್ಥಿತ ಬಿರುದಾದ "ಬೋ....ಮಗ" ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಹಸಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಸಮಸ್ತ ತಿರಸ್ಕಾರವೂ ಮಡುಗಟ್ಟಿದೆ - ಅವರಿಗಲ್ಲದೆ ಅವರ ತಾಯಿಗೂ ಅದು ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ತಲುಪಿಸುತ್ತದೆ!

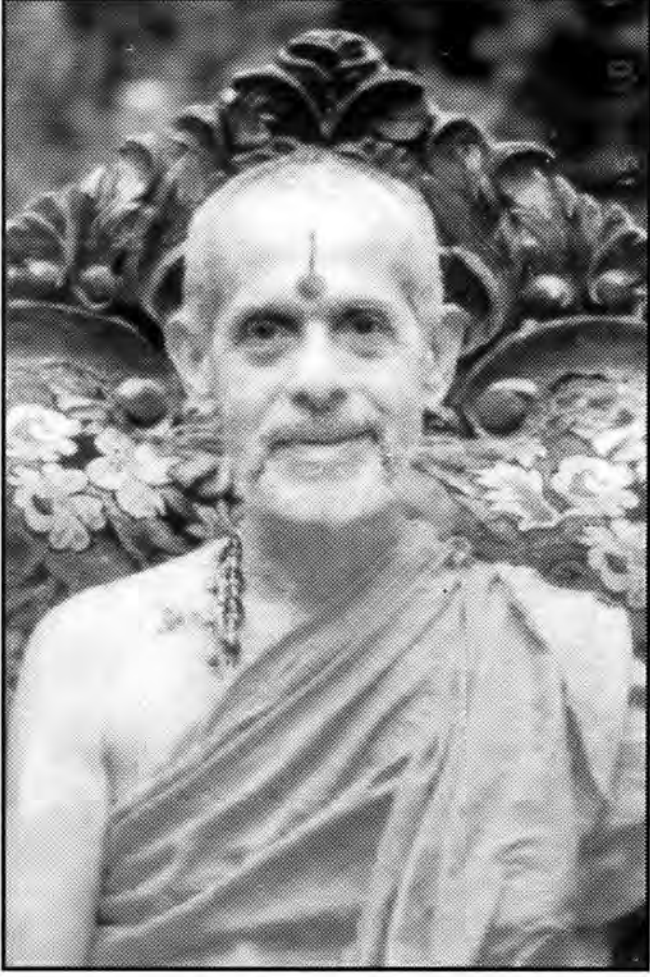
"ಈ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಖರ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ ಶಾಸ್ತ್ರ ಓದಿದಾಗ ಇದು ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾದ ಉತ್ತಮ ಕಾವ್ಯವೇ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ. ಪದ್ಯದ ಎರಡನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೃಷ್ಣಾನ್ನದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯಾಗುವುದು "ಗಂಗಾಯಾಂಘೋಷಃ" ಎಂಬ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಣಾವೃತ್ತಿಯಾದರೂ ಅದರ ಆಶಯ ವ್ಯಂಜನಾ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ವಿರಮಿಸುತ್ತದಲ್ಲವೆ ? ಆದ್ದರಿಂದ ಅದು ಧ್ವನಿ.

ಆಚಾರ್ಯರ ಕವಿತಾ ಶಕ್ತಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ವೃತ್ತವನ್ನು ತುಳುವಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದ ಚಾತುರ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದೆ. ಆದರೂ ಅದರ ಹಿಂದಿರುವ ಅಂದಿನ ಪಂಡಿತರ ದೈನ್ಯ ನನ್ನನ್ನು ಕಲಕಿದೆ.

□

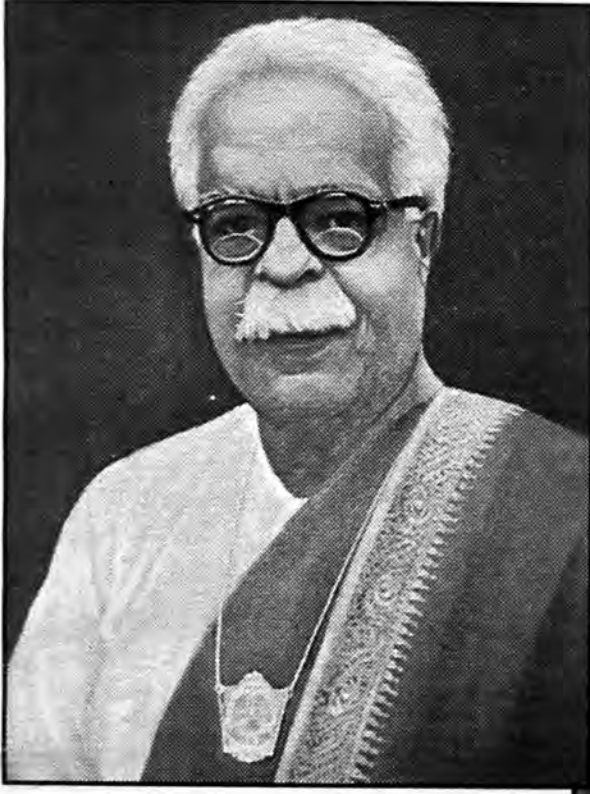
ಉಡುಪಿಯ ಅಧಿದೈವತ - ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ

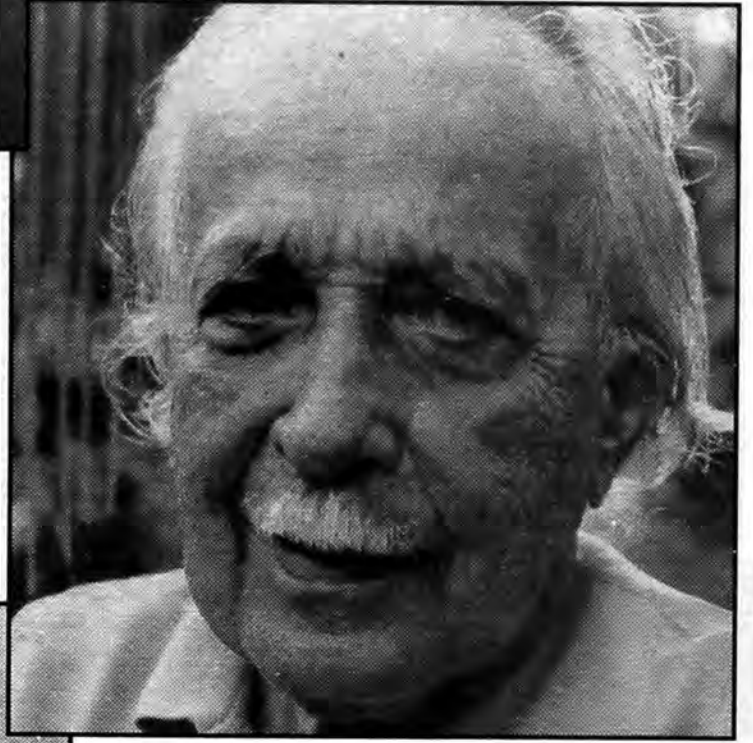
ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥರು

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದಲ್ಲಿಯ ಕನಕನ ಕಿಂಡಿ

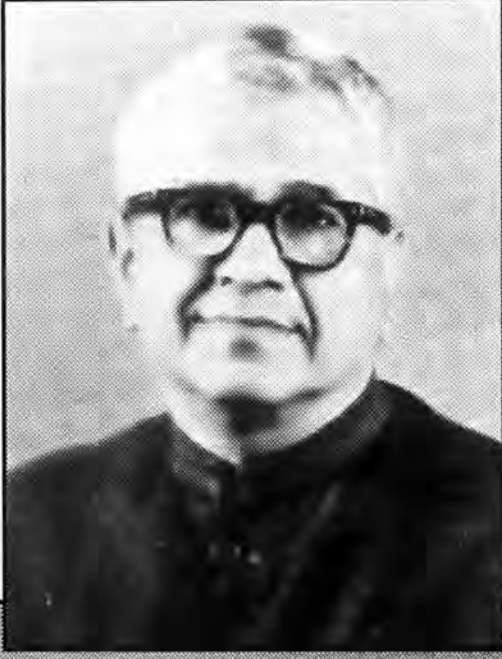
ಶ್ರೀ ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು

ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು

ಪ್ರೊ. ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು

ಶ್ರೀ ತೊನ್ನೆ ಮಾಧವ ಪೈಗಳು

ಉಡುಪಿಯ ಮಕುಟ ಸ್ವರೂಪದ ಮಣಿಪಾಲ

ಶ್ರೀ ತೊನ್ನೆ ಅನಂತ ಪೈಗಳು

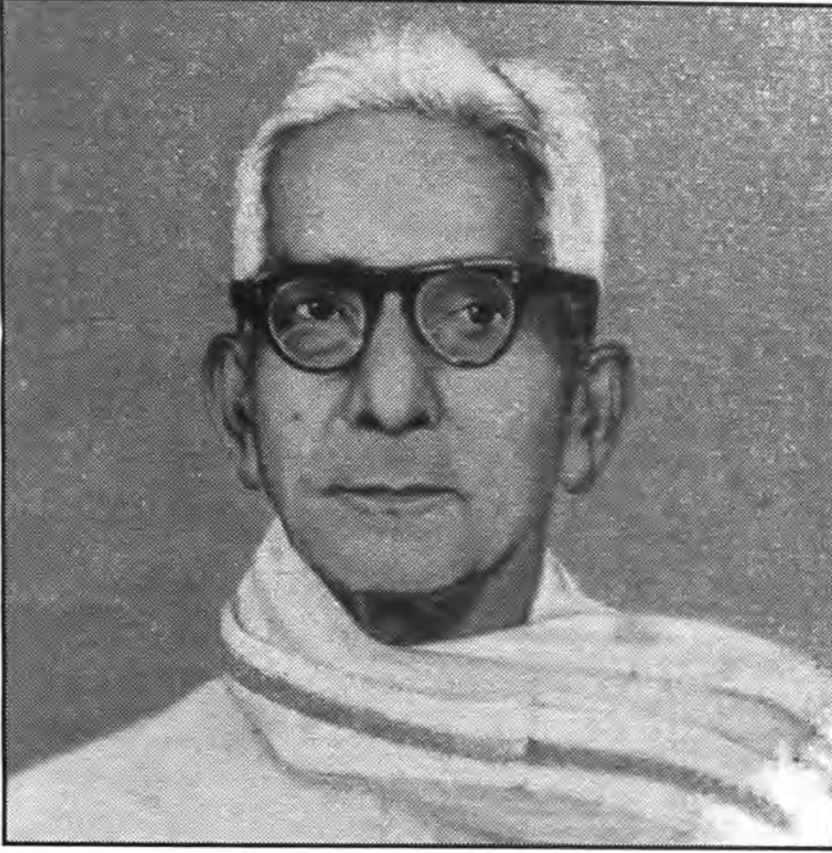

ಮಲ್ಟಿಯ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರು

ಸೋದೆಯ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜೀಯ ಸ್ಮೃತಿಗಳು

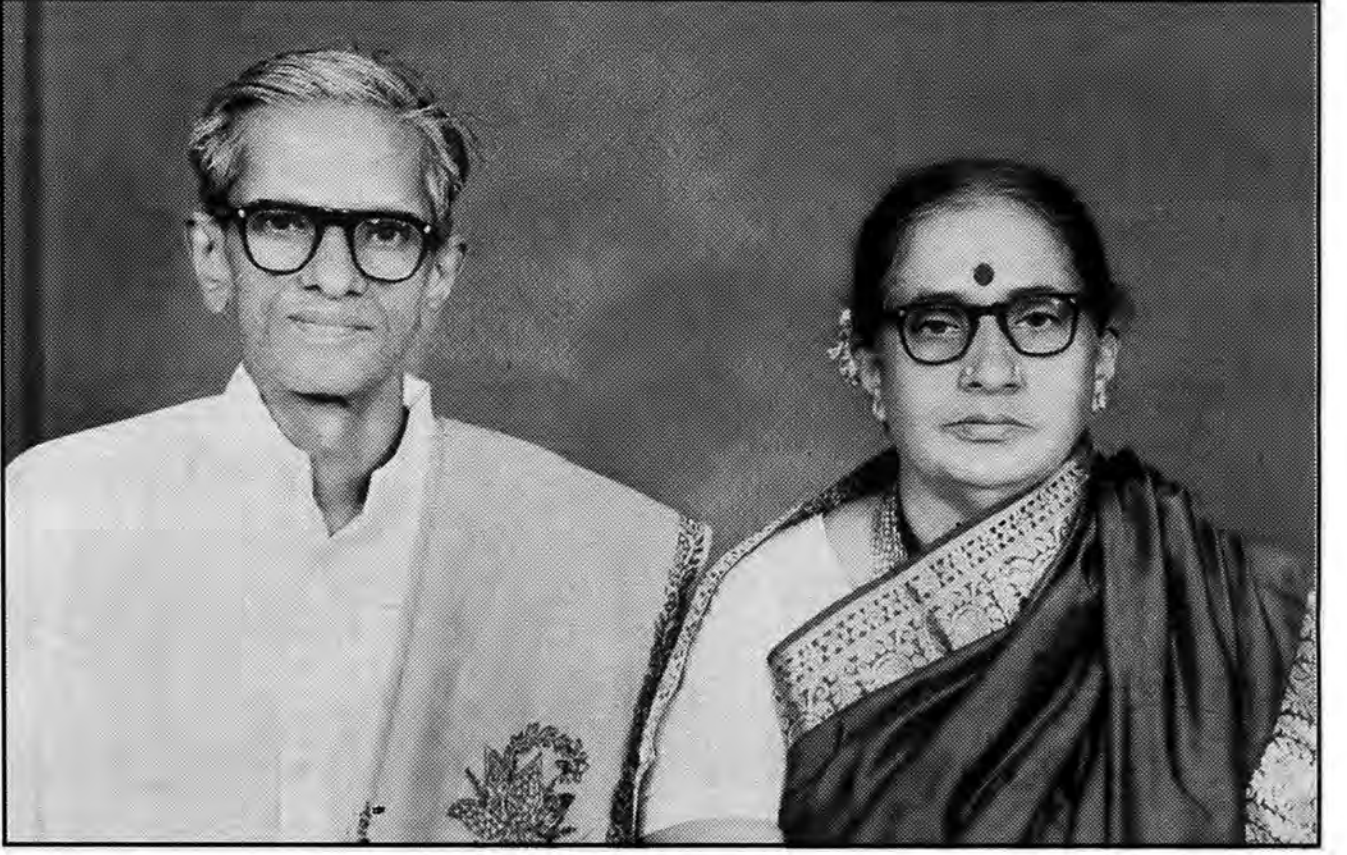

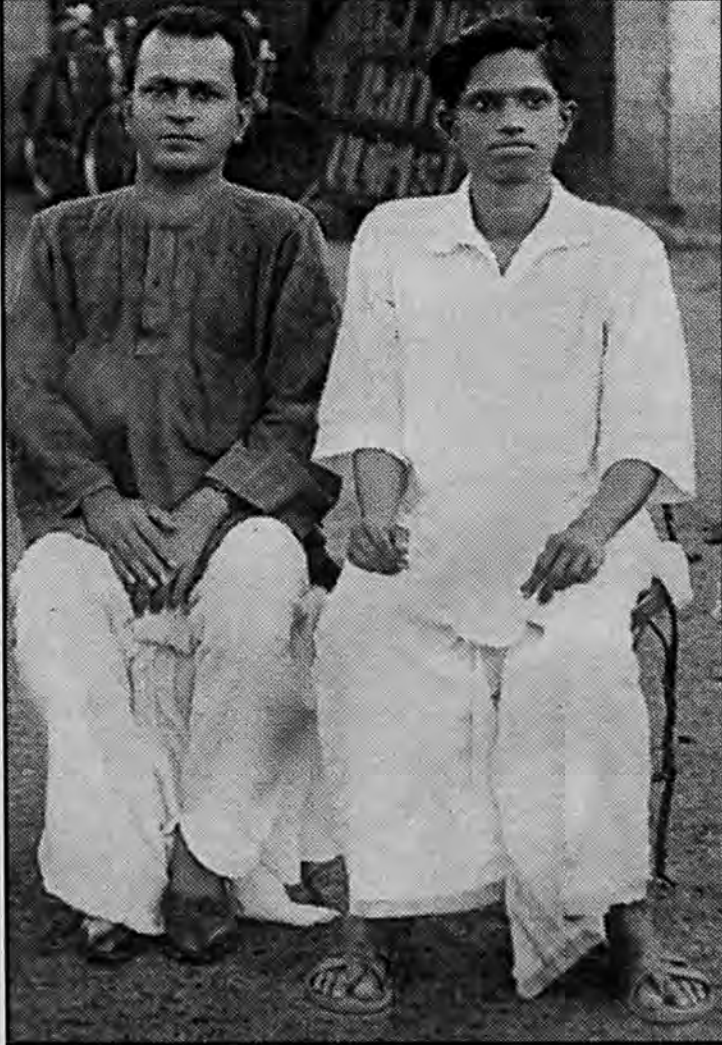
ಶ್ರೀ ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ

ಶ್ರೀ ಪಣಿಯಾಡಿ
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು

ಶ್ರೀ ಪಾವೆಂ. ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಡನೆ

ತರುಣವಯದ ಪಾವೆಂ.
ತನ್ನ 'ಗುರು'ವಿನೊಡನೆ

(ಆ) ಗಣ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸನಿಹದಲ್ಲಿ

೨. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳೊಂದಿಗೆ

ಶ್ರೀ ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಈ ಬಾರಿಯ (೧೯೫೧) ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪದವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಹಳೆ ಹುಲಿಯನ್ನು ಅದರ ಗುಹೆಯಲ್ಲೇ ಒಮ್ಮೆ ಕಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ಮನಸ್ಸಾಯಿತು. ವಸ್ತುತಃ ನಾನು ಜೀವಂತ ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡಷ್ಟೇ ಸಲ ಶ್ರೀ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳನ್ನೂ ಕಂಡಿದ್ದೆ. ಸಭೆ, ಭಾಷಣ, ಮೆರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಹುಲಿಯನ್ನು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಷ್ಟೇ ದುರ್ಲಭ. ಇಂಥ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದರೆ ಮಹಮ್ಮದನೇ ಪರ್ವತವಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಆದ್ದರಿಂದ ಉಡುಪಿಗೆ ಕಾರ್ಯನಿಮಿತ್ತ ಹೋಗಿದ್ದ ನಾನು ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಗೆಳೆಯ ಪ್ರೊ. ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರೊಡನೆ ಮಂಜೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹುಲಿಯನ್ನು ತಡಕಲು ಹೋಗುವಾಗ ಒಬ್ಬನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿರುವುದು ಧೈರ್ಯವಲ್ಲವೆ?

ಚಿಕ್ಕಮಂಜೇಶ್ವರ ರೇಲ್ವೇ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ಎರಡು ಮೂರು ಫರ್ಲಾಂಗಿನಲ್ಲೇ ಶ್ರೀ ಪೈಗಳ ಮನೆ. ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಹನ್ನೆರಡು ಗಂಟೆಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿತ್ತು. ವಿಶಾಲವಾದ ಆವಾರದ ನಡುವೆ ಇರುವ ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯ ಮುಖಮಂಟಪವನ್ನೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ, ಅವರ ತಮ್ಮನೆಂದು ಮತ್ತೆ ತಿಳಿದ, ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರಿದ್ದಾರೆ ಯೇ? ಎಂದು ಕೇಳಿದೆವು.

ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ದರ್ಶನ ಅಂದು ದೊರಕಿದ್ದು ಒಂದು ಪುಣ್ಯವೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಶನಿವಾರ ದಿನ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಸ್ವಸ್ಥ ಬಂಧುವನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುವುದು ರೂಢಿಯೆಂದು ಮತ್ತೆ ಅವರು ನಮಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣವನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿ ಕಳಿಸುವ ಅವಧಿ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ತುಸು ಸುಧಾರಿಸಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಬಂಧುವಿನಿಂದ 'ರಜೆ' ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲೆ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಅವರು ಭಾಷಣದ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಮಗ್ನರಾಗಿದ್ದಾಗ ಇದೋ ಬಂದೇ ಬಂದಿದ್ದೆವು, ವಿಘ್ನ ಸ್ವರೂಪಿಗಳು !

'ಯಾರೋ' ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿ ಸ್ವತಃ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಒಂದೇ ಮಿನಿಟು ಹಿಡಿಯಿತು. ತಂಪಾದ ಅವರ ಮನೆಯ ಮುಖಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಕಡೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡು ದೊಡ್ಡ ಮಂಚಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಮೇಲೆ ನಾವು ಕುಳಿತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಒಮ್ಮೆ

ದೃಷ್ಟಿ ತಿರುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಎದುರಾಗಿರಿಸಿದ್ದ ಸ್ತ್ರೀನಿನಾಚೆಯಿಂದ ಅವರು, 'ಯಾರು' ಎನ್ನುತ್ತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದಾಗ ನಾನು ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಆಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಲ್ಪನೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಾರಿಹೋದವು.

ಯಾಕೋ ಏನೋ, ಬಹುಶಃ ಅವರ ಪ್ರಕಟಿತ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಇರಬೇಕು, ನಾನು ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಎತ್ತರದ ಆಳು, ಬರೆಬರೆದು ಓದಿ ಓದಿ, ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಯಾವುದೋ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದ, ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಯ ಕಣೆಗಳಂತೆ ಸೆಟೆದು ನಿಂತ ಆ ಕ್ಷೌರ ಕಾಣದ ಮುಖದ ಗಡ್ಡ ಮೀಸೆಗಳನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳು ಅಂಥ ಆಜಾನುಬಾಹುವಲ್ಲ. ಮತ್ತೆ ಆ ಮುಳ್ಳು ಹಂದಿಯ ಕಣೆಗಳೇನೂ ಆ ದಿನವಂತೂ ಅವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಾಗಿದ ಬೆನ್ನಿನ ಬದಲು ನೆಟ್ಟಗಾದ, ದೃಢಕಾಯದ ಈ ಸಂಶೋಧನ ಸಮ್ರಾಟರು, ಈಚೆಗೆ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಎದ್ದಿದ್ದರೂ ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ದಶಕಕ್ಕೇನೂ ಮೋಸವಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡೆ. ಅವರ ಉದ್ದವಾದ ಮೇಲ್ಗುಟಿಯ ಮೇಲಿನ ನಿಬಿಡವಾದ ಮೀಸೆ ಮತ್ತು ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ಶೀಘ್ರವೇದಿಯೂ ಆದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ತುಸು ಭೀಕರತೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಪೊದೆಹುಬ್ಬುಗಳು ಮಾತ್ರ ಅವರ ಒಲರ ವಯಸ್ಸಿನ ಕುರುಹನ್ನು ಹೊತ್ತು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಸರಿಗೆಗಳಂತೆ ಬಿಳಿದಾಗಿದ್ದವು.

ಅವರು ನಮ್ಮೆದುರಿಗಿನ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಆಸೀನರಾದರು; ಮತ್ತು ಪರಿಚಯಾದಿ ಪೀಠಿಕೆಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನಾವು ನೇರವಾಗಿ ಹರಟೆಯ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಧುಮುಕಿದೆವು. ಶ್ರೀ ಪೈಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನನಗೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಾದ ಮಾತೆಂದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಗರ್ವ ಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ್ದು, ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಹಿಂದೆಗೆಯುತ್ತ ಬಂದವರಾದರೂ ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಮಾತಾಡುವ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ. ನಮ್ಮ ಭೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಅವರೇ ಬಹ್ವಂಶ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಪ್ರೊ. ಭಟ್ಟರೂ ನಾನೂ ನಡುನಡುವೆ ಪ್ರಶ್ನೆಬಾಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ವೃದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಮನದಣಿಯೆ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಕೇಳಿದೆವು.

ನಮ್ಮ ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಲ ಬಗೆಯ ವಿಷಯಗಳು ಬಂದುಹೋದವು. ಏಕೀಕರಣದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಅವರ ಮುಂಬರುವ ಸಮ್ಮೇಳನ ಭಾಷಣದ ವರೆಗೆ. ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿತ್ವದ ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳೂ ತಲೆಹಾಕಿದವು.

ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀ ಪೈಗಳು ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಮತ್ತು ಗಡುಸಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳುಳ್ಳವರೆಂದು ನಾವು ಮನಗಂಡೆವು. ಅವರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಾವಾಗಿ ವಿವಾದಗಳನ್ನು ಕೆದರಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಜಗಳಗಂಟಿತನವಿಲ್ಲವೆಂದಷ್ಟೇ ಅದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲದೆ ದಿಟ್ಟತನವಿಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಅವರಷ್ಟು ವಿಶಾಲ ಬುದ್ಧಿಯವರಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಕೆಲ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಉದ್ರೇಕಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಹೆರವರ ಪ್ರತಿಬಾಣಗಳನ್ನು ನಿರುದ್ವೇಗದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ sense of humour - ವಿನೋದಬುದ್ಧಿಯೂ ಅವರಲ್ಲಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಈಚೆಗೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಯವಾದ ಟೀಕೆ ಬಂದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತು ಹೊರಟಾಗ ಅವರು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಕತೆಗಳು ಅವರ ನಿರುದ್ವೇಗಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ; "ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ? ಅವರೇ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತಂದುಕೊಂಡರು," ಎಂದರವರು. "ನಾನು ಬೇಡವೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಅಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರು. ನಾನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯನೆಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದೆ. ಈಗಿನ ಅನೇಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೀಳು ರುಚಿಯ ಲೇಖನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ತೀವ್ರ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸದೆ ವಿಧಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನನ್ನು 'ಕಪಿ' ಎಂದು ಗೇಲಿ ಮಾಡಿದರೆ ಏನು ಬಂತು?" ಎಂದರು. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವರು ಉದ್ರಿಕ್ತರಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಕೀಲ ಗೆಳೆಯರೂ ಇತರರೂ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾನಹಾನಿಯ ಕ್ರಮ ಹೂಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದರು. ಹೂಡಿದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಗೆಲ್ಲುವುದೆಂದೂ ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಪೈಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. "ಇರಬಹುದು; ಆ ಪತ್ರಿಕಾ ಟೀಕಾಕಾರ ಕೇಡಿತನದಿಂದಲೇ ಆಡಿರಬಹುದಾದರೂ ನಾನು ಅದೊಂದು ಪಾಠವೆಂದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆ 'ಕಾಪ್ಸ' ಇರಬಹುದು," ಎಂದರವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ತಮ್ಮ ಅನೇಕಮುಖ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆ ಪತ್ರಿಕಾ ಟೀಕೆಗೇ ಮರಳಿ, "ಬಹುಶಃ ಆ ಟೀಕಾಕಾರ ಹೇಳಿದ್ದು ನಿಜ. ಆ 'ಕಾಪ್ಸ' (ಕಪಿತ್ವ) ನನ್ನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಾನು ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಮಾಡಿ ಚಪಲ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬೇರೆ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹಾರಿದ್ದೇನೆ," ಎಂದರು.

ಅಂದಾಕ್ಷಣ ಅವರು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಂಜುವರೆಂದಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಹೋರಾಟವೇ ಅವರನ್ನು ಸಂಶೋಧನ ಕಾರ್ಯದತ್ತ ಸೆಳೆದೊಯ್ದಿದ್ದು. ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಬಡಪಾಯಿಯ ಮೇಲೆ, ತಿಳಿಯದೆ ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ, ಅವನ ಜಾತಿಯ ಮಠದವರು

ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕಿದಾಗ ಅವನ ಪಕ್ಕದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೂ ಹೊಕ್ಕು ಹೊರಟು ಹೈಕೋರ್ಟಿನ ವರೆಗೂ ಸಾಧಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಅವನ ಜಾತಿಯನ್ನು ಮರಳಿ ಕೊಡಿಸುವ ಸಾಹಸವನ್ನು ಅವರು ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲೇ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದಲೇ, ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದರೂ, ಪೈಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನದತ್ತ ಆಕೃಷ್ಟರಾದರು. ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ (ಗೌಡ ಸಾರಸ್ವತರ) ಮೂಲಸ್ಥಾನವಾದ ಗೋವೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನಾಪೇಕ್ಷೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆರಳಿತು. ಈಗ ಅವರು ಲೋಕಾಭಿರಾಮ ಮಾತಾಡುವಾಗ ಕೂಡ ಮಾತಿಗೊಮ್ಮೆ ಇಸವಿ, ತಿಂಗಳು, ತಾರೀಖುಗಳು ಹಣಕಿಕ್ಕುವಂತಾಗಿದೆ.

ಬೈಗುಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ತಮ್ಮ ಚರ್ಮ ದಪ್ಪವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ಪೈಗಳು ಹೇಳಿದರು. "ಪ್ರಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಕವಿತೆ ಬರೆದರೆ ಹೇಗೆ?" ಎಂದು ಕೆನರಾ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, "ಪ್ರಾಸ ಬಿಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡು," ಎಂದು ಬೈಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬಗ್ಗದೆ ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಸ ಬಿಟ್ಟು ಕವಿತೆ ಬರೆದು ಪ್ರಕಟಿಸಿಯೂಬಿಟ್ಟರು. ತಗೋ! ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸನಾತನಿಗಳು ಅವರ 'ಪಿತೃ ಪಿತಾಮಹ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಾದಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ' ಮಂಗಳಾರತಿ ಎತ್ತಿದರಂತೆ! ಅವರ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನೂ ವಿರೋಧಿ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೀನ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಬೈದದ್ದುಂಟು. ಪೈಗಳು ವಿಚಲಿತರಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ತಮ್ಮಂತಲ್ಲ; ಇಂಥ ಕಟು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಭ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವರು ಎಷ್ಟೋ ಜನರಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪೈಗಳು ಒಂದು ಕೌತುಕದ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಅರುಹಿದರು. "ಹಿಂದೆ ಪುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸನಾತನಿ ಪಂಡಿತರೊಬ್ಬರು ಅಭ್ಯಾಗತ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ಪದ್ಯ ಕಟ್ಟಿ ಅವರ ಮುಂದೆಯೇ ಓದಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಗುರುಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು ವಿಶೇಷ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯ ಪುರುಷರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಟೀಕೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳಬಾರದಷ್ಟು ನೊಂದುಕೊಂಡರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮಂಜೇಶ್ವರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಅಳಲನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಕೂತು ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು," ಎಂದು ಶ್ರೀ ಪೈಗಳು ತಾವು ಕುಳಿತ ಮಂಚವನ್ನು ತೋರುಬೆರಳ ಗಂಟಿನಿಂದ ಬಡಿದು ಆಚಾರ್ಯರು ಅತ್ತಿದ್ದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಪೈಗಳು, ತಮ್ಮನ್ನು ವಾಚಾಮಗೋಚರವಾಗಿ ಬೈದು ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಲೇಖನಗಳ ಕಡತವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿದರಂತೆ!

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸೇರ್ಪಡಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಉಡುಪಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಆದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂತು. ರಾಜಕೀಯ

ಐಕ್ಯವಾಗುವ ಮೊದಲು ಈ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾದೀತೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಶ್ರೀ ಪೈಗಳಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಭರವಸೆ ಇಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ ಮದ್ರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿರುವ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಸ್ಥಿತಿಯೊದಗುವ ಭಯವಿದೆ, ಎಂದು ನುಡಿದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅವಾಸ್ತವ ನಿಲುವು ವಹಿಸಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು, ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ, ಈಗಿರುವ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಬೆಲ್ಜಿಯಂ, ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ಲೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವ ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ? ಇಂಗ್ಲೀಷು ಅದೆಷ್ಟು ರಾಜಕೀಯ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಹೋಗಿದೆ?

ಮೈಸೂರಿನ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಹಕಾರ ಭಾವ ಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಪೈಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಕರ್ನಾಟಕ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಹಾರ್ದವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ಹಾರೈಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ಬಂದ ಅನುಭವ ಅಷ್ಟು ಸವಿಯಾಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಈಗ ಹುಟ್ಟುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪೈಗಳು ಅಷ್ಟು ಉತ್ಸುಕರಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯರಾಶಿ ಬೆಳೆದಂತೆ ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಅಂಶ ಕುಗ್ಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಳತೆಯನ್ನು ೨೫೦ ಪುಟಕ್ಕೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ೧೦೦ ಪುಟಕ್ಕೂ ಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರು ತಮಾಷೆಯಾಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಒಂದು ಮಹಾ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದುವುದು ಅವರಿಗಿನ್ನೂ ಆಗಿಲ್ಲವಂತೆ. "ಉಳಿದ ಆಯುಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸುವ ಸಂಭವವೂ ಇಲ್ಲ," ಎಂದರವರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಜನ್ಮವೆತ್ತಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲವಂತೆ!

ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಅವರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆದೆವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಅಪ್ರತಿಬಂಧವಾಗಿ ಸಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಿಳಿಯ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಿಡಿತದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಈಗ ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧಕರು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ತಾವು ಹಿಡಿದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಆಸ್ಥೆಯುಳ್ಳವರಾರೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಅವರು ವಿಷಾದದಿಂದ ನುಡಿದರು.

ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ, ಹಿಂದಿನವರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೇ ಹೇಳದೆ ಕೇವಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ರೇಖಿಸುವುದಾಗಿ ಅವರು ಹೇಳಿದರು. ಯಾವ ವಿವಾದವನ್ನೂ ಎಬ್ಬಿಸಲು ಅವರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ವಿಚಾರವಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ.

ನಿಜವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪೈಗಳಿಗೆ ಈ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದದ ಬಗ್ಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಆಸೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದೆಲ್ಲ ತಾವು ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿತ್ವವನ್ನೊಪ್ಪಿದ್ದರ ಪರಿಣಾಮವೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದರು. " ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ನಾನು ನನ್ನ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಚೂರಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ," ಎಂದರವರು. "ಏನು ಅಂಥಾ ಕಷ್ಟ?" ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದ. ಈ ಸಭೆಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಕೊಡಿರೆಂದು ಗಂಟು ಬೀಳುವವರು, ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಡಿರೆಂದು ಕೇಳುವವರು ಇವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಓದಲು, ತಿಳಿಯಲು ಸಮಯವೇ ಉಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅವರು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಶೀಲರು, ಯಾರನ್ನೂ ನಿರಾಶೆಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸರು. ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ತಿ ಪುಸ್ತಕ ಓದದೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಲಾರರು; ತಯಾರಿ ಮಾಡದೆ ಭಾಷಣ ಕೊಡಲಾರರು. ಅಂತೂ ಅವರು ೧೯೪೨ರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಸರಳ ರಗಳೆಯ ಏಕಾಂಕ ಹಾಗೂ ಹೊಳಹು ಹಾಕಿಟ್ಟಿರುವ ಕೃಷ್ಣನ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕಾವ್ಯ ಹಾಗೇ ಉಳಿದುಬಿಟ್ಟಿದೆ.

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದವನ್ನು ಗೆಲೆಯರ ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಅವರು ಹೇಗೋ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮೊದಲಾದ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿದರೆ ತಾವು ಸರ್ವಥಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗ ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೇ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ!

ಸಮಯವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವರ ಮನೆಯ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಕಾಫಿಯ ನೈವೇದ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಆಗಿತ್ತು. ನಾವು ಹೊರಟು ನಿಂತೆವು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಚಂಡ ವಿದ್ಯಾಂಸರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ರೂ ದಶಕಾನುದಶಕಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆ ಮಾಡಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿದ್ದ ರೂ ಯಾವ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಆಮಿಷಕ್ಕೂ ಬೀಳದೆ ಇದ್ದ, ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕರಿಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಾಗಿ ಮಾಡಿಸುವ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಕರಾರು ಹಾಕಿರುವ, ಈ ನಿಸ್ಪೃಹ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದರ್ಶನಲಾಭ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನೇ ನಾವು ಅಭಿನಂದಿಸಿಕೊಂಡೆವು. ಆದರೆ ಪಾಪ, ಶ್ರೀ ಪೈಗಳು ನಮ್ಮೊಡನೆ ಕಳೆದ ಮೂರು ತಾಸುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಜೆಯ ವಾಕಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ತಯಾರಿ ನಡೆಸಬೇಕಾಯಿತೆಂದು ಆಮೇಲೆ ತಿಳಿಯಿತು!

೮. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ 'ಪ್ರಪಂಚ'

ಡಾ| ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಏಕೆ, ಯಾವ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದರೂ ಅಪರೂಪ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೇ ಆಗಿ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲತಕ್ಕವರು. ಅವರ ಬಹುಮುಖವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಈ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥ ಬಂದಿದೆ. ಕಾರಂತರಿಗೆ ಈಗ ೬೨ ದಾಟಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅವರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಕೊನೆಯನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಯೋಜನೆಗಳು, ಯೋಚನೆಗಳು ಮೂಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾಳೆ ಅವರು ನಮ್ಮನ್ನು ಚಕಿತಗೊಳಿಸುವ ಯಾವ ಹೊಸ 'ಮುಖ'ದೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕಾಣುವರೋ ತಿಳಿಯದು. ಇದು ಅವರ ಈವರೆಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಸಾಹಿತ್ಯೇತರ 'ಮುಖ'ಗಳ ಸಮಗ್ರ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸುವ ಒಂದು ಸಾಹಸವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅನೇಕ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹಾಗೆ ಅಭಿನಂದಿತರ ಬದುಕು - ಕೃತಿಗಳ ವಿಚಾರ ಒಂದಿಷ್ಟು, ಬೇರೆ ವಿಷಯಗಳ ಪಾಂಡಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ಲೇಖನಗಳ ಗುಚ್ಛ ಒಂದಿಷ್ಟು - ಹೀಗೆ ವ್ಯಾಮಿಶ್ರವಾದ ಗ್ರಂಥ ಇದಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇರುವುದು ಎಲ್ಲವೂ ಕಾರಂತರ ಮತ್ತು ಅವರ ಕೆಲಸದ ವಿಷಯ.

ಹೆಚ್ಚು ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಲೇಖಕರು ಬರೆದ ೫೫ ಲೇಖನಗಳುಳ್ಳ ಕಾರಂತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ 'ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಪಂಚ', 'ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ', 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ' ಮತ್ತು 'ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲದೆ 'ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಲೇಖನದರ್ಶಿಕೆ' ಎಂಬ ಐದನೆಯ ಭಾಗವೂ ಇದೆ. ಕಲಾವಿದ ಕೆ. ಕೆ. ಹೆಬ್ಬಾರರು ಬರೆದ ಬಣ್ಣದ ಪೋರ್ಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ರೇಖಾಚಿತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾರಂತರ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವು ಚಿತ್ರಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿವೆ. ಮಣಿಪಾಲ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಮುದ್ರಣ ಹೊಂದಿ ನಿರ್ಮಾಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಚ್ಚಕೋಟಿಯದಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೆಯದಾದ 'ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಪಂಚ'ದ ೧೫೬ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಅವರ ಮಿತ್ರರು, ಬಂಧುಗಳು, ಸಹಕಾರಿಗಳು, ಶಿಷ್ಯರು ಮತ್ತು ಮೆಚ್ಚಿದವರು ಕಂಡ ಬಗೆಗಳಿವೆ. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ., ಮಾಸ್ತಿ, ಬೇಂದ್ರೆ, ವಿ.ಸೀ., ಶಂ.ಬಾ.ರಂಥ ಹಿರಿಯರು 'ಹರಕೆ'ಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥವಾದ 'ಕಾರಂತ ಪ್ರಪಂಚ'ದ ಪರಿಚಯ ನಿಮಿತ್ತದ ಲೇಖ

ಎ. ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್, ಸೇಡಿಯಾಪು, ಮಾಳವಾಡ, ಜವರೇಗೌಡ ಮೊದಲಾದವರು ಹಾರೈಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಭಾಗದ ನೂರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದಷ್ಟು ಪುಟಗಳು ಕಾರಂತರ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದವರ ನೆನಪುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಲಸಂಗಿಯ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಹೊಲಸಂಗಿಯ ಗೆಳೆಯರೆಂದು ನಗುವ ಕಾರಂತರೂ (ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣ) ಪುತ್ರವಿಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಪರ ಪತ್ರ ಬರೆದವರಿಗೆ "ಬಂದಿರುವ ವಿಷತ್ತು ಘನತರದ್ದಾದರೂ ಅನೇಕಾನೇಕ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಬಂದುದೇ ನಮಗೆ ಬಂತು" ಎನ್ನುವ ವಿಷಕಂಠ ಕಾರಂತರೂ (ಕೋ. ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ) ಇಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲೆಂಡರ್ ಕಲಾವಿದನ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿಯೂ ನೋಡದೆ ಎದ್ದು ಬಂದ ನಿತಾಂತನಿಷ್ಠರ ಕಾರಂತರು, ಜನಪ್ರಿಯತೆಗಾಗಿ ಏನನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಹರಸಲು ಸಿದ್ಧರಾಗುವ ಅನೇಕ ಹಿರಿಯರಿಗಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ೩೦ - ೩೫ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಆಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಭೆಟ್ಟಿಯಾದ ತಮ್ಮ ಹಳೇ ಕನ್ನಡ ಲೆಕ್ಕರರಿಗೆ ರೇಶ್ಮೆ ಶಾಲನ್ನು ತಂದು ಹೊದಿಸಿದ (ಗುರುಭಕ್ತ ಎನ್ನೋಣವೆ?- ಕಾರಂತರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಕ್ಲಿಷೆ ಎನ್ನಿಸಿತು) ಕಾರಂತರನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಂತರ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರಾದ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಕಾರಂತರೂ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಕಾರಂತರೂ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಬಾಲ್ಯದ ಪರಿಸರವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಂದೆ ಶೇಷ ಕಾರಂತರು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆಂಟಾಣೆ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಶಾಲಾ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದರೆಂದೂ ತಾಯಿ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಕಿರಿಗೆಯನ್ನು ದಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ೫೦ ಮೈಲು ದೂರದ ಶೃಂಗೇರಿಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೆಂದೂ ಕೇಳಿ ಅಂದಿನ ಬಡತನದ ಬದುಕಿಗೆ ಚಕಿತರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಸಾಹಿತಿಗಳಲ್ಲದ ಕಾರಂತ ಮಿತ್ರರಾದ ಕೊಡಗಿನ ಪ್ಲಾಂಟರ್ ಮಂಜುನಾಥಯ್ಯನವರೂ (ಸಂದರ್ಶನ : ಜಿ. ಟಿ. ನಾರಾಯಣರಾವ್) ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊಟೆಲ್ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಾದ ಗುಂಡ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಐತಾಳರೂ ಕಾರಂತರ ಹೃದಯವಂತಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮಿತ್ರ ದಿವಂಗತ ಗುರುರಾಯರೊಡನೆ ಅವರಿಗಿದ್ದ ಆದ್ರ್ವ ಸಂಬಂಧ, ಕಾರಂತರು ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳ ಜನರೊಡನೆಯೂ ಎಷ್ಟು ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆರೆತು ತನ್ನವರನ್ನಾಗಿ ವ್ಹಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವರೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರರೂ ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರೂ ಕಾರಂತರೊಡನೆ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಶನಗಳು ಕಾರಂತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರೇರಣೆ - ವ್ಯವಸಾಯಗಳ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ.

'ಕಲಾ ಪ್ರಪಂಚ', 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ', 'ಕಾದಂಬರೀ ಪ್ರಪಂಚ' ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಪ್ರಪಂಚಗಳು ಕಾರಂತರ ಬಹುಮುಖ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಕೂಡ ಹೊಸ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವಂತಿವೆ. ಕಾರಂತರ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಮೋಹವಾದ ಯಕ್ಷಗಾನವನ್ನೇ ನೋಡಿ. ಈ ಕಲಾ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ವಿಷಯ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾಗಿ ಅವರು ಚಿಂತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ

ನೃತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಪ್ರಯೋಗ ಮೂರೂ ಅಂಗಗಳ ಮರ್ಮಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವರೆಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬಂಶ ಬೈಕಾಡಿ ವೆಂಕಟಕೃಷ್ಣರಾವ್, ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮೊದಲಾದವರ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಪೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕುರಿಯ ವಿಠಲ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಕಾರಂತರು ತಮ್ಮನ್ನು ತರಬೇತುಗೊಳಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

'ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಪಂಚ' ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾರಂತರು ಕೈಯಾಡಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರಾಗಿ ಕಾರಂತರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಪರಿಚಿತರಲ್ಲ; ಆದರೆ 'ವಸಂತ', 'ವಿಚಾರವಾಣಿ', ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು - ಮೊದಲನೆಯದನ್ನು ತೀರ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ, ಎರಡನೆಯದನ್ನು ಮಾಗಿದ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ - ಹಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಲ್ಲ, ಪತ್ರಿಕಾ ಧರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ - ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಬಂಧಗಳೂ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅವರು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬರೆಯದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದ ವಿಡಂಬನಕಾರರೆಂದೇ ಅವರನ್ನು ನಾಡು ತಿಳಿಯಬಹುದಿತ್ತು. ಅವರ ಗೀತನಾಟಕ, ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಅಭಿನಯ, ಅವರನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಶಃ ಅದ್ವಿತೀಯ ಬ್ಯಾಲೇ ಕರ್ತನಾಗಿಸಿದೆ. ಅವರು ಚಾಲುಕ್ಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮೇಲೂ ಅಧಿಕಾರಯುತವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಜ್ಞಾನಸಾಹಿತ್ಯ ಹಲವು ತಜ್ಞರಿಗೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳು ಹಿಡಿಯಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಒಬ್ಬ - ವಿಜ್ಞಾನದ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದ - ವ್ಯಕ್ತಿ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಕಥೆ ಬರೆಯುವುದನ್ನು, ಕಾರಂತರು ಬಹಳ ಬೇಗನೇ ಕೈಬಿಟ್ಟದ್ದು ಒಂದು ನಷ್ಟವೇ. ಅವರು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದರು - ಆರ್ಥಿಕ ಒತ್ತಡದಿಂದಲ್ಲ; ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಬಲ್ಲ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಬೇಕು, ಅವು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಅವರು ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರವೀಣರೂ ಹೌದು.

ಹೀಗೆ ಕಾರಂತ ಮಂದಿರದ ಹಲವಾರು ಮಹಾದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಿ ನಾವು 'ಕಾದಂಬರೀ ಪ್ರಪಂಚ'ಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆ. ಅವರ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಹುಭಾಗ (೩೬ ಪುಸ್ತಕಗಳು) ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಾರಂತರ ಅಂತರಂಗ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಅವರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವುದೂ ಈ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೇ ಎಂಬುದಕ್ಕಾಗಿ ಗ್ರಂಥದ ಸುಮಾರು ಮೂರರಲ್ಲೊಂದು ಭಾಗ ಈ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥದ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖನಗಳೂ ಇದರಲ್ಲೇ ಇವೆ.

'ವಿಚಿತ್ರ ಕೂಟ' ಮತ್ತು 'ಭೂತ' ಎಂಬ ಎರಡು ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾದಂಬರೀ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು, ಉಗ್ರಾಣ ಮಂಗೇಶರಾಯರ ಇದು ನಿರರ್ಥಕ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬ ಟೀಕೆಯ ಸತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ತಿಲಾಂಜಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಕಾರಂತರು ಬರೆದ ಎರಡೂವರೆ ಡಜನ್ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಂತರ ಜೀವನದರ್ಶನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೈಲುಕಲ್ಲುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಶ್ರೀ ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್ ಅವರನ್ನು ವಂತೆ,

"ಕಲೆಗಾಗಿ ಕಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾರಂತರು ಎಂದೂ ಒಪ್ಪಿಲ್ಲ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ತರುವ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು." ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಈ ಪರಿಪಾಕದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಲೆಗಳ ನಿರಂತರ ಅನುಸಂಧಾನ ರೂಪವಾಗಿವೆ. ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥವೊಂದುಂಟೆ? ಇದ್ದರೆ ಅದೇನು? ಪ್ರಾರಂಭದ 'ಸರಸಮ್ಮನ ಸಮಾಧಿ'ಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ತೀರ ಈಚೆಗಿನ 'ಮೂಕಜ್ಜಿಯ ಕನಸುಗಳು' ವರೆಗೂ ಈ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕೇಂದ್ರ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಅಸಂಖ್ಯ ಮುಖದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಲೂ ಕಾಲಿಗೆ ಗಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡವರಂತೆ ದೇಶ ಸುತ್ತವ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದಲೂ ದೊರೆತ ನಾನಾ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪರಿಸರಗಳ, ಪರಿಚಯಗಳ ಅನುಭವದ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥಾನ್ವೇಷಣೆಗೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೋಪದೇಶ ಮಾಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರಂತರು ಆ ಪರಿವ್ರಾಜಕತ್ವಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೊಡೆದು ತಮ್ಮ ದಾರಿ ಹುಡುಕತೊಡಗಿದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡಂತಿದೆ. ದೇವರೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಮಾನವ ಈ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ತಾನೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮನುಷ್ಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಅರ್ಥ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಅರ್ಥ ಬದುಕಿಗೆ ಇರಲಾರದು ಎಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದಿಗಳೊಡನೆ ಅವರೂ ಸಹಮತರು. ಆದರೆ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡದೆ ಇರುವ ಜೀವನ ಎಂದೂ ನಿಜವಾದ ಜೀವನ ಎನಿಸಲಾರದು.

ಆ ಅರ್ಥ ಏನು? ಬದುಕು ಇದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬದುಕಬೇಕು. ಬದುಕಿನಿಂದ ಪಲಾಯನ ಮಾಡಿ ಪಾರತ್ರಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಮೇಲೆ ಕಾರಂತರಿಗೆ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಲ್ಲ. ಬದುಕನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಸಿ ಸಂಕಷ್ಟಗಳ ಮುಂದೆ ಎದೆಗೆಡದೆ ಹೋರಾಡಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಇದನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹೇಗೆ ? ಕಾರಂತರ ಉತ್ತರ - ನಂಬಿಕೆ. ಬದುಕಿನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಕೆಲ ಗಟ್ಟಿ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ದುಡಿದಾತನೇ ತನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಲ್ಲ. ಕೇವಲ ಬೌದ್ಧಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಭಾಷಣದ, ಚರ್ಚೆಯ ವಿಷಯವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಅವುಗಳನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ, ತನ್ನ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಆಚರಣೆಗೆ ತರಲಾರದ ಬುದ್ಧಿವಾದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರಂತರ ತಿರಸ್ಕಾರವೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ದೇವರುಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮವುಂಟೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಆದ್ದರಿಂದ, ಮಾನವನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಒಳಿತೋ ಕೆಡುಕೋ ನಿರ್ಧರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಅವನ ಸುತ್ತಲ ಇತರ ಜನರನ್ನು ಅವನು ಕಾಣುವ ದೃಷ್ಟಿ, ಅವರೊಡನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಸಂಬಂಧದ

ಸ್ವರೂಪವೇ ನಿಕಷವಾಗಬೇಕು. ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ತಿಳಿವಳಿಕೆ, ಸಹಾನುಭೂತಿ, ಸಹಾಯ ಕಂಡುಬಂದರೆ ಅದು ಒಳಿತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ವ್ಯರ್ಥ. ಹೀಗೆ ಕಾರಂತರ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮಾನವ ಕೇಂದ್ರಿತವಾಗಿವೆ; ಬಹಿರ್ಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಕಾರಂತರ ಜೀವನದೃಷ್ಟಿಯ ಈ ಅಂಶದ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಆಧುನಿಕ ವಿಮರ್ಶಕರು ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತುವುದು. ಮನುಷ್ಯನ ಆಂತರಂಗಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಅನಾಸಕ್ತರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನೊಡನೆ, ತನಗೆ ಬರುವ ಸಂಬಂಧದ ಸಂಕಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರು ಅನಾಸಕ್ತಿ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನೊಡನೆ ತಾನು ಶಾಂತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದೊಡನೆ ಸುಕರವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲಾರ. ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಸಮಾಜಜೀವಿಯೆಂದಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿಯೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸದೆ ಇರುವುದು ಕಾರಂತರ ಕೊರತೆ. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಇತರ ಬರಹಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಶೈಲಿಯ ನಯ ನಾಜೂಕು, ಕಾವ್ಯತ್ವ ಕಾಣಿಸದಿರಲು ಕಾವ್ಯದ ಜೀವಾಳವಾದ ಅಂತರಂಗ ಮಥನಕ್ಕೆ - ಚೋಮನ ದುಡಿಯಂಥ ಒಂದೆರಡು ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ-ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕಾರಣ, ಎಂದು ಈ ವಿಮರ್ಶಕರ ಅಭಿಮತವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಭಿನಂದನ ಗ್ರಂಥದ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಳವೆಂದರೆ ಇದೇ. ಅದು ಭಕ್ತರ ಸ್ತುತಿ ಪಾಠದ ಸಮುಚ್ಚಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸ್ತುತಿಪಾಠಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂದಲ್ಲ. ಸಪ್ರಮಾಣವಾಗಿ ಸವಿಶ್ಲೇಷಣವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ವೇಳೆಯಿಲ್ಲದ ಕೆಲ ಹಿರಿಯರ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತುತಿಪಾಠಕತ್ವವಿದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರಂತರ ಗುಣಗಳ ಕೂರ್ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಕೊರತೆಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚುವ ವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಯಕ್ಷಗಾನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ| ಶ್ರೀಧರರಾಗಲಿ, ಗೀತನಾಟಕಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿಗಳಾಗಲಿ, ವಿಜ್ಞಾನ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜೆ.ಆರ್. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾಯರಾಗಲಿ, ಗದ್ಯಶೈಲಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏರೈ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವರಾಗಲಿ, ಕಾದಂಬರಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಎಲ್. ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್, ಶಂಕರ ಮೊಕಾಶಿ, ಎಂ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ, ಜಿ.ಎಸ್. ಅಮೂರ, ಅಡಿಗ, ಶಾಂತಿನಾಥ ದೇಸಾಯಿ, ಸುಮತೀಂದ್ರ ನಾಡಿಗ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರರಾಗಿಯೇ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಗ್ರಂಥ ಕಾರಂತರ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನರಿಯಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬವರಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕೈಪಿಡಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಯವರು ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಪಾದಕೀಯ ನೀತಿ ಪೆನ್ನಿಲು ಹೆಚ್ಚು ಕಠೋರವಾಗಿ ಸಂಚರಿಸಿದ್ದರೆ 'ಗದ್ಯದ ಗತಿ' ಮೊದಲಾದ ಕೆಲ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪುನರುಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದಷ್ಟೇ. ಸಾಹಸಪೂರ್ಣವಾದ ಕಾರಂತರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟ ಈ ಕಾಣಿಕೆಯೂ ದೊಡ್ಡ ಸಾಹಸವೇ ಆಗಿದೆ. ಗಾತ್ರ, ವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ - ಮೂರೂ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ. □

೯. ಡಾ. ತೋನ್ನೆ ಮಾಧವ ಪೈ

ಡಾ| ಮಾಧವ ಪೈಯವರ ನಿಕಟ ಪರಿಯಚ ನನಗೆ ಉಂಟೆಂದು ನಾನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾರೆ. ಅವರಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಿಕಟ ಪರಿಚಯ ಉಂಟೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರೇ ಎಂದು ನನಗೆ ಸಂಶಯ ಇದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗ ಸ್ನೇಹಿತರೆನಿಸಿಕೊಂಡವರು ಕೂಡ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ತಿಸುವುದು ಪ್ರತಿಭೆಯ ಸ್ವಭಾವ. ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಅವ್ಯಕ್ತ ಪ್ರತಿಭೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಅವರೊಡನೆ ಬಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಒಂದೆರಡು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ನನಗೆ ಬಂದದ್ದು, ದಿವಂಗತ ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರಿಗೆ ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಸ್ನೇಹ ಇತ್ತು. ಪೈಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚುವವರೂ ಅವರಾಗಿದ್ದರು. ಇತ್ತ ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪೈಗಳು ಸಹಕಾರಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆಗಲೇ ಪೈಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧರೂ, ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಇತರರ ಮೇಲೆ ಹೇರಲು ಅವರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಹೇರಿದಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇನೇ ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು ಅವರ ವಿಶೇಷವಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ಅವರು ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ನನ್ನ ಭುಜಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಲದೊಳು ಸುತ್ತಿದರು. ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಮನವೊಲಿಸಲು ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಗಲೇ ನಾನು ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಆಕರ್ಷಕ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದು. ಅವರು ನನಗೆ ಏನು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟರೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ಒಪ್ಪಿದನೆಂಬುದು ಮುಖ್ಯ.

ಇಂಥ ಅನುಭವ ಅವರೊಡನೆ ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿದ ಸಾವಿರಾರು ಜನರಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಅದರ ರೀತಿ ತುಂಬಾ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದದ್ದು. ಅವರು ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅಥವಾ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಆಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಿಚಾರವನ್ನು ಇಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ವಿಚಾರ ನಿಮ್ಮ ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿಯದ ವಿಚಾರ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೋ ಮೂರೋ ನಿಮಿಷ ಮಾತಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಅವರ ವಿಚಾರ ಅಥವಾ ಸಲಹೆಯಲ್ಲವೆಂದೂ ಅನೇಕ ಕಾಲದಿಂದ ನೀವೇ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಿರೆಂದೂ ನಿಮಗೆ ಅನಿಸತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಸೂಚಿಸಿದ ಕೆಲಸ ಕೈಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ನಿಮಗೆ ಖಂಡಿತ ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕುತ್ತದೆ.

ಡಾ| ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಅಭಿಭೂತಗೊಳಿಸುವಂಥಾದ್ದಲ್ಲ. ಅದು ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಟವರಿಂಗ್' ಅಥವಾ 'ಇಂಪೋಸಿಂಗ್' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು 'ಪರ್ವೇಡಿಂಗ್' ಅಂದರೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಂಥಾ ಒಂದು ಗಾರುಡಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಅಲ್ಪರು ಅನ್ನಿಸುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ತಾವೂ ಮನುಷ್ಯರು, ತಮ್ಮಿಂದಲೂ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಬಲ್ಲವು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಇತರರಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದಲೇ ಅವರು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜನರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುವಾಗ ದೇಶಭಕ್ತಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾನು ನೋಡಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವರು ನಿಮಗೆ ಅಮೂರ್ತ ದೇಶ 'ಭಕ್ತಿ' ಉಪದೇಶ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಸ್ವಂತ ಹಿತವು ಸಂಸ್ಥೆಯ, ಪ್ರದೇಶದ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಹಿತದೊಡನೆ ಹೇಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತೀತಿಗೆ ಅವರು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರು 'ತ್ಯಾಗ'ದ ಕುರಿತು ಮಾತಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತ್ಯಾಗಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಹಾಗೆ ನಾನು ಕಾಣೆ. ತ್ಯಾಗವಲ್ಲ, ವಿಹಿತವಾದ ಹಿತಗಳ ಮೇಳವನ್ನು ಅವರು ನಿಮಗೆ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಯಾರಿಗೂ, ಏನನ್ನೂ 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಾರದು. ಮತ್ತು 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ಏನನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ತತ್ವ. ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ 'ಧರ್ಮ'ಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ನಿಜವಾದ ಧರ್ಮದ ಅಂಶ ಅತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಉಳಿದು 'ಪುಕ್ಕಟೆ'ಯ ಅಂಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪುಕ್ಕಟೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಕ್ಕೆ ಬೆಲೆ ಉಳಿಯುವುದು ಬಹಳ ವಿರಳ. ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಇಳಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಅದೇನೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ನಿಜವಾದ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅವರಿಂದ ಏನನ್ನಾದರೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಕೊಡಬೇಕು. ಆಗ ಕೊಟ್ಟವನು ಪಡೆದವನಿಂದ ಅನವಶ್ಯಕವಾದ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು

ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಪಡೆದವನು ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥಾ ಋಣಿತ್ವವನ್ನೂ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಪುಕ್ಕಟೆ ಕೆಲಸಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವರು ವಿರೋಧಿಗಳು. ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಬಂಧ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟೂ ವ್ಯವಹಾರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದು ಉಭಯತರಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಅದರಂತೆಯೇ ತಮ್ಮ ನೀತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. 'ತ್ಯಾಗ', 'ಧರ್ಮ' ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿಯಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಹಿತವಾದೀತೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. Something for nothing ಎಂದೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ತರಹದ ವೃತ್ತಿ, ಪೆನ್ಯನ್ ಮೊದಲಾದ ಪುಕ್ಕಟೆ ಆದಾಯಗಳಿಗಾಗಿ ಹಪಾಪಿಸುವ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ದೀನರ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನೇ ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೀನತ್ವಕ್ಕೆ ಇಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ಅಚಲವಾದ ತಥ್ಯಗಳೆಂಬ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ತಲೆ ಜಜ್ಜಿಕೊಂಡು ಅಥವಾ ತಥ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಲ್ಲ. ತಥ್ಯಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅವರ ವೃತ್ತಿ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಎಂದೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅವರು ತಥ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಅಚಲ ತಥ್ಯಗಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಪ್ರತಿಕೂಲ ವಾಸ್ತವಿಕತೆಯನ್ನು ಪೈಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ತಥ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತಾರೆಂದಲ್ಲ. ಅವರದು ತೀರ ಸಮೀಪದೃಷ್ಟಿಯ ವ್ಯವಹಾರವಾದವಲ್ಲ. ಮಣಿಪಾಲದ ಕಲ್ಲುಗುಡ್ಡವನ್ನು ಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದು, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಒಂದು ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟುವ ಮೂಲಕ ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇವೆಲ್ಲ ಸಂಕುಚಿತ ವ್ಯವಹಾರಾದಿಗಳಿಂದ ನೀಗುವ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಥ್ಯಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುವುದರಿಂದ ಅವರು ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ಉಡುಪಿಯ ನಿರ್ಮಾಪಕರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಫಲವಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಸುತ್ತಿ ಕಡೆಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು "ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ"ವನ್ನು ಸೇರಿದೆ. ಅದಾಗಿ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಒಂದು ಸಲ ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದವರು ನಮ್ಮ ಕಚೇರಿಗೂ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾನಾಗ ರಜೆಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರ ಭೆಟ್ಟಿ ನನಗಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ರಜೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಮೊಹರೆ ಹಣಮಂತರಾಯರು ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ಬಂದಿದ್ದ ವಿಷಯವನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಿದರು. "ಅವರು ನಿಮ್ಮನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರು; ನಮ್ಮೂರಿನ ಒಬ್ಬ ದಕ್ಷ ತರುಣನನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರಿ ಅಂತ ನನಗೆ ಹೇಳಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು"

ಎಂಬುದಾಗಿ ಮೊಹರೆಯವರು ನನಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ನನಗೋ ಸೋಜಿಗವಾಯಿತು. ಏಕೆಂದರೆ, ನಾನು ಉಡುಪಿ ಬಿಟ್ಟು ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಅಪರೂಪಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರ ಭೆಟ್ಟಿಗೂ ಹೋಗುವುದು, ಮೆಚ್ಚಿಕೆ ಗಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಡಾ| ಪೈಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ನಾನು ಹೋದದ್ದೇ ಇಲ್ಲ. ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿಡಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ಆಗಿನ ಮಾಲಿಕರ ಮುಂದೆ, ಅದೂ ನಾನಿಲ್ಲದಾಗ, ನನ್ನನ್ನು ಹೊಗಳಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಂತೂ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸೌಜನ್ಯವೆಂದೇ ಕರೆಯಿರಿ, ಗುಣಗ್ರಹಣವೆಂದೇ ಕರೆಯಿರಿ, ಅದು ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರೆನಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಸಣ್ಣವರನ್ನು ಮರೆಯುವುದರಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡತನ ಕಾಣುವವರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳು ಈ ಒಂದು ಕೃತಿಯಿಂದ ನನಗೇನೂ ಗಂಟು ಎತ್ತಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಅವರ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

□

೧೦. ಶ್ರೀ ತೋನ್ನೆ ಅನಂತ ಪೈ

ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಯೋಗ್ಯತೆ ಓವರ್ ಕ್ವಾಲಿಫಿಕೇಶನ್ - ಎಂಬುದೊಂದಿದೆ. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಯುಲೇಟನು ಸಂಭಾಳಿಸಬಹುದಾದಂಥ ನೌಕರಿಗೆ ಎಂ.ಎ. ಇದ್ದವನು ಬರುತ್ತೇನೆಂದರೂ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಅವನನ್ನಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತರುಣರಿಗೆ - ಅತ್ಯರ್ಹತೆ ಒಂದು ತೊಡಕಾಗುವುದುಂಟೇ ಎಂದು, ಟಿ.ಎ. ಪೈಯವರನ್ನು ಕುರಿತು ನಾನು ಕೇಳಿದ ಈ ಕಥೆಯಿಂದ ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೯೫೭ರ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ನಿಲ್ಲಲು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ಏಕೆ ಒತ್ತಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ನಿರೀಕ್ಷಕ ನನಗಿತ್ತ ವಿವರಣೆ ಇದು - ಅವರು ಆರಿಸಿ ಬಂದರೆ ಮಂತ್ರಿ ಪದವೊಂದನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಡದಿರುವುದು ಕಷ್ಟವೇ. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಪದ ಕೊಡಲೇಬೇಕಾದ ಇನ್ನೂ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಹಿರಿಯರಿರುವಾಗ ಈ ನಲುವತ್ತು ಕೂಡ ಆಗದ ತರುಣನಿಗೆ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಷ್ಟ. ಆದ್ದರಿಂದ ಟಿ. ಎ. ಪೈಯವರು ತಾವು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುವದಿಲ್ಲೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರು ಚಿಂತಾ ಪರಿಹಾರದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರಂತೆ.

ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ತಥ್ಯಾಂಶವಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಾನರಿಯೆ. ಬಹುಶಃ ಅದು ಹುಲುಸಾದ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯ ಫಲವಿರಬೇಕು. ಅದೇ ಚುನಾವಣೆಗಿಂತ ಕೆಲ ದಿನ ಹಿಂದೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ನೆಹರೂ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗರಿಗೊಂದು ಬಿನ್ನಹ ಹೊರಡಿಸಿ, ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪೈಯವರು ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಈ ಕರೆಗೆ ಮನ್ನಣೆಯೇಯುವುದೇ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೂ ಟಿ.ಎ.ಪೈ ಅವರ ತಾರುಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃತ್ವ ಶಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮೇಲಿನ ಕಥೆ ಅತಥ್ಯವಾದರೂ ಅಸಂಭಾವ್ಯವೇನೂ ಅಲ್ಲ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

೩೦ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಅವಿಭಕ್ತ ಮದ್ರಾಸ್ ರಾಜ್ಯದ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆಗವರು ಆ ಸಭೆಯ ಅತಿ ಕಿರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು; ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭಾರತದ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸದಸ್ಯರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಕ್ರಿಯ

ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅವರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿಯೇ ಇರಬಹುದು. ಇಂನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೆನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರರಾದರು.

ಕೆಲವಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭೆ ಒಮ್ಮಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕನಸಿನಿಂದೆಚ್ಚತ್ತಂತೆ ಜಿಗಿಯ ತೊಡಗುವುದುಂಟು. ತೋನ್ನೆ ಅನಂತ ಪೈಗಳು ಅಂಥ ಒಂದು ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೊಡ್ಡಪ್ಪ ಪಿ. ಎ. ಪೈಗಳು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ತಂದೆ ಉಪೇಂದ್ರ ಪೈಗಳ ಕಲ್ಪಕ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲೇ ಇಂದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಅನೇಕ ಉದ್ಯಮಗಳು ಮೂಲತಃ ಮೊಳೆತದ್ದು. ಅವರು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸ್ಥಾಪಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಡಾ. ಟಿ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಫಲ ಸಾಹಸಗಳಂತೂ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿವೆ. ಇಂದು ಟಿ.ಎ.ಪೈಯವರನ್ನು ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಆಕರ್ಷಣೆಗಳು ಈ ಹಿರಿಯರಿಂದಲೇ ಬಂದಿವೆ.

ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳಿಗೆ ಎಳವೆಯಿಂದಲೇ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಪಂಚದ ತರಬೇತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಬಯಿಯ ಸಿಡೆನ್‌ಹ್ಯಾಂ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಉಚ್ಚ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಮರ್ಸ್ ಪದವೀಧರರಾಗಿ ಮರಳಿದೊಡನೆಯೇ ಅವರು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಡಾ. ಟಿ. ಎಂ. ಎ. ಪೈಯವರ ಬಲಗೈಯಾದರು. ಡಾ. ಪೈಗಳ ಅದ್ವಿತೀಯ ಸಂಘಟನಾ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅನಂತ ಪೈಗಳ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಪರಿಜ್ಞಾನವೂ ನವೀನ ಕಲ್ಪನೆಗಳೂ ಬೆರೆತಂತಾಗಿ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಇತರರು ಮೆಟ್ಟದಿದ್ದ ಹೊಸ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯತೊಡಗಿತು. ಡಾ. ಪೈಗಳು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೆನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಪದದಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾಗಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಾಗ ಅನಂತ ಪೈಗಳಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆ ಹೊಣೆಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಡಬಲ್ಲವರಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳು ಪ್ರವೀಣರು. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಸೋಸಿಯೇಟ್, ಲಂಡನ್ನಿನ ರಾಯಲ್ ಇಕನಾಮಿಕ್ ಸೊಸೈಟಿಯ ಫೆಲೋ, ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಕಾರಖಾನೆದಾರ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಪ. ಜರ್ಮನಿಗೆ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೇಸಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಆಗ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಸಂಚರಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ನೋಡಿ ಬಂದು ಹಲವು ಭಾಷಣಗಳನ್ನಿತ್ತರು. ತಾವು ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಕಂಪನಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಟ್ಟುಕೊಂಡವರಾದರೂ ಸಹಕಾರಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ತೀವ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಲವಾರು ಸಹಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಡೈರೆಕ್ಟರರೂ ಆಗಿದ್ದರು.

ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅನಂತ ಪೈಗಳು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ನೆರವಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಡುಪಿಯ ಬಳಿಯ ಗುಡ್ಡಗಳ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಂತ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸೈನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕಸ್ತೂರಬಾ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವರೆಗಿನ ಆ ಅಸಾಧಾರಣ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಿಂದೆಲ್ಲ ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳ ಯೋಜಕ ಬುದ್ಧಿಯ ಕೈವಾಡವಿದ್ದೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಡಾ. ಪೈಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕೈಯಾಡಿಸದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿ. ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡು ಅವರು ಅದರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕಣ್ಣುಕಿಸುರಾಗಿದ್ದರು. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಅವರು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮನೇಜಿಂಗ್ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಪದವಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮೊದಲು ತಾವು ರಾಜಕೀಯವನ್ನೇ ಜೀವನದ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯರಂಗವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗನ್ನೇ ಎಂಬ ಸಂದಿಗ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇಶ ಸೇವೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವರಿಗನ್ನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆಗ ಅದನ್ನೇ ಅಂಗೀಕರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು.

ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಾದರೂ ಅವರ ಕಾರ್ಯ ಅಲ್ಪವಾಗಿಲ್ಲ. ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದು ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಭಾಗವಹಿಸದ ಯಾವ ಮಹತ್ವದ ಚರ್ಚೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಿಧಾನಸಭಾ ಸಮಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಅನುಭವವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮತದಾರ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಜನತೆಯನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸಿ ರಸ್ತೆ, ಸೇತುವೆ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಕರ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗಾಗಿ ಸಹಕಾರಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಕೈಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ರಾಜಾಜಿಗೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ತುಂಬ ಅಭಿಮಾನವಿತ್ತು. ಅನಂತರ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲತೆಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾದ ನಂತರದ ಎರಡೂ ಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಅವರ ಹೆಸರು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎರಡೂ ಸಲ ಅವರು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ನಿಮ್ಮ ಹುರಿಯಾಳ್ತನವನ್ನು ನೀವೇಕೆ ಮುಂದೂತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ ಅವರು, "ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವೆನಿಸುವಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದರು. "ನಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿ ನಾವೇನೋ ನಾಡಿಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಂದು ನಮ್ಮನ್ನೇ ಪುಸಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಉಡುಪಿಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಪ್ರತಿ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿಯೂ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ಅಜರಾಮರವೆಂದೆಣಿಸಿಕೊಂಡ ಅನೇಕ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯರು ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಡೆಗೆ ಈ ಎಂಟು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಹೆಸರುಗಳು ಬರೇ ಎರಡು - ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ವಾದಿರಾಜ ಸ್ವಾಮಿಗಳು."

ತಮ್ಮ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ನೂರಾರು ಶಾಖೆಗಳೂ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಕೆಲಸಗಾರರೂ ಉಳ್ಳ ಒಂದು ಪ್ರಬಲ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಡಿಸುತ್ತ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲೇ ಅಧಿಕಾರ, ಪ್ರಶಂಸೆಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವುದು ಅಪರೂಪ ಗುಣವೇ.

ಟಿ. ಎ. ವೈಗಳಿಗೆ ರಾಜಕೀಯದ ಆಕರ್ಷಣೆಯಿದ್ದರೂ ಅವರು ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ - ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಬೆಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೆರಲು ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಾರೆ. ಅಧಿಕಾರ ಲಾಲಸೆಯಿಂದ ಅಸಭ್ಯವಾಗಿ ಕಚ್ಚಾಡುವುದು ಅವರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಸರಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುವವರೆಂದಲ್ಲ, ನಿಜವಾಗಿ ಅವರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ತಮ್ಮ ಸುತ್ತ ಹೀಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಗಳ ಬಾಣಗಳು ಸುತ್ತಿ ಸುಳಿಯುವುದು ತಮ್ಮ ಜೀವಂತತೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದವರು ಬಗೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಹೋರಾಟಗಳೂ ಸಭ್ಯವಾಗಿರಬೇಕೆಂದವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ.

ಅದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆನಿಸಿದಾಗ ಟಿ. ಎ. ವೈಗಳು ಸ್ಪರ್ಧೆಯಿಂದ ಹಿಂದೆಗೆದು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳ ಹೊರಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಅವಕಾಶವಿದೆಯೆಂದವರ ಮತ. ಅದನ್ನವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭಾರತ ಸೇವಾದಳದ ಕಾರ್ಯ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಮೈಸೂರು ವ್ಯವಸಾಯ ಸಂಘದ ಡೈರೆಕ್ಟರ ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೂ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಲಿ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂಡಲಿಗಳ ಸದಸ್ಯ ಸ್ಥಾನದಿಂದಲೂ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯುರೋಪಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಸ್ವೀಡನ್, ನಾರ್ವೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯದ ವಿಶೇಷ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಅನುಭವ ಪಡೆದು ಬಂದ ಅವರು ಮೈಸೂರು ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಲಹೆ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲೂ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬರು.

ಅವರು ಲೈಫ್ ಇನ್‌ಶೂರನ್ಸ್ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ನಿನ ಪ್ರಮುಖರಾಗಿಯೂ, ಆಹಾರ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ನಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಹತ್ವ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಗುರುತರ ಹೊಣೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ, ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಕೀಯದ ಚಲ್ಲಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವವರಿಗಿಂತಲೂ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿ, ದಕ್ಷವಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಉಚ್ಚಾಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ನೇಮಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವೆಂದು ದೇಶ ಅರಿಯುತ್ತಿದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದು ನಿರರ್ಶನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ರಚನಾತ್ಮಕ ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಸುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇಂಥವರಿಗೆ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಾಜಕೀಯವನ್ನೇ ಜೀವನದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆಸಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲ ಉಚ್ಚ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಪಮಂತ್ರಿ - ರಾಜ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಅಪ್ರೆಂಟೀಸ್ ಆಗಿ ದುಡಿಯದೆ ನೇರವಾಗಿ ಕ್ಯಾಬಿನೆಟ್ ದರ್ಜೆಗೇ, ಅದೂ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದ ಅಪರೂಪ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಟಿ. ಎ. ಪೈ ಒಬ್ಬರು ಎಂದು ಬೆರಳಿಟ್ಟು ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ನಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಉದ್ಧಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನವರು ಗಾಢವಾಗಿ ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಕೆಲ ನವೀನ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ನಮ್ಮ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಬಂಧಿತ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತಸಂಬಂಧಗಳೂ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದವರ ಹೇಳಿಕೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ, ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕ ಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ, ಸಂಯೋಜಿತವಾಗಿ ಕೈಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದವಾದೀತೆಂದವರ ನಂಬಿಕೆ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ನೇತೃತ್ವವನ್ನು ಪೂಜಿಸುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುವುದೇ ನಮ್ಮ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಕಾರಣವೆಂದು ಪೈಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯವೆಂದರೆ ರಾಜಕೀಯದ ಹೊರಗೆ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಹಕಾರ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮೊದಲಾದ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರಿಗೆ, ಅದೂ ತರುಣರಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು. ಅನಂತ ಪೈಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ, ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ನಡುನಡುವೆ ಹೊರಗುಳಿಯುವುದರಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬಿದ್ದ ಜಾಡ್ಯ ದೂರವಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಾಣಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳು ಯುರೋಪಿನ ಕಾರ್ಯ ತತ್ಪರತೆಯನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲರಲ್ಲವೆಂದು ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿಯಾದರೂ ನಾವು ನಿಜವಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಕಲಿಯಬೇಕೆಂದವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಯುರೋಪಿನ ಅಂಧ ಭಕ್ತರಲ್ಲ. ಯುರೋಪಿಯನ್ನರು ಭಾರೀ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರು ನಿಜ; ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬಾಬುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. "ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥವಾದವು ಮಿತಿಮೀರಿ, ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಮುಪ್ಪಿನ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅದನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಗತಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾರೆ," ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅಸಂಖ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಸ್ತರಾಗಿರುವ ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳು ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದೇ ಸೋಜಿಗ. ಆದರೆ ಅವರು ಅದರ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ "ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ ಕಾರ್ಯದ ಅರಿವು ಬಂದಾಗ ಕಡಿಮೆ ಮಹತ್ವದ್ದನ್ನು ನಾನು ಕೈಬಿಡುತ್ತೇನೆ."

ಟಿ. ಎ. ಪೈಗಳು, ನಾನು ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ, ಯಾವೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ 'ಭಕ್ತ'ರಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದವರಾದರೂ ಅವರು ಬಂಡವಾಳ ವಾದಿಗಳಲ್ಲ; ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಾಜವಾದದ ಆತುರದಲ್ಲಿ ನುಂಗಲಾರದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ತುತ್ತುಗಳನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಲಿ ಅರಗಿಸಲಾರದಷ್ಟನ್ನು ನುಂಗುವುದಾಗಲಿ ಅವರ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಹಿತವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅವರು ಸಾಧ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯ ಅಳತೆ ಕೋಲಿನಿಂದ ಅಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದು ಒಟ್ಟಿಂದದ ಹಿತಕ್ಕೆ, ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಹಾಯವಾದೀತೋ ಅದನ್ನು ಸಾವಕಾಶವೂ ಅಲ್ಲದ, ಆತುರದ್ದೂ ಅಲ್ಲದ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಅವರ ಕ್ರಮ. ದೇಶದ ಔದ್ಯಮಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವರು ಶಾಶ್ವತವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡುವರೆಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ತಾಳಬಹುದು.

□

೧೧. ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಧ್ವರಾಜರು

ಇಂದಿನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಕ್ಷೋಭೆಯೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮುನ್ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಿಜವಾದ ಕ್ರತುಶಕ್ತಿ ಈ ಕ್ಷೋಭೆಯ ಕೆಳಗೆ ಶಾಂತವಾಗಿ, ಯೋಚನಾಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ, ಧೈರ್ಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮಾಣಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೇಶವನ್ನು ನಿಜವಾಗಿ ಬದುಕಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು. ಇವರ ಕ್ರತುಶಕ್ತಿ ನೆಲಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳಿನವೊಂದಗಿಸುತ್ತ ದೇಶವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಲ್ಬೆಯ ಶ್ರೀ ಎಂ. ಮಧ್ವರಾಜರು ಇಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಅವರನ್ನು "ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ನವಬ್ರಹ್ಮ" ಎಂದು ಕರೆದರು. ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಅವರನ್ನು "ಮತ್ತೋದ್ಯಮದ ರಾಜ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ನಲುವತ್ತರಲ್ಲಿರುವ ತರುಣನಿಗೆ ಈ ಪ್ರಶಂಸಾ ಬಿರುದುಗಳು ತುಂಬಾ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯಗಳೇ ಸೈ. ಆದರೆ ಅವರ ನೇತೃತ್ವ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯ ಏಕೆ, ದೇಶದ, ಮತ್ತೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಒಂದು ಹೊಸದಾರಿಯನ್ನು ತೋರಿದೆ ಎಂಬುದು ಮಹತ್ತ್ವದ್ದು. ಮಲ್ಬೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅವರ ಕೊರೊನೆಟ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾರಖಾನೆ ಇಂದು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣಾಪಡೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮತ್ಸ್ಯ ಖಾದ್ಯದ ಶೇಕಡಾ ೯೦ರಷ್ಟನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಿದೆ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ವಿದೇಶ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಾಳಾಗಿಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ದೇಶದ ಅನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತ ಬರುವ ವ್ಯವಸಾಯಗಳಿಗೆ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ನೇತೃತ್ವ ಹೇಗೆ ಹೊಸ ಜೀವಸಂಚಾರ ಕೊಟ್ಟು ಹೊಸ ಪರ್ವವನ್ನು ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಲ್ಲದು, ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರು ಒಂದು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಸಾಹಸಕ್ಕೂ ಜಿಗುಟಿಗೂ ಹೆಸರಾದ ಸಮುದ್ರರಾಜನೊಡನೆ ಸೇನಿಸಿ ಬದುಕು ಮಾಡುವ ಮೊಗವೀರ ಕುಲದಲ್ಲಿ. ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅವರ ಪೂರ್ವಜರು ಸಿಂಹಳಕ್ಕೆ ಒಣಮೀನನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುವ

ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರ ಅಜ್ಜಂದಿರಾದ ಕೆ. ಎಂ. ಸೋಮ ಸಾಹುಕಾರರೂ ತಂದೆ ಉಪ್ಪೂರು ಮುತ್ತಪ್ಪನವರೂ ಸಕಲ ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಣ್ಯ ಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದವರು. ಅವರು ವ್ಯವಹಾರದ ದಾಯವನ್ನು ಮಧ್ವರಾಜರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಹೋದದ್ದು ನಿಜವಾದರೂ ಮಧ್ವರಾಜರು ಆ ವ್ಯವಹಾರದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗುರುತು ಸಿಗದಷ್ಟು ಬದಲಿಸಿ ಹತ್ತಾರು ಪಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅವರು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಾಲಾವಧಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ದಶಕ ಮಾತ್ರ.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರು ೧೯೩೦ರಲ್ಲಿ ಐವರು ಅಣ್ಣ ತಮ್ಮಂದಿರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವರಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ೧೯೫೦ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಂಗಳೂರಿನ ಸೇಂಟ್ ಅಲೋಶಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಿಂದ ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದರು. "ನನ್ನ ಒಲವುಗಳಂತೆಯೇ ನಡೆಯುವುದಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನೊಬ್ಬ ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಯೋ ಡಾಕ್ಟರನೋ ಆಗಬಹುದಿತ್ತು" ಎನ್ನುತ್ತಾರವರು. ಬಲಿಷ್ಠ ಮೈಕಟ್ಟಿನ ಮಧ್ವರಾಜರನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿ ಆರಿಸಿಯೂ ಆಗಿತ್ತು. ಇಂಟರ್‌ಮೀಡಿಯೇಟ್ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರನಾಗುವ ಹಂಬಲದಿಂದ ಅವರು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು ಸೇರಿ ಕೂಡ ಆಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರ ತಂದೆ ಈ ಎರಡೂ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಮನೆತನದ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನೇ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮಧ್ವರಾಜರು ಊರಿಗೆ ಮರಳಬೇಕಾಯಿತು. ವಕೀಲನಾಗುವ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ತಂದೆಯ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಅದನ್ನೂ ಆಗಗೊಡಲಿಲ್ಲ ಕೊನೆಗೆ ಡಾಕ್ಟರನಾಗುವ ಭಾಗ್ಯ ಅವರ ಒಬ್ಬ ತಮ್ಮನಿಗೆ ದೊರೆಯಿತು (ಅವರು ಈಗ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ) ಉಳಿದ ಮೂವರು ತಮ್ಮಂದಿರು ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯದ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿಬ್ಬರು ಡೆಪ್ಯುಟಿ ಡೈರೆಕ್ಟರರಾಗಿದ್ದು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ೨೧ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಂದೆಗೆ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿದ ಮಧ್ವರಾಜರು ೧೯೫೪ರಲ್ಲಿ ಪಿತೃವಿಯೋಗವಾದ ಮೇಲೆ ಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟರು.

ಮಧ್ವರಾಜರ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಂತ ಸಾಹಸ ೧೯೫೪ರಲ್ಲೇ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಕಟ್ಟಿದ ಮತ್ಸ್ಯ ಶೈತ್ಯೀಕರಣ ಕಾರಖಾನೆ ನಡೆಸುವವರಿಲ್ಲದೆ ಖಾಲಿ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮಧ್ವರಾಜರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸತೊಡಗಿದರು. ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಯ ಶೈತ್ಯೀಕೃತ ಸಿಗಡೆ ಮೀನನ್ನು (ಪ್ರಾನ್) ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ ಈ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನೀಗ ಮಧ್ವರಾಜರ ಪತ್ನಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ರಫ್ತುಗಳ ಬೆಲೆ ರೂ. ನೂರಾರು ಲಕ್ಷಕ್ಕೇರಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಮಲ್ಟಿ ಅವರನ್ನು ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮುದ್ರ ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ

ಪ್ರಕಾರ, ಮಲ್ವೆಯ ಬಳಿಯ ಸಮುದ್ರ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ, ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅಪ್ರತಿಮ ಮೀನಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸುತ್ತಲ ೧೨ ಚದರ ಮೈಲು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೇ ರಂಪಣ ಬಲೆಗಳಿಂದ ೧೨,೦೦೦ ಟನ್ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ. "ಒಂದು ಚದರ ಮೈಲಿಗೆ ೧,೦೦೦ ಟನ್ ಮೀನು ಸಿಗುವುದೆಂದರೆ ಅದು ಅತ್ಯದ್ಭುತವೇ ಸರಿ" ಎಂದು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ತಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೀ ಜಿ. ಎಲ್. ರಾವ್ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗಡೆ (prawn), ಬಂಗುಡೆ (machelor), ಬೂತಾಯಿ (sardines), ಶಾರ್ಕ್ ಮೊದಲಾದ ನಾನಾ ಜಾತಿಗಳಿವೆ. ಮಲ್ವೆಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯ ಬೇರೆಡೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಆದರೂ ಮಲ್ವೆಯ ಮೀನುಗಾರರು ಬಡವರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದರು. ಅವರ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹಿರಿಯರ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದ ಮಧ್ವರಾಜರು ಇದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಶೋಧಿಸಿದಾಗ ಪರಂಪರಾಗತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಅವರು ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕೆಲ ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಡಿಯುವಾಗ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಮೀನು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ಅದು ಕೂಡಲೆ ಮಾರಿದ ಹೊರತು ಕೊಳೆತು ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಶವನ್ನು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ಮಾರಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮೀನನ್ನು ಕಾಪಾಡಿ ದೂರ ದೂರ ಕಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಆಗದ ಹೊರತು ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳ ಬಡತನ ಉಳಿದೇ ಉಳಿಯುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ತಜ್ಞರ ಸಲಹೆ ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ವರಾಜರು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಯತ್ನಗಳನ್ನು ೧೯೩೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಮೀನುಗಳನ್ನು ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಕಾಪಾಡಿ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಕೊರೊನೆಟ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾರಖಾನೆ ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಆ ವರ್ಷ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೇ ಇದು ಪ್ರಥಮ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾರಖಾನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಗಡೆ, ಬಂಗುಡೆ ಮತ್ತು ಬೂತಾಯಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನದಿಂದ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೫೯ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ (ಅದೂ ಸಾಲ ಪಡೆದ) ಬಂಡವಾಳದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಕಾರಖಾನೆ ಈಗ ೪೦,೦೦೦ ಮೀನಿನ ಡಬ್ಬಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ.

೧೯೬೨ರ ವರೆಗೂ ಬಂಗುಡೆ, ಬೂತಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಸಿಗಡೆಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಿದೇಶಿ ಪೇಟೆಗಳಿಗಾಗಿಯೇ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ದೇಶಗಳೊಡನೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆ

ಇರಲಿಲ್ಲ. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಚೀನ ಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಜವಾನರಿಗೆ ಪುಷ್ಟಿಕರ ಆಹಾರವನ್ನು ದೂರದೂರದ ದುರಾಸಾಧ್ಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಗೋಮಾಂಸ, ಹಂದಿಮಾಂಸಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ದೇಶದ ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ವರ್ಜ್ಯವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾದ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಮೀನೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬೂತಾಯಿ ಮತ್ತು ಬಂಗುಡೆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರೋಟೀನುಗಳಿಂದಲೂ ಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ದಿನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪೌಂಡಿನ ಒಂದು ಡಬ್ಬಿ ಮೀನು ಮತ್ತು ಒಂದು ಬ್ರೆಡ್ ಇಷ್ಟು ಒಬ್ಬ ಜವಾನರಿಗೆ ಸಾಲುವಂತಿತ್ತು. ಸಂರಕ್ಷಣ ಶಾಖೆ ಮಧ್ವರಾಜರ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ದಾಸ್ತಾನನ್ನೂ ಕೊಂಡದ್ದಲ್ಲದೆ ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಡರ್‌ನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಇಂದು ರಕ್ಷಣಾ ಶಾಖೆ ಮಧ್ವರಾಜರ ದೊಡ್ಡ ಗಿರಾಕಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೊರೊನೆಟ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಜರ್ಮನಿಯಿಂದ ತರಿಸಿದ ಯಂತ್ರ ಮೂಲಕವೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಸಿಗುಡೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ವಪಾಕ (pre-cook) ಮಾಡಿ, ಉಪ್ಪುನೀರಲ್ಲಿ ಕಾಪಾಡಿಟ್ಟು ಬಳಿಕ ಡಬ್ಬಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾತವಾಗಿ, ದುರ್ಗಂಧರಹಿತವಾಗಿ ಭದ್ರಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲವೂ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ನಿಯಮಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

೧೯೬೭ರಲ್ಲಿ ಮಧ್ವರಾಜರು ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಹಸ ಕೈಕೊಂಡರು. ಜಪಾನಿ ಮತ್ತು ಅಮೇರಿಕನ್ ಯಂತ್ರಗಳೊಡನೆ ಒಂದು ಶೈತ್ಯೀಕರಣ ಮತ್ತು ಬರ್ಫ (ಐಸ್) ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನು ಮಲ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ದಿನಕ್ಕೆ ೧೦ ಟನ್ ಮೀನನ್ನು ಶೈತ್ಯೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವರ್ಷ ಅವರ ಮೀನಿನ ಪುಡಿಯ ಕಾರಖಾನೆಯೂ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಕಾರಖಾನೆ ಕಸವನ್ನು ರಸವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಶೈತ್ಯೀಕರಣ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ ಮೀನಿನ ತಲೆ ಮೊದಲಾದ ಭಾಗಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕಷ್ಟೇ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಇದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೂ ದನಕರುಗಳಿಗೂ ಪ್ರೋಟೀನ್ ದಾರಿದ್ರ್ಯವಿರುವಾಗ ಇದೊಂದು ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪವ್ಯಯ ಎಂದು ಮಧ್ವರಾಜರಿಗನಿಸಿತು. ಈಗ ಅವರ ಮೀನಿನ ಪುಡಿ ಕಾರಖಾನೆ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೩೦,೦೦೦ ಟನ್ "ಕಸ"ದಿಂದ ಪ್ರೋಟೀನನ್ನು ತೆಗೆದು ಪುಡಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಸಸ್ಯಮೂಲ ಪ್ರೋಟೀನುಗಳಿಗೆ ಸೇಕಡಾ ೧೦ರಂತೆ ಬೆರೆಸಿ ದನಕರುಗಳಿಗೂ ಕೋಳಿಗಳಿಗೂ ತಿನ್ನಿಸಬಹುದು. "ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಆಹಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗಾದರೆ ಹಿತ " ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಮಧ್ವರಾಜರು. ಇದರ ಉಪ - ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಮೀನೆಣ್ಣೆ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಔಷಧೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಪೆಯಿಂಟ್ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಡಿಕೆ ಇದೆ.

ಮಧ್ವರಾಜರ ಇನ್ನೊಂದು ಕನಸೆಂದರೆ ಆಳ ಸಮುದ್ರದ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ. ಹಳೇ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ತೆಯ ಸುತ್ತ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದು ಕರಾವಳಿಯಿಂದ ಎರಡು ಮೈಲಿನೊಳಗಿನ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಬಂಗಾಲ ಕೊಲ್ಲಿಗಿಂತ ೨೦೦ ಪಟ್ಟು ಮತ್ಸ್ಯ ಸಂಪತ್ತಿಯುಳ್ಳದ್ದೆಂದು ತಜ್ಞರು ಹೇಳುವ ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಆಳ ಸಮುದ್ರದ ವರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದಾದರೆ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಧ್ವರಾಜರು ಸ್ವತಃ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಹಡಗುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮೈಲು ದೂರ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಯಾಂತ್ರಿಕೃತ ನಾವೆಗಳ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪಡೆಯೇ ಈಗ ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿದೆ. ೫೦ ಮೈಲು ದೂರ ಹೋಗಬಲ್ಲ ಟ್ರಾಲರುಗಳೂ ಬರುತ್ತಿವೆ.

ಇಂದು ಕೊರೋನೇಟ್ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ರಫ್ತಿಗಾಗಿಯೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೧೨,೦೦೦ ಟನ್ ಸಿಗಡೆಯನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಸುಮಾರು ೪೦,೦೦೦ ಟನ್ ಮೀನು ಶೈತ್ಯೀಕರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ೩೦,೦೦೦ ಟನ್ ಕೊಸರನ್ನು ಮೀನಿನ ಪುಡಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದ ರೂ. ೩೦ ಲಕ್ಷದ ವಿದೇಶ ವಿನಿಮಯ ದೊರೆಯುವುದಲ್ಲದೆ ಆಂತರಿಕ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆ ರೂ. ೪೫ ಲಕ್ಷ ಮೀರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ ಮೊತ್ತ ೫೦ ಲಕ್ಷವಾಗಬಹುದು.

ಮಧ್ವರಾಜರು ಇವೆಲ್ಲ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಂದೆ. ೧೯೫೫ರಿಂದ ಅವರು ಮಲ್ತೆ ಪಂಚಾಯತದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆಯ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅವಿರೋಧವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ಬಂದರವಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತೆಯಿದ್ದರೂ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಆ ಆಶೆ ಚಿಗುರುತ್ತ ಬಾಡುತ್ತ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಬೆಸ್ತರ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ಮಲ್ತೆ ಇಂದು ಸಮೃದ್ಧ ಪಟ್ಟಣದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಧ್ವರಾಜ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪುಣ್ಯದಿಂದ.

೧೯೬೦ರಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಉಡುಪಿ ತಾಲೂಕು ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಅವಿರೋಧವಾಗಿ ಆರಿಸಲಾಯಿತು. ೧೯೬೮ರಲ್ಲಿ ಅವರು ಅದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆದರು.

ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪಳಗಿದವರೇ. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದರು. ತಾವು ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಒಂದು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಅತ್ಯಂತ ಸಕ್ರಿಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರು ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಉರ್ಜಿತಗೊಳಿಸುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ವಿಧಾನಸಭಾ

ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ ಚರ್ಚೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಭಾಷಣ ಅನೇಕರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಉಳಿದಿದೆ.

ರಘು ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಿರಿಯ ಹುದ್ದರಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಅವರು ಎರ್ನಾಕುಲಂನಲ್ಲಿರುವ ರಘು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲಿಯ ಸ್ಥಾಪಕ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಗರ ಸಂಪತ್ ರಕ್ಷಕ ಮತ್ತು ನಿಯಾತಕರ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಧ್ವರಾಜರು ಮೂರು ಬಾರಿ ಜಪಾನಿಗೂ ಒಮ್ಮೆ ಅಮೇರಿಕಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ಜ್ಞಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಸದಾಕಾಲವೂ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಆದರ್ಶ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೈಸೂರು ಕರಾವಳಿಯಿಂದಲೇ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳಿಗೂ ಅವಶ್ಯವಾಗುವಷ್ಟು ಮತ್ಸ್ಯಾಹಾರವನ್ನು ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆಗೆ ಒದಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೆಂದರೆ ಬಂಡವಾಳ ಮತ್ತು ಸಾಹಸ ವೃತ್ತಿ. ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಮೀರಿ ಅವರು ಮುಂದುವರಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಈಗ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಲ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯವೊದಗಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವರ ಉದ್ಯಮದ ಫಲವಾಗಿ ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ಸ್ಯದ ಬೆಲೆ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ಏರಿದೆ. ಇದು ಬಡ ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕನ್ನು ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಮಧ್ವರಾಜರು ತಮ್ಮ ಈ ಬಡ ಬಾಂಧವರ ಅನುವು ಆಪತ್ತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ, ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಅವರನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಧ್ವರಾಜರು ಕೊಡುಗೆ. ಯಾವುದೇ ಯೋಗ್ಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರ ದಾನ ಹಸ್ತ ಮುಂದೆ ಬಾರದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಮುಖ್ಯ ಆಸರೆಯಾಗಿದೆ. ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಅವರ ಔದಾರ್ಯದ ನೆರವು ಸಿದ್ಧವಾದದ್ದೇ.

ನಗುಮೊಗದ ಮಧ್ವರಾಜರ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದವರು ಅವರ ಸೌಜನ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಲೇ ಅವರ ಮಿತ್ರರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳಗಿನಿಂದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯವರೆಗಿನ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಸಂದರ್ಶಕರಾಗಿ ವೇಳೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಮಧ್ವರಾಜರು ಮುಂಧೋರಣೆಯುಳ್ಳವರು; ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದಕ್ಕೂ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖವನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ಕೊಡುವವರು ಅವರಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಕೊಡುವ ಸವಲತ್ತುಗಳ

ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೂ ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ, ಒಂದು ವ್ಯವಸಾಯದ ನಿಜವಾದ ಉತ್ಕರ್ಷ ಸ್ವಪ್ರಯತ್ನ. ಸ್ವಸಾಹಸವನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಅದರಂತೆ ನಡೆದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮಲ್ಲೆ ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಬಂದರವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ಕನಸು ನನಸಾಗುವುದರಲ್ಲಿದೆ.

ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಪ್ರಚಾರ ಹಸ್ತಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆನೇ ಸಾಕು. ಈ ಮಾತು ಪ್ರತೀತಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಷ್ಟು ಸೊಗಸಾಗಿ, ಸಚಿತ್ರವಾಗಿ ಅವು ಮುದ್ರಿತವಾಗಿವೆ.

ಶ್ರೀ ಮಧ್ವರಾಜರು ಆರು ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪತ್ನಿ ಮನೋರಮಾ ಅವರು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರು ; ಪ್ರಾಚೀನ ಕವಿಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿದಂತೆ ಪತಿಗೆ "ಗೃಹಿಣೀ ಸಚಿವಃ..." ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಲಬಾರಿ ಪ್ರಪಂಚ ಪರ್ಯಟನ ಮಾಡಿ ದೇಶ ದೇಶಾಂತರಗಳ ಮತ್ಸ್ಯ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದ ಅವರು ಕುಟುಂಬ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪತಿಯ ವ್ಯವಸಾಯ, ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಕ್ಷರಶಃ ಸಹಧರ್ಮಿಣಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

□

೧೨. ಕು. ಶಿ. - ಉತ್ಸಾಹದ ಬುಗ್ಗೆ

ಕು. ಶಿ. ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರನ್ನು ನಾನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದ ಬಲ್ಲೆ. ನಾವು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಬಂಧಿಕರೂ ಒಂದೇ ಊರಿನ ನಿವಾಸಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದೆವು. ಮೊದಲು ಅವರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅವರಿಗೆ ಐದಾರು ವರ್ಷ ಆಗಿರಬೇಕು. ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಓಡಾಡುವ ಹುಡುಗ. ಮಾತುಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಮೀರಿದ 'ಹಿರಿಯತನ' ಇದ್ದುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡಿಸಿ ಮೋಜು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ನನ್ನ ನೆನಪು. ಇಂಥ ನೆನಪುಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವ ನಿಜವಾಗಿ ಇಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯ ದೊಡ್ಡವನಾದ ಮೇಲೆ ನಿಜವಾಗಿ ದೊಡ್ಡವನಾದರೆ ಅವನ ಬಾಲ್ಯದ ನಡೆನುಡಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ಇದ್ದ ಇಲ್ಲದ ಅರ್ಥ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವಲ್ಲವೆ!

ನಾನು ಸ್ಕೂಲ್ ಫೈನಲ್ ನಂತರ ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಡಿಯಾಳಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕೆಲ ದಿನ ಆರನೇ ತರಗತಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಪದ್ಯಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಅವರು ಆ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಒಳ್ಳೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೆಂದೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದರೆಂದೂ ಆಗಿನ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿಯೇನು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಆಗ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿ ನಾಣ್ಯವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಇದ್ದಾನೆ' ಎಂಬುದು ಆಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವ ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವರದೂ ನನ್ನದೂ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆನವು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ತಲೆಮಾರು. ಮಕ್ಕಳ ತಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸುವ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವಾತಾವರಣ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಗದಗಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದ ಅವರ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಂದಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕನ್ನಡ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿ ನಾಟಕ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಅನುದ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಲವು ಮೂಡಿರಬಹುದು - ಅಷ್ಟೇ. ಯಾಕೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂದರೆ, ಮುಂದೆ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಆದದ್ದು ಎಲ್ಲ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ 'ಸ್ವಯಂ ಕೃತಾಪರಾಧ'ವಾಗಿತ್ತು - ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ.

ಆದರೆ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸೋಂಕಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸುದೈವದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಚೈತನ್ಯ, ಉತ್ಸಾಹಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿತ್ತು. ಉಚ್ಚಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಅಂಥ ಬೆಂಬಲ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ಅವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ನಿಂತು ನಿಂತು ಬಳಸು

ದಾರಿಯಿಂದ ಆಯಿತು: ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ., ಮಾಸ್ತರಿಕೆ, ಹಿಂದೀ ಅಭ್ಯಾಸ, ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು, ಮತ್ತೆ ತಡೆ, ಆಮೇಲೆ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಭ್ಯಾಸ ಹೀಗೆ. ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆರ್ಥಿಕ ದುರ್ವಿಪಾಕಗಳಿಂದ ನಾನು ಊರನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅವರ ಸಂಪರ್ಕ ಹರಿಗಡಿಯದಂತೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನೊಮ್ಮೆ ಊರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಅವರಿಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ವಿಷಮಜ್ಜರವೆಂದು ಕೇಳಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಹೋದೆ. ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದಾಗಿ ತಮಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಂತೆ ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕೂತು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಕಳವಳಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದೇ ಕೊನೆಯ ಚಾನ್ಸ್ ಆಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನವರು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ಸಿವಿಲ್ ಸರ್ವೀಸು ಕಳೆದುಕೊಂಡದ್ದು ಶಿಕ್ಷಣ ರಂಗ ಗಳಿಸಿ - ಕೊಂಡದ್ದಾಯಿತು, ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗಕ್ಕೂ ಅದು ಲಭಿಯಾಯಿತು. ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ಮೆಮೋರಿಯಲ್ ಕಾಲೇಜು ಅವರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡಿತು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದರು.

ಹಿಂದೀಯಿಂದ ಪ್ರೇಮಚಂದರ ಅನುವಾದ ಆದಿಯಾಗಿ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೆ. ನಾನು 'ಕರ್ಮವೀರ'ದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾಗಿ ಕೈತುಂಬ - ಅಥವಾ ಮೈತುಂಬ - ಕೆಲಸವಿದ್ದರೂ ಅವರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಉತ್ಸಾಹ ಶಕ್ತಿಗೆ ನಾನು ಬೆರಗಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತವಾಗಿ ಬಂದ ಉಬ್ಬಸದೊಡನೆ ಕುಸ್ತಿಯಾಡುತ್ತಲೇ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡದೆ ಸಂಚಾರ, ಸಂಘಟನೆ, ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನಲ್ಲದೆ ಓದುವುದನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರಲ್ಲ! - ಅದೀಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಡುಪಿ - ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಕಲೆ, ಯಕ್ಷಗಾನ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದರಲ್ಲಿ ಹರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರ ಪಾಲು ದೊಡ್ಡದು. ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಅವರ ಉತ್ಸಾಹ, ಸಂಘಟನಾಶಕ್ತಿಯ ಫಲಗಳು. ಕೈ ಸುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾಠ ಕಲಿಯದ ಅಪರೂಪದ incorrigible ಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬರು. ಮಣಿಪಾಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕಾಗಿ ಬೆವರಿಳಿಸಿ ಕುರಿದಾಸ ಭಟ್ಟರೆಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದರೂ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಉಡುಪಿಗೆ ಎಳೆತರುವ ಕಾಯಕವನ್ನವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅವರು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನಿಮಿತ್ತವೆನ್ನಬಹುದಾದ ಪ್ರೀತಿ ಅಭಿಮಾನಗಳನ್ನಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಸಂಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡುತ್ತೇವೆ. ೧೯೭೫ರಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆಯ

ನಂತರ ನಾನು ನಿವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ನನ್ನ ಮುಂದಿನ ಬರವಣಿಗೆಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದ್ದೂ ಕೆಲವೊಂದು ಅನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟದ್ದೂ ನನಗೆ ಧೈರ್ಯ ಕೊಟ್ಟಿತು. ೧೯೭೭ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ನನ್ನ ಸನ್ಮಾನದ ಸಂಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವರ ಸಕ್ರಿಯ ನೆರವಿತ್ತು. ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡಿದ್ದುಂಟು.

ಅವರಲ್ಲಿ, ವಿಷಯಗಳ ಬಹಿರಾವರಣವನ್ನು ಬಗಿದು ನೇರವಾಗಿ ವಾಸ್ತವಿಕದ ಅಂತರಂಗವನ್ನೇ ಹೊಗುವ ನಿಶಿತತೆ ಇದೆ. He is nobody's fool. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಮಾಸು ಆರದ ಫೂಲ್‌ಗಳಷ್ಟೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಕಾರ್ಯೋತ್ಸಾಹ, ಆಶಾವಾದಗಳನ್ನು ಅವರು ನೆಮ್ಮಿ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಯ ನಂತರ ಅವರು ಅಧ್ಯಾತ್ಮ, ಪಾರಲೌಕಿಕತೆಗಳ ಮಡು ಸೇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇನೆ. ನಾಡು ಅವರನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೋ ನೋಡಬೇಕು.

□

೧೩. ಉಡುಪಿಯ ಕೆಲ ಪತ್ರಕರ್ತರು

ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ - ಮಣಿಪಾಲ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದು ದೇಶದ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೂ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಮೂಲಸ್ಥಾನವೆಂಬ ಹಿರಿಮೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದಾದರೂ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಪಾದದಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಜಾಗೃತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎರಡನೆಯ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತ್ತು. ೧೯೮೭ರಲ್ಲಿ 'ಸುದರ್ಶನ' ಎಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಬೈಲೂರು ರಾಮರಾಯರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಬಹಳ ಕಾಲ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಬೋಳಾರ ವಿಠಲರಾಯರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ 'ಸುವಾಸಿನಿ'ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೧೯೦೫ರಲ್ಲಿ "ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ" ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಲೇಬೇಕಾದಂತೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಬಾಳಿದ್ದು ಉಡುಪಿಗೊಂದು ತುರಾಯಿ.

ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ (೧೯೧೫) ಆರ್ಥಿಕ ತೊಂದರೆಯಿಂದ ನಿಂತುಹೋಗಿದ್ದರೂ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಅದರ ಕೆಲ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ನನಗೆ ನೋಡಲು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದುವು. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದ ಕಡೆಕಾರು ರಾಜಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾಯರನ್ನು ನಾನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕಂಡಿದ್ದಿದೆ. ಅವರ ಭಾಷಣಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಸವಿದಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದಿಗೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ ಎನ್ನಿಸಬಲ್ಲ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ 'ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ' ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ರಾಜಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಇಂಗ್ಲೀಷು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಬಂಗಾಲಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ಸಂಗತಿಗಳು ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಮುಖ್ಯತಃ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದ "ಸೂಕ್ತಿ"ಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ, ಕವಿತೆ, ಲಘುಬರಹ, ಗಂಭೀರ ಚರ್ಚೆ, ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಎಲ್ಲವೂ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಮಟ್ಟದವು. ಬಂಗಾಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಪಡೆದ ಕೆಲ ಲೇಖಕರು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ನನ್ನ ನೆನಪು.

ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣರಾಯರಿಗೆ ತಕ್ಕ ಮನ್ನಣೆ ಸಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಅವರ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ ಕನ್ನಡ, ಇಂಗ್ಲೀಷ್, ಬಂಗಾಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂಕಲನವಾಗಿತ್ತು. ಅದರ

ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಏರ್ಪಾಡಾಗಬೇಕೆಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. "ಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ" ಗರಡಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾದ ಹುರಳಿ ಭೀಮರಾಯರು ಮುಂದೆ ಮಂಗಳೂರಿನ "ಕಂಠೀರವ" ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

೧೯೨೦ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅವರೆಗೆ ತೊಕಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಟ್ಟಣವಾದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಚೈತನ್ಯದ ಅಲೆ ಎದ್ದು ಹಬ್ಬತೊಡಗಿತ್ತು. ೧೯೨೨ರ ಚಳುವಳಿಯ ಫಲವಾಗಿ ಅನೇಕರು ಸೆರೆಮನೆ ಸೇರಿ ಒಂದು ಸ್ವದೇಶೀ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದರು. ಮುಂದೆ ಉಡುಪಿಯ ಮೇಲೆ ಅಸಾಧಾರಣ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿ ಮಣಿಪಾಲ ಉಪಪುರಿಯ ಉದ್ಭವಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ತೋನ್ಸೆ ಪೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರಾದ ಪಿ. ಎ. ಪೈಯವರ ಮತ್ತು ಬರೋಡದಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ರಾಜಿನಾಮೆಯಿತ್ತು, ಚಳುವಳಿ ಸೇರಿ, ಸೆರೆಮನೆ ಕಂಡು ಮರಳಿದ ಪಣೆಯಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ಸ್ವದೇಶೀ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಗಾಂಧೀ ಪ್ರಭಾವದ ನೇರ ಫಲಗಳೆನ್ನಬಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ದಶಕದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಪಿಗ್ಮಿಯಿಂದ ಜೈಂಟ್ ಆಗಿ ಬೆಳೆದ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿದ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿಯ ಅಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಫಲಗಳು.

ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ದಶಕದವರೆಗೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಚಲನವಲನವೇನೂ ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯಡ್ಡ ರಾಮರಾಯ ಮಲ್ಯರ "ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿ" ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಇದಕ್ಕೊಂದು ಅಪವಾದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನ "ಹಿಂದೂ", ಮುಂಬಯಿಯ "ಬಾಂಬೆ ಕ್ರಾಸಿಕಲ್" ದೈನಿಕಗಳು ಮುಖ್ಯ ಆಧಾರವಾಗಿದ್ದರೆ ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರ ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನ "ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ", "ರಾಷ್ಟ್ರಬಂಧು", "ಕಂಠೀರವ" ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಮೊದಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಸುದ್ದಿ ಗಾರರಿದ್ದರೆನ್ನಿ. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ಹಂಡೆಯವರು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಲ್ಲವರು. ಮುಂದೆ ೧೯೩೬ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಹೊರಬಂದ ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಸೊವನೀರ್‌ನಲ್ಲಿ ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರವನ್ನು ಅವರು ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆದದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಿದೆ.

೧೯೩೦ರ ದಶಕ ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಉತ್ಥಾನಯುಗ ಎನ್ನಬಹುದು. ರಾಜಕೀಯ, ವ್ಯಾಪಾರ, ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶುದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ನವ ಸಾಹಸಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ದಶಕ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗದ ಪುನರುತ್ಥಾನದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶೇಷಪ್ರಯ್ಯನವರು "ಉದಯಭಾರತ" (೧೯೩೧) ವನ್ನು ಹೊರತಂದರು.

ಈ ಮಹನೀಯರು ಲೇಖನಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಂದಲೂ, ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದೂತ್ವದ ಕವನಗಳನ್ನು ಹೋರಿದವರು. ೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರೋದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ "ವರ್ತಕ ಧುರೀಣ"ವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ ಶೆಣೈಯವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಇದು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಜಿಲ್ಲೆಗಂತೂ ಇಂಥ ಯತ್ನ ಪ್ರಥಮವಾಗಿತ್ತು. ರಥಬೀದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವರ ಟೈಪಿಂಗ್ - ಔಷಧ - ಪತ್ರಿಕಾ ವೃತ್ತಿಗಳ ಏಕೀಭೂತ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಪೈಪೋಟಿ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಿದೆ. ಈ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾಲ ನಡೆಯಿತು. ಇದೇ ದಶಕದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೂಸಾದ Financial Exporter ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಚರ್ಚೆಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರಟಿತು. ಅದು ಪಣಿಯಾಡಿ ಅವರದೇ ತುಳುನಾಡ ಪ್ರೆಸ್‌ನಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗತೊಡಗಿದ್ದು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಬಂದ ಬಿ. ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಮುಂದೆ ಮಣಿಪಾಲ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್‌ನ ಮೊದಲನೇ ಮೆನೇಜರರಾಗಿ ಕೆಲಕಾಲ ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲೇ ವಸತಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಡಾ. ಮಾಧವ ವೈಯವರ ಸಹಕಾರ ಕೂಡ ಸಹಜವಾಗಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ದೇಶದ ಪ್ರಮುಖ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ನೆರವನ್ನು ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಬೇರೆಡೆಗೆ ಹೋದರು. ಪತ್ರಿಕೆ ನಿಂತಿತು. ನಾರಾಯಣರಾಯರು ಉತ್ತಮ ಸಂಪಾದಕರೂ ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವವರೂ ಆಗಿ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ ಹಿರಿಮೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ನೆನೆಯಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕಾವೃತ್ತಿ ಹಿಂದುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮುದ್ರಾಡಿ ಜನಾರ್ದನಾಚಾರ್ಯರೆಂಬ ಹಿಂದೂ ಸನಾತನ ಒಲವಿನ ವಿದ್ವಾಂಸರು "ಕೃಷ್ಣಸಂದೇಶ" ವೆಂಬ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದು ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತುಳುನಾಡು ಪ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲೇ ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಮಟ್ಟ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲದೆ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನೂ ಅದು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ಉಗ್ರ ಸನಾತನೀ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಅದಕ್ಕೆ ಮುಳುವಾಯಿತು. ಶ್ರೀ ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರ ಅಂತರ್ಜಾತೀಯ ವಿವಾಹವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಎಲ್ಲೆಮೀರಿ ಟೀಕಿಸಿದ ಫಲವಾಗಿ ಕಾರಂತರಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಎಳೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಈ ಸರಳ ವೃತ್ತಿಯ ಸಂಪಾದಕರು ಸೆರೆಮನೆ ಕಂಡರೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾದರೂ ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯ ಸಂಗತಿ. ಅದು ಏಕಮಾತ್ರ ಘಟನೆಯಾಗಿಯೂ ಇರಬೇಕು.

೧೯೩೮ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರ ನಡೆದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ "ನವಶಕ್ತಿ" ಎರಡು ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ. ಮೊದಲನೆಯದಂದರೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟ. ನಾಡಿನ ಹಿರಿಯ ಲೇಖಕರ ಲೇಖನಗಳೂ ಕಥೆ ಕವಿತೆಗಳೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಮುಂದೆ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಹಲವು ವರ್ಷ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದಲ್ಲಿದ್ದು,

ಆಮೇಲೆ ಮಣಿಪಾಲದ 'ಉದಯವಾಣಿ'ಯ ಹಿರಿಯ ಉಪಸಂಪಾದಕರಾಗಿ ಬಹಳ ವರ್ಷ ದುಡಿದರು. ಅವರು ನನಗೆ ಬಾಲ್ಯಮಿತ್ರರು. ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದರೂ ಹೊಸಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದರು.

೧೯೩೦ರ ದಶಕದ ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಹಂತವೆಂದರೆ " ನವಯುಗ" ಪತ್ರಿಕೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಮುಂದೆ ರಾಜಾಜಿ ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಲಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಎ. ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿಯವರು ೧೯೨೧ರಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದ ಈ ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ೧೯೩೬ರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಹೊಂದಿತು. ಆಗ ಹಿಂದುಳಿದವರು ಎನಿಸಿದವರ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲೆಂದೇ ಅದು ಜನ್ಮತಾಳಿತ್ತು. ತರುಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಅದು ಕೃತಕೃತ್ಯವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಶೆಟ್ಟರ ಶೈಲಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವದಲ್ಲಿ, ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಅವರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ತುಳುನಾಡು ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಅದರ ಮುದ್ರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಊರಿಗೆ ಅದು ಹೊಸ ಅನುಭವ. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಧೈಯಗಳು ಹೊಸ ಕಾಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬದಲಾದುವು. ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ ಶಾಂತ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರ ಖಂಡಿತ ವಾದ ಬೆರೆತು " ನವಯುಗ" ಸರ್ವಜನೀನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತ್ತು. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಡಳಿತ, ಜನಪ್ರಿಯ ಪತ್ರಿಕಾನೀತಿ, ಸ್ಪಷ್ಟೋಕ್ತಿಯ ಅಗ್ರಲೇಖನಗಳು ಒಂದು ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ "ನವಯುಗ" ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಹೊಂದಿತ್ತು. "ನವಯುಗ"ದ ಉಡುಪಿ ಯಾತ್ರೆಯ ನಂತರ ಆ ಪತ್ರಿಕೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ತುಳು ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಆಗಿನ ತುಳು ಚಳುವಳಿಯ ಹಿರಿಯ ತಲೆಗಳಾದ ಸತ್ಯಮಿತ್ರ ಬಂಗೇರ, ಬಡಕಬೈಲು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಕಿಲ್ಲೆ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ಮೊದಲಾದವರ ಬರಹಗಳಿಂದ ಈ ಸಂಚಿಕೆಗಳು ಕನ್ನಡದ ಸಮಕಾಲೀನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಮವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವಂತಿದ್ದುವು. ಅದರ ಹಿಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊಣೆ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರದ್ದೇ ಆಗಿತ್ತು. 'ನವಯುಗ' ಮುಂದೆ ಸ್ವಂತ ಪ್ರೆಸ್ ಪಡೆದು ೧೯೭೪ರ ವರೆಗೂ ನಡೆಯಿತು.

ಈ ದಶಕದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಬರತಕ್ಕದ್ದು "ಅಂತರಂಗ" ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯದು. ಅದು ಮಣಿಪಾಲ ಪವರ್ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದು ಕೂಡ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರದೇ ಮಾನಸ ಸಂತಾನ. ಮದ್ರಾಸಿನಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಮುದ್ರಣಾಲಯವೊಂದನ್ನು ಅವರು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನಿಂದ ಕೊಂಡು

ತಂದು ಡಾ. ಟಿ. ಎಂ. ಎ. ಪೈಯವರ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಗ ತಾನೆ ಉಡುಪಿಯ ಉಪಪಟ್ಟಣವೆಂಬಂತೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಕೂಳು ಒದಗಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 'ಅಂತರಂಗ' ಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭವಾದದ್ದು. ಅದು ಕನ್ನಡದ ಬಹುಶಃ ಏಕಮಾತ್ರ ಮ್ಯಾಗಜೀನ್ ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಬಹುವರ್ಣದ ಮುಖಪತ್ರ, ಸುಂದರವಾದ ಲೇಖನ ವಿನ್ಯಾಸ, ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ಬರಹಗಳು, ಕಥೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲದರಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದ 'ಅಂತರಂಗ' ಬಹು ಬೇಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಎಲ್ಲ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚುರ್ಯ ಪಡೆಯಿತು. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರು ಶ್ರೀ ಕೆ. ಹೈದರ್. ಮಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಮೊದಲ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ತರುಣ ಓದುಗರ ನಾಡಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಜನಪ್ರಿಯ ಲೇಖನಗಳ ಆಕರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದ ಹೈದರರು ಬಹು ಸುಂದರವಾದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಸುಂದರವಾದ ಶೈಲಿಯನ್ನೂ ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲೇ ವಾಸಿಸುತ್ತ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮಯವನ್ನು ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ನೆರವಿಗೆ ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿಠಲ ಹೆಗಡೆಯವರು ಇದ್ದರು. ಈ ಲೇಖಕ ಆಗ ಆ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮೆನೇಜರರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಹೈದರರ ನಿಕಟ ಸಂಪರ್ಕ ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಘ್ರಾಣಶಕ್ತಿಯ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಪ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ, ದೀರ್ಘ ಸೆರೆಮನೆ ವಾಸಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದ ಕಂಪೋಸಿಟರನೊಬ್ಬನಿದ್ದ. ಅವನು ಬಹುಶಃ ಕಣ್ಣಾನೂರಿನ ತನ್ನ ಜೈಲು ಅನುಭವವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದುಂಟು. ಹೈದರರು ಅವುಗಳನ್ನು ಧಾರವಾಹಿಯಾಗಿ ಕೊಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಶ್ರೀ ವಿಠಲ ಹೆಗಡೆಯವರು ಅವನಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಹಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೆರೆಮನೆಯ ನಿಜವಾದ ಅನುಭವಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಬಂದುದು ಬಹುಶಃ ಇದೇ ಇರಬೇಕು. ಗಲ್ಲಿಗೆರಿಸುವ ರೀತಿನೀತಿಗಳು ಮೈನವಿರೆಬ್ಬಿಸುವಂತೆ ವರ್ಣಿತವಾದದ್ದು ನನಗಿನ್ನೂ ನೆನಪಿದೆ. ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಇತರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೋತಿರದಿದ್ದರೆ "ಅಂತರಂಗ" ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ. ಮೊನ್ನೆ, "ಪ್ರಪಂಚ" ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕರಾದ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರೊಡನೆ ಲೋಕಾಭಿರಾಮವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು "ಅಂತರಂಗ" ವನ್ನೂ ಹೈದರರನ್ನೂ ಪ್ರಸಂಗಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ನಡೆದಷ್ಟು ಕಾಲ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆದ "ಅಂತರಂಗ"ದ ಹೆಸರು ಅದರ ಜಿಲ್ಲಾ ಗೆಜೆಟಿಯರಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದೂ ಹೈದರರನ್ನು ನಾವು ಪೂರ್ಣ ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುವುದೂ ದುಃಖಕರ.

"ಅಂತರಂಗ"ವನ್ನು ಕೆಲಕಾಲ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಸಿದರು. ಆದರೆ ಅದಲ್ಲ ಉಡುಪಿ ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲಿನ ರಾಮಾಯಣ. ಹೈದರರು ಆಮೇಲೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಅನಂತರ ಪಾಕಿಸ್ತಾನಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಹೋದರೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಧರ್ಮದ ದುರಭಿಮಾನವಿಲ್ಲದ, ಪ್ರಾಂಜಲ ಮನಸ್ಸಿನ ಶುದ್ಧ ಖಾದಿಧಾರಿ ಹೈದರರು ಮಣಿಪಾಲದ ಪ್ರಥಮ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ

ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರು. ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು. "ಅಂತರಂಗ" ದೊಡನೆ ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಮೊದಲ ಪಾಠಗಳು ದೊರೆತವು. ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ನಗೆಬರಹ, ಕಥೆ ಮತ್ತು ಅನುವಾದಗಳು ಬೆಳಕು ಕಂಡದ್ದು. ನಾನು ಊರುಬಿಟ್ಟು ಮೇಲೆ (೧೯೪೦ ರ ಅಂತ್ಯ) ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯಶೆಟ್ಟರು ಅದನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮುಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಲಮಿಷ್ನರೂ ಲೇಖಕರೂ ಆದ ಶ್ರೀ ಕು.ಶಿ. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟರೂ ಇತರ ಅನೇಕರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತ, ಈ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆದರೆಂದು ಕೇಳಿದೆ.

ಎರಡನೇ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಆಗಲೇ ಬಿಸಿಯೇರಿತ್ತು. ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈ ಬಂಧುಗಳ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರೆಸ್‌ನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ದೇಶದ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಮುದ್ರಣಾಲಯವಾಗಲು ಮಣಿಪಾಲ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು. ಆದರೆ ಮಣಿಪಾಲ ಉಪನಗರವು ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಾಗ ಅದು ಇಡೀ ಕರ್ನಾಟಕದ ಲಕ್ಷ್ಯ ಸೆಳೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಷಯ.

ಹಾಗೆಂದು ೧೯೪೦ರಿಂದ ೧೯೭೦ರವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗವು ನಿಶ್ಚೇಷ್ಟಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಮುಖವಾಣಿಯಾಗಿ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ 'ರಾಯಭಾರಿ' ವಾರಪತ್ರಿಕೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಉಡುಪಿಯ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗೆ ಬಾಯಿಯಾಯಿತು. ಅದರ ಸ್ಥಾಪಕರು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಕುಟುಂಬದ ಪಾಂಗಾಳ ಉಪೇಂದ್ರ ನಾಯಕರು. ಸಮಾಜವಾದೀ ಒಲವಿನ ಶ್ರೀ ನಾಯಕರು ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲೇ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ಆಗಲೇ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ 'ಯುಗಪುರುಷ'ದ ಮೂಲಕ ಅನುಭವ ಪಡೆದ ಎಸ್. ಎಲ್. ಎನ್. ಭಟ್ಟರು ಸೇರಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ಅದನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಈಚೆಗೆ ಅವರು ಮರಣಹೊಂದುವ ವರೆಗೂ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮದ ಹೊಸ ಆಯಾಮಗಳ ಪ್ರಚ್ಛೆಯಿಂದ ಶ್ರೀ ಭಟ್ಟರು ಅದಕ್ಕೊಂದು ಸ್ವಂತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅವರ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಸಂಪರ್ಕಗಳು, ಸ್ಥಾನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನ ಉತ್ತಮವಾಗಿತ್ತು.

ಸುದ್ದಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ನವಯುಗ, ರಾಯಭಾರಿಗಳಲ್ಲದೆಯೂ ಉಡುಪಿಯು ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡದಿರಲಿಲ್ಲ. ಯುಗಪುರುಷ(೧೯೪೨), ಪ್ರಕಾಶ (೧೯೪೪), ಸುಪ್ರಭಾತ(೧೯೫೨), ವೀರಭೂಮಿ(೧೯೬೩), ಭವ್ಯವಾಣಿ, ಕಲಾ, ದೇಶರಂಜನ, ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಮೊದಲಾದವು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ

ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಸೊಲ್ಲು ನೀಡಿದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಯುಗಪುರುಷ'ವು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಉಡುಪ, ಎಸ್. ಎಲ್. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ, ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಮಾಚಾರ್ ಎಂಬ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾದರೂ ಮುಂದೆ ಶ್ರೀ ಉಡುಪರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಗೋಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಇಂದಿಗೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ಅನೇಕ ನವೋದಿತ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಹಿರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜರು 'ವೀರಭೂಮಿ'ಯನ್ನು ಸ್ವಂತ ಹೊಣೆಯಿಂದ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ನಡೆಸಿದರು. 'ಭವ್ಯವಾಣಿ' ಕೂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಯೇ. ಅದು ಕೂಡ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಬರಹಗಳೊಡನೆ ಹಲವರ್ಷ ನಡೆದು ಬಂತು. ಮುಂದೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರಾದ ವಿ. ಎಸ್. ಆಚಾರ್ಯರ 'ಜನಸಂದೇಶ' ೧೯೬೯ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. "ಕಲಾ" ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಉಡುಪಿಯ ರಂಗ ಕಲಾಸಕ್ತರ ಸಾಹಸ. "ಸುಪ್ರಭಾತ" ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಸರಸ್ವತೀಬಾಯಿ ರಾಜವಾಡೆಯವರ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಆದರೆ ಮಣಿಪಾಲದ ವ್ಯವಹಾರವಿದರು ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕ ಮೇಲೆ ಆ ಉಪನಗರವೇ ಉಡುಪಿಯ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ೧೯೭೦ರಲ್ಲಿ 'ಉದಯವಾಣಿ' ದೈನಿಕದ ಪ್ರಾರಂಭ. ಅದರ ಹಿಂದೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬುದ್ಧಿ ಆಗಲೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ (ಸಿಂಡಿಕೇಟ್) ಅಖಿಲಭಾರತ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ಟಿ. ಎ. ಪೈ ಅವರದು. ಈ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭವನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಅವರು ನನ್ನೊಡನೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತಾಡಿದ್ದುಂಟು. ಅವರ ತಂದೆ ಉಪೇಂದ್ರ ಪೈಗಳಂತೆ ಅವರ ಮನಸ್ಸು ನವೀನ ಯೋಚನೆಗಳ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ರಾಜಕಾರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿದ್ದ ಅವರು ಪತ್ರಿಕಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲೆಣಿಸಿದ್ದು ಅಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯ ಹಿಂದಿರಬೇಕಾದ ವ್ಯವಹಾರ ಚಾತುರ್ಯ, ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ, ತಕ್ಕ ಜನರನ್ನು ತಕ್ಕ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯೋಜಿಸುವುದು - ಇವುಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ದ್ದವರು ಬಹಳ ಸಾಹಸಿಗಳಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಣಿಯಾಡಿ ಅವರ "ಉದಯವಾಣಿ" ಮತ್ತು ಸಹಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಜನ ಹಿಂದೆಂದೂ ಈ ಬಗೆಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಕೈಯಾಡಿಸಿದವರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಈ ಮರ್ಮವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ಎಲ್ಲದರ ಹಿಂದೆ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಜೀನಿಯರ್‌ಸಿನ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಇತ್ತೆಂದು ನಾನು ನಂಬುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ೧೯೩೮ರಲ್ಲೇ ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ್ದಂತೆ ಅವರಲ್ಲಿದ್ದ "ಪಬ್ಲಿಸಿಸ್ಟ್" ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಆಧುನಿಕವಾಗಿದ್ದವು.

□

೧೪. ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಅವರ ಎರಡು ಪುಸ್ತಕಗಳು

ದಿವಂಗತ ನಂದಳಿಕೆ ಅಮುಣಂಜೆ ಗುತ್ತು ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರದು ತುಳು ನಾಡಿನ ಮತ್ತು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಣೀಯವಾದ ಹೆಸರು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇತಿಹಾಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದರು. ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಅವರು ಲಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು - ಕಥೆ, ನಾಟಕ, ಇತ್ಯಾದಿ - ಕೂಡ ಬರೆದ ಮೊದಲಿಗರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲಿಗರು ಎಂದರೆ ವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗುಣದಲ್ಲಿ.

ಭಾರತದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆತ್ಮಪ್ರಜ್ಞೆಯೊಂದು ಮೂಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಧಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಹುಟ್ಟಿ ಪ್ರಬುದ್ಧಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದರು. ಲಿಖಿತ ಅಲಿಖಿತ ಎರಡೂ ಬಗೆಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವರು ವಿದೇಶಿ ಮಿಶನರಿಗಳಾದರೂ ದೇಶೀಯರಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ದುಡಿಯಲು ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಟ್ಟದ್ದು ಕಳೆದ ಶತಮಾನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದ್ದ ರಾಷ್ಟ್ರಭಿಮಾನದ ಗಾಳಿ. ಈ ಅಭಿಮಾನ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಂಬ ಆ ವಿಸ್ತಾರ ಘಟಕದ ಅಮೂರ್ತ ನೆಲೆಯಿಂದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇತಿಹಾಸಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಆತ್ಮೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೂ ಇಳಿದು ಅಪಾರವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿತು.

ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಮೈಮುರಿದು ಏಳುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಅದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಂಥ ಮೂಲೆಗೂ ವ್ಯಾಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಅವರು ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇಶಾಭಿಮಾನ, ಭಾಷಾಭಿಮಾನಗಳು ಮೊದಲು ಮಿಸುಕಾಡುವುದು 'ಸ್ವ'ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಆಧಾರವುಳ್ಳ ಸಮಾಜದ ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ. ಹೆಗ್ಗಡೆಯೆಂಬ ಉಪಾಧಿಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ತುಳುನಾಡಿನ ಆಳುವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಸರಾಂತ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪೊಳಲಿ ಅಥವಾ ಪುರಾಲ್ ಮತ್ತು ಗುರುಪುರ ಬಳಿಯ ಅಮುಣಂಜೆಯ ಗುತ್ತುಗಳು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಬಂಟ ಮನೆತನಗಳು.

ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಪೂರ್ವಜರು ಈ ಗುತ್ತುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರು. ಅವರಿಗೆ ಪುನರ್ಜಾಗರಣೆಯ ಗಾಳಿ ಬೇಗನೆ ತಾಗಿದ್ದು ಸಹಜ. ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸೆರೆಮನೆ ಕಂಡರು. ಹಾಗೆಯೆ ತಮ್ಮ ನಾಡು, ಭಾಷೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ತಾಳಿ ಇತಿಹಾಸದ ಸಂಶೋಧನೆಗೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾದ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೂ ಕೈಹಾಕಿದರು. ಆಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಡನಾಡಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಕಿಲ್ಲೆ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ, ಪಣಿಯಾಡಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, ಹಾಗೂ ಅವರ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಬಡಕಬೈಲು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರೊಡನೆ ಸೇರಿ ಅವರು ತುಳುವ ಮಹಾಸಭೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಾಳಾಗಿದ್ದರು.

ದಿವಂಗತ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಹಲವು ಪ್ರಕಟಿತ ಅಪ್ರಕಟಿತ ಕೃತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಎರಡನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಿದ್ದೇನೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆದ " ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾಳ ಪಾಂಡ್ಯರಾಯನ ಅಳಿಯ ಕಟ್ಟು"; ಎರಡನೆಯದು ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಥಮ ಕಾದಂಬರಿ ಎನಿಸುವ "ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ" ಇವೆರಡನ್ನು ಒಟ್ಟಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ಎರಡೂ ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳವುಗಳು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೧೫ಲ್ಲಿ "ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚರಿತ್ರೆ" ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿ ಸುಲಭಲಭ್ಯವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದವುಗಳೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚೆದರಿದ್ದವು. ಗಣಪತಿ ರಾವ್ ಐಗಳ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇತಿಹಾಸ ೧೯೨೩ರಲ್ಲಿ ತಾನೇ ಹೊರಬಂದದ್ದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಳೆಯಬೇಕು. ಇಂದು ವ್ಯಾಪಕ ಸಂಶೋಧನೆಯ ನಂತರ ದಿವಂಗತ ಡಾ|| ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರ ಮತ್ತು ಡಾ|| ಕೋ. ವ್ಯಾ. ರಮೇಶರ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಇತಿಹಾಸ ಗ್ರಂಥಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿರುವಾಗ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಚರಿತ್ರೆ ಅಥವಾ ಇತಿಹಾಸ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ಇದನ್ನು ಇತಿಹಾಸ ಶಬ್ದದ ಅಭಿಧಾರ್ಥವಾದ "ಇತಿ-ಹ-ಅಸ" - ಹೀಗಿತ್ತಂತೆ" ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿ ನೆಲೆಯ ಶಾಸನಾದಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಯೊಡನೆ, ಸ್ಥಳಪುರಾಣ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಖಂಡ, ಗ್ರಾಮಪದ್ಧತಿ, ಪರಂಪರಾಗತ ಜನಶ್ರುತಿ ಮೊದಲಾದ ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ ಮೂಲದ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ಬೆರೆತಿದೆ.

ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಬರೆದಾಗ ಕೇವಲ ೨೯ ವಯಸ್ಸಿನವರಾಗಿದ್ದ, ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿರದ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಈ ಪುಸ್ತಕದ ೧೭೦

ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿದ ಸಾಮಗ್ರಿಯ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕಾಗಿ ಇಡೀ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹಲವು ಬಾರಿ ಸುತ್ತಿ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಏಷಯಗಳನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿದರೆಂಬುದು ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಅಂಶ. ಪೌರಾಣಿಕ ಮೂಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪರಶುರಾಮ ಕಥೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಬಹುಶಃ ಯಾವುದೋ ಮರೆತುಹೋದ ಪ್ರಾಚೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶದ ಛಾಯೆ ಮಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ಮಯೂರವರ್ಮನು ಕದಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕನಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಅವನ ವೃತ್ತಾಂತ ಮತ್ತು ವಂಶಾವಳಿ ಕೂಡ ಪುರಾಣೀಕೃತವಾದದ್ದೇ. ಅಳಿಯಕಟ್ಟಿನ ಜನಕನೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಭೂತಾಳಪಾಂಡ್ಯ ಕೂಡ ಐತಿಹಾಸಿಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಈಗ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಅವನದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಕಟ್ಟುಗಳು ತೀರ ಈಚೆಗೆ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೆಂದು ತಿಳಿದಿದೆ. ಬದಲಿಗೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಹೊಯ್ಸಳರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಆಳಿದ ಆಳುಪರಸರ ವಂಶಾವಳಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದೇ ಇಲ್ಲ.

ಈ ಕೊರತೆಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ದ್ವಿತೀಯಾವೃತ್ತಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆದ ಡಾ|| ಕೋ. ವ್ಯಾ. ರಮೇಶರು ಹೇಳುವಂತೆ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಸಂಶೋಧಕರಿಗೆ ಮಹತ್ವದ ಒಂದು ಆಕರವಾಗಿದೆ. ಪೌರಾಣಿಕ ಮತ್ತು ಜನಜನಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಐತಿಹಾಸಿಕರ ದೃಷ್ಟಿ ಇಂದು ಬದಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಆಕರಗಳೆಂದು ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜನಾಂಗಿಕ ಸ್ಮರಣೆಯ ಎಲ್ಲ ಪೌರಾಣೀಕೃತ ಸಾಮಗ್ರಿಯನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಕಲೆಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಗಡಲೇ ಅರ್ವಾಚೀನ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳೂ ಶಾಸನ ಪ್ರತಿಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ. ಅನೇಕ ದೇವಾಲಯಗಳ, ಭೂತಾಲಯಗಳ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಬಂಟ, ಜೈನ ಮೊದಲಾದ ಕುಲಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮೂಲಸ್ಥಾನಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ನೂರಾರು ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಸ್ಥಳನಾಮಾರ್ಥಗಳ ಶೋಧಕರಿಗೆ ಸಹಾಯವಾಗಬಲ್ಲವು. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬವರಿಗೆ ಇದು ಅನೇಕ ದಿಶಾ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲದೆಂಬುದರಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರದವರು ಇದರ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿಸಿ ನಾಡಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡನೆಯದು "ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ". ಸೆರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹಿತ ಕಿಲ್ಲೆ ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟರು ತಮಗೆ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ ಇದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವೆಂದು ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ೧೯೩೧ರಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಮುಗಿಸಿದ ಈ ೧೧೫ ಪುಟಗಳ ಕಿರು ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ದಿವಂಗತ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು

೧೯೩೫ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಗುರುಗಳೂ ಸ್ವತಃ ಕವಿಗಳೂ ಆದ ದಿ. ಬಡಕಬೈಲು ಪರಮೇಶ್ವರಯ್ಯನವರ ಮುನ್ನುಡಿ ಇದಕ್ಕಿದೆ.

ಗರುಡನಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ ಬಡಗಿಯೊಬ್ಬನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಆಕಾಶಯಾನದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಅರಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿಳಿದು, ಏಕಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಅರಸುಕುವರಿಯನ್ನು, ತಾನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗರುಡವಾಹನ ನಾರಾಯಣ ದೇವರ ಅವತಾರವೆಂದು ನಂಬಿಸಿ, ಗುಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕಿತವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತರುಣನ ಕಥೆ ಇದು. ತನ್ನೀ ದುಸ್ಸಾಹಸದಿಂದಾಗಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ ಈ ಮಿತ್ಯ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ನಾರಾಯಣ ದೇವರೇ ಪಾರುಮಾಡಬೇಕಾಯಿತೆಂಬ ತಮಾಷೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೀಲುಕುದುರೆ, ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಹಾರುಹಕ್ಕಿ, ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಗೊಂಬೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದವು ವಿಶ್ವ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಲ್ಲ. ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಗೊಂಬೆಗಳ ಸುದ್ದಿ ಇದೆ. ಬೌದ್ಧ ತ್ರಿಪಿಟಕದ ಚೀನೀ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ಟಿಬೇಟನ್ ದಂತಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಯುಗದ ಯುರೋಪಿಯನ್ ಯಂತ್ರಜ್ಞರು ಇಂಥ ಕೀಲುಕುದುರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರೆಂಬ ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದ್ದೆಂದು ನಂಬಲಾದ "ಸಮರಾಂಗಣ ಸೂತ್ರಧಾರ" ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಆನೆ, ಕುದುರೆ, ವಿಮಾನ, ರಥ, ದ್ವಾರಪಾಲಕ, ಪದಾತಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಷಯಗಳಿವೆಯೆಂದು ಕಥಾ ಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅನುವಾದದ ಕರ್ತಾ C. H. Towney ಯವರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಕಥೆಗಳು ಇವೆಯೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ.

ಹೀಗೆ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಕಥಾ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದು ಕಿಲ್ಲೆಯವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಕಿಲ್ಲೆಯವರು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯ ಭೌಗೋಲಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ ಯಾವುದು, ಯಾವ ಜಾತಿ ಅಥವಾ ಸಮಾಜದ್ದು ಎಂದು ನಾವು ಅರಿಯುವು. ಆದರೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಅದು ಮಧ್ಯಯುಗದ ತುಳುನಾಡು, ತುಳುವ ಸಮಾಜ, ತುಳು ಚರಿತ್ರೆ-ಚಾರಿತ್ರ್ಯಗಳ ಅಸ್ಥಿ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸ, ಮಜ್ಜೆಗಳಿಂದ ಮೈದುಂಬಿ ಒಂದು ಅಪರೂಪ ಆಖ್ಯಾಯಿಕೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಥೆ ನಡೆಯುವುದು ತುಳುನಾಡಿನ ಹೃದಯ ಪ್ರವೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮಂಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಪೊಳಲಿ(ಪುರಾಲ್) ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಸುಮಾರು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಕಳ ತಾಲೂಕಿನ

ಪುತ್ರಿಗೆಯಲ್ಲಿ. ಕಥಾನಾಯಕನ ಸ್ಥಳ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಪೂರ್ವಜರ ಪೊಳಲಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಇಡೀ ಸನ್ನಿವೇಶ ರಚನೆಯೆಲ್ಲ ಅವರ ಕಲ್ಪನೆಯ ಕೂಸೆಂದು ನಂಬಲಿಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿದೆ. ಅವರ "ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಚರಿತ್ರೆ"ಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಕೆಲವೊಂದು ಅಂಶಗಳು ಇದರಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಊಹೆ ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಕಥೆಯ ಕಾಲ ಸುಮಾರು ೧೫ನೇ ಶತಮಾನ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಲರಾಗಿದ್ದ ಜೈನ ಸಾಮಂತರಾದ ಕಾಲ. ಚೌಟರೂ ಬಂಗರೂ ನಾಡಿನ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಲ್ಲಾಳ, ಪುತ್ರಿಗೆ, ಬಿದಿರೆಗಳಲ್ಲಿ ಚೌಟರ ಆಡಳಿತ ಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದುವು. ಅವರ ಆಳಿಕೆಗೆ ಸೇರಿದ ೧೬ ಗುತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪೊಳಲಿಯ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನೆಂಬವನು ಕಥಾನಾಯಕ. ತರುಣ, ರಸಿಕ, ಸುಂದರ, ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಅವಿವಾಹಿತ. ಪುತ್ರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚೌಟರಸ ಚೆನ್ನರಾಯನು ಅರಮನೆ, ಕೋಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನಂತರ, ಜೈನನಾದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಂಬಿದ ಸೋಮೇಶ್ವರ ದೇವರಿಗೊಂದು ದೇವಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರ ವೈಭವದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಮಾರಂಭ ನೋಡಲು ಈ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ತನ್ನಂತೆ ರಸಿಕನಾದ ಶಂಕ್ರಯ್ಯಾಚಾರಿಯೆಂಬ ಬಡಗಿಯೊಡನೆ ಪುತ್ರಿಗೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅರಮನೆಯ ಉಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಚೌಟರಸನ ಮೋಹದ ಸೋದರಸೋಸೆ ಸಿರಿದೇವಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಭಟ್ಟನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತತ್ಕ್ಷಣ ಮೋಹಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಶಂಕ್ರಯ್ಯಾಚಾರಿಯ ಪತ್ತೇದಾರಿಕೆಯಿಂದ ಅವಳ ಪೂರ್ವಾಪರವನ್ನು ತಿಳಿದು ಅದು ತನಗೆ ದಕ್ಕುವ ತುತ್ತಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡು ಭಟ್ಟನು ಊರಿಗೆ ಮರಳಿ ಪ್ರೇಮಜ್ವರದಿಂದ ಮಲಗಿ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಡೆಗೆ ಅವನ ಗುಟ್ಟರಿತ ಶಂಕ್ರಯ್ಯಾಚಾರಿ ಚತುರ ಬಡಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಬಲ್ಲ ಗರುಡನಾಕಾರದ ಒಂದು ಯಂತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರೇಮೋನ್ಮತ್ತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಹುಚ್ಚು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಅದನ್ನೇರಿ, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ದಡಗಿದ ಮೇಲೆ, ಹಾರಿ ಸಿರಿದೇವಿಯ ಉಪರಿಗೆಯಿಳಿದು, ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕೋಣೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಲಗಿದ್ದ ಅವಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ೧೫ ವರ್ಷದ ಸುಂದರಿಯಾದ ಆ ಹುಡುಗಿಗೆ ಕೊಗುವುದಕ್ಕೂ ಪುರಸೊತ್ತುಕೊಡದೆ ಅವೋಘ ವಾಕ್‌ಚಮತ್ಕಾರದಿಂದ ತಾನು ನಾರಾಯಣದೇವರೆಂದೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಗೋಕುಲದ ರಾಧೆಯಾಗಿದ್ದ ಅವಳಿಗೆ ದ್ವಾಪರ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಭಾಷೆಯಂತೆ ಈಗ ನರರೂಪದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಗರುಡನನ್ನೇರಿ ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಭಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಲು ಬಂದಿರುವೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿ ನಂಬಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಗಾಂಧರ್ವ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಣೆಯೂ ತುಂಬಾ ಓದಿದವಳೂ ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ಆದ ಸಿರಿದೇವಿಗೂ

ಅವನಿಗೂ ಹೀಗೆ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಸಮಾಗಮವಾಗುತ್ತ ಇತ್ತು. ಅವಳಿಗೆ ಬಸಿರು ನಿಂತು ಆರು ತಿಂಗಳಾದಾಗ ದಾಸಿಯರು ಲಕ್ಷಣಗಳಿಂದ ಅದನ್ನೂಹಿಸಿ, ಸಾಧಿಸಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿದು ವೃದ್ಧ ಚೆನ್ನರಾಯನಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹುಡುಗಿ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಚೆನ್ನರಾಯನಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ನಾರಾಯಣದೇವರಿಂದಲೇ ತನಗೆ ಬಸಿರು ನಿಂತಿದೆಯೆಂದು ಖಾತ್ರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಒಂದು ಮಗುವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಕಥೆ ಮುಗಿದಿದ್ದರೆ ತಾಪತ್ರಯವಿರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹಿಂದುಗಳ ನಾರಾಯಣ ದೇವರೇ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯ ಗಂಡನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನೂ ಜೈನ ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಯಾದನೆಂದು ಮುದುಕ ಜೈನರನ್ನೇ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ನೇಮಿಸಿ, ಬಹುಸಂಖ್ಯರಾದ ಹಿಂದುಗಳನ್ನು ಪೀಡಿಸುವ ಹುಚ್ಚುತನ ತೋರಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರಜಾಕ್ಷೋಭೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನೆರೆ ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಬಂಗರಿಗೆ ಗುತ್ತುಗಳ ಹಿರಿಯರು ದೂರು ಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದಂಡು ಪುತ್ತಿಗೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಲು ಬರುತ್ತದೆ. ಚೌಟರು ದಿಕ್ಕೆಡುತ್ತಾರೆ. ಸಿರಿದೇವಿ ತನ್ನ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಪೇಚಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಭಟ್ಟ ತನ್ನ ಗೆಳೆಯ ಶಂಕ್ರಯ್ಯಾಚಾರಿಯ ಉಪದೇಶದಂತೆ ಶತ್ರು ಸೈನ್ಯದ ಮೇಲ್ಗಡೆ ಹಾರಾಡಿ ಅದನ್ನು ಗಾಬರಿಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಈ ಭಟ್ಟನನ್ನು ಯಾರಾದರೂ ಬಾಣ ಹೊಡೆದು ಕೆಡಹಿದರೆ ಗತಿಯೇನು? ಹಾಗಾದರೆ ತನ್ನ ಚಕ್ರವನ್ನೇ ಕಳಿಸಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸಲು ಚಕ್ರ ಅವನ ಕೃತಕ ಗರುಡನನ್ನೂ ಭಟ್ಟನ ಕಾಲನ್ನೂ ಮುರಿದುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ನಂಬಿದವರು ನಂಬಿಕೆ ಬಿಡುವರೇ? ಅವನು ನಾರಾಯಣನ ಅವತಾರವೆಂದೇ ಸಿರಿದೇವಿಯೂ ಅವಳ ಮಾವನೂ ಇನ್ನೂ ನಂಬುವುದರಿಂದ ಅವನ ಸುಳ್ಳು ನೆವಗಳನ್ನು ನಂಬಿ ಅರಮನೆಯಲ್ಲೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಜೀವ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ. ಅವನೂ ಕುಂಟುಗಾಲಿನಲ್ಲೇ ರಾಜಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತ ಬಾಳುತ್ತಾನೆ.

ಕಥಾವಸ್ತು ಇಷ್ಟು. ಲೌಕಿಕ ಅಲೌಕಿಕಗಳ ಕಲಬೆರಕೆ. ಇಷ್ಟು ಕಥೆಯನ್ನು ಹನ್ನೆರಡು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ೧೧೫ ಪುಟಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ೧೫ನೇ ಶತಮಾನದ ಪರಿಸರದ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ, ಅನೇಕ ವರ್ಣನೆಗಳು, ಸಂಭಾಷಣೆಗಳೇ ಮೊದಲಾದುವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥಾ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದೆಲ್ಲ ಅಗತ್ಯವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ೪೫ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಓದಿದಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಮೂಡಲೇ ಇಲ್ಲ; ಈಗ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗಲೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ. ಮೂಡಿದ್ದು ಪುಸ್ತಕ ಕೆಳಗಿಟ್ಟು

ವಿಮರ್ಶಾಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹೆದಗೇರಿಸಿದಾಗಲೇ. ಓದುತ್ತಿರವಾಗ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಭಾಷೆಯ ಬೆಡಗು, ಅವರು ಅರಹುವ ವಿಷಯಗಳ ನಾವೀನ್ಯ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದಿರುತ್ತದೆ.

ತಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಐತಿಹ್ಯಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ -ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮರುಸೃಷ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಚೌಟರು ಜೈನರಾದರೂ ಅಳಿಯಕಟ್ಟಿನ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿತ್ತವರಾದ್ದರಿಂದ ನಟ್ಟಿರುಳಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮೋಸಗಾರನನ್ನು ಸಿರಿದೇವಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಳ ಗುಣಕ್ಕೆ ಅಸಂಗತವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜೈನ-ವೈದಿಕ ಮತಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ತಳಕುಬಿದ್ದಿರುವುದರಿಂದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಚೌಟರಸರು ನಂಬುತ್ತಾರೆನೋ. ರಾಧೆಯ ಕಥೆ ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವ ಪಡೆದಿಲ್ಲ, ಭಟ್ಟನು ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಜೈನಳಾದ ಅವಳು ನಂಬುವುದು ಸರಿಯಾದರೂ ಅದು ಆತನ ಪಾಂಡಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕೆಲವು ವಿಸಂಗತಿಗಳು ಕಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು ತಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಐತಿಹಾಸಿಕವಾಗಿ, ೧೫-೧೬ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ, ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಅಂಕಿತರಾದ ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ತುಂಡರಸರು ಮತ್ತು ಅವರ ಕೈಕೆಳಗೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿನ ನಿರ್ಭಯದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುವ ಗುತ್ತುಗಳ ಆಡಳಿತ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ಒಂದು ಚಿತ್ರ ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಇದೇ ಲೇಖಕರ "ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಚರಿತ್ರೆ"ಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂತೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಗುತ್ತಿನವರು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಜನರ ಸಮ್ಮತಿಯಿಂದಲೇ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯಗಳು ಜನರ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪರಿಜನರ ವಿವರಗಳು ಸಮಾಜದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಒಂದು ದಿಕ್ಕುಚಿಯಾಗುವಂತೆ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿವೆ. ಆಳುವ ಜೈನರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಒಪ್ಪಿದ್ದರೂ ಗುತ್ತುಗಳ ಹಿಂದೂ ಬಂಟಿ ಹಿರಿಯರು ಪ್ರಜಾಕ್ಷೋಭೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅರಸನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಲು ಮತ್ತು ಪರಚಕ್ರದ ಸಹಾಯ ಕೇಳಲು ಹಿಂಜರಿಯದಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವಂತರಾಗಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಜೈನ - ಅಜೈನರೊಳಗೆ ಒಂದು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ವೈಮನಸ್ಸು ಸೆಲೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ "ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ" ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಚರಿತ್ರೆ ಚಿತ್ರಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳು ಎರಡೇ, ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಸಿರಿದೇವಿ. ಭಟ್ಟನು ರೂಪ ಗುಣ ವಿದ್ಯಾಸಂಪನ್ನನಾದರೂ ಧಿರೋದಾತ್ತನಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿ ಪಾತ್ರಳನ್ನು ವಂಚನೆಯಿಂದ ಒಲಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ

ಶಂಕ್ರಯ್ಯಾಚಾರಿಯನ್ನು ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಅಲಕ್ಷಿಸುವ ಕೃತಘ್ನ. ಆದರೆ ಸಿರಿದೇವಿಯನ್ನು ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡುವಷ್ಟು ದುರ್ಜನನಲ್ಲ. ಅವನ ಜಾರುವ ಗುಣ ಕೆಲಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಜಾತಿಯ ಗುಣವೆಂಬಂತೆ ಲೇಖಕರು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಕೂಡ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವುದು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಗೇ ಹೊರತು ಸತ್ಯಸಂಧತೆಗಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬರಬೇಕಲ್ಲ!

ಸದ್ಗುಣಿಯೂ ವಿದ್ಯಾವತಿಯೂ ಆದ ಸಿರಿದೇವಿ ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟನ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಬಸ್ತಿಯ ಪಂಡಿತರ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುವ ಅವಳ ಜಾಣ್ಮೆ ಧಾಡಸಿಯಾದ ಪ್ರೇಮಿಯ ಮುಂದೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ ಹೋಯಿತು. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಯೌವನದ ಸಹಜ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಅವಳ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಂಕುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆಂಬಂತೆ ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್ ಕೂಡ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ ತಾನೇ. ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಆ ಸಿರಿದೇವಿ ಮಗುವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ತಾಯಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ತಬ್ಬಲಿ. ಅವಳು ಪ್ರೀತಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕರಗುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಣ್ಣು ಓದಿದರಂದೇನು ಎಂಬ ಮುದುಕಿ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಫಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆದರ್ಶವೆಂಬ ಹಾಗೆ ಚಿತ್ರಿತಳಾದ ಅವಳ ಚರಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪಿಸಲಾಗುವ ಚಂಚಲ ನಿಷ್ಠೆಯ ದೋಷ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ.

ಪುಸ್ತಕದ ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಿಯ ಗುಣವೆಂದರೆ ಅದರ ಭಾಷೆ. ಇದನ್ನೋದುವಾಗ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತು, ವ್ಯಂಜನಾಶಕ್ತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೊಸತೊಂದು ಆದರ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ತುಳು ಕೋಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಡಜನ್‌ಗಟ್ಟಳೆ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ. ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ. ಹೆಂಗಸರ ಸಂವಾದಗಳಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾದವು. ಪ್ರಥಮಾಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೇ ಬರುವ ಪೊಳಲಿ ಗುತ್ತಿನ ಹೆಂಗಸರ ಚಕ್ಕಂದವಾಗಲಿ, ಒಂಭತ್ತನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿನ ದಾಸಿಯರ ಸಂಭಾಷಣೆಯಾಗಲಿ, ಆರನೇ ಅಧ್ಯಾಯದ ಅರಸು ಮನೆತನದ ಹೆಂಗಸರ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯಿಂದ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕತೆಯಿಂದ, ಸರಸತ್ವದಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು ಮೋಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಪುಸ್ತಕದ ತುಳು ಪೊಳಲಿಯ ಸುತ್ತಣ ನಡುನಾಡ ತುಳು. ಹೊರಗಿನ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಗುರಿಯಾಗದ ತಿರುಳಿನ ತುಳು ಇದು ಎಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಆದರೆ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ತುಳುವಿನ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಸಫಲವಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೊಳಲಿ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಶೈಲಿ ಭೇದಗಳಲ್ಲದೆ, ಆಗ್ನೇಯದ ತುಳುನಾಡಿನ

ಹಕಾರ ಪ್ರಧಾನ ತುಳು, ವಿಶ್ವಕರ್ಮರ ತುಳು ಇಂಥ ಪ್ರಬೇಧಗಳ ಪರಿಚಯವೂ ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಿಕ ಸೊಗಡಿನೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ನಡುನಡುವೆ ಬರುವ ನುಡಿಕಟ್ಟುಗಳು, ಗಾದೆಗಳು ಭಾಷೆಗೆ ಒಂದು ಅನುಪಮವಾದ ಅಥೆಂಟಿಸಿಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಪುತ್ತಿಗೆಯ ಅರಮನೆಯನ್ನೇ ಇರಲಿ, ಪೊಳಲಿ ದೇವಾಲಯದ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನೇ ಇರಲಿ, ಸೋಮನಾಥನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕಲಶೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಪೇಟೆ ಪರಿಸೆಗಳನ್ನೇ ಇರಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ನೇರವಾದ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ಪ್ರಭುತ್ವದಿಂದ ಬರುವ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

(ಇ) ತುಳು, ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ವಿಹಾರ

೧೫. ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು - ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇಂದು ಮಾತನಾಡುವ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿರುವ ಹಲವು ಶಬ್ದಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯದ ಅಭಿಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೊರಗಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ (ಉಡುಪಿಯ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ) ನೆಲೆಸಿದರು - ಅದು ಬಹುಶಃ ೧೪-೧೫ ಶತಮಾನ ಹಿಂದೆ. ಅವರು ಆಗ ಯಾವ ಭಾಷೆ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಕೆಲವೇ ತಲೆಮಾರುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯವಂತರಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಇತರ ಜಾತಿಗಳೊಡನೆ ಅವರ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದಲೂ ಅವರು ಆಡುವ ತುಳು ಪದರೂಪಗಳು ಅವರು ಆ ಭಾಷೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ಇದ್ದ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಳಿದಿರಬೇಕು; ಸಾಮಾನ್ಯರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದ ತುಳು ಪದರೂಪಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿಗಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತ ಹೋಗಿ ಇಂದು ಈ ಎರಡು ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನನ್ನ ವಿಚಾರದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೊಸದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಸುರಕ್ಷಿತರ ಭಾಷೆ ವ್ಯಾಕರಣದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ; ಏನಿಲ್ಲೆಂದರೂ ಅದರ ಬದಲಾವಣೆಯ ವೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಆದರೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಷೆ ಬೇರೆ ಇದ್ದರೆ ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು (ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನಗತ್ಯವಾಗಿಯೂ) ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಧಾರಾಳವಾಗಿವೆ; ಅಚ್ಚ ತುಳು ಪದಗಳ ರೂಪಗಳು ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಹಳೆಯವಾಗಿವೆ; "ಪಳೆಯುಳಿಕೆ"ಗಳಾಗಿವೆಯೆಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಇಂಥವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ "ಆರ್ಷ" ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ "ಆರ್ಕೇಯಿಕ್" (archaic) ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು "ಆರ್ಷ" ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಸ್ವರಾದಿ ದ್ರಾವಿಡ ಪದಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ

ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾನ್ ಕೆ. ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯ(ಸುರತ್ಕಲ್) ಹಾಗೂ ಪಾ. ವೆಂ. ಅವರ ನಡುವೆ ಜರುಗಿದ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರವು ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. - ಸಂ.

ಹಾಗೇ ಉಳಿದಿರುವಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು ಪ್ರಥಮ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತೃತೀಯಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ತಂದುಕೊಂಡದ್ದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ -

ಅಡಕ್	-	ದಕ್
ಅಡಪು	-	ದಪು
ಅಳಪು	-	ಲಪು
ಅಳಂಕ್	-	ಲಂಕ್-ಲೆಂಕ್
ಉಗಿಪು	-	ಗುಪು
ಉಣುಂಗ್	-	ನುಂಗ್
ಎ(ಇ)ಡಂಕ್	-	ದೆಂಕ್
ಎಡಂಗ್	-	ದೆಂಗ್
ಎಡತ್	-	ದೆತ್
ಎರಡ್	-	ರಡ್
ಒ(ಉ)ಳಪು	-	ಲೆಪು
ಒ(ಉ)ರೆಂಕ್	-	ರೆಂಕ್, ಲೆಂಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಅಂಕಣದ ರೂಪಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು ರೂಪಗಳು; ಎರಡನೇ ಅಂಕಣವು ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು ರೂಪಗಳು.

ಸುತ್ತಣ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಜ್ಞಾತಿ ಪದಗಳ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಮೊದಲ ಅಂಕಣದ ರೂಪಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಬಗೆಯ ಪದಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಎಲ್ಲ ತುಳು ಜಾತಿಗಳ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಬಗೆಯಾಗಿರದೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಜೈನ ಮೊದಲಾದ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶಿವಳ್ಳಿಯವರು (ಉಣ್ಪು >) ಉಂಪು ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದನ್ನು ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ನುಪು ಎಂದು ಆಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರ ಲೋಪ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೆಲ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ (ಅಹುದು > ಹೌದು ಇತ್ಯಾದಿ) ಮತ್ತು ಸಾರಾಸಗಟಾಗಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದು ತುಳು ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತುಳು ನೆಲಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದಾಗ ಆಗಲೇ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಎರೆಂಕೆ > ಒದೆಂಕ್, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

"ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ"ದಲ್ಲಿ ದಿವಂಗತ ಡಾ| ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿರಳವಾಗಿ ಬರುವ ಗುಯ್ಯಲ್ (= ಬಾವಿ) ಶಬ್ದದ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಎತ್ತಿದಾಗ ನನಗೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪದ (ಗುವೈಲ್) ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿರುವುದೂ ಅದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು ರೂಪ ಉಗ್ಗೆಲ್ ಆಗಿರುವುದು ಕುತೂಹಲ ಕೆರಳಿಸಿ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಹೃಸ್ವ ಸ್ವರಲೋಪದ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.*

ಆಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಎದ್ದು ಕಂಡ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಕರಾವಳಿಯ ಕಡೆ ಆ ಕಾರವು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಲ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇನ್ನೂ ಆ ಕಾರವನ್ನು ಆ ಕಾರವಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಳನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ತುಳುವರೂ, ಆ, ಲಗಳನ್ನು ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರಂತೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ತುಳುನಾಡಿನ ನೂರಾರು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಆ>ಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಎರಡು > ರೆಡ್ಡು (ರೆಂಡು) ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೂಡ ಅಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿದೆ. ಯಾರು ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಂದರೆಂಬುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ಈಚೆಗಿನ ನನ್ನ ಪರದಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನ 'ಆರ್ಷ' ರೂಪಗಳ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಸಿಕ್ಕಿದವು. ಕೆಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ನಾನು ಎಂಬರ್ಥದ ಏನ್(ಬ್ರಾಹ್ಮಣ),ಯಾನ್ (ಸಾಮಾನ್ಯ)ಗಳಲ್ಲಿ ಏನ್ ಹಳೆಯದು.

ನೀನು ಎಂಬರ್ಥದ ಈ(ನ್) ನೀನ್ ಸರ್ವನಾಮಗಳ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು ಇನನಿ, ಇನಟ, ಇನ್‌ಕ್ ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನೂ (ನಿನನಿ, ನಿನಟ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೊಡನೆ) ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನ ಇಂಬಳ್, ಉಂಬಳ್ ಎಂಬವು ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನ ಮೋಳು ಎಂಬ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯವು.

ಇದ್ದಿ - ಇಜ್ಜಿಗಳ ನಡುವೆ ಇದ್ದಿ(ಬ್ರಾ) < ಇಲ್ಲದು (ದಿ) ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾನ್ ವೆಂಕಟರಾಯಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ(ಯುಗಪುರುಷ', ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೮೨) ವಿಟ್ಟದ ತುಳು ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಬಂದ 'ಸಂಕೇತಂತ ಕಲ್ಲ್' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ 'ಸಂಕೇತಂತ' ಎಂಬುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುರೂಪವೆಂದು ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಟ್ಟದ ಈ ಶಾಸನದ್ದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವೇ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು

* ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬರಹ ಪುಟ ೮೬ರಲ್ಲಿದೆ. - ಸಂ.

ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಈ ಒಂದು ಮಾತು ಸಾಕೇ? ಬಂಟರದೇ ಆದ ಒಂದು ಕುಲನಾಮ "ಅಡಿಯಂತಾಯ" ಎಂದಿಲ್ಲವೇ? (ಇದು ಯಾವುದೋ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರದ ಮೂಲಕ ಬಂದ ಕುಲನಾಮವಿರಬೇಕು.) ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಅಂತ' ಎಂಬುದು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಅಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕ ಪದಗಳ ಅದೂ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡಗಳಿಂದ ಎರವಲು ಪಡೆದ ಪದಗಳ ಷಷ್ಟೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿರಲಾರದೆ? ಅಳಿಯ ಸಂತಾನ ಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು 'ಅನ್ನಾಯ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಈ 'ಅನ್ನಾಯ' ಎಂಬುದು 'ಅಂತಾಯ'ದ ಪೂರ್ವ ರೂಪವೋ ಉತ್ತರ ರೂಪವೋ ಆಗಿರಬಹುದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಣದ ದುರ್ಬಲ ಉಚ್ಚಾರದಿಂದ ತುಂಬಾ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತ್ಯ ತ, ಟ ಕಾರಗಳು ದ, ಡ ಕಾರಗಳ ಕಡೆ ಜಾರಿದಂತೆಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಣದ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಉಚ್ಚಾರದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅವರ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚಾರ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಎನ್‌ಕ್ > ಎಂಕ್ ಆಗಿರುವುದು ಎನಡ್‌ದ್ > ಎನ್ನತ್ ಆಗಿರುವುದು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ.

ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ರೂಪ ವಿಕಾಸದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಅಪವಾದಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು ಬಗ್ಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

□

೧೬. ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ವಿರಚಿತ 'ಶ್ರೀಭಾಗವತೋ' ಮಹಾಕಾವ್ಯ (ಹಾಗೂ 'ಸ್ವ' ವಿಚಾರ)

ದಕ್ಷಿಣಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಪುರಾತನ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ಕವಿ ವಿರಚಿತ ತುಳು 'ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೋ' ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವ್ಯಾಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಅದೂ ತುಳುಭಾಷಾ ವಿಕಾಸದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದ ಆವಿಷ್ಕಾರ; ಅಲ್ಲದೆ ತುಳುವರಿಗೆ ಒಂದು ಆದಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಅದು ತುಳುವೆಂಬುದೊಂದು ಬರೇ ಉಪಭಾಷೆ - ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದೆ. ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆಯಲಾದ ಈ ಕಾವ್ಯವನ್ನು 'ತುಳು' ಲಿಪಿಯ ತಾಡವಾಲೆಯ ಏಕಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಗಲ್ಭ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೊಡನೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣೆಂಚತ್ತಾಯರಿಗೆ ಅಭಿನಂದನೆಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದವರಿಗೂ ಧನ ಸಹಾಯ ನೀಡಿದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವಾಲಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೂ ತುಳುವರು ಮತ್ತು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ ಜಿಜ್ಞಾಸುಗಳು ಋಣಿಗಳಾಗಿರಬೇಕು.

ಕಾವ್ಯದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ದೊರೆತದ್ದೂ ಕವಿ ಇದ್ದದ್ದೂ ಕಾಸರಗೋಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. 'ತುಂಗ' ಕುಲದ ಮೂಲ ಉಡುಪಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕಿರುವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. ಕನ್ನಡ ಆದಿಕಾವ್ಯವಾದ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನವಿಜಯದ ಕರ್ತನಾದ ಪಂಪ ತೆಲುಗನೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶವಿರುವಂತೆ ತುಳು ಆದಿಕಾವ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೋಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ತುಳು ಮಲೆಯಾಳ ಗಡಿನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ ಕನ್ನಡಿಗನೆಂದು ಹೇಳಲು ಅವಕಾಶ ಇದೆ. ದೊರೆತಿರುವ ಹಸ್ತಪ್ರತಿ ಮೂಲ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲ. ತುಂಗನ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹಳೇ ತಾಡವಾಲೆ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಇದನ್ನು ಪ್ರತಿಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿತ್ತು, ಬೇರೆ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳು ಇದ್ದಿರಬಹುದೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಕಾಯಬೇಕಷ್ಟೇ.

ತುಳು ಲಿಪಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾದ ಗ್ರಂಥಲಿಪಿಯನ್ನು ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಅದರ ಹೆಸರನ್ನು ಸಾರ್ಥಕಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಒಂದು ತುಳು ಶಾಸನವೂ ತುಳು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿದೆ. ತುಳುವಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಧ್ವನಿಗಳಿಗೆ

ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಂಕೇತಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತಾಳವಾಲೆ ಪ್ರತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಿರುವುದರಿಂದ ತುಳುನಾಡಿನ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ - ವಿರಳವಾದರೂ - ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿತ್ತೆಂದು ತರ್ಕಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಅನ್ವೇಷಿಸಿದರೆ ಬೇರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಸಿಗಬಹುದೇನೋ.* ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ತುಂಗ ಕವಿ 'ಸ್ವ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿ ಆಗ ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಈಗ ಆ ಧ್ವನಿ ಪೂರ್ತಿ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದು. ಇಂಥ ಹಲವು ಭಾಷಾ ವಿಶೇಷಗಳು ತುಳು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಭಾಷಾಚರಿತ್ರೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಇದು ಬೆಲೆಬಾಳುವ ದಾಖಲೆ.

ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಿಗೆ ಮೀಸಲಾದ ಮಹಾಪುರಾಣ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅದರ ನಾಯಕ. ೧೨ ಸ್ಕಂಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಈ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ, ವಿಷ್ಣುವಿನ ಇತರ ಅವತಾರಗಳ ಕಥೆ ಆನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಹಾ ಪ್ರೇಮಿಕನಾಗಿ, ಮಹಾಯೋಗಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಪೂರ್ತಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದವರಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಧಾನ ಆಕರ ಗ್ರಂಥ. ಶ್ರೀ ಮದ್ಭಾಗವತ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಭಕ್ತ ಕವಿಯೊಬ್ಬನ ರಚನೆಯೆಂದು ನಂಬಲಾಗಿದೆ. ದ್ವೈತ, ಅದ್ವೈತ, ವಿಶಿಷ್ಟಾದ್ವೈತ, ಚೈತನ್ಯ ಮೊದಲಾದ ಪಂಥಗಳವರೆಲ್ಲ ಇದನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡವರೇ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಚಾಟು ವಿಠಲನಾಥ ಅಥವಾ ಸದಾನಂದ ಯೋಗಿಯೆಂಬಾತನು ಭಾಮಿನೀ ಷಟ್ಪದಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ನೇರ ಅನುವಾದವಾಗಿರದೆ ಅದನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ 'ಅವತಾರ'.

ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿ

ವಿಷ್ಣುತುಂಗನು ಈ ಮಹಾಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಮೂರು ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ 'ತುಳುವೀಕರಿಸಿ'ದ್ದಾನೆ. (ಮೂಲದ ಒಂಭತ್ತರಲ್ಲೊಂದು ಭಾಗ) ಅವನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತ ಅವನ ಪ್ರಧಾನ ಆಕರ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತದ ಉಪಯೋಗವನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಾಟು ವಿಠಲನಾಥನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಚಾಟು ವಿಠಲನಾಥನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಪದ್ಯ ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದರೂ ಹಲವೆಡೆ ತನ್ನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ "ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತೋನ್ವಯಾತ್ -" ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಶ್ಲೋಕವನ್ನೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅನುವಾದಿಸಿ ಮರಿಗಳಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತೃತೀಯ ಸ್ಕಂಧದ ವೃದ್ಯಾವ್ಯವರ್ಣನೆ ಮೊದಲಾದ ಕಡೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುವಂಥ ರಚನೆ ಇದೆ. ಒಟ್ಟು ೨೦೦೦ದಷ್ಟು ಪದ್ಯಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಈ ಗ್ರಂಥ ಗಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಯಾವುದೇ ಪುರಾತನ ಚಂಪೂಕಾವ್ಯದಷ್ಟಿದ್ದು, ಅವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪಳಗದಿದ್ದ ತುಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ, ಇಷ್ಟು ಬೃಹತ್ತಾದ ಗ್ರಂಥ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದೇ ಒಂದು ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ.

* ಈಚೆಗೆ ತುಳು ಮಹಾಭಾರತವು ದೊರೆತಿದ್ದು ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯವರು ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. - ಸಂ.

ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ಕವಿ ಚಾಟು ವಿಠಲನಾಥನಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದರೂ ಆತನ ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆ ಷಟ್ಪದಿ ಚೌಪದಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ಬಳಸದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಕ್ಷರಗಣ ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬಗೆಬಗೆಯ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಅವನ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಕಥನ ಕಾವ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿದ ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಉಪಜಾತಿ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತಗಳನ್ನಾಗಲಿ, ಕನ್ನಡದ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಚಂಪಕ, ಉತ್ಪಲ, ಮತ್ತೇಭ, ಶಾರ್ದೂಲ ಮೊದಲಾದ 'ಖ್ಯಾತ ಕರ್ಣಾಟಕಂ' ಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಅವನು ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ತೋಟಕ, ತರಳ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ವನಮಯೂರಾದಿ ಛಂದಸ್ಸುಗಳ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೇ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಗೇಯ ಗುಣವನ್ನು ಅವನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನವು ಅಕ್ಷರಗಣ ನಿಯತವಾಗಿದ್ದರೂ ಗೇಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲೋಚ್ಚಾರದಿಂದ ಗಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ರಾಗವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಪುರಾಣ ಹೇಳಲು ಅನುಕೂಲಿಸುವಂತೆ ಅವನು ಗ್ರಂಥವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಕೆಲ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆ ಗಾತ್ರದ ವೃತ್ತಗಳಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಾತ್ರಾ ಪರಿಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿಗೆ ಸಮಾನವಾದ ವೃತ್ತಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಅಕ್ಷರಗಣ ವೃತ್ತಗಳ ಬಳಕೆಯ ಒಂದು ಫಲವೆಂದರೆ, ಭಾಮಿನಿ ಷಟ್ಪದಿ ಕವಿಗಳಷ್ಟು ಅನಾವಶ್ಯಕ ವಾಚಾಳಿತನ, 'ಕೇಳೆಂದ'ಗಳ ಹಾವಳಿ ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ವಿಷ್ಣುತುಂಗನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಮೂರು ಶತಮಾನ ಹಿಂದಿನ, ಅದೂ ತುಳುನಾಡ ದಕ್ಷಿಣ ಸೀಮೆಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ. (ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಾಗಲೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂಬ ತುಳು ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನ ಲಿಖಿತಾಧಾರಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿಲ್ಲವಾದರೂ ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಭರತೇಶ ವೈಭವದಲ್ಲಿ ಬರುವ "ಅಯ್ಯಯ್ಯ ಎಂಚೆ ಪೊರ್ಲಾಂಡ್" ಎಂಬ ತುಳು ನುಡಿಯಲ್ಲಿರುವ 'ಆಂಡ್' ಶಬ್ದ ಬಲವಾದ ಆಧಾರವೊದಗಿಸುತ್ತದೆ. ತುಂಗನ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ಆಂಡ್', 'ಪೋಂಡ್', 'ಬತ್ತ್ಂಡ್' ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.) ಇದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಂದು ಕಾಣಿಸಿದ 'ಉದಂತೆ' (= ಇಲ್ಲದೆ), 'ಪಿನ್ಕಿ' (= ಪಿನ್‌ಪಿ = ತಿಳಿಯುವ) 'ಸಾರೊಮಿ' (= ಸಾರೊನಿ = ಸಾರವನ್ನು) ಮೊದಲಾದ ಪದರೂಪಗಳೂ ಅಪರಿಚಿತ ತುಳು ಶಬ್ದಗಳೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಈ ಗ್ರಂಥ ಸರಾಗವಾಗಿ ಓದಲು ಬಾರದು. ಹಳೇ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮದಂತೆ ಸಂಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಧಿಯಾದ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓದುವುದೂ ಜಟಿಲವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸಂಪಾದಕರು ಕೊಟ್ಟ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಓದುಗನ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನಿ.

ವಿನಯ ಕವಿ

ಈ ಭಾಷಾವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭೂಯಿಷ್ಯವೆನಿಸಿದರೂ ಕಾವ್ಯ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂತೋಷಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಾಗಿ ಕವಿಯ ವಿನಯ. ಹಿಂದಿನ ಸತ್ಕವಿಗಳ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಈ ಪ್ರಯತ್ನ "ಅಂಬುಜಪ್ರಿಯನುಂಬುಟ್ ನಲಿಪುಪ್ಪಿ ಮೆನ್ನುಲಿತಂದೊಮೇ" - ಸೂರ್ಯನೆದುರು ಕುಣಿಯುವ ಮಿಂಚುಹುಳದ ಯತ್ನದಂತೆ ಎದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. "ಕಂಕಣೇ ಕೌದೌತ್ತಿ ಬಾಲೆರ್ ಚಂದ್ರನಿಚ್ಚಿಪಿನಂದೊಮೆ" - ಇನ್ನೂ ಕವುಚಿ ಬೀಳುವ ಮಗು ಚಂದ್ರನನ್ನು ಬಯಸುವಂತೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಕ್ಷಮೆ ಕೋರುತ್ತಾನೆ. ವೇದಗಳ ಸಾರರೂಪವಾದ ಈ ಪುರಾಣವನ್ನು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳ ಹೊರಟದ್ದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಂಡು "ತೂ-ವಹ್ನಿ ಎನ್‌ಪ್ಪೀವಾದಂತುಳೆಯುಂಡಾ?" ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ವಹ್ನಿ' ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಅಲ್ಲವೇ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ತೂ' ಎನ್ನುವುದು? ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ.

ಶೈಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಮಯವೆನಿಸಿದರೂ ಸಮಸಂಸ್ಕೃತ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ತುಂಗ ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಬರೆಯಬಲ್ಲ. ಇದು ನೋಡಿ -

ಅಪ್ಪೆದಂತಿನ ಬಾಲೆರೆ ಸಂಭ್ರಮೊಮೋ
ಕೂರ್ಪುದಂತಿನ ಖಂಡೆಯಪಾಣಿಕುಳಾ
ಉಪ್ಪುದಂತಿನ ಸರ್ವರಸಾಯನೊಮಾ
ನಿಷ್ಠಲೊ ಹರಿನಾಮೊದನೆತ್ತಿ ಕಥೇ.

ಸಾರಾಂಶ: ಹರಿನಾಮವಿಲ್ಲದ ಕಥೆಯೆಂಬುದು ತಾಯಿಯಿಲ್ಲದ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಭ್ರಮ, ಮೊಂಡು ಖಡ್ಗದ ವೀರನ ಪೌರುಷ, ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದ ಸರ್ವರಸಾಯನದೂಟ.

ತುಂಗ ಕವಿ ತುಳುವಿಸಿರುವುದು ಮೊದಲ ಮೂರು ಸ್ಕಂಧಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಎಂದು ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರತಿಭೆಗೆ ಸವಾಲೊಡ್ಡುವ ಅಂಶಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಸ್ಥಾಯಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯ. ಪಾಂಡವರಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೇಲೆ ಇರುವ ಅಪಾರ ವಿಶ್ವಾಸ, ಅವಲಂಬನೆ; ಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತಪ್ರೇಮ. ಅವುಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವುದರಲ್ಲೇ ತುಂಗನಿಗೆ ಸಂತೋಷವೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. "ನಿತ್ಯೊಂಕು ವರೇಪ್ಪಡನರ್ಥೊ ಜಯಾ ವಿಪರೀತೊಮೆ ಕೃಷ್ಣಾ! ಚಿತ್ತೊಂಟಿಮಿನಾರವ ರೌದ್ಧಿಯತೀ ಕುಶಲಾವನತೆತ್ತ" ಚಿತ್ತದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಆರೈಯಲು ಬಿಡದ ಕುಶಲ ನನಗೆ ಬೇಡ, (ನಿನ್ನನ್ನು ನೆನೆಯುವಂತೆ) ನಿತ್ಯವೂ ನಮಗೆ ಅನರ್ಥಗಳು ಒದಗುತ್ತಿರಲಿ - ಎಂದು ಬೇಡುವ ಧರ್ಮರಾಯ; ಪಾಂಡವರಿಗೆ ತನ್ನ ಅಗಲಿಕೆ ಸಹಿಸಲಾಗದೆನಿಸಿದಾಗ ದ್ವಾರಕೆಗೆ ಹೊರಟ ಪಯಣವನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹಸ್ತಿನಾವತಿಯಲ್ಲೇ ಉಳಿಯುವ ಕೃಷ್ಣನ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಕೊನೆಗೆ ಕೃಷ್ಣನ ಪರಂಧಾಮದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದು ಅರ್ಜುನನು ಅಣ್ಣನ ಮುಂದೆ ವಿಲಪಿಸುವ ಪರಿ (೧ನೇ ಸ್ಕಂಧ) ಮನಮುಟ್ಟುವಂತಿವೆ; ಹಾಗೆಯೇ ಕಪಿಲನು ತಾಯಿ ದೇವಹೂತಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ

ವೈರಾಗ್ಯ, ಮಾನವ ಶರೀರದ ಭಂಗುರತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಅವನು ಮಾಡುವ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ವರ್ಣನೆ, ದೇವಹೂತಿ ವಿರಕ್ತಿಯನ್ನು ತಾಳಿ ದೇಹಭಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಧೂತಳಾಗಿ ಬಾಳಿದ ರೀತಿ (೩ನೇ ಸ್ಕಂಧ) ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಗಳೂ ಹೃದಯಂಗಮವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ಚಾಟು ವಿಠಲನಾಥನನ್ನೂ ಅವನ ಈ ಶಿಷ್ಯ ಮೀರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಗಕವಿ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ತುಳು ದೇಸಿಯನ್ನೂ ಮಾತಿನ ತಿರುವುಗಳನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದ ಮರ್ಮಸ್ಥಾನ ಕೃಷ್ಣಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ದಶಮ ಸ್ಕಂಧ. ಆ ಪುರಾಣದ ಸುಮಾರು ಅರ್ಧಾಂಶವನ್ನೇ ಆಕ್ರಮಿಸುವ ಈ ಸ್ಕಂಧದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮಧುರ ಭಾವ, ಅವನ ಶೌರ್ಯ, ಅವನ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಕಥನ ಚರಮ ಸೀಮೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತವೆ. ತುಂಗಕವಿ ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಾಕಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ನಿಜವಾದ ಆಳವು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿರಬೇಕು. ಸರ್ವರಸಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುವ ಈ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಈ ಕಾವ್ಯ ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಶಕ್ತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಅತಿ ಉನ್ನತ ಕೋಟಿಯದು ಎನ್ನಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ 'ತುಳು ಶ್ರೀ ಭಾಗವತೋ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಾವು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ತುಂಗನ ತುಳುವನ್ನು. ಈ ಮುನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಪರಂಪರಾ ಪ್ರಿಯರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತುಳು ಎಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದೆ, ಎಷ್ಟು ಪದಗಳು ಮರೆಯಾಗಿವೆ, ಎಷ್ಟು ತರದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದವು, ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಉತ್ತರ ಭಾಗದವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಹೇಗೆ ಹೊಸ ಪ್ರಭಾವಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಅದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವರ್ಗಪ್ರಥಮಾಕ್ಷರಗಳೇ ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿನಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಉತ್ತರದ ತುಳು'ಟ'ದಿಂದ 'ಡ'ಕ್ಕೆ, 'ಕ'ದಿಂದ 'ಗ'ಕ್ಕೆ ಜಾರಿದೆ. 'ಭಕ್ತಿಡ್' ಎಂದು ಉತ್ತರದವರು ಉಚ್ಚರಿಸುವಂಥಾದ್ದು ತುಂಗನ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ಭಕ್ತಿಟ್' ಎಂದಿದೆ. (ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಟಕಾರ ಇದೆ. (ಸುಮಧ್ಯ ವಿಜಯದ ಪ್ರಾಚೀನ ಟಿಪ್ಪಣಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಂದ ಆಗ ಟ ಕಾರವೇ ಇದ್ದಂತೆ ಪ್ರತೀತವಾಗುತ್ತದೆ.) 'ಪು' ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೆಲವೆಡೆ 'ಕ್' ಆಗಿದೆ. 'ಪಿನ್ರಿ' ಎಂಬ ಈಗಿನ ರೂಪ 'ಪಿನ್ರಿ' ಎಂದಿತ್ತು. ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳು ಸ್ವಾ ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾಗಿದ್ದವು (ಕಂತ್ = ಕಂತ್ಸ್) ಅಕಾರಾಂತ ನಪುಂಸಕದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಅಂತ 'ಒ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವಲ್ಲದೆ ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನಂತೆ 'ಮ್' ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಹಿತವಾಗಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ 'ರಹಸ್ಯನಿ' ಎಂದು ಈಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಹೇಳುವಂಥಾ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪ ಆಗ 'ರಹಸ್ಯೊಮಿ' ಎಂದಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೆಚ್ಚುಮಟ್ಟಿಗೆ ಈಗ 'ಳು' ಆಗಿದ್ದರೆ ಆಗ 'ಕುಳು'ವಾಗಿತ್ತು. 'ಪುಟ್ಟು'(ಹುಟ್ಟು) ಎಂಬುದನ್ನು

ವೈಕಲ್ಪಿಕವಾಗಿ 'ಪುಷ್ಪ' ಎಂದೂ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ 'ಕೇಣ್'(ಕೇಳು) ಎಂದಿರುವುದು ಆಗ ಬಹುತರವಾಗಿ 'ಕೇಳ್' ಎಂದಿತ್ತು. ಇಂಥ ಅಸಂಖ್ಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು.

ತುಂಗನ ತುಳು ಶಬ್ದ ಸಂಪತ್ತೂ ವಿಶಾಲವಾಗಿದೆ. ಕೆಲ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಅವನು ಕನ್ನಡದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರಬಹುದಾದರೂ ಅಚ್ಚ ತುಳುವಿನ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ ಆಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ತುಳು ಲೇಖಕರು ತುಂಗನನ್ನು ಓದಲೇಬೇಕು.

ಸಂಪಾದಕರು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳೂ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೂ ಅವರು ಪಟ್ಟ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಗವತವನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಭಾಗವತವನ್ನೂ ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪದ್ಯಪದ್ಯವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ಅಪರೂಪ ಶಬ್ದಗಳ ಮತ್ತು ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಈ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನವೇ ನೆರವಾಗಿರಬೇಕು. ಅವರ ಕೆಲಸ ಪ್ರಥಮ ಶ್ರೇಣಿಯದಾಗಿದೆ.

ಹೇಗೆ ನೋಡಿದರೂ ಅಪರೂಪವೇ ಆಗಿರುವ ತುಳು ಭಾಗವತ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತುಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಾಯಿಗಳೂ ಗಮನಿಸತಕ್ಕಂತಿದೆ.

ಸ್ವ ವಿಚಾರ

ವಿಷ್ಣುತುಂಗ ವಿರಚಿತ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಭಾಷಾ ವೈಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈವರೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಕಟಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಸೆಳೆದಿರುವುದು ಅವನು 'ಸ್ವ' ಎಂಬ ಸಂಕೇತದಿಂದ ಸೂಚಿಸುವ (ಬಹುಶಃ ಶಿಥಿಲ) ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರದ ವಿಚಾರ. ಸಂಪಾದಕರಾದ ವಿದ್ವಾನ್ ವೆಂಕಟರಾಜ ಪುಣಂಚತ್ತಾಯರು ತಮ್ಮ ಸಮರ್ಥ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ ತಮಿಳು ಮಲೆಯಾಳಿ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಶಕಟರೇಫ ದ್ವಿತ್ವ (ಽ) ಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದ ಧ್ವನಿಮೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಇದು ತ್ತ, ಟ್ರ ಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಉಚ್ಚಾರ ಹೊಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಅಥವಾ ತುಳು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರ ಬಾಯಿಗೆ ಈ ಉಚ್ಚಾರ ದುಷ್ಕರವಾದದ್ದು. ಕನ್ನಡ, ತುಳು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅದೀಗ ಶುದ್ಧ 'ತ್ತ' ಆಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ಟ್ರ ಧ್ವನಿಮೆ ಸ್ವ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾದ ಒಂದು ಉಚ್ಚಾರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿದೆಯೇ ಎಂದು ಅನುಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ.

ತುಂಗ ಭಾಗವತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ತುಳು ಶಬ್ದಗಳ ಪ್ರಾಚೀನ ದಾಖಲೆಗಳು ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿರುವುದು ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಇತ್ಯರ್ಥಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಒಂದೇ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ, ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಸುಮಧ್ವ ವಿಜಯದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದದ್ದು. ಐದನೇ ಸರ್ಗದ ೩೮ನೇ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ಅಪ್ರಾಂಶು

ನೂತ್ನೋಪಪದಾಧಿವಾಸ" ಎಂಬ ಒಂದು ಸಮಾಸ ಪದ ಬರುತ್ತದೆ. ಅದು ಒಂದು ಸ್ಥಳ ನಾಮದ ಸಂಸ್ಕೃತೀಕೃತ ರೂಪ. ಮಧ್ಯವಿಜಯಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೇ ಬರೆದ 'ಭಾವಪ್ರಕಾಶ'ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ "ಅಪ್ರಾಂಶು ನೂತ್ನೋಪಪದಾಧಿವಾಸ" ಎಂದರೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ಕುದಿ(ದು) ಪುಸ್ತೂರು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಪುಸ್ತೂರು = ಪುಸತ್ ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಬಹುಶಃ ಹತ್ತಿರವೇ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು 'ಪುಸ್ತೂರಿ'ನಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕುದಿ(ದು) = ಕುದ್ಯ (= ಚಿಕ್ಕ, ಗಿಡ್ಡ) ಎಂಬ ಪೂರ್ವಪದವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು. ಈ ಕುದುಪುಸ್ತೂರು ಎಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಪುತ್ನೂರು ಇಲ್ಲಿ 'ಪುಸ್ತೂರಾ'ಗಿರುವುದು (ಅಥವಾ ಪುಸ್ತೂರಾಗಿದ್ದು ಮುಂದೆ ಪುತ್ನೂರಾಗಿರಲೂ ಬಹುದು.)

ಪುತ್ನೂರಿಗೆ ಎರಡು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಚನ ಸಾಧ್ಯವುಂಟು. ಒಂದು, ಪುತ್ನ (ಪುತು-ಪುದು = ಹೊಸದಾಗಿರುವುದು) ಊರು - ಎಂಬುದು. ಇನ್ನೊಂದು ಪುತ್ನ (= ಹುತ್ತ)ದ ಹತ್ತಿರ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಊರು. ಮೊದಲನೇ ಸಂಭವವೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಪುತ್ನೂರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಮುತ್ತೂರು (ಮುತ್ತ = ಹಳೆಯ ಊರು)ಗಳು ಇವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೊಸ = ಪೊಸ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ಪುದ್ಡ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಪುದ್ಡಾರ್' (= ಪುದು + ಬಾರ್ = ಹೊಸ ಭತ್ತ) ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ನೆರೆಭಾಷೆಯಾದ ಕೊಡಗದಲ್ಲಿ 'ಪುತ್ನೂರಿ' (= ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ) ಶಬ್ದ ಇದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪುರಾತನದಲ್ಲಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಹೊಸ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಆದರೂ ಪುತ್ನ - ಪುದ್ ರೂಪವೇ ಇದ್ದು, ಅನಂತರ ತಾನೇ ತ ಕಾರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಕಾರ ಬಂದಿರಬಹುದೆ? ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ, ಪುತ್ನ - ಪುದ್ ಎಂಬುದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇದ್ದು ಅದು ಸಕಾರಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದ್ದು ತುಳು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ.

ಇದರ ಬದಲು ಪುತ್ನೂರು ಎಂಬುದು 'ಹುತ್ತದ ಊರು' ಆಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ? ಹುತ್ತದ ಮೂಲ ರೂಪ(ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ) 'ಪುಟ್ಟಿ' ಎಂದಿದೆ. ಟ್ಟಿಗಳು ತ್ತಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಅದು ಪುಟ್ಟಿ + ಊರನ್ನು ಪುತ್ನೂರಾಗಿ ಮಾಡಿರಲೂ ಬಹುದು. ಅವಾಂತರ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಸುಮಾರಾಗಿ ಪುಸ್ತ್ ಎಂಬುದಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿ 'ಪುಸ್ತ್' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊಸತು ಎಂಬರ್ಥವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು 'ನೂತ್ನ' ಎಂದು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪುಟ್ಟಿ ಎಂಬುದು 'ಪುಂಚ'ವಾಗಿದೆಯಲ್ಲದೆ 'ಪುತ್ನ' ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಾದಸರಣಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.*

ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪುತ್ನೂರು ಪುಸ್ತೂರಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತೆಂದಾಯಿತು. ಈ 'ಸ್ತ'ದ ಉಚ್ಚಾರ ಶುದ್ಧ 'ಸ್ತ'ಕ್ಕಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದು

* ಇದರ ಮುಂದಿನ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ 'ಪುತ್ನೂರು' ನಿರ್ವಚನದ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂಡನೆಯಿದೆ.

ಮೂರು ಶತಮಾನಗಳ ನಂತರ ಬಂದ ತುಂಗನ ಕಾಲದವರೆಗೂ ಉಳಿದುಬಂತೆಂದೂ ಅದನ್ನೇ ತುಂಗನು 'ಸ್ವ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಸಿದ್ದಾನೆಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತರೂ ವಿಷ್ಣು ತುಂಗನೂ ಕಾಸರಗೋಡು ಭಾಗದವರೇ ಆದ್ದರಿಂದ ಈ 'ಸ್ವ' ಕಾರ ಆ ಭಾಗದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮಾತಿಗೇ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿತ್ತೇ? ಅಥವಾ ಪ್ರಾಚೀನ ತುಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿತ್ತೇ? ಅವಶೇಷವಾಗಿ ಉಳಿದಿರುವ ಕೆಲ ಉಚ್ಚಾರಗಳಿಂದ ಅದರ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನಂತೆ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು 'ಕತ್ತಲೆ' ಯೆಂದೇ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವೊಂದೆಡೆ 'ಕರ್ತಲೆ' ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರವೂ ಉಂಟು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದು 'ಕಟ್ಟಲೆ', 'ಕರ್ತಲೆ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳನ್ನು ದಾಟಿ 'ಕತ್ತಲೆ'ಯಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಉಡುಪಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು 'ಕಸ್ತಲೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. (ನೀಲಗಿರಿಯ ತೊದವರ ಭಾಷೆಯ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ 'ಕಸ್ತಲ್' ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರವೂ ಉಂಟು). ಇಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲದೇ 'ತ್ತ' ಎಂಬುದು 'ಸ್ತ' ಎಂದು ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದು ತುಂಗನ 'ಸ್ವ'ದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯಾಗಿರಬಹುದೆ ?

ಉಡುಪಿಯ ಸುತ್ತಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ (ಮತ್ತು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ) 'ತ್ತ' ಕಾರವಿರುವಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾದೇಶವಾಗುವ ಕೆಲ ಧಾತು ರೂಪಗಳುಂಟು.

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತಕ್ಕೆ ಆರರಷ್ಟು ಧಾತುಗಳು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫದ್ವಿತ್ವ (ಽ) ಉಳ್ಳವುಗಳು; ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಅದು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ ; ಆದರೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಅವು ಹಾಗಿದ್ದಿರಲೂ ಬಹುದು. ತುಳು ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಕ್ ದ್ರಾವಿಡದಿಂದ ಒಡೆದು ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷೆಯೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇದೆ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಈ ವಿಭಜನೆಗಿಂತ ಮೊದಲು ಈ ನಾಲ್ಕು ಕೂಡ ಶಕಟರೇಫ ದ್ವಿತ್ವಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದವೋ ಏನೋ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ನೀಡಿದ ಅಧಿಕಾಂಶ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಂತೂ ವಿದ್ವಾನ್ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಸೂಚಿಸುವಂಥ ಶಕಟರೇಫ ದ್ವಿತ್ವವುಳ್ಳಲ್ಲಿ ಸಕಾರ 'ತ್' ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿಕರಣವಾದದ್ದು ಗೋಚರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೆರಡು ಮಾತುಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತವೆ. (೧) ಸಕಾರದ ಆದೇಶ ಬರುವುದು. ಹ್ರಸ್ವದಿಂದಾರಂಭವಾದ ದ್ವಿಮಾತ್ರಾ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ; (೨) ಮೂಲ ಧಾತುವಿನ ಅಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲೀನ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ತಮಾನ - ಭವಿಷ್ಯತ್ ರೂಪಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಾಗಲಾಗಲಿ ಆಚ್ಛಾದಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಸಕಾರಾದೇಶ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ; ತ್ತಕಾರವೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ತುಂಗನ ಸ್ವಕಾರ ಈ ಯಾವ ನಿಯಮಗಳಿಗೂ ಬಗ್ಗುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಪಂಡಿತ ಪುಣಿಂಚತ್ತಾಯರು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅದು ಶಕಟರೇಫ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ. (ಪತ್ತ್ ಧಾತುವಿನ ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ 'ಪತ್ತ್ಸ್ವ್' ಎಂದಾಗಿದೆ ಹೊರತು 'ಪಸ್ಸ್ವ್' ಎಂದಲ್ಲ ; ಮತ್ತು ಪತ್ತ್ವಿನ ಮೂಲರೂಪ ಪ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದೆ).

ತುಂಗನಲ್ಲಿ ಸ್ವಕಾರ ಬರುವುದು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ (ಎನ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ = ಎನ್ಲ್ಯಾತ್ ; ಸೇರ್ಲ್ಯಾನ್ = ಸೇರ್ಲ್ಯಾನ್ ; ಚೂಪೋಲ್ಯಾ = ಸೂಪೋಲ್ಯಾ ; ಪುಟ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ = ಪುಟ್ಲ್ಯಾತ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ; ಧಾತು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದೆ ತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವ ತೃತೀಯಾ, ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವು ದೃಶ್ಯವಾಗಿವೆ (ಏಪೋಲ್ಯಾ = ಏಪಲ್ಯಾ = ಏಪಲ್ಯಾಲ್ಯಾ (?) = ಯಾವಾಗಲೂ ; ಮುಂಡ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ = ಮುಂಡ್ಲ್ಯಾ (ಡ್)ಲ್ಯಾ = ಹಣೆಯಿಂದ, ವಾಗ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ = ಮಾತಿನಲ್ಲಿ (?) . ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಆಧುನಿಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ತ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವಲ್ಲಿ ತುಂಗಭಾಗವತ ಸ್ವ ರೂಪವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದೇ ಹೊರತು ಈ ವಿಕರಣ ಶಕಟರೇಫದ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನೇನೂ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಉಡುಪಿಯ ಸುತ್ತಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ (ಮತ್ತು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ) 'ತ್' ಕಾರವಿರುವಲ್ಲಿ ಸಕಾರಾದೇಶವಾಗುವ ಧಾತುರೂಪಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಆದರೆ ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾ ಮತ್ತು ಭೂತರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸ್ವ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ತುಂಗನಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಎಪ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಎತ್ತಿ, ೨ನೇ ಸ್ಕಂಧ, ೧ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ, ೩, ೫ನೇ ಪದ್ಯಗಳು); ಪುಟ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಹುಟ್ಟಿ, ೨, ೧, ೮); ವರ್ಪೋಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಬರಿಸಿ, ೨, ೧, ೧೪); ಪಿನ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಅರಿತು, ೨, ೧, ೨); ಆಕ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಆಗಿಸಿ, ೧, ೧, ೪); ಏಸ್ತ್ರಿ (= ಹೇಳಿದ, ೧, ೧, ೧೦); ಕೊಂಡ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ (= ಕೊಂಡು, ೨, ೧, ೨) ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳಿರುವಂತೆ, ತೆರಿತ್ (=ತಿಳಿದು, ೨,೧, ೨), ನಿನೆತ್ (= ನೆನೆದು, ೨, ೧, ೩), ವೆಂದ್ಲ್ಯಾತ್ (= ಮೂಡಿ, ೨, ೧, ೪), ತ್ಲ್ಯಾತ್ಲ್ಯಾತ್ (= ತೆರೆದು, ೨, ೧, ೨೪), ಜತ್ಲ್ಯಾತ್ (= ಎತ್ತಿ, ೨,೧,೫) ಇತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವ ಕಾರ ಇಲ್ಲ. ಮಾತ್ರಾಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಣಿಸಿದರೂ ತೆರಿತ್, ನಿನೆತ್ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಕಾರ ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗ ಅದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿದೆಸ್ತ್ (೨, ೧, ೧೧); ಇಜಿಸ್ತ್ (೨, ೧, ೩೨) ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವ ಇದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಕ್ರಿಯಾರೂಪ ತತ್ಸಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸ್ವ ಇಲ್ಲ (ಅರ್ಚಿತ್, ವಂದಿತ್, ಧ್ಯಾನಿತ್, ಉಪದೇಶಿತ್); ಆದರೆ ಪ್ರಕಾಶಿಪಸ್ತ್ (೧, ೧, ೧೨) ವಿನಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಈ ಉತ್ಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಪವಾದಗಳು ಏನನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ ? ತುಂಗನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಸ್ವ ಅಳಿಯತೊಡಗಿದ್ದು ಸ್ವ, ತ್ಗಳು ವೈಕಲ್ಪಿಕವಾಗತೊಡಗಿದ್ದವೆಂದೆ? ಅಥವಾ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಘಾತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅದು ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತೇ? ಅಂದರೆ, ತೆರಿತ್, ನಿನೆತ್ಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಘಾತವಿದ್ದು ಅಂತ್ಯಕ್ಷರ ದುರ್ಬಲವೂ, ಪಿನ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್, ನಿದ್ಲ್ಯಾಸ್ತ್ಗಳಲ್ಲಿ ಆದ್ಯಕ್ಷರ ದುರ್ಬಲವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಂತ್ಯಕ್ಷರದ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಬೀಳುವಂತೆಯೂ ಉಚ್ಚಾರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿತ್ತೇ? ಇದರ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಗ್ರಂಥದ 'ಸ್ವ' ಸಹಿತ ಮತ್ತು ರಹಿತ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬೇಕಾದೀತು ಅಥವಾ ತುಳುವಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಕಾರದ ಅವಶೇಷಗಳು ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿವೆಯೇ ಎಂದು ಶೋಧಿಸಬೇಕಾದೀತು.

ಧಾತು	ಕೆಲ ಸಾಮಾನ್ಯ ತುಳು ರೂಪಗಳು	ಉಡುಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು ರೂಪಗಳು (ಸಕಾರಯುಕ್ತ)	ಉಡುಪಿ ಬ್ರಾ. ತುಳು (ಸಕಾರ ರಹಿತ)	ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡದ ಧಾತುರೂಪ
1) ಎತ್ತ (=ಎತ್ತು)	ಎತ್ತದ್, ಎತ್ತೊಂದು ಎತ್ತಾಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ.	ಎಸತ್	ಎತ್ತೋಯೆ, ಎತ್ತೋತ್, ಎತ್ತೋಲ್ ಇತ್ಯಾದಿ.	ಎಟ್ಟು, ಎಟು, ಎಟಿ (ತಮಿಳು)
2) ಉತ್ತ (= ಸುತ್ತು, ಉಡು) ತುತ್ತ	ಉತ್ತದ್, ಉತ್ತಾದೆ, ಉತ್ತೊಂದು, ತುತ್ತದ್, ತುತ್ತೊಂದು, ತುತ್ತನಿ, ಇ.	ಉಸತ್, ಉಸೊಂತು, ಉಸಾಯೆ, ಉಸಾದೆ ಇತ್ಯಾದಿ	ಉತ್ತೋತ್, ಉತ್ತುವೆ, ಉತ್ತೋಯೆ, ಉತ್ತೋತ್, ಉತ್ತುಣ, ಉತ್ತುಲ ಉತ್ತೋಲ.	ಚುಟ್ಟು (=ಸುತ್ತು) (ತಮಿಳು)
3) ಒತ್ತ (=ಒತ್ತು)	ಒತ್ತಯೆ, ಒತ್ತದ್, ಒತ್ತೊಂದು, ಒತ್ತಣೆ ಇ.	ಒಸತ್, ಒಸಾಯೆ, ಒಸಾದೆ, ಒಸೊಂತು ಇ.	ಒತ್ತುವೆ, ಒತ್ತೋಪೆ, ಒತ್ತೋತ್ತು ಒತ್ತೋಯೆ, ಒತ್ತುಣ ಇ.	ಒಟ್ಟು (ತಮಿಳು)
4) ಕುತ್ತ (=ಚುಟ್ಟು)	ಕುತ್ತಯೆ, ಕುತ್ತದ್, ಕುತ್ತೊಂದು, ಕುತ್ತಣೆ ಇ.	ಕುಸತ್, ಕುಸಾಯೆ, ಕುಸಾದೆ, ಕುಸೊಂತು, ಇ.	ಕುತ್ತುವೆ, ಕುತ್ತೋತ್, ಕುತ್ತುಣ, ಕುತ್ತೋಯೆ, ಕುತ್ತುಲ, ಇ.	ಕುತ್ತು (ತಮಿಳು)
5) ಕೆತ್ತ (=ಕೆತ್ತು)	ಕೆತ್ತಯೆ ; ಕೆತ್ತದ್, ಕೆತ್ತೊಂದು, ಕೆತ್ತಣೆ ಇ.	ಕೆಸತ್, ಕೆಸಾಯೆ, ಕೆಸೊಂತು, ಕೆಸಾದೆ ಇ.	ಕೆತ್ತುವೆ, ಕೆತ್ತೋತ್, ಕೆತ್ತೋಯೆ, ಕೆತ್ತುಣ, ಕೆತ್ತಲ್, ಕೆತ್ತೋಲ ಇ.	ಚೆಟ್ಟು (ತಮಿಳು)
6) ಪತ್ತ (=ಹತ್ತು, ಹಿಡಿ)	ಪತ್ತಯೆ, ಪತ್ತದ್ ಇ.	ಪಸತ್, ಪಸಾಯೆ, ಪಸಾದೆ, ಪಸೊಂತು ಇ.	ಪತ್ತೋತ್, ಪತ್ತೋಯೆ, ಪತ್ತೋನ್, ಪತ್ತೋಪುಣ, ಪತ್ತೋಲ ಇ.	ಪಟ್ಟು (ತಮಿಳು)
7) ಪೊತ್ತ (=ಹೊತ್ತು, ಸುಡು)	ಪೊತ್ತುದ್, ಪೊತ್ತಂಡ್ ಇ.	ಪೊಸತ್, ಪೊಸಾಯೆ, ಪೊಸಾದೆ, ಪೊಸೊಂತು ಇ.	ಪೊತ್ತೋತ್, ಪೊತ್ತೋಯೆ, ಪೊತ್ತುಣು, ಪೊತ್ತಂತೆ ಇ.	ಪೊತ್ತು (ಕುಯಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೊಸ್ಸೆ)
8) ಬಿತ್ತ (=ಬಿತ್ತು)	ಬಿತ್ತದ್, ಬಿತ್ತಂಡ್, ಬಿತ್ತಯೆ, ಬಿತ್ತಣೆ ಇ.	ಬಿಸತ್, ಬಿಸಾಯೆ, ಬಿಸಾದೆ, ಬಿಸೊಂತು ಇ.	ಬಿತ್ತೋತ್, ಬಿತ್ತುಣ, ಬಿತ್ತೋಯೆ, ಬಿತ್ತವೆ, ಇ.	ವಿತ್ತು (ವಿಚ್ಚ) (ತಮಿಳು)
9) ಮುತ್ತು (= ನಾಶವಾಗು)	ಮುತ್ತುದ್, ಮುತ್ತಾಯೆ ಇ.	ಮುಸತ್ ಇ.	ಮುತ್ತುೋಯೆ, ಮುತ್ತುೋತ್, ಮುತ್ತುೋಪುಣ, ಮುತ್ತುೋಲ ಇ.	ಮುಟ್ಟು (=ನಾಶ ಮಾಡು) (ತಮಿಳು)
10) ಮೆತ್ತು (=ಮೆತ್ತು)	ಮೆತ್ತದ್, ಮೆತ್ತಯೆ, ಮೆತ್ತಾಯೆ ಇ.	ಮೆಸತ್, ಮೆಸಾಯೆ, ಮೆಸಾದೆ, ಮೆಸೊಂತು ಇ.	ಮೆತ್ತುವೆ, ಮೆತ್ತುಣ ಇ.	ಮೆತ್ತು (ತಮಿಳು)

೧೬. 'ಪುತ್ತುರು' - ಶಬ್ದವಿವೇಚನೆ

ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶದಲ್ಲಿ 'ಪುತ್ತುರು' ಎಂಬ ಊರುಗಳು ಅನೇಕ ಇವೆ. ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕೆಲ ಊರುಗಳು ಈ ಹೆಸರನ್ನು ಹೊತ್ತಿವೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪುತ್ತುರುಗಳು ಇವೆ. ಇವೂ ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪುತ್ತಿಗೆ (ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ 'ಪುತ್ಯೆ')ಗಳು ಬೇರೆ ಇವೆ. ಆದರೆ 'ಪುತ್ತುರು' ಎಂದರೇನು?

ಮೊದಲು ಹೊಳೆಯುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯೆಂದರೆ (ಪುತ್ತದ = ಹುತ್ತವುಳ್ಳ ಅಥವಾ ಅದರ ಸಮೀಪದ) ಊರು ಎನ್ನುವುದು. ಹೆಗ್ಗುರುತುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಹೆಸರು ಬೀಳುವುದು ಅಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ(White-anthill) ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೆಲ ಮಧ್ಯದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಪುತ್ತ' ಶಬ್ದವಿದ್ದರೂ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ 'ಪುಱು'. 'ಪುಱಂ' ಎಂದೂ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ 'ಪುಟ್ಟು' ಎಂದೂ ಜ್ಞಾತಿಪದಗಳಿವೆ. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪುತ್ತುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ತುಳು ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಹುತ್ತಕ್ಕೆ 'ಪುಂಚ' ಜ್ಞಾತಿಪದ. ಅಲ್ಲಿ ಹುತ್ತವನ್ನು ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಊರು 'ಪುಂಚತ್ತುರು' ಆದೀತೇ ಹೊರತು ಪುತ್ತುರಲ್ಲ.

'ಪುತ್ತುರಿ'ನ ಮೂಲವನ್ನು ಶೋಧಿಸಲು ಹೊರಡುವಾಗ 'ಮುತ್ತೂರು' ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮುತ್ತೂರಿಗೂ ಮುತ್ತಿಗೂ (pearl) ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಅದು 'ಮುತ್ತ' ಊರು = ಹಳೆಯ ಊರು. 'ಮುತ್', ಮುನ್, ಮುದಿ, ಮುದು, ಮುತ್ತಜ್ಜ, ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಮುದಲ್, ಮೊದಲ್ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಹಳೇ, ಹಿಂದಿನ, ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವವಾಗಿವೆ.

ನನಗೆ ತೋರುವಂತೆ ಮುತ್ತೂರು ಹಳೆಯೂರಾಗಿರುವಂತೆ ಪುತ್ತುರು ಹೊಸೂರಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪುತ್ತ + ಊರು ಎಂದು ಭೇದಿಸಬೇಕು. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಪೂಸ', ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಹೊಸ' ಎನಿಸುವ ಪದ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ (ತುಳು ಹೊರತು) ಸಕಾರದ ಬದಲು ತಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಡಾ.ಎಂ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರು ದ್ರಾವಿಡ ಜ್ಞಾತಿ ಪದಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತೋರಿಸಿದರು :

ತಮಿಳು

ಪುದು	=	new or wonderful
ಪುದಿನಂ]	= newness
ಪುದುಮೈ		
ಪುತ್ತಪ್ಪುದಿಯ	=	brand new
ಪುತ್ತನ್	=	new person or thing

ಕೋಟ ಮತ್ತು ತೋಡ

ಪುತ್	=	new
------	---	-----

ಕೊಡಗು :

ಪುದುಮೆ	=	wonder
ಪುತ್ತರಿ	=	new harvest festival

ತುಳು :

ಪೊಸ	=	new
ಪುದು - ಬಾರ್	=	new paddy
ಪುದ್ದಾರ್	=	harvest festival

ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ 'ಪುತ್' ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

'ಮುತ್' ಎಂಬ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಮುತ್ತ, ಮುದಿಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ 'ಪುತ್' ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಪುತ್ತ, ಪುದಿಯ ಮೊದಲಾದವು ಹುಟ್ಟಿರಬೇಕು. ಪುತ್ತ + ಊರ್ ಈ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಸೂರೇ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ 'ಮುತ್' ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಮುತ್ತ ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಮುತ್ತೂರಿನ ನಿಜಾರ್ಥವನ್ನು ಸಂಕೇತಿಸಲು ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಂತೆ 'ಪುತ್' ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ 'ಪುತ್ತ' ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಲುಪ್ತವಾದದ್ದರಿಂದ ಪುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿರುವ 'ಹೊಸ'ತನ ಚೆಟ್ಟನೆ ಹೊಳೆಯದಂತಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ತಮಿಳು 'ಪುತ್ತನ್' ಕೊಡಗು 'ಪುತ್ತರಿ'ಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಸೂಚನೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಪುತ್ತರಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪುತ್ತ + ಅರಿ = ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ.

'ಮುತ್' ಮತ್ತು 'ಪುತ್' ಇವೆರಡೂ ಮೂಲ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನೇರವಾದ ಬಳಕೆ ಬಹಳ ಹಿಂದೆಯೇ ನಿಂತು ಹೋದ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಮುದಿಯಾದ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಮುತ್ತ'ದ ಬಳಕೆ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ, (ಉದಾ : ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ 'ಮತ್ತಂ ಮತ್ತಂ ಮುತ್ತ ಪೊಟ್ಟಿನಂತೆ'). 'ಪುತ್ತ' ಮಾತ್ರ ಪುತ್ತೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆಯೋ ಏನೋ. ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರು ಹೀಗೆಯೇ ಲುಪ್ತವಾದ, ಸ್ಥಳವಾಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದ, ಹೊಸ ಎಂಬರ್ಥದ, 'ಕೊಟತ'(ಕೊಟತೂರು) ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ('ಸಾಕ್ಷಿ', ೧೯)

೧೮. 'ಗುಯ್ಯಲ್' - ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ

'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ (ಸಂ. ೪೪, ಸಂಚಿಕೆ, ೪) ಶ್ರೀ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು 'ಗುಯ್ಯಲ್' ಶಬ್ದದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಲೇಖನ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಕೆಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಲಾಶಯಾರ್ಥಕವಾದ ಈ ಶಬ್ದ ಇಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲುಪ್ತವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಅವರು, ಈ ಶಾಸನಗಳು ದೊರೆತ ಸ್ಥಳಗಳು ತೆಲುಗು ಸೀಮೆಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದು ತೆಲುಗಿನ "ಗೊಯ್ಯಿ" ಧಾತುವಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿರಬಹುದೆಂದು ತರ್ಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆದರೆ "ಗುಯ್ಯಲ್" ಶಬ್ದ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾತಿಯಾದ ಶಬ್ದ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದಾಗಲೀ ಇಂದಾಗಲಿ ಇದ್ದಂತೆ ಅವರು ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಮೂಲ ಶೋಧನೆಗೆ ಬೇರೆಯೂ ಬೆದಕುವುದು ವಿಹಿತವಾಗಿದೆ.

ತುಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ "ಗುವ್ವೆಲ್" ಎಂಬ ಪದ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ 'ಬಾವಿ' ಎಂದು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ "ಗುಯ್ಯಲ್" ತುಳು "ಗುವ್ವೆಲ್"ನ ಸೋದರ ಶಬ್ದವೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಲು ಯಾವ ಆತಂಕವೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಹಾಗಾದರೆ ತುಳು "ಗುವ್ವೆಲ್" ಹೇಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದವುಗಳೆಂದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು (ಬ್ರಾ. ತು.) ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ತುಳು (ಬ್ರಾ. ಇ. ತು.) ಈ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲ ತೀವ್ರ ಅಂತರಗಳಿವೆ. "ಗುವ್ವೆಲ್" ಎಂಬುದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ತುಳು ರೂಪ. ಅದರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂಪ "ಉಗ್ಗೇಲ್" ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ತುಳುಗಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಭೇದ ಇದೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರವನ್ನು ಲೋಪ ಮಾಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬಹಳವಾಗಿದೆ.

ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು :

ಬ್ರಾ. ತು.	ಬ್ರಾ. ಇ. ತು.	ಬ್ರಾ. ತು.	ಬ್ರಾ.ಇ. ತು.
ಎರಡ್(ಎರಡು)	ರಡ್ಡ್	ಅಡೆಂಗ್(ಅಡಗು)	ದೆಂಗ್
ಒಳೆಪು (ಕರೆ)	ಲೆಪ್ಪು	ಉಂಬಳ್(ಇವಳು)	ಮೋಳು
ಅಡಪು(ಎಳು)	ದಪ್ಪು	ಉಣ್ಪು(ಅನ್ನ)	ನುಪ್ಪು

"ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ"ದ ಆಶ್ವಯುಜ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ (ಸಂ. ೪೫, ಸಂ. ೨) ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನದ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ತುಳು ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರುವ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಎರವಲು ಪಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಮುಂದಾದರೂ ಶಬ್ದ ಪಲ್ಲಟ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗತಿ ಸಾವಕಾಶವಾದದ್ದೆಂಬುದು ನಿಜ. ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳು ರೂಪಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ತುಳು ರೂಪಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪುರಾತನವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ಸರ್ವಮಾನ್ಯವಾಗಬಹುದೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ತುಳುವಿನ "ಉಗ್ಗೆಲ್" ಕೂಡ "ಗುವೈಲ್" ಗಿಂತ ಪ್ರಾಚೀನವೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ.

"ಗುವೈಲ್" ಮತ್ತು "ಗುಯ್ಯಲ್" ಸೋದರ ಶಬ್ದಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಹಳೆಯ ರೂಪ "ಉಗ್ಗೆಲ್" ಆಗಿದ್ದರೆ "ಉಗ್ಗೆಲ್" ನ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬರುತ್ತದೆ. "ಉಗ್ಗೆಲ್" ನಿಂದ "ಗುಯ್ಯಲ್" ರೂಪ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡುವುದು ತೆಲುಗು ಗೊಯ್ಯಿ > ಗೊಯಿ > ಗ್ರೊಯಿ (ಗ್ರೊಯ್ಯಿ > ಗೊಯ್ಯಿ > ಗೋಯಿ > ಗೊಯೆ?) ಈ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಸರಳವಾಗಿದೆ.

ಉರ್ಕು, ಉಕ್ಕು, ಉಗ್ಗು, ಒಟ್ಟು (ಉಕ್ಕಿ ಹರಿ) ಎಂಬ ಧಾತುಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ (ಒಕ್ಕರ್ = ಎಕ್ಕಿಹರಿ), * ಉಗ್ಗು (= ಚಿಮ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಿ ಹರಿ) ಧಾತುಗಳಿವೆ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಹೇಳುವಂತೆ 'ಅಲ್'(= ತುಳು : ಎಲ್) ಎಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯಯವಾದರೆ ಉಕ್ಕಿ (ತು. ಉಗ್ಗುಡ್ ಇಲ್ಲವೆ ಒಕ್ಕರ್ಡ್) ಹರಿಯುವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಊಟೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಲಾಶಯವೇ ಉಗ್ಗು + ಎಲ್ = ಉಗ್ಗೆಲ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೇ "ಗುಯ್ಯಲ್"ಗೆ ಹೇಳಿರುವ ಅರ್ಥ ಈ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಗೆ ತುಂಬಾ ಸರಿಹೋಗುತ್ತದೆ. ತುಮಕೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದು ತಲಪರಿಗೆಯೇ (= "ತಗ್ಗಾದ

ಭೂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರು ನೆಲದಿಂದ ಒಗೆದು ಹಳ್ಳವಾಗಿ" ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಆಶಯ) ಹಿಂದೆ "ಗುಯ್ಯಲ್" ಆಗಿತ್ತು ಎಂದವರು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉಗ್ಗಲ್ (ಕನ್ನಡ ಉಕ್ಕಲು) ಎಂದರೆ ಇದೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಕವಾಗಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಈ ಶಬ್ದ ಬರಬರುತ್ತಾ ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ 'ಬಾವಿ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವುದು. ಶಬ್ದಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ವಿಶೇಷಾರ್ಥಕಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥಕಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವುದು ತೀರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆ ತಾನೆ ?

ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ತೆಲುಗುನಾಡಿನ ಮೇರೆಯ ಬಳಿಯ ಕನ್ನಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಶಬ್ದ ತೆಲುಗುನಾಡಿನಿಂದ ಬಲುದೂರದ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಹಿಂದೆ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಈಗ ಬಳಕೆ ತಪ್ಪಿರುವ ಇಲ್, ಇಲ್ಲು (= ಮನೆ) ಶಬ್ದ ತೆಲಗು ಮತ್ತು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲವೆ?

□

೧೯. ಶಿವಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಶಿವರೂಪ್ಯ

ಉಡುಪಿಯೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪುರಾತನ ಹೆಸರು ಶಿವಳ್ಳಿಯೆಂದು. ಈಗಲೂ ಗ್ರಾಮ ದಾಖಲೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಶಿವಳ್ಳಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರು. ಉಡುಪಿಯೆಂಬುದು ಶಿವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಅನಂತೇಶ್ವರ, ಚಂದ್ರೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಸ್ಥಭೂಮಿ ಭಾಗ ಮಾತ್ರ. ಹಿಂದೆ ಅದು 'ಉಡುಪು' ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿತ್ತು. ಶಿವಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿತ್ತು. ಶಿವಳ್ಳಿ ಅಗ್ರಹಾರದ(ಬ್ರಹ್ಮಪುರಿ) 'ಸಾಸಿರ್ವರ' ಮಾತು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ (South Indian Inscriptions, Vol. VII, 279) ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಲಗಳನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುತ್ತಲ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಶಿವಳ್ಳಿಯ ಅಗ್ರಹಾರದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಸಗುಂಪಿಯಿಂದಾರಂಭಿಸಿ ಕೊಡವೂರಿನ ವರೆಗಿನ ವಿಶಾಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿದ್ದವೆಂದೂ ಸಗುರಿ, ಬನ್ನಿಂಜ, ಮೂಡನಿಡಂಬೂರು, ಕೊಡವೂರು ಮೊದಲಾದವು ಅದರ ಉಪವಿಭಾಗಗಳು (ಅಧಿಷ್ಠಾನ) ಆಗಿದ್ದವೆಂದೂ ತರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿವಾಲಯಗಳು ಇದ್ದರೂ ಉಡುಪಿಯ ಅನಂತೇಶ್ವರ (ಪಡುವಣ ದೇವ) ಮತ್ತು ಚಂದ್ರೇಶ್ವರ (ಮೂಡಣ ದೇವ) ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದಲೇ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಶಿವಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂತೆಂದು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಶಿವಳ್ಳಿ, ಶಿವವಳ್ಳಿ, ಸಿವಾಳಿ ಎಂಬ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಭಿನ್ನ ಪರ್ಯಾಯ ನಾಮಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಶಿವಗ್ರಾಮ, ಶಿವರೂಪ್ಯ, ಮಹೇಶ ರಜತಗ್ರಾಮ (ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರ ತೀರ್ಥಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ), ರಜತಪೀಠ, ರೌಪ್ಯಪೀಠ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ನಾಮಾಂತರಗಳೂ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ಇದ್ದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಿದೆ. ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾದ ಆನಂದಗಿರಿಯ ಶಂಕರ ವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ 'ರಜತಪೀಠಾದಿ ಸ್ಥಲೇಷು' ಎಂಬ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. (ಡಾ. ಪಿ. ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರ Studies in Tuluva History and Culture - ಪುಟ ೩೧೫, ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ.)

ಇಲ್ಲಿ ಸೋಜಿಗದ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ 'ಶಿವಳ್ಳಿ'ಗೆ ತಗುಲಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯ (ರೂಪ್ಯ, ರೌಪ್ಯ, ರಜತ) ಸಂಬಂಧ. ಶಿವನು ರಜತಗಿರಿ (= ಕೈಲಾಸ) ನಿವಾಸಿಯೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದ್ದರೂ ಸ್ಥಳ ಮಹಾತ್ಮೆ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಇಲ್ಲಿಯ ಚಂದ್ರಮೌಳೀಶ್ವರನಿಗೆ ರಾಜನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೀಠದ ದೆಸೆಯಿಂದ ರಜತಪೀಠವೆಂದು ಊರಿಗೇ ಹೆಸರಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ "ಶಿವರೂಪ್ಯ"ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಕೂಡ. ಹಳೇ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರ ಪ್ರಕಾರ "ಶಿವರೂಪ" ಎಂಬುದೇ ಸ್ಥಳೀಯ ತುಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ "ಶಿವಬೊಳ್ಳಿ" (ಬೊಳ್ಳಿ-ಬೆಳ್ಳಿ) ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಶಿವ-ಬೆಳ್ಳಿ" ಆಗಿ, ಅನಂತರ ಅದೇ ಶಿವವಳ್ಳಿ, ಶಿವಳ್ಳಿ ಆಯಿತು. ಪೇಜಾವರ ಮಠದವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ಗ್ರಂಥದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ "ಶಿವಬೊಳ್ಳೀತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ" ವಾದ ಊರಲ್ಲಿ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ಇದು ಕನಿಷ್ಠ ಮೂರು ಶತಮಾನದ ಹಳೆಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ನಾರಾಯಣ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರೂ "ಶಿವರೂಪ್ಯ" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಹೆಸರು ೭೦೦ ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹಳೆಯದು.

ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರೀಗಳಾಗಲಿ ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧಕರಾಗಲಿ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಲ್ಲಿ - ಶಿವಪಳ್ಳಿಯೆಂಬುದೇ ಶಿವಳ್ಳಿಯಾಗಿದೆ (ಇದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳೂ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವೆ). ಈ ಶಿವವಳ್ಳಿ - ಶಿವಳ್ಳಿಯು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿನ ಅಕಾರವನ್ನು ಒಕಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ (ಉದಾ: ಕರಂಬಳಿ, ಕರಂಬೊಳ್ಳಿ) "ಶಿವಬೊಳ್ಳಿ", "ಶಿವೊಳ್ಳಿ" ಯಾಗಿರಬೇಕು; ಆಮೇಲೆ ಈ "ವೊಳ್ಳಿ" ನಿಜಕ್ಕೂ ಬೊಳ್ಳಿ (= ಬೆಳ್ಳಿ) ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ಮೇಲೆ ರೂಪ್ಯದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಾದ ರೌಪ್ಯ ರಜತ ಎಂಬವೆಲ್ಲ ಅನ್ವಯವಾದವು. ಮತ್ತೆ ಈ "ಬೆಳ್ಳಿ"ಯನ್ನು ವಿವರಿಸಲು "ರಜತಪೀಠ"ದ ಕಥೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು.

ಬಹಳ ಸುಸಂಗತವಾದ ತರ್ಕವೇ ಸೈ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲಕ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಹೇಳುವ ಮತ್ತು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ನೋಡಿದರೆ ಇದೇನು ಕುತರ್ಕ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ರೂಪ್ಯ ರಜತಗಳ ಆಗಮಕ್ಕೆ ಇದು ಪೂರ್ತಿ ಸಮಾಧಾನಕರ ವಿವರಣೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸಲಿಲ್ಲ. "ಪಳ್ಳಿ, ಪಲ್ಲಿ" ಎಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಎಂದು ತಿಳಿಯದವರು ಯಾರೂ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು "ಬೆಳ್ಳಿ" ಮಾಡುವುದು ಬಹಳ ದೂರಾಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾದರೂ ಅದು ಬೆಳ್ಳಿ ಬೊಳ್ಳಿಯಾಗದೆ ಬಳ್ಳಿಯಾಗುವ ಸಂಭವ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇವೆ. ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ ಬಹುಶಃ ಹೊನ್ನೆ - ಹಳ್ಳಿ - "ಸ್ವರ್ಣವಲ್ಲಿ"ಯಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವದ ಹಳ್ಳಿಯೆಂದಿದ್ದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿ "ಭ್ರೂವಲ್ಲಿ"ಯೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಮೇಲಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಿಯೆಂದು ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಬೇರೆ ಊರುಗಳೂ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಬಾಕೀ ವಸೂಲಿ ಜಾಹಿರಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ ನನ್ನ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಉಸುರಿ ಬರೆದಾಗ ನನ್ನ ಸ್ಥಳನಾಮತಜ್ಞ ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಮೃದುವಾಗಿ ದೃಢವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ದಬಾಯಿಸಿದರು. ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧಕರ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳ ಪುರಾಣಿಕರ ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯದಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿ ಕುಳಿತೆ.

ಅನಂತರ, ಹೋದ ವರ್ಷ ಡಾ. ಬೈಜನಾಥರ ಪತಂಜಲಿ ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಪುಸ್ತಕವೊಂದು ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬಿತ್ತು. (India in the time of Patanjali) ಅದರಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಹಾಭಾಷ್ಯದ ೪, ೨, ೧೦೪ರಲ್ಲಿ "ರೂಪ್ಯ" ಶಬ್ದದಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಕೆಲವು ಗ್ರಾಮ ನಾಮಗಳು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಹೀಗಿದೆ :

ರೂಪ್ಯೋತ್ತರ ಪದಾಞೋಭವತೀತ್ಯಸ್ಯ ಅವಕಾಶಃ ಚಣಾರ (ವಣಾರ) ರೂಪ್ಯವಣಾರ
ರೂಪ್ಯಾ ಛಸ್ಯಸ ಏವ | ಮಣಿ ರೂಪ್ಯಾದುಭಯಂ ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ |

ತಂ ಚಾಪಿ ಚ್ಚಂ ಪರತ್ವಾದ್ಯೋಷಧ (?)
ಲಕ್ಷ್ಮಣೋ ಮಞ್ಚಾಭಾಧತೇ |
ಮಣಿರೂಪ್ಯಕಃ | ದಾಸ ರೂಪ್ಯಂ ನಾಮ
ಪಾಹೀಕ ಗ್ರಾಮಃ ತಸ್ಮಾದುಭಯಂ
ಪ್ರಾಪ್ನೋತಿ ದಾಸರೂಪ್ಯಕಃ ||

ಇದು ತದ್ಧಿತ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ರೂಪ್ಯವೆಂದು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವ ಶಬ್ದಗಳು ತಳೆಯುವ ರೂಪಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾತು. ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಚ(ವ)ಣಾರ ರೂಪ್ಯ, ಮಣಿ ರೂಪ್ಯ (ಮಣಿರೂಪ್ಯಕ), ದಾಸರೂಪ್ಯ ಎಂಬ ರೂಪ್ಯೋತ್ತರ ಪದ ಗ್ರಾಮ ನಾಮಗಳು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ (ವಾಹೀಕ = ಈಗಿನ ಪಂಜಾಬ್) ಇದ್ದವೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿದೆ.

ಈಗ "ರೂಪ್ಯ" ಎಂದರೇನು? "ರೂಪ"(ಕ) ಎಂದರೆ ಸುಂದರವಾದದ್ದು, ಟಂಕ ಹೊಡೆದದ್ದು (ನಾಣ್ಯ) (ಪಾಣಿನಿ ೫, ೨, ೧೨೦); ಮುಂಚೆ ಇಂಥವರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು (ಷಷ್ಠ್ಯಾರೂಪ್ಯ ಚ - ಪಾಣಿನಿ, ೫, ೩, ೫೪ - ಉದಾ - ಕೃಷ್ಣಸ್ಯ ಭೂತ ಪೂರ್ವೋಗೌಃ ಕೃಷ್ಣರೂಪ್ಯಃ - ಮುಂಚೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಹೋರಿ ಕೃಷ್ಣರೂಪ್ಯ); ಇಂಥವನಿಂದ ಬಂದದ್ದು (ಹೇತು ಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯೋಽಂತರಸ್ಯಾಂ ರೂಪ್ಯಃ - ಪಾಣಿನಿ, ೪, ೩, ೮೧ - [ದೇವದತ್ತಾದಾಗತಂ] ದೇವದತ್ತ ರೂಪ್ಯಂ - ದೇವದತ್ತನಿಂದ ಬಂದದ್ದು ದೇವದತ್ತರೂಪ್ಯ) ಇದಲ್ಲದೆ ಪಾಣಿನಿ, ೪, ೨, ೧೦೬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ (ಸಿದ್ಧಾಂತ ಕೌಮುದಿ) "ಶಿವರೂಪ್ಯ"ದ ಮಾತೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಮೋನಿಯರ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ "ಶಿವರೂಪ್ಯ" ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಗ್ರಾಮವಿರಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬಹುಶಃ ಭಾಷ್ಯಕಾರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯಾವರ್ತದಲ್ಲಿ - ಈಗಿನ ಪಂಜಾಬ್ ಸಹಿತ - ರೂಪ್ಯ ಎಂದು ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಹೆಸರುಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಇದ್ದವು. ಅವು ಆದಿವಾಸಿ (ಉದಾ- ಚಣಾರ)ಗಳಿಗೆ, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ, ದೈವತಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ನಮ್ಮ "ಶಿವ ರೂಪ್ಯ" ಎಂದರೆ ಶಿವನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಗ್ರಾಮ ಅರ್ಥಾತ್ ಶಿವಪಳ್ಳಿ - ಶಿವಳ್ಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉತ್ತರದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ಹೆಸರು. ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನೇ ಏನು, ದೇಶಗಳನ್ನೇ ದೇವರಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳೆಂದು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇತ್ತು. ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ರಾಜರು ತಮ್ಮದು ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ದೇವರ ರಾಜ್ಯ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು "ಪದ್ಮನಾಭದಾಸ"ರಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಶೀಪಟ್ಟಣ ಕೂಡಾ ವಿಶ್ವನಾಥನದಂದೇ ಗೃಹೀತವಾಗಿತ್ತು; ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಸರ್ವ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಧಾರೆಯೆರೆದ ಮೇಲೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು. ಶಿವಳ್ಳಿಗೆ ವಾರಾಣಸಿಯಷ್ಟೇ ಪಾವಿತ್ರ್ಯವಿತ್ತೆಂದು ಉದ್ಯಾವರದ ಶಂಭುಕಲ್ಲ ದೇವಸ್ಥಾನದ (South Indian Inscriptions, VII, 284) ಇತ್ಯಾದಿ ಶಾಸನಗಳ ಶಾಪಭಾಗದಿಂದ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ "ಶಿವ ರೂಪ್ಯ"ವೆಂಬ ಹೆಸರೊಂದು ಶಿವಳ್ಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಪಂಡಿತರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಪ್ಯಶಬ್ದದ ಈ ಅರ್ಥ ಮರವೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ರೂಪ್ಯದ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಒಂದು ಕಥೆ ಬೇಕಾಯಿತು. ರೂಪ್ಯ = ರಜತ = ಬೆಳ್ಳಿ = ಬೊಳ್ಳಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ಹುಲುಸು ಮೆದುಳುಗಳು ಕಥೆ ಕಟ್ಟಿದವು. ಹೀಗೆ "ಶಿವಬೆಳ್ಳಿ" ಕೃತಕ, ಆದರೆ "ಶಿವರೂಪ್ಯ" ವಾಸ್ತವಿಕ ಎಂದು ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಪಕ್ಷ ಇದು ವಿಚಾರಯೋಗ್ಯವಾದ ಒಂದು ಪೂರ್ವ ಪಕ್ಷ.

□

೨೦. 'ಖಾವಂದ'ರಿಂದ ಬಿರ್ಕಡ್‌ಚೋತ್ ರವರೆಗೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ನೇರ ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಳಿಕೆ ಕೇವಲ ಮೂರು ದಶಕಗಳದ್ದೆಂಬುದನ್ನು (ಹೈದರ್ ಅಲಿ ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್, ೧೭೬೦-೯೦) ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇಲ್ಲಿನ ತುಳು ಕನ್ನಡ ಎರಡೂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿರುವ ಅರಬ್ಬಿ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶಬ್ದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ, ಬೊಂಬಾಯಿಗೆ ಹೋದ ದುಡಿಮೆಗಾರರಿಂದ ಆಮದಾದ ಶಬ್ದಗಳಿರಬಹುದಾದರೂ ನ್ಯಾಯದಾನ, ಆಡಳಿತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ನಿತ್ಯಜೀವನಕ್ಕೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ನೂರಾರು ಪದಗಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇಳೆ ಸಹಸ್ರಾ ಪತ್ತೆಯಾಗದಂತೆ ಹೇಗೆ ನುಸುಳಿದವೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನ ಮುಸ್ಲಿಂ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಡನೆ ಸುದೀರ್ಘ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪರ್ಕವೇ ಕಾರಣವೆನ್ನಬೇಕಷ್ಟೇ.

ಕೆಲ ದಿನ ಹಿಂದೆ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರನ್ನು ಕಾವಂದರು ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಖಾವಿಂದ (= ಒಡೆಯ) ಎಂಬ ಪರ್ಶಿಯನ್ ಶಬ್ದದ ಈ ಅವತಾರ ಬಹುಕಾಲ ವಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನರ ಆಳಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ತಾನೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಧರ್ಮಸ್ಥಾನದ ಅಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಈ ಉಪಾಧಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆಯಲ್ಲ! ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅರ್ಥಕೊಡುವ ಉಳ್ಳಾಯ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಡೆಯ ಎಂಬ ಪದಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೂ ಭಯಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಭಾಜನರಾದ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಲು ಆ ಪದಗಳ ಭಾರ ಸಾಲದೆಂದು ಹೊರಗಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಂದ ಶಬ್ದವೊಂದನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಪದಕ್ಕಿಂತ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ತೂಗುಹಾಕಿದ ಹಲಗೆಯಲ್ಲಿ "ಮಹತೋಭಾರ ಶ್ರೀಮದ.... ದೇವರ ಸೇವಾ ಕಾಣಿಕೆ ವಿವರ" ಎಂಬ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಈ ಮಹಾದೇವ ಮಹತೋಭಾರ (ಭಾರೀ ತೂಕ?) ಹೇಗಾದ ಎಂದು ತಲೆಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುವಂತಾಯಿತು.

ಕೆಲವರು ಈ ಶಬ್ದವನ್ನು ಮಾತುಭಾರ ಎಂದೂ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪಂಡಿತರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸಬಲ್ಲ ವಿವರಣೆ ಕೊಡಬಲ್ಲರೆಂದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿದರೆ ತಲೆ ಸುಮ್ಮನಿರಬೇಕಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ತಡಕಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅದು ಮಾತಬರ್ ಎಂಬ ಉರ್ದು ಪದದ (ಮೂಲ ಅರಬ್ಬಿ - ಮುಅತಬರ್) ರೂಪಾಂತರವೆಂದು ಊಹಿಸುವಷ್ಟು ಆಧಾರ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ಶಬ್ದದ ಅರ್ಥ ಗೌರವಾರ್ಹ, ವಿಶ್ವಾಸಾರ್ಹ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಧರ್ಮಸ್ಥಾನಗಳ ಮೇಲೆ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರಭಾವದ ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ನಮ್ಮ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೊತ್ತೇಸರರು (ಕೆಲವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅದು ಮುಕ್ತೇಶ್ವರ ಎಂದು ಸಂಸ್ಕೃತೀಕೃತವಾಗಿದೆ) ಇದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ದೇವರುಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರದಿಂದ ತಸ್ತೀಕು ಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮಠಗಳ ಆನೆಗಳಿಗೆ ಅಂಬಾರಿ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಇವು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅರಬ್ಬಿ ಮೂಲದ ಮುಖ್ತಾರ್ (= ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರತಿನಿಧಿ) ತಸದ್ದುಕ್ (=ದತ್ತಿ, ಅರ್ಪಣೆ, ಧರ್ಮ) ಮತ್ತು ಅಮ್ಮಾರ್ (= ಒಂಟೆ ಅಥವಾ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಇಕ್ಕುವ ಮಂಟಪ) ಎಂಬ ಪದಗಳು. ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಮಠಗಳ ಆನೆಗಳ ಮಾವುತರಾಗಿದ್ದವರು ಬಹುಶಃ ಮಲಯಾಳಿಗಳು. ಆದರೂ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಏರಿಸಿದ್ದು ಅರಬ್ಬಿ ಅಂಬಾರಿ!

ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅವುಗಳ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇಂಥದೇ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬಾಹ್ಯ ಪದ ಪ್ರಭಾವ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದು ಹೊಲಿಯುವವರಿಗೆ ಸಿಂಪಿ ಎನ್ನುವವರು ಕಡಿಮೆ. ದರ್ಜಿ(ಫಾರಸಿ) ಎನ್ನುವವರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅವನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಯಂತ್ರಕ್ಕೂ ಕೆಲವರು ಅದೇ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕೈ ಹೊಲಿಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೆರಳುಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಅಂಗುಶ್ತಾನ್ ಕೂಡ ಫಾರಸಿ ಪದವೇ (ಅಂಗುಶ್ತಾನ್). ಅವನು ಹೊಲಿಯುವ ಜುಬ್ಬಾ ಅರಬ್ಬಿ ಮೂಲದ್ದು. ನಿಮ್ಮ ಆಚಾರಿ ಬಂಗಾರದ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ತೇಜಪ್ಪಿನ ಎಣ್ಣೆ ಫಾರಸಿ ತೇಜಾಬ್ (ತೇಜ್+ ಆಬ್ = ತೀಕ್ಷ್ಣ + ದ್ರವ). ನೀವು ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮಪ್ಪ ತಲೆಗೆ ಸುತ್ತುವ ರುಮಾಲು ಫಾರಸಿ ರುಮಾಲ್. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅದರ ಅರ್ಥ ಕರವಸ್ತ್ರವೆಂದಲ್ಲದೆ ಮುಂಡಾಸೆಂದಲ್ಲ. ಅದು ಹೋಗಲಿ, ನೀವು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವುದಾದರೆ ಕಲ್ಲಿನ ಕುಂದಗಳನ್ನು ಆಧಾರಕ್ಕೆಂದು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತೀರಲ್ಲ, ಅದು ಕೂಡ ಫಾರಸಿಪದವೆಂಬ ಸಂಶಯ ನನಗಿದೆ. ಫಾರಸಿಯಲ್ಲಿ ಕುಂದ, ಎಂದರೆ ದಪ್ಪನಾದ ಮರದ ಕಂಬ ಎಂದರ್ಥ. ಅದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸ್ಕಂಧದ ತಮ್ಮನೆಂದು ಕೆಲ ಉರ್ದು ಕೋಶಕಾರರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂದೀಲು(ಅರಬ್ಬಿ) ಕೇಳುವವರು ಯಾರು? ಇದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಲ್ಯಾಂಟರ್ನಿನಿಂದ ಉರ್ದುವಿಗೆ ಹೋಗಿ ಲಾಲ್‌ಟೀನ್ ಆದ ಲಾಟಾನ್ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾವು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ ಲಾಟಾನಿನ ಬದಲು

ಚೌಕಾಕಾರದ ಸುತ್ತಲೂ ಕಾಜು ಹೊದಿಸಿದ ಒಂದು ದೀಪ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪಾನಾಸ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣನ ನಾನಾ ಅಲಂಕಾರಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕೃತಕ ಅಂಗಾಂಗಳನ್ನು ದಾಮಾಸ್ ಬಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮಾಡುತ್ತಾರಂತೆ. ಈ ದಾಮಾಸ್ ಮತ್ತೇನೂ ಆಗಿರದೆ ಆ ರೇಶ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯ ತಯಾರಿಗೆ ಹೆಸರಾಂತ ದಮಸ್ಕ್ ಎಂಬ ಅರಬ ಪಟ್ಟಣದ ಹೆಸರೇ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಫಾರ್ಸಿ ಪಾನೂಸ್ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಅಲ್ಲ. ನೀವು ಸುಗಂಧದ ಹೊಗೆ ಹಾಕುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಲೋಭಾನ ಎಂಬುದು ಲೋಭದ ಸಂಬಂಧಿಕನಲ್ಲ. ಅದರ ಮೂಲ ಅರಬ್ಬಿ ಲೋಬಾನ್ ಎಂದೂ ನೀವು ಉರಿಸುವ ಊದಿನ ಕಡ್ಡಿಯ ಊದಿಗೂ ಊದುವುದಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಊದ್ (= ಅಗರು) ಎಂಬ ಅರಬ್ಬಿ ಪದವೆಂದೂ ಹೇಳಿದರೆ ಮಡಿವಂತರಾದ ನಿಮಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ದೇವರ ಮುಂದೆ ಉರಿಸಲು ಮನಸ್ಸು ಹಿಂಜರಿದೀತು. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಪೂರ್ವ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಬಹುಕಾಲ ವಿಲಾಸ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಗಾಜು ಮತ್ತು ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಅರಬರ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು ಎಂದು ನೆನೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉಮ್ಮೀದ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಫಾರಸಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೆ, ಆಶಾವಾದ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಹೀಗೆ ಉಮ್ಮೀದ್‌ವಾರ್ ಎಂದರೆ (ಆರಿಸಿ ಬರುವೆನೆಂಬ) ನಿರೀಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ಹುರಿಯಾಳು. ಈ ಉಮ್ಮೀದ್ ಶಬ್ದ ತುಸು ಅರ್ಥಾಂತರ ಹೊಂದಿ ಉತ್ಸಾಹ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉಮೇದು ಆಗಿದೆ. ತಮಾಶಾ ಪದ ಕೂಡ (ಅರಬ್ಬಿ - ತಮಾಶಃ) ಮನೋರಂಜನೆಯ ದೃಶ್ಯ ಎಂಬರ್ಥದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಸರಿದು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಿಕೆ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ತುಳು ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ತಡೆದಿದೆ. ನಮೂನೆ (ಫಾರಸೀ - ನಮೂನಃ) ಎಂಬುದು ಸ್ಯಾಂಪಲ್, ಅಚ್ಚ ಮಾದರಿ ಎಂಬರ್ಥದಿಂದ ವಿಸ್ತರಿಸಿ, "ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಏನೋ ಒಂದು ನಮೂನೆ ಆಗುತ್ತದಂತೆ" ಎಂಬಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅನಿರ್ವಚನೀಯ (ಒಳ್ಳೇ ಅಥವಾ ಕೆಟ್ಟ) ಅನುಭವ ಎಂದೂ ತುಳು - ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ರೀತಿ ಎಂಬರ್ಥವೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನಕಲಿ (ಅರಬ್ಬಿ = ಅನುಕರಣೆ, ಕಾಪಿ) ಕುಚೋದ್ಯ ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದೆ. ನಕಲು ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಅನುಕರಣೆ, ಅನುಕರಣೆ ಎಂದರೆ ಅಣಕಿಸುವುದು, ಅಣಕಿಸುವುದೆಂದರೆ ಕುಚೋದ್ಯ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಾಂತರ ತರ್ಕ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಭಾಷೆಯ ಮೆರುಗನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾಂಶ ಪದಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮತ್ತಾವ ಪರಭಾಷೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ನಮ್ಮ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವರಿಗೆ ಋಣಿಗಳಾಗಿದ್ದೇವೆ. "ನಿನಗೆ ಆಕಲ್ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ" ಎಂದು ಅರಬ್ಬೀ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಬುದ್ಧಿ ಇದೆಯೋ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ

ತುಂಬುತ್ತೇವೆ. " ಮೈಮೇಲೆ ಖಬರ್ (ಅರಬ್ಬಿ) ಇಲ್ಲ" ಎನ್ನುವಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಪ್ರಜ್ಞೆ ಅದರ ಅಭಿಧಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನನ್ನೋ ಸೇರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಕಾರಬಾರ್ (ಫಾರಸಿ - ವ್ಯವಸಾಯ, ವ್ಯವಹಾರ), ಹಿಕಮತ್ (ಅರಬ್ಬಿ-ಪಾಂಡಿತ್ಯ, ಚಾತುರ್ಯ, ಯುಕ್ತಿ), ದೌಲತ್ (ಅರಬ್ಬಿ - ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ), ದರಬಾರ್ (ಓಲಗ) ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಅದೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

"ಅವನಿಗೆ ರೂಪು ರೂಪು ಹೇಳಿದೆ, ಕೇಳಲಿಲ್ಲ" ಎನ್ನುವುದು ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಸುವ ಮಾತು. ಅದು ರೂಪಕ್ಕೆ ಏನೋ ಸಂಬಂಧವಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಆಗಬಹುದು. ಆದರದು ರೂ-ಬ-ರೂ ಎಂಬ ಫಾರಸಿ ಶಬ್ದ. ಅದರರ್ಥ ಎದುರಾ - ಎದುರು ಎಂದು. ಸಲೀಸಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು ಎನ್ನುವುದು ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರದು ಆಭಾಸ ಮಾತ್ರ. ಸಲ್ಲುವಿಕೆಗೂ ಸಲೀಸಾಗೂ ಧ್ವನಿಸಾಮ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಲೀಸ್ ಅರಬ್ಬೀ ಶಬ್ದ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಸಹಜ, ಸುಗಮ ಎಂದು. ವಶೀಲಿ ಎಂಬುದು ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಕರಾವಳಿಗೆ ಈಚೆಗೆ ಇಳಿದು ಬಂದ ಶಬ್ದ. (ಹಾಗೆಯೇ ವಶೀಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕೂಡ) ವಶೀಲಿ ವಶಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ, ಅದು ವಸೀಲ (= ಸಂಬಂಧ, ಆಶ್ರಯ) ಎಂಬ ಅರಬ್ಬಿ ಪದವೇ.

ಒಳ್ಳೇ ಅರ್ಥದಿಂದ ಕೆಟ್ಟ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಜಾರಿದ ಪದಗಳೂ ಇವೆ. ಕದೀಮ ಎಂದರೆ ಅರಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಳಬ, ಹಿರಿಯ ಎಂದರ್ಥ. (ಕದೀಮ - ದಿವಾನ ಎಂಬೊಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರೇ ಇದೆ : ಅದರ ಅರ್ಥ ಹಿರಿಯ ದಿವಾನ ಎಂದು). ಆದರೆ ಕನ್ನಡ - ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಅದೀಗ ಪಳಗಿದ ಫಟಿಂಗ, ಹಳೇ ಅಪರಾಧಿ ಎಂಬರ್ಥ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕಿತಾಪತಿ ತುಂಬ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕ ಪದ. ಸಲ್ಲದ ಕಾರಬಾರ, ಉಪಟಳ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪತಿ ಇದ್ದರೂ ಅದು ಕನ್ನಡವೂ ಅಲ್ಲ ಸಂಸ್ಕೃತವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದರ ಮೂಲ ಅರಬ್ಬಿಯಲ್ಲೇ ಸೈ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಿತಾಬ್, ಖಿತಾಬ್ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳು ಇವೆ. ಕಿತಾಬ್ ಅಂದರೆ ಪುಸ್ತಕ, ಗ್ರಂಥ, ಕಿತಾಬತ್ ಅಂದರೆ ಪತ್ರ ವ್ಯವಹಾರ. ಖಿತಾಬ್ ಅಂದರೆ ಬಿರುದು. ಕಿತಾಪತಿ ಎಂದರೆ ತಳ್ಳಿ ಅರ್ಜಿಗಳಂಥ ಸಲ್ಲದ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡಿ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನ ಮಾಡುವವನೆಂದೋ? ಅಥವಾ ತನ್ನ ಬಿರುದು ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವವನೆಂದೋ? ಬಹುಶಃ ಮೊದಲನೆಯದೇ ಇರಬೇಕು. ತೈನಾತಿ ಎಂದರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ನೇಮಕ ಹೊಂದಿದವ ಎಂದು ಅರಬ್ಬಿ ಅರ್ಥವಾದರೆ ಕರಾವಳಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿ, ಸಹಾಯಕ ಎಂಬರ್ಥವೀಯುವುದು ಆ ಶಬ್ದದ ದುರದೃಷ್ಟಿ.

ದಾಲಚಿನ್ನಿ ನಮಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದದ್ದು ನಮ್ಮ ನೆರೆ ದೇಶವಾದ ಸಿಂಹಳ(ಶ್ರೀಲಂಕಾ)ದಿಂದ. ಆದರೆ ಅದರ ಹೆಸರು (ದಾರಚೀನಿ) ಫಾರಸಿ. ಅಂತೆಯೇ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ವೈರಸ್ ರೋಗಗಳನ್ನು

ತಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ದಾಕು (ಇನಾಕ್ಯುಲೇಶನ್) ಹಾಕುವ ಪದ್ಧತಿ ತಂದವರು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರು. ಆದರೆ ಶಬ್ದ ಫಾರಸಿ (ದಾಗ್=ಕಲೆ, ಕಲಂಗ, ಸುಟ್ಟು ಗಾಯದ ಚಿನ್ನೆ).

ಬೈಗಳ ಪದಗಳಿಗೆ ಉರ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ (ಅಥವಾ ಪೊಲೀಸ್-ಪ್ರಿಯ!) ಆಕರ. ಅಂಥಾ ಪದಗಳು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದವುಗಳೇ. ಒಂದು ಸಂದಿಗ್ಧ ಪದವನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಬರ್ಕಡ್‌ಚೋತ್ ಎಂಬ ಮಾತೊಂದು ತುಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಚಿತ್ರ, ಸ್ಟೇಚ್ಚಾಚಾರಿ ಎಂಬರ್ಥ ಅದಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಬ್ದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಹೇಗೆ? ಬರ್ಕಡ್ ಎಂಬುದು ತುಳುವಿನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಚೆಲ್ಲಿದ್ದು, ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ಹಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೂ ಅದು ಬಿಕ್ಕತೋಡ್ ಇರಬಹುದೇ? ಬಿಕ್ಕ ಎಂದರೆ ಅರಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ಯಾತ್ವ ಎಂದರ್ಥ. ಬಿಕ್ಕತೋಡ್ ಅಂದರೆ ಕನ್ಯಾತ್ವದ ಅಪಹಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಉರ್ದುವಿನಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಲವಂತದಿಂದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಕೆಡಿಸುವವ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿ ಅದು ಬೈಗಳ ಪದವಾಗಿರಲೂಬಹುದು. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಅರ್ಥ ಮರೆತಿರಬೇಕು.

□

(ಈ) ನೆನಪುಗಳು

೨೧. ನನ್ನ ಪತಿ ಪಾವೆಂ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಬಾಯಿ ಆಚಾರ್ಯ

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೩೬ರ ಮೇ ತಿಂಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿವಸ 'ಇವರು' ನನ್ನ ಸೋದರಮಾವ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂವರ ಸಂಗಡ ನನ್ನನ್ನು ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ನೋಡಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೂಚನೆ ಏನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅಣಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಒಳ್ಳೇ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಮುಖ ಕೂಡ ಸರಿಯಾಗಿ ತೊಳೆದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನನ್ನ ಮಾವ ಕರೆತಂದು ಅವರ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷ, ಅಷ್ಟೇ. ಬಂದವರು ಎದ್ದರು, ಹೊರಟರು. ಆಮೇಲೆ ಒಪ್ಪಿದರೆಂದು ಕೇಳಿದೆ. ವಾರ ಕಳೆಯುವುದರೊಳಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ಮದುವೆ ಕುದುರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಮಾವ ನೂರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಹತ್ತಾರು ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಎರಡೂ ಪಕ್ಷಗಳಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆಂದು ಅನಂತರ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂತು. ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಹಿಂದೀ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಅವರಿಗೂ (ನಾನು ಎರಡನೆಯ ತರಗತಿ ದಾಟಿರಲಿಲ್ಲ) ಇವರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಆಸ್ತಿ ಇದೆಯೆಂದು ನಮ್ಮ ತಂದೆಯವರಿಗೂ (ಇದ್ದದ್ದು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಮನೆ ಮಾತ್ರ) ಹೇಳಿದ್ದು ಮುಖ್ಯ ಸುಳ್ಳುಗಳು.

ಅಂತೂ ಹದಿನೈದನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಇವರ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಸುಳ್ಳುಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಗದ್ದಲ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರ ಮನೆತನದ ಉಭಯಕುಲಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕಲಿತ ಮೊದಲನೆಯ ಹುಡುಗನಾದ ಇವರು ಏನೂ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳದೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಇವರ ತಾಯಿಗೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಹಿಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿದ್ದ ಇತರರು ಕೇಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇವಳಿಗೆ ಯಾಕೆ ಒಪ್ಪಬೇಕಿತ್ತು ಎಂಬ ಆತಂಕ ಅವರದು. ಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮಗನ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ ! ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಅತ್ತೆಯವರು ಕೊನೆಗೂ ಇವರನ್ನಾಗಲಿ ನನ್ನನ್ನಾಗಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಕ್ಷಮಿಸಲಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇವರಿಲ್ಲದಾಗ ನವಿರಾದ ಕಟಕಿ ಮಾತುಗಳು ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಪರರ ಮುಂದೆ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಎಂದೂ ನನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅಂತೂ ಒಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಎನಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಳಿದೆ.

ಇವರು ಇಲ್ಲದಾಗ ಅಂದೆನಲ್ಲ. ಇವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದದ್ದಾದರೂ ಎಷ್ಟು ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ! ಬೆಳಗ್ಗೆ ಏಳೋ ಎಂಟೋ ಗಂಟೆಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ತಾಸು ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೊರಟವರು ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ರಾತ್ರಿ ಹನ್ನೊಂದೋ ಹನ್ನೆರಡೋ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇವರ ಅಕ್ಕಂದಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಲ್ಲ ಒಬ್ಬರು, ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ಬಂದಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸ ಧಾರಾಳ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಗಂಡಂದಿರಿಂದ ಬಹಳ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕನ್ಯೆಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿಯೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಅಸಂತೋಷ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೇ ಬರಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ನಮ್ಮ ದಾಂಪತ್ಯ ಈಗ ನಲವತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕನ್ನು ಇವರ ಕುಟುಂಬದೊಡನೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವಂತ ಸಂಸಾರವಾಗಿ ನಾವು ಬಾಳಿದ್ದೇವೆ. ಎಂಟು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದೇವೆ; ಒಂದನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಸುಖದುಃಖದ ಸಂಗಮದಲ್ಲಿ ಮಿಂದಿದ್ದೇವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಬಡತನದ ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನವೆದಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮ ಬದುಕು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚಿನಲ್ಲೇ ಸಾಗಿದೆ. ಬಹು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ಜಗಳವಾಡಿರಬಹುದಷ್ಟೆ. ನಿಜವಾಗಿ, ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಜಗಳವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ! ಎಂದು ನೆರೆಹೊರೆಯವರು ಸೋಜಿಗದಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೂ ಉಂಟು. ಇವರಲ್ಲಿ ರಸಿಕತೆಗೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿನೋದದ ಚಟಾಕಿಗಳು ಹಾರುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಇವರೊಡನೆ ಬಾಳುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಲಾರೆ. ಮನೆಯ ಕಡೆ ಇವರ ಗಮನ ಕಡಿಮೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹೊರಗೇ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ಒಂದು ಕಾರಣವಾದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರ ತಲೆ ಓಡುವುದು ಅಷ್ಟಕಷ್ಟೆ. ಇವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜ್ಞತೆ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ, ಓದಿನಲ್ಲಿ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಮನೆಯ ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿ ಪೂರೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕುಂಟುವುದೇ ಜಾಸ್ತಿ. ನಾನೂ ವಿದ್ಯಾವಂತಳಾಗಿದ್ದರೆ ಹೇಗಿರಬಹುದಿತ್ತು ಎಂದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಸುಖ ಸಂತೋಷ ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದಿತ್ತೋ ಕಲಹಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಬಹುದಿತ್ತೋ ಹೇಳಲಾರೆ. ಈ ಊಹಾಪೋಹಗಳಿಂದ ಆಗುವುದು ಏನು? ಆ ಗೊಡವೆ ಬಿಟ್ಟು ಇವರೊಡನೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಕೆಲ ವಿಚಿತ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸುಖ ನಿಮಿಷಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವು ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಆಸ್ತಿ.

ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇವರು ಮನೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಇವರ ಆಫೀಸು ಇವರಿಗೆ ಕೈಕೊಟ್ಟಿತು. ಕಂಪೆನಿ ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದು ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಪಣಿಯಾಡಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರು. ಬಂದ ಗಂಡಾಂತರದ ಪೂರ್ತಿ

ಅರ್ಥ ನನಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಂಪೆನಿಯಲ್ಲಿ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದದ್ದಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಿಕರ ಹಣವನ್ನೂ ಅದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದ ಇವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಕಷ್ಟವೊದಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಕಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ಹೇಗೆ ಹೇಗೋ ಕಳೆದು ಇವರು ಕಡೆಗೆ ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಒಂದು ಹೋಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾರ್ಕ್ ಆಗಲು ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಕೆಲ ಕಾಲಾನಂತರ ಇವರ ತಾಯಿ ಕೂಡ ತಮ್ಮ ಮಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದರಿಂದ ನಾನು ತವರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಯಿತು.

ಒಂದು ವರ್ಷ ಕಳೆದಿತ್ತು. ಆಗ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು. ಮದ್ರಾಸಿನ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬು ಬೀಳುತ್ತಿದೆಯೆಂಬ ಗಾಳಿವರ್ತಮಾನಗಳು ನನಗೂ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರಿಗೂ ಗಾಬರಿ ಉಂಟುಮಾಡಿದವು, ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಹೋಟೆಲ್ ವ್ಯವಸಾಯ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಅವರು ಇವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಧೈರ್ಯ ಬಂತು. ಇವರು ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಇವರ ವರ್ತಮಾನಗಳಿಗಾಗಿ ನಾನು ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಳೆ ಕಾಯಬೇಕು. (ಇವರು ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಾರೇ ಹೊರತು ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಾರರು ಎಂಬುದು ಇಂದಿಗೂ ಸತ್ಯ.) ಎಂದಾದರೂ ಬರೆದರೆ ಏನೇನೋ ಉದ್ದುದ್ದ ಬರೆದು ನನಗೆ ಕಣ್ಣೀರು ಬರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾಗದ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲೆಂದು ದೂರಿ ಬರೆದರೆ ಒಂದು ಸಲ,

"ಕ್ಷೇಮವಾಗಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಬರೆದಿಲ್ಲ

ಎಂದು ತಿಳಿದರೆ ಸಾಲದಾ?"

ಎಂದೊಂದು ಕವಿತೆಯನ್ನೇ ಬರೆದು ಕಳಿಸಿದ್ದರು.

ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಇವರು ಬಂದದ್ದರಿಂದ ಆ ಚಿಂತೆ ದೂರವಾಯಿತು. ಅನಂತರ ಕೆಲ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ "ಸಂಯುಕ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ"ದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರು. ೧೯೪೩ರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಊರಿಂದ ಕರೆತಂದು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆ ಮಾಡಿದರು.

ಇವರೊಡನೆ ದೂರ ಪ್ರಯಾಣವೆಂದರೆ ಅದೇ ಮೊದಲ ಸಲ - ೧೯೪೩ರಲ್ಲಿ. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ಇವರ ಸಂಗಡ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಹೋಗುವುದೆಂದರೆ ನನಗೆ ಭಯ. ಈ ಮೊದಲ ಪ್ರಯಾಣದ ಕಥೆ ಕೇಳಿ. ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹೊರಟು ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹರಿಹರಕ್ಕೆ ಬಂದೆವು. ಸಂಜೆಯಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ರೈಲು. ಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗೋಣವೆಂದು ಇಂಟರ್‌ಕ್ಲಾಸ್ ಟಿಕೆಟ್ ತೆಗೆದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರ್ಜಗಿಯ ಹತ್ತಿರ ಎಲ್ಲೋ ಇಳಿಯಬೇಕಾಗಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳು ಇವರಿಗೆ ಗಂಟುಬಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಇದು ಹೊಸ ರೈಲು ಪ್ರಯಾಣವಂತೆ. ಇವರು ಕೈಯಿಂದ

ಹಣ ಸೇರಿಸಿ ಅವರಿಗೂ ಇಂಟರ್ ಟಿಕೆಟ್ ಕೊಂಡರು. ರೈಲು ಬಂತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿಯೂ ಎಳ್ಳು ಹಾಕುವಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಿಲಿಟರಿಯವರು ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದರು. ಓಡಾಡಿ ಗಂಡಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಕಾಣದೆ ಹೆಂಗಸರ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದರು. ಈ ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಟಿಕೆಟುಗಳು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೋ ಬಿದ್ದುಹೋದವು. ಎಷ್ಟು ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸದನ್ನು ತೆಗೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಸಮಯ ಇಲ್ಲ. ಇವರು ಹಾಗೇ ರೈಲು ಏರಿದರು. ರೈಲು ಹೊರಟು ಕೆಲ ಸೆಕೆಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಇವರು ಧೊಪ್ಪನೆ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿದರು! ನನಗೆ ಜೀವ ಹಾರಿದಂತಾಯಿತು. ರೈಲಿನ ವೇಗ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರು ಯಾಕೆ ಹಾರಿದರು? ಹೇಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಾರೆ? ನಮ್ಮ ಗತಿ ಏನು? ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾರೆ. ಏನು ಗತಿ ಬಂತಪ್ಪಾ! ನನಗೆ ಧಾರವಾಡವೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ....

ಆದರೆ ಮುಂದೆ ರಾಣೇಬೆನ್ನೂರಲ್ಲಿ ರಬೇಕು, ಇವರು ನಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಜರಾದರು. "ಹೆದರಿದೆಯಾ?" ಎಂದರು. ಹೆದರಿದ್ದೇನೆ ! " ರೈಲು ಹೊರಟ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಟಿಕೆಟ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಕಂಡೆ. ಹೆಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆಂದು ಜಿಗಿದೆ, " ಎಂದರು. "ಓಡುವ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಹಾರುವುದೆ?" ಎಂದರೆ, " ಓ ಅದೇನು ಮಹಾ! ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಟ್ರಾಮುಗಳಿಂದ ಹಾರಲಿಕ್ಕೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ," ಎಂದರು. "ಟಿಕೆಟ್ ಸಿಕ್ಕಿತೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಇವರು ನೋಡಿದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾರಿದ್ದಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ರೈಲು ಸುಮಾರು ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಟಿಕೆಟ್ ಆಸೆ ಬಿಟ್ಟು ರೈಲಿನ ಹಿಂದೆ ಓಡತೊಡಗಿದರು. ಫಸ್ಟ್ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಯಾವನೋ ಮಿಲಿಟರಿ ಆಫೀಸರ್ ಇವರ ಕೈಹಿಡಿದು ಮೇಲೆಳೆದು ತನ್ನ ಕಂಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು, ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೈದು, ಮುಂದಿನ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಡಬ್ಬಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದ. " ಅವನು ಮೇಲೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಿರಿ?" ಎಂದರೆ "ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಣ್ಣನಿಗೆ ತಂತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು!" ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂತೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದಂಡ ಸಹಿತ ಟಿಕೆಟ್ ಹಣ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಪಾರಾಗಿ ಬಂದೆವು.

ಪ್ರತಿಸಲ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ತೊಂದರೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದ ರೈಲಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಟಾಂಗಾದವನನ್ನು ಮನೆಗೆ ಬರಹೇಳಿದ್ದರು. ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕಿಂತ ಅವನು ಹತ್ತು ನಿಮಿಷ ತಡಮಾಡಿದನೆಂದು ಸಹನೆಗೆಟ್ಟು ಬೇರೆ ಟಾಂಗಾ ತಂದರು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಟಾಂಗಾದವನು ತಾರ್ಕಣೆಯಾಗಿ ಜಗಳ ಹೂಡಿದ. " ನೀನು ಯಾಕೆ ಹೇಳಿದ ಟೈಮಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ?" ಎಂದು ಇವರು. "ರೈಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಟೈಮಿದೆ. ಅದರೊಳಗೆ ನಾನು ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಿದ್ದೆ," ಎಂದ ಅವನು. "ಟೈಮು ಅಂದರೆ ಟೈಮು!" ಎಂದು ಇವರ ಹಟ. ಪಾಪ, ಅವನ ಹತ್ತಿರ ರಿಸ್ಕ್‌ವಾಚ್ ಇದೆಯೇ? ಅವನೂ ಬಿಡ; ಇವರೂ ಬಿಡರು. ಪೋಲಿಸ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ

ಹೋಗುವಾ ಎಂದು ಇವರು. ನನಗೆ ಎರಡು ಸಂಕಟ. ಒಂದು, ಈ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ರೈಲು ತಪ್ಪಿದರೆ ಎಂದು; ಇನ್ನೊಂದು ಆ ದಾಂಡಿಗ ಇವರನ್ನು ಜಪ್ಪಿದರೆ ಎಂದು. ಅವನಿಗೆ ಏನಾದರೂ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡಿ ಎಂದರೆ ಇವರು ಕೇಳುವವರೆ? ಅಂತೂ ದಮ್ಮಯ್ಯ ಹಾಕಿ ಅವನಿಗೆ ಎರಡಾಣೆ ಕೊಡಿಸಿ ರೈಲು ಹೊರಡುವ ಮುಂಚೆ ಬಂದು ಸೇರಿದೆವು. ಹಣದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲ, ತತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದು ರೇಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ತತ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿತ್ತು! ಯಾವಾಗಲೂ "ತತ್ವ"ಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡದ ಜಗಳ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಬೀಡಿ ಸೇದಿದರೆ ಅದು ಕಾನೂನು ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪ. ಕಂಡಕ್ಕರನೇ ಸುಮ್ಮನಿರುವಾಗ ನಿಮಗೆ ಯಾಕೆ ಅದರ ಚಿಂತೆ? ಅಂತ ನಾನು ವಾದಿಸಬೇಕು. ಕ್ಯೂ ನಿಂತಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಕ್ಯೂ ಜಂಪ್ ಮಾಡಿ ಹೋದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಇವರ ತಡೆ! ಎಲ್ಲರೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವಾಗ ಇವರಿಗೇಕೆ ಉಸಾಬರಿ? ಸ್ವಂತದ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇತರರಿಗಾಗಿಯೂ ಕಲಹ. ಒಂದು ಸಲ, ಬಸ್ಸಲ್ಲಿ ಟಿಕೇಟು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದ ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ವಿರುದ್ಧ ಕಂಡಕ್ಕರನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸಿದರು, ಅವನು ಟಿಕೇಟು ಕೊಂಡನಂತರ ಕಂಡಕ್ಕರ್ ಅವನನ್ನು ಅವಾಚ್ಯವಾಗಿ ಬೈದದ್ದಕ್ಕೆ ಆ ಪ್ರಯಾಣಿಕನ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದರು - ಅಂತೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಲ್ಲದವರಾದರು !

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಅನುಭವದ ನಂತರ ಕೂಡ ಇವರಿಗೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿನ ಆಫೀಸಿನ ಗೀಳು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದರೆ ಮನೆ ಪೂರ್ತಿ ಮರೆತುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ಸಲ ನನಗೆ ಜ್ವರ ಬಂದಿತ್ತು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಗಂಜಿ ತೋರಿಸಿ, ಮಗು ಬೀದಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಬಾಗಿಲು ಚಿಲಕ ಹಾಕಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದವರು ತಮ್ಮ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟವನ್ನೂ ನನ್ನ ಜ್ವರವನ್ನೂ ಮರೆತೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಇಳಿಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರು ನನ್ನ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ, ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಿ ಇವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಮೇಲೆಯೇ, ಇವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದು. ಆಮೇಲೆ ನನ್ನ ಆರೈಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಂಡರು ಅನ್ನುವುದು ಬೇರೆ.

ನನಗೆ ಅಂತಲ್ಲ. ಇವರ ತಾಯಿ ಅಂತ್ಯಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಮಾತು. ಅವರಿಗೆ ಲಿವರ್ ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಆಗಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ನೋವಿಂದ ಕೂಗುವ ಅವರ ಆರೈಕೆ ನೋಡಿ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗುವರು. ಆಗ 'ಕರ್ಮವೀರ' ದೀಪಾವಳಿ ಸಂಚಿಕೆಯ ಗಡಿಬಿಡಿ ಇವರಿಗೆ. ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಆರು ದಿನ ಮುಂಚೆ ಇವರು, "ಅಮ್ಮಾ, ಈವೊತ್ತು ಸಂಜೆಗೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತೆ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ರಜಾ ಹಾಕಿ ನಿಮಗೆ ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ," ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೋದರು. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ತಾಯಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಕೈಸನ್ನೆಯಿಂದ ಬಾಯಿ ತೋರಿಸಿದರು. ಇವರು ಎರಡು ಚಮಚ ಹಾಲು ಹಾಕಿದರು. ಅದು ಒಳಗೆ ಹೋಗುತ್ತಲೇ

ಅವರ ಪ್ರಾಣ ಹೋಯಿತು. ಭಾಗವತ ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿಯಿತು. ಇವರದೇ ರಾಮಾಯಣ ಆಗಿಹೋಯಿತು. ತಾಯಿಯನ್ನು ಬೂದಿ ಮಾಡಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಭೀಕರ ಆಸ್ತಾ ಉಲ್ಬಣವಾಗಿ ಇವರು ಸತ್ತು ಸತ್ತು ಬದುಕಿದರು! ಆಫೀಸನ್ನೇನು ಇವರೊಬ್ಬರೇ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆಯೇ? ಸುಮ್ಮನೆ ಒದ್ದಾಟ. ಅದೆಂದಲ್ಲ, ಯಾವುದಾದರೂ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತರೆ ಅದನ್ನು ಅತಿಯಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಷ್ಟಪಡುವುದೊಂದು ಚಟ, ಅಷ್ಟೇ.

ಇವರಿಗೆ ಅಸ್ವಸ್ಥವಾದರೆ ಬಲು ಘೋರ. ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಆಸ್ತಾ ಹೊರತು ಈಚೆಗಿನ ವರೆಗೆ ಇವರಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಾಯಿಲೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಸ್ತಾ ಉಲ್ಬಣಿಸಿದರೆ ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಗಾವುದ ದೂರ ಕೇಳುವಂತೆ ನರಳಾಟ. ಸಾಯುವ ಮಾತು. ಬೆಳಗಾಯಿತೋ, ಕಾಫಿ ಗುಟಕರಿಸಿ ಆಫೀಸಿಗೆ ಓಡಿದರೇ! "ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನರಳೋದು ಕೇಳಿ ಏನಾಯಿತೋ ನೋಡಿ ಬನ್ನಿ ಅಂತ ನಮ್ಮವರನ್ನು ಕಳಿಸಲೇ ಅನಿಸಿತು; ಈಗ ಎದ್ದು ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರಲ್ಲ!" ಎಂದು ನೆರೆಯವರು ಹೇಳಬೇಕು. ಕಡೆಗೊಂದು ಸಲ ನಾನು, ಅಷ್ಟು ನರಳಬೇಡಿ ನೆರಮನೆಯವರಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿದ್ರೆಗೇಡು" ಎಂದೆ. "ನರಳೋದಿಲ್ಲ ಇನ್ನು" ಎಂದರು. ಇದನ್ನು ನಾನು ಮರೆತಿದ್ದೆ. ಆ ವರ್ಷ ಎಂದಿಗಿಂತ ಭಯಂಕರವಾಗಿ ಉಬ್ಬಿಸ ಬಂತು. ತಿದಿಯ ಹಾಗೆ ಎದೆ ಭುಸುಗುಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಇವರು ಎಂದಿನಂತೆ ಕೂಗದೆ ತೆಪ್ಪಗೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈ ವಿಚಿತ್ರ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಅತಿ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಬವಳಿ ಬಂದು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟೆ. ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಫೋನ್ ಹೋಗಿ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಬಂದರು. ಆಮೇಲೆ ಇವರನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ, "ನರಳಬಾರದು ಅಂತ ಆವೊತ್ತು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿಯಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದೆ!" ಎಂದರು.

೧೯೭೪ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೩೧ರಂದು ಇವರು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಫೀಸಿಗೆ ಹೋದವರು ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಏನೋ ಕಳವಳ. ೮-೩೦ಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರು ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಬಂದು, ಇವರನ್ನು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ ಸುದ್ದಿ ಹೇಳಿದರು. ಯಾರೇನೆಂದರೂ ಕೇಳದೆ ನಾನು ಕೂಡಲೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಫೀಸಿನಲ್ಲಿ ರಕ್ತವಾಂತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದರಂತೆ. ರಕ್ತವಾಂತಿ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಮೂರ್ಛೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಡಾಕ್ಟರರು ಬಹಳ ಹೋರಾಡಿದರು. ರಕ್ತ ಕೊಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು. ವಾಂತಿಯಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಇವರು ತಂತಿ ಕೊಡಿಸಿ ಪರವೂರಲ್ಲಿದ್ದ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕರೆಸಿದರು. ಆಸೆ ಮುಗಿದಂತಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಪತಿಯ ವಿಷಯ ತಿಳಿಯದಿದ್ದ ಕೆಲ ವಿಶೇಷಗಳು ಪ್ರತೀತಿಗೆ ಬಂದದ್ದು. ವ್ಯವಹಾರ ಚಾತುರ್ಯ ಇಲ್ಲದ, ಯಾರನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಆತ್ಮೀಯರನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸದ, ಮರಗುಳಿ ಸ್ವಭಾವದ, ಬಹಳ ನಿರ್ಲಿಪ್ತವೃತ್ತಿಯ

ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವರು. ಇಂಥವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ದಿನವೂ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ನನಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅಪರಿಚಿತರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಓದುಗರು, ಲೇಖಕರು. "ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ"ರ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಕೆಲವರು; "ಕಸ್ತೂರಿ" ಪ್ರಿಯರು ಕೆಲವರು.

ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಬಹು ಬೇಗನೆ ಹಿರಿ-ಕಿರಿಯ ಡಾಕ್ಟರ್ ಇಂಟರ್ನಿಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಿಯರಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಬೆಳಗ್ಗೆ ಡಾಕ್ಟರರು ಇವರನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದರೆ ಇವರೇ ಅವರ ಕ್ಷೇಮ ಸಮಾಚಾರ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು! ರಕ್ತ ಸೆಲೈನ್ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಇವರ ಕೈಕಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ನಾಡಿಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಚುಚ್ಚುವಾಗ ಇನ್ನಾರಿಗೋ ಚುಚ್ಚುತ್ತಾರೆಂಬ ಹಾಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸುತ್ತ, ಇವರೇ ಅವರಿಗೆ ಹೊಸ ಹೊಸ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಡಾಕ್ಟರಿ ಕಲಿಯುವವರ ಹಾಗೆ ಏನೇನೋ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಇವರ ಕೇಸು ಅಪರೂಪವಾಗಿತ್ತಂತೆ. ಇವರ ನಡವಳಿಕೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿರಬೇಕು. ಇವರನ್ನು ಬದುಕಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೊಂದು ಹಟ ಹುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಲವಂತೂ ಇವರನ್ನು ಕೆಲ ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾರೆಂಬ ತೀರ್ಮಾನವಾದಾಗ, ಒಬ್ಬ ಎಂ. ಡಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ನನ್ನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟಳು.

ಇವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಯಾವ ಕಾಳಜಿಯೂ ಇದ್ದಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕರೆಸಿದರು. ಹೇಳುವುದನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಜೀವಂತ ತಿರುಗಿ ಬರುವ ಆಸೆಯಿಲ್ಲವೆಂದು ೩೦ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಲ ಆಪರೇಶನ್ ರೂಮಿಗೆ ಅರೆಜೀವ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇವರನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೈಬೀಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಪರೇಶನ್ ಮುಗಿದು ಎಲ್ಲರೂ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡುವ ಹಾಗೆ ಸಜೀವವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಬಂದರು. ಮಾರನೇ ದಿನವೋ ಏನೋ ವಾರ್ಡಿನಲ್ಲಿ ಎಲುಬಿನ ಗೂಡು ಮತ್ತು ಚರ್ಮ ಮಾತ್ರ ಸಹಿತವಾಗಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಇವರ ಹತ್ತಿರ - ಯಾವನೋ ಹಳ್ಳಿಗ, ಯಾರನ್ನೋ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದು, ಇವರೇ ಅವನೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದ, "ಭೀಮಪ್ಪ ಅಂದರೆ ನೀನೇ ಏನು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಇವರು ಕಣ್ಣು ಮಾತ್ರ ಹೊರಳಿಸಿ (ಕೈಕಾಲು ಎತ್ತಲು ತ್ರಾಣ ಇರಲಿಲ್ಲ.) "ಏನಪ್ಪಾ, ನನ್ನ ಕಂಡರೆ ಭೀಮನ ಹಾಗೆ ಕಾಣುತ್ತಾ ನಿನಗೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವನು ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದ.

ನನಗೆ ಆಗ ಅಳು ಬಂತು. ಎಂಥಾ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ತಮಾಷೆ ಇವರದು. ನಿರ್ಮೋಹಿ! ನಿರ್ಮೋಹಿ! ಅವರಿವರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಜೀವ-ಸಾವಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ.

ಹೌದು, ನಿರ್ಮೋಹಿ ! ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ತನ್ನ ಒಂದೂವರೆ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ಇವರು ಅಳಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ಮಗು ತೀರಿಕೊಂಡ ಕೆಲ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಜೆ ಇವರು ಮುಖ ಒಣಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಬಂದು ತಣ್ಣೀರು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದರು. ಊಟ ಬೇಡ ಎಂದರು. ಯಾಕೆ ? ಎಂದೆ. ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಕೊಂದರು, ಎಂದರು. ಹಾಗೇ ಮಲಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಅವರಿಗೆ ಜ್ವರ ಬಂತು; ಮರುದಿನ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಸಂಜೆ ರೇಡಿಯೋವಿನಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಯ ಚಿತಾರೋಹಣದ ಸುದ್ದಿ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಇವರು ಗೋಳೋ ಎಂದು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರು.

"ಯಾರೋ ಏನೋ! ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೀಗೆ ಅಳುತ್ತೀರಿ. ನಮ್ಮ ಮಗು ಸತ್ತಾಗ ನಿಮಗೆ ಅಳು ಬರಲಿಲ್ಲ? ಎಂದೆ." ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿ ಅಂದರೆ ಏನು ಅಂತ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ" ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಬಿಕ್ಕತೊಡಗಿದರು. ಹದಿನೈದು ದಿನ ಇವರ ಜ್ವರ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ಇವರು ಮೋಹಿಯೆ? ನಿರ್ಮೋಹಿಯೆ? ಇವರೊಡನೆ ಬಾಳುವುದು ಸುಲಭವೇ? ಇವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸದಿರುವುದು ಸುಲಭವೆ?

೨೨. ನನ್ನ ಉಡುಪಿಯ ಜೀವನ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ

ಆನಂದ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಬಹಳ ಪಂಚಮಿ, ಅಂದರೆ ಫೆಬ್ರವರಿ ೬, ೧೯೧೫ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ, ಬೆಳಗಾದರೆ ಶನಿವಾರ. ನಾನು ಉಡುಪಿಯ ಹೊರವಲಯದ ಕುಂಜಿಬೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದೆ. (ಶಾಲಾ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾರ್ಚ್ ೫, ೧೯೧೫ ಎಂದು ತಪ್ಪಾಗಿ ನಮೂದಾಗಿದೆ). ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಉಡುಪಿಯಿಂದ ೧೩ ಮೈಲು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಿರುವ ಕೊಲ್ಕದವರಂತೆ. ನಮ್ಮ ಮುತ್ತಜ್ಜ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದು ಪಾಡಿಗಾರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿದ್ದರು. ನನ್ನ ತಂದೆ ಪಾಡಿಗಾರು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು. ತಾಯಿ ಸೀತಮ್ಮನೂ ಪಾಡಿಗಾರಿನವರೇ ಆದ ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರ ಮಗಳು. ಉಭಯ ಕುಲಗಳೂ ವಿದ್ವಾಂಸ ಮನೆತನಗಳು. ಆ ಕಾಲದ ಹೆಚ್ಚು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮನೆತನಗಳ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಉಭಯ ಕುಲಗಳೂ ಮಠಗಳ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿದ್ದವು. ನಾನು ಹುಟ್ಟಿದ ಒಂದು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶಿರಸಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಸೋದೆ (ಸೋಂದಾ) ಎಂಬಲ್ಲಿದ್ದ ವಾದಿರಾಜ ಮಠಕ್ಕೆ ಪಾರುಪತ್ಯಗಾರರಾಗಿ ಹೋದರು. ನನಗೆ ವರ್ಷವಾಗುತ್ತಲೇ ನನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನೂ ನನ್ನನ್ನೂ ತಂದೆ ಸೋದೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದರು.

ನಮ್ಮದು ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ (ಸಂಸ್ಕೃತ) ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮನೆತನವಾದರೂ ಸಂಕೋಚಶೀಲ, ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಗುಣದ್ದೆಂದು ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬಹುದು. ನನಗೂ ಆ ಗುಣ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಇದೆ. ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿದ್ದರಂತೆ.

ತಂದೆ ಋಗ್‌ವೇದದ ಎಂಟು ಅಷ್ಟಕಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಪಠಿಸಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರಂತೆ. ವೇದಗಳ ಹೊರಗೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಕನ್ನಡ ಓದಿದವರಂತೆ. ಆದರೂ ಅವರ ವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆ ಅವರನ್ನು ಜಡರಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ರಸಿಕ' ಶಬ್ದಕ್ಕಿದ್ದ ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ರಸಿಕರಾಗಿದ್ದರು; ದಿಟ್ಟರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ನಾಟಕ, ಹರಿಕಥೆಗಳ ಹವ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಕಷ್ಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೋಪದಿಂದ, ಉಳಿದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಗಳಿಸಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮನ್ನು

ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಲು ಈ ರಸಿಕತೆ ಕಾರಣವೆಂದು ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ನಂತರ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುತ್ರನಾದ ನನ್ನಿಂದ ಪಿತೃಗಳು ಲುಪ್ತ ಪಿಂಡೋದಕರಾಗುವುದು ತಪ್ಪಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತ ಬಂದ ತರ್ಪಣದ ಉದಕ ಬಹುಕಾಲ ನಮ್ಮ ತಾಯಿಯ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ಕವೋಷ್ಣವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು, ಎನ್ನದಿರಲಾರೆ.

ನನಗೆ ಐದಾಗುವಾಗ ನಮ್ಮನ್ನಗಲಿದ ಇಂಥ ತಂದೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೇನನಿಸುತ್ತದೆ? ಇಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ನನಗೆ ದೂರತಕ್ಕದ್ದೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ 'ರಸಿಕತೆ' ನನಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಅಷ್ಟು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ (ಬದುಕಿಗೆ ಜೀವನವೆಂದೂ, ಸೊತ್ತು ಎಂದೂ ಅರ್ಥಗಳುಂಟಲ್ಲ!) ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಎಷ್ಟು ಅಂಶ ಇದೆ, ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರೆ ನಾನು ಏನೇನಾಗಿದ್ದೇನೋ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ದೊಡ್ಡ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದೇ ನನಗೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವರು ಆ ಅವರಾಗಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಈ ನಾನಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾಸಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ, ನನ್ನ ಕುತೂಹಲಮಯ ಮಿದುಳಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಂದೆ ಇದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಅವರು ನನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರಿಗೆ ಓದುಬರಹ ಕಲಿಸಿದ್ದರು ಹರಿಕಥೆ, ನಾಟಕಗಳ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಅಕ್ಕಂದಿರು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಶಿಕ್ಷಕರಾದರು (ತಾಯಿ ಧೀರೆಯಾದರೂ ನಿರಕ್ಷರಿಯಾಗಿದ್ದರು). ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ತಮಗರಿಯದೆಯೇ ನನ್ನ ಭವಿಷ್ಯದತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿ ತಳ್ಳಿದರು. ಕಡು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಓದಿ ಸಾಹಿತ್ಯವಾದೆನೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಈ ಮೂಲಭೂತ ಉಪಕರಣಗಳಿದ್ದಿಲ್ಲವಾದರೆ ನಾನು ಏನಾಗಬಹುದಿತ್ತು? ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಬಾರದಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ತಂದೆ ತಮ್ಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದರಂತೆ; ಆದರೆ ಏನನ್ನೂ ಉಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆ ಮಾತ್ರ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದಂಗುಲ ಆಸ್ತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅನಾಥರಾದ ನಾವು (ಅಂದರೆ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನಾನು) ಮತ್ತೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಸೋದೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದೆವು. ನನ್ನಕ್ಕ ನೇತ್ರಾವತಿ ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಭಾವ ನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯರು ಅದೇ ಮಠದಲ್ಲಿ ಶಾನುಭೋಗರಾಗಿ ಉಳಿದದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ತಾಯಿಯ ನಂತರ ಈ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ನಾನು ಬಹಳ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅವರೇ ನನಗೆ ಪ್ರಥಮ ಗುರುಗಳು. (ಆ ಊರಲ್ಲಿ ಆಗ ಶಾಲೆಯೆಂಬುದೇ ಇರಲಿಲ್ಲ). ಭಾವ ನನಗೆ ಕೆಲ ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಿದರು. ಅಕ್ಕ ಕನ್ನಡ ಓದು, ಬರಹ, ಲೆಕ್ಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟರು; ಮಠಕ್ಕೆ ಬಂದ ಯಾತ್ರಿಕರೊಬ್ಬರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವರ್ಣಮಾಲೆಯ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸಿ Cat, Rat ಇತ್ಯಾದಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಓದಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನನ್ನ ಅಕ್ಕಂದಿರು ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಜೀವನದ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಅಚ್ಚೂತ್ತಿದರು: ಪರರ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ ಸಲ್ಲದು; ಬೇರೆಯವರು ಖಾಸಗಿ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುವಾಗ,

ಅದು ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವೇ ಇದ್ದರೂ ಕದ್ದು ಆಲಿಸಿಕೊಡದು; ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ತಪ್ಪಬಾರದು; ಸುಳ್ಳಾದಬಾರದು; ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಪೂರೈಸಬೇಕು - ಇತ್ಯಾದಿ. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯೊಡನೆ ಸಲಿಗೆ ಬೇಡ ಎಂಬ ಬೋಧೆ. (ಇದು ಅಂಶತಃ ನನ್ನ ತಂದೆಯವರ ಏಕಮಾತ್ರ ಅವಗುಣವಾದ ಸ್ತ್ರೀವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಫಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.) ಇವೆಲ್ಲ ಉಪದೇಶಗಳನ್ನು ನಾನು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅವು ನನ್ನನ್ನು ಸಂದಿಗ್ಧ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಧರ್ಮದಿಂದ ಕಾಪಾಡಿವೆ. ಆದರೆ ಅವು ನನಗೆ ಸರ್ವಾತ್ಮನಾ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನೇ ಮಾಡಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮೊದಲೇ ಅಂತರ್ಮುಖಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸಂಗಡ ಭಾವನಾವಶತೆಯಿಲ್ಲದ ಸ್ವಲ್ಪ ಶೀತಲ (cold) ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಸ್ವಭಾವ ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಂದು ನೀತಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಈ ಉಪದೇಶಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಒಂದು ತರಹದ ಮಾನವ-ವಿಮುಖಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯವಾದವೋ ಎಂದು ನನಗೆ ಸಂಶಯವಿದೆ. ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತ ತತ್ತ್ವಗಳಿಗೆ, ವಾಸ್ತವತೆಗಿಂತ ಊಹಾತ್ಮಕ (abstract) ವಿಷಯಗಳಿಗೆ, ಕ್ರಿಯೆಗಿಂತ ಚಿಂತನೆಗೆ ನಾನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಷ್ಠೆನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡೆ. ಇವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮವೇ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣಗುಣಗಳೇ; ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಅವಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ತಬ್ಬಲಿಯಾಗಿ ಪಿತ್ಯನಿಗ್ರಹದ ಆಲಂಬನವಿಲ್ಲದೆ, ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮದರ್ಶಿ ಬಾಲಕ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನು ಒಂದು ಸಂಶಯದಿಂದ ನೋಡತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತರ್ಮುಖಿತೆ ಮುಖಹೇಡಿತನವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವೇಕವೆಂಬುದು ಕುಂಟು ಕುದುರೆಗೆ ಹಾಕಿದ ಕಡಿವಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಗರೂಕತೆ ಸಾಹಸವನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ನನಗೆ ಹದಿನಾರು ತುಂಬುವ ವರೆಗಾದರೂ ತಂದೆ ಬದುಕಿದ್ದರೆ ಅವರ ಬಹಿರ್ಗಾಮಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಒಂದಂಶವನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆನೋ ಏನೋ.

ಬಡವರಾಗಿರುವುದೇ ಕೆಟ್ಟ. ನನಗೆ ತೀರ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡನೆಯ ದುರ್ಭಾಗ್ಯವೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿತ್ತು. ತಂದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರ ಬೆಲೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ತಂದೆ ಎಂಥವನೇ ಆದರೂ ಅವನು ಮಗುವಿನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಂದು ಧೈರ್ಯದ ಆಧಾರಸ್ತಂಭವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ಫಾದರ್ ಫಿಗರಿನ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಮಗು ಚುಕ್ಕಾಣಿಯಿಲ್ಲದ ದೋಣಿಯಂತೆ, ಲಂಗರಿಲ್ಲದ ಹಡಗಿನಂತೆ ಬದುಕಿನ ಆಘಾತ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ತೊಳಲಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ತಂದೆಯ ಅಭಾವದಲ್ಲಿ ಅಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ ಅರಕ್ಷಿತ ಭಾವ ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದು ಹೋಗಿದೆ. ಅದು ನನ್ನ ಬಡತನದ ಭಾವಕ್ಕೆ ಬದಲಿಸಲಾರದ ಒತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಈ ಎರಡು ದುರದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸಂಗಡ ನಾನು ಮೂರನೇ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕನೇ ವಿಶೇಷ ದುರದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೆ. ಅವೆಂದರೆ ತಕ್ಕ ಮಟ್ಟಿನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮನಸ್ಸು. ನಿಮ್ಮ ದುರವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದಷ್ಟು ನೀವು ಹೆಡ್ಡರಾಗಿದ್ದರೆ ಬಡತನ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನೋಯಿಸಲಾರದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಬಡವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬದುಕಿರುವುದು ಹೀಗೆ. ತಮ್ಮ ಅವಸ್ಥೆ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದೇ ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಥವಾ ನಿಮ್ಮ ಚರ್ಮ ಖಡ್ಗಮೃಗದ ಚರ್ಮದಂತೆ ದಪ್ಪವಾಗಿದ್ದರೆ ಬಡತನದೊಡನೆ ಬರುವ ಅವಮಾನಗಳನ್ನು ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಲು ಸುಲಭವಾಗಬಹುದು. ನನ್ನ ಅಂದರೆ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ, ಚರ್ಮ ಬಲು ಮೃದುವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ತನಗೆ ಒದಗಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಹಿತ ಘಟನೆಯನ್ನು ಇದ್ದದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡದು ಮಾಡಿ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ದಾಖಲೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ತಳಮುಳ

ನನ್ನ ನೆನಪಿನ ಜಾಡು ಹಿಡಿದು ಎಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಒದಗಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕ್ಲೇಶ, ಅಪಮಾನದ ಸನ್ನಿವೇಶವೂ ಅಚ್ಚಳಿಯದೆ ಜಾಗೃತವಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆಯೆಂಬುದು ನನಗೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನನ್ನ ಏಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವಾಗೊಂದು ರಾತ್ರಿ ಸಾರು ಸ್ವಲ್ಪ ಖಾರ ಎನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅಂಜುತ್ತ ಅಂಜುತ್ತ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಕು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಆಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರೊಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ, "ಆಚಾರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಕಾಗಿತ್ತೇ?" ಎಂದು ಹೀಗೆಳೆದರು. ಎಣ್ಣೆ ಬಂತು, ನಾನು ಉಂಡೆ ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ. ಆದರೆ ಈ ಕ್ಷುದ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶ, ಇಂದು ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ, ನನ್ನದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯಿಂದಲೇ ಸಾರಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳುವಾಗ, ನನಗೆ ತಟ್ಟನೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಒಂದು ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ತಳಮುಳವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಡತನದ ಮತ್ತು ಅರಕ್ಷಿತತ್ವದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಹುಣ್ಣು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಯಿಯೋ ತಂದೆಯೋ ಊಟದ ವೇಳೆ ಇಂಥ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ನನಗೊಬ್ಬನಿಗೇ ಇದು ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಬಿಡಬೇಕೆಂದರೆ....

ಬಹುಶಃ ಈ ಒಂದು ಸನ್ನಿವೇಶವೇ ನನ್ನನ್ನು ಮುಖಹೇಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿರಬೇಕು. ಚಾರುದತ್ತ ಹೇಳುತ್ತಾನಲ್ಲ - "ಬಡತನದಿಂದ ನಾಣ್ ಅಹುದು, ನಾಣ್ ಬಡೆ ಪೋಪುದು ದೀಪ್ತಿ" ಒಳಗೊಳಗೇ ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿಂದಾಗಿ ಯಾರಿಂದಲಾದರೂ ಏನಾದರೂ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೇಳಬೇಕಾದರೆ ನನಗೆ ಜೀವದ ಸುತ್ತ ಬಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಅಭಿಮಾನ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸರಿಯಾಗದು. ಅವರು ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ, ಅಥವಾ ಏನಾದರೂ

ಸಣ್ಣ ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ? ಎಂಬ ಅಳೈದೆ ಯಾವ ಕೆಲಸದಲ್ಲೂ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗದಂತೆ ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಜೀವಮಾನವೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಅನ್ಯರಿಂದ ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ. ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯವರು ಧಾರಾಳವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಬಡವರನ್ನು ಸಮಾನಿಕರಂತೆ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅನುಕೂಲವಂತರು ಇದ್ದಾರೆ ಎಂದು ದೀರ್ಘ ಅನುಭವದಿಂದ ನನಗೆ ಈಗ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾದರೂ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಕೇಳಬೇಕು ಎನ್ನುವಾಗ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೊದಲು ಬರುವುದು 'ಬೇಡ' ಎನ್ನುವ ಪ್ರೇರಣೆ. ಇದು ಮನುಷ್ಯನ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಬರಬಹುದಾದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ತೊಡಕು. ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂವೇದಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಬಡತನದ ಅನುಭವ ಅಸಂಖ್ಯ ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಬ್ರೇಕ್‌ಗಳಿಂದ ಸಜ್ಜಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ಎಂಜಿನನ್ನು ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಮಾಡಿಬಿಡಬಹುದು.

ನನಗೆ ಎಂಟು ವರ್ಷವಾದಾಗ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ವಿಧವೆ ಅಕ್ಕ ನಾಗವೇಣಿ ಅಮ್ಮ ಪತ್ರ ಬರೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಉಡುಪಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಸ್ತ್ರೀಧನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಮಾರು ೮೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಗಂಟಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ನನ್ನ ತಾಯಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರು. ಕುಂಜಿಬೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮಗಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮನೆಯನ್ನೇ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಿ ಅದರಲ್ಲಿರತೊಡಗಿದೆವು. ನಾನು ಅನಂತೇಶ್ವರ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಮೂರನೇ ತರಗತಿ ಸೇರಿದೆ. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೆಂದು ತತ್‌ಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ನನಗೆ ಉಪನಯನವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಹೊರತು ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈದಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಆ ಕಡೆ ನನಗೆ ಒಲವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ನಾನೆಂದೂ ದೈವಭಕ್ತನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾದಾಗ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದೇವರ ಕಡೆ ಮನಸ್ಸು ಹೊರಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದೂರ ನನ್ನ ನೆನಪು ಹೋಗುತ್ತದೋ ಅಷ್ಟು ದೂರ ಹಿನ್ನಡೆದರೂ ನನಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಷಣ ವಿಶ್ವಾಸವಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಕಾಣೆ. ನನ್ನದು ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ತರ್ಕಬುದ್ಧಿ. ದೇವರೋ ತರ್ಕಬದ್ಧನಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ರವೀಂದ್ರರು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ " ನನ್ನನ್ನು ನನ್ನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ನಾನೇ ಹೊತ್ತು"* ತಿರುಗಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬಡತನ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಕಾದಿತ್ತು. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಬಲು ಧೀರ, ಸಹನಶೀಲ ಮಹಿಳೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮನುಷ್ಯರ ಹಾಗೆ ಬದುಕುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಹಿಂದಿನದನ್ನೆಲ್ಲ ನೆನೆದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಅದೃಷ್ಟದ ಕೈ ನನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

* ಅಮಾಯ್ ಆಮಿ ನಿಜೇರ್ ಶಿರೇ ಬಯಿಬೋ ನಾ|

ನಾನು ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿನ ಕಥೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುರುಡು ಕಾಸೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆಯ ಫೀ ಎಂಟಾಣೆ (ಆಗ ಪ್ರೈಮರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೂ ಫೀ ಇತ್ತು) ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರೂ "ಫೀ ತಾರದಿದ್ದರೆ ನಾಳೆ ಕ್ಲಾಸಿಗೆ ಬರಬೇಡ" ಎಂದು ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಆದೇಶ ಬಂದಿತ್ತು. ತಾಯಿ ರೋಸಿಹೋಗಿ, "ಬರಬಾರದಾದರೆ ಇಲ್ಲ. ಹೋಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆ ಸೇರು. ಏನಾದರೂ ಆಗು," ಎಂದುಬಿಟ್ಟರು. ನನಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆ, ವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆ, ಮಠಗಳ ಆಶ್ರಯ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಠಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪತಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆ ಕಡೆ ತಲೆ ಹಾಕಿ ಮಲಗಲೂ ಬಾರದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಅಳುತ್ತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊರಟೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅದೃಷ್ಟ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯ ವಿಧವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎದುರಾಯಿತು. ಅವರು ಕೃಷ್ಣದೇವಾಲಯದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು." ಏನು ಮಗು? ಏನಾಯಿತು?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೇಳಿ, "ಹೆದರಬೇಡ, ನಾಳೆಯಿಂದ ಬೆಳಗ್ಗೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿ, ಗಂಜಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ಫೀ ನಾನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ತತ್ಕ್ಷಣ ತಮ್ಮ ಗೋಪೀಚಂದನದ ಸಂಪುಷ್ಪದಿಂದ ಎಂಟಾಣೆ ತೆಗೆದು ನನ್ನ ಕೈಲಿಟ್ಟರು. ನಾನು ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಒಂದೂಟವನ್ನೂ ಎಂಟಾಣೆಯನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.

ಐದನೇ ಕ್ಲಾಸ್ ಮುಗಿಯಿತು. ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಶಾಲೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ. ಆದರೆ ಹೈಸ್ಕೂಲಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಎರಡೂಮುಕ್ಕಾಲು ರೂಪಾಯಿ ಫೀ ತುಂಬಬೇಕು; ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಹಣ ಬೇಕು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೇ ತತ್ಪಾರ. "ಬೇಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪರವಾರಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೋಟೆಲ್ ಸೇರು," ಎಂದು ತಾಯಿ. ಆ ರಜಾಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಪ್ಪನ ಮಗ ವೆಂಕಟದಾಸಾಚಾರ್ಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರು ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪಂಡಿತರು. ನನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. "ಸರಿಯಾಗಿ ಕಲಿಯುವುದಾದರೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಬಾ. ಪ್ರೀಶಿಪ್ಪಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇನೆ," ಎಂದರು. ನಾನು ಹೋದೆ. ಮೊದಲನೇ ಫಾರ್ಮಿಗೆ ಸೇರುವ ಅರ್ಹತೆ ಇದೆಯೆಂದು ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಪ್ರವೇಶ ಕೊಟ್ಟರು. ಪ್ರಥಮದ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಫೀ ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಣ್ಣನೇ (ವೆಂಕಟದಾಸಾಚಾರ್ಯರು) ತುಂಬಿದರು. ಮೂರು ತಿಂಗಳನಂತರ ಪ್ರೀಶಿಪ್ ಮಂಜೂರಾಗಿ ಬಂತು. ಆದರೆ ವರ್ಷ ಕಳೆದಂತೆ ಅರ್ಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಪ್ರೀಶಿಪ್ ಬರುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗತೊಡಗಿತು. ನಾಲ್ಕನೇ ಫಾರ್ಮಿನಲ್ಲಿ ಫೀ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಯಿತು; ಪ್ರೀಶಿಪ್ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಳಿಯಿತು. ನನ್ನ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಸ್ವಂತ ಜೇಬಿನಿಂದ ಅದನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ

ಹೇಗಾದರೂ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ವರೆಗೆ ನನ್ನನ್ನು ತರಹರಿಸಿದರು. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ಪಾಸಾದೆ. ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು, ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ೮೨ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಫಸ್ಟ್ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿ ೫೦ಕ್ಕೆ ೪೨ ಬಿದ್ದಿತ್ತೆಂದು ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರರಿಗೆ ಖಾಸಗಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತ್ತಂತೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಮ್ಮ ಅಸಲು ಹಣಕ್ಕೆ ಬಡ್ಡಿ ದರವನ್ನು ಸಾಲಿಗರು ಇಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆದಾಯ ಇಳಿಮುಖವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾರದೇ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹಸಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ಒಲೆ ಉರಿಸುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಊದಿಸಿಕೊಂಡು ಒಂದು ದಿನ ನನ್ನ ಮೃತ ತಂದೆಯನ್ನು ಶಪಿಸಿದ್ದನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಪತಿನಿಂದೆಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟು ಅತ್ತದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಏನಾದರೂ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರೋಣ ಅನಿಸಿದ್ದೂ ಇದೆ. ನವರಾತ್ರಿಯ ಸಮಯ ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮೂರು ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟ ಮತ್ತು ಒಂದೆರಡು ಬಿಲ್ಲೆ ದಕ್ಷಿಣೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸಮಯ ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆಯೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗು ಅಂತ ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಬೇಕು. ನನಗೋ ಆ ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುದ್ದ ಮೈಯನ್ನು ಗೇಣುದ್ದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೂಟಕ್ಕೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುವುದೆಂದರೆ ಸತ್ತ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಬೇಕು. ಯಜಮಾನರಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಬಡಿಸುವವರು ಕೆಕ್ಕರಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ, "ನೀನು ನಿನ್ನ ಕೂಡ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲವೆ? ನನಗೆ ನೋಡಿದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆ" ಅಂತ ಮಿಥ್ಯಾರೋಪ ಮಾಡಿದಾಗ ಉಂಡದ್ದನ್ನು ಕಾರಿಬಿಡಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನ ಸಹಪಾಠಿಯೊಬ್ಬನ ಕ್ಲಿಪ್ಪನ್ನು ನಾನು ಕಳೆದೆ. ಆತ "ಬೇರೆ ಕೊಡಿಸು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎರಡಾಣೆ ದಂಡ ಕೊಡು" ಅಂತ ಗಂಟು ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟ. ಎರಡಾಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರಬೇಕು? ತಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅವರು ಕೆಂಡವಾಗುವರು. ಕೊನೆಗೆ ದೇವರಿಗೆ ಮುಡಿಪೆಂದು ಅವರು ತೆಗೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಎರಡಾಣೆಯನ್ನು ಕದ್ದು ನಾನು ಸಹಪಾಠಿಯ ಬ್ರಹ್ಮ ಕಪಾಲದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡೆ. ನನ್ನ ತಾಯಿ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕಿಯೇ ಹುಡುಕಿದರು. ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನು ಕದ್ದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯ ಅವರ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸುಳಿಯಿಲ್ಲ.

ತಾವು ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರರಾಗಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್.ಸಿ. ಗೆ ಕೂತ ಮೊದಲನೆಯ ಬ್ಯಾಚಿನ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವನಾಗಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ, ದಿವಂಗತ ರಾಕಿ ಫರ್ನಾಂಡಿಸರು (ಆಸ್ಕರ್ ಫರ್ನಾಂಡಿಸರ ತಂದೆ) ಮಂಗಳೂರಿನ ಅಲೋಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗು, ಅಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರೀಶಿಪ್ ಕೊಡಿಸುತ್ತೇನೆ

- ಎಂದಾಗ, ನಾನು ಆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದಾದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಸಬೂಬುಗಳೇನೋ ಇವೆ. ಮನೆಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಟ, ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆನು ಗತಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಹಸಿಕರು ಈ ಅವಕಾಶದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಿತ್ತು. ಯಾವುದೊಂದು ಹೋಟೆಲಿನ ಮಾಲಿಕರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಊಟ ಗಿಟ್ಟಿಸಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಅವರ ಮಗಳ ಗಂಡನಾಗಿ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ತಿರುಗುವ ಕನಸು ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಆ ಸಾಹಸ ನನ್ನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಊನಾಂಶ - Minus point. ಬಡತನದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ತೀರ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರೇಳು ರೂಪಾಯಿಯ (ಬಡ್ಡಿ) ಆದಾಯದಿಂದ ದಿನ ಹೋಗಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಲ ಅದೃಷ್ಟ ನೆರವಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. (ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಇರಲಿಲ್ಲ.) ಅಂತೂ ನನ್ನ ಔಪಚಾರಿಕ ವಿದ್ಯಾವ್ಯಾಸಂಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ನನ್ನ ಶಾಲಾ ದಿನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳಬೇಕು. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ನಾನು ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿಳಿದದ್ದಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನಾನೇನೂ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೀಟವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಉಸಾಬರಿಗಳಿಗೆ (ಉದಾ: ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಛೇಡಿಸುವುದು) ಹೋಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಾಲೆ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೊಂಡ ಕೂಡಲೆ ಒಮ್ಮೆ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಓದಿ ಒಗೆದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹತ್ತು ದಿನ ಇರುವಾಗಲೇ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯುವುದು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಓದುವುದಿರುತ್ತಿತ್ತು: ಆದರೆ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ನೆರೆಮನೆಯವರು ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಥೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳು, ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಏನೇನೋ ಈ ಓದಿನ ಗೌಜಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಂ ವರ್ಕ್ ಮಾಡಲು ತಪ್ಪಿ, ಇಂಪೋಜಿಶನ್‌ಗೆ ಗುರಿಯಾದದ್ದೂ ಇದೆ. ನನ್ನ ಜ್ಞಾಪಕಶಕ್ತಿ ಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಓದಿದ್ದು ಹಸಿಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಹರಳು ನೆಟ್ಟಂತೆ ನಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಕ್ರಿಕೆಟ್, ಪುಟ್‌ಬಾಲ್ ಆಟಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡ ಹುಡುಗರ ಕಾಲಡಿ ನುಸುಳಿಹೋಗುವಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನನಗೆ ಅದು ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ. ರವಿವಾರ ಮತ್ತು ರಜಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಮನೆಯ ಹುಡುಗರ ಸಂಗಡ ಚಿನ್ನಿದಾಂಡು (ಛೇಡಣೆ) ಆಟದಲ್ಲೆ ಕಾಲವ್ಯಯ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ನಾನು ಪ್ರವೀಣನಾಗಲಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿ.

ಪೈಮರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲೇ ನನಗೆ ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವ ಚಟ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. ಐದನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ (ವಯಸ್ಸು ೧೧), ಒಂದು ದಿನ ಕ್ಲಾಸ್ ಮಾಸ್ತರರು ರಜಾ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಭಂಡಾರಕರರೆಂಬ ಮಾಸ್ತರು ಅವರ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆ ದಿನದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲು ಬಂದರು. ಬಹುಶಃ ಆ ದಿನ ಅವರು "ಏತರಾಯಸವಿದು ಜಗದ್ವಿ| ಖ್ಯಾತನಲ್ಲಾ ರಾಯರಲಿ ನಳ |" ಎಂಬ ನಳಚರಿತ್ರೆಯ ಪದ್ಯಪಾಠ ಮಾಡಿದರು. ಅನುಷಂಗಿಕವಾಗಿ, ಅದು ಸಿಲೆಬಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿದ

ವಿಷಯವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಭಾಮಿನೀಷಟ್ಪದಿ ಪದ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಪದ್ಯವನ್ನುದಹರಿಸಿ ವಿವರಿಸಿದರು. ಕ್ಲಾಸಿನ ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಹುಡುಗರನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಅದು ನನಗೆ ಮಾತ್ರ "ಅಂಕ ಡೊಂಕು ಸಂಕಷ್ಟ"ದ ಹಾಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. "ತರನ ತರಗನ ತಾನ ತನ್ನನ" ಎಂದು ಭಾಮಿನಿಯ ಲಯವನ್ನು ಗುಣುಗುಣಿಸುತ್ತಲೇ ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ನೆರಮನೆಯ ಕೋಳಿ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹಾರಿಬಂದು ನಮ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸವಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಒಡನೆ ನಾನು

ಬಂದಿತಾದರೆ ಕೋಳಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ

ಕೊಂದುಬಿಸುಡುವೆನದನು ಜಾಗ್ರತೆ -

ಯಿಂದ ಇರಿಯೆ ಕೋಳಿ ಸಾಕುವರೆಲ್ಲರವನಿಯಲಿ

ಎಂದು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹಾಡಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಕಲ್ಲು ಬೀರಿದೆ! ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ನನ್ನ ಕಾವ್ಯಸೇವೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ನಾನು ದಿನವೂ ಕೆಲ ತಾಸುಗಳನ್ನು ದ್ವಿಪದಿ, ಚೌಪದಿ, ಷಟ್ಪದಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಚಂಪೂಕಾವ್ಯ ಭಾಗಗಳು ಪಠ್ಯವಾಗಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮೇಲೆ ಎರಡನೇ ಫಾರ್ಮಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದ ರನ್ನನ ಗದಾಯುದ್ಧದ "ಯಮರಾಜಪ್ರಿಯ ಸೂನುಗಂ ನಿನಗಮಾಗಾಂಡೀವ ಧನ್ವಂಗಮಾ ಯಮಳರ್ಗಂ" ಎಂಬಲ್ಲಿಂದಾರಂಭವಾಗಿ "ಗತಕಾಲಂ ಲಯಕಾಲಮಾಯು ನಿನಗಿನ್ನಾಯಂತ್ಯ ಕಾಲಂ ಗಡಾ!" ಎಂಬಲ್ಲಿವರೆಗಿನ ಭಾಗದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಹೊಂದಿ ಕಂದ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಯ ಬರೆಯತೊಡಗಿದೆ. ಒಂದು ಚಂಪೂ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವ ಹುಮ್ಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ " ವಿಲಸತ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾಂತಾಕುಚಯುಗಲ ಸಮಾಕ್ರಾಂತ ಸದ್ರತ್ನಹಾರಕ್ಕೆ ಲಲಾಮಪ್ರಾಯಮಪ್ಪಾ" ಎಂದಾರಂಭ ಮಾಡಿ ಹತ್ತೆವತ್ತು ಕಂದವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ನಮ್ಮ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ವಿದ್ವಾನ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಛಂದೋಂಬುಧಿ, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ, ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಚರಿತೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ತಂದು, ಇಡಿ ಇಡಿಯಾಗಿ ನುಂಗಿ ಹಾಕಿದೆ. ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತನ ಋತುವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಓದಿ ವಾರ್ಧಕ ಷಟ್ಪದಿಗಳನ್ನು ಬರೆದೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬರೆಯಬಾರದೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಬರೆದೆ.

ಪದ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲದೆ ಭೀ. ಪ. ಕಾಳೆ ಮೊದಲಾದವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪತ್ತೇದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದೆ (ಮುಗಿಸಲಿಲ್ಲ). ಹದಿನೇಳನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರನಾಥರ ಸುದ್ದಿ ನಮ್ಮವರೆಗೂ ತಲುಪಿತು. ಮೂಲ ಬಂಗಾಲಿಯನ್ನೇ ಓದಬೇಕೆಂದು ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಬಂತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಒಗೆದು ಹೋಗಿದ್ದ "ಅಲೆಟ್ರಿಸ್ ಕಾರ್ಡಿಯಲ್ ರಿಯೋ" ಎಂಬ ಬಹುಭಾಷಾ ಔಷಧ ಕ್ಯಾಟಲಾಗೊಂದು ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ

ನಾಗರಿ ಮತ್ತು ಬಂಗಾಲಿ ಜಾಹಿರಾತುಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ಬಂಗಾಲಿ ವರ್ಣಮಾಲೆಯನ್ನು ಸುಮಾರಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಂಡು, ಹೇಗೋ ಆರಂಟಾಣೆ ಕೂಡಿಸಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಬಂಗಾಲಿ ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆಯೊಂದನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಬಂಗಾಲಿ ಲಿಪಿ ಮತ್ತು ಭಾಷೆಯ ಮೂಲತತ್ವಗಳು ನನಗೆ ತಿಳಿದವು. ಆಮೇಲೆ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ.ಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬಂಗಾಲಿ ಗೀತಾಂಜಲಿಯನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡೇಬಿಟ್ಟೆ. ಠಾಕೂರರು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಛಂದಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯುವ ಯತ್ನವನ್ನೂ ಮಾಡಿದೆ.

ನನ್ನ ಈ ಕಾವ್ಯೋದ್ಯೋಗ ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಸ್ತರರಿಗೆ ಸಲ್ಲದ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗವೆಂದು ತೋರಿತು. ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಇಬ್ಬರು ಮೂವರು ಬಲವಾಗಿ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೆನೆಯತಕ್ಕವರು ಕೊರಡ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು. ಸ್ವತಃ ಮಕ್ಕಳ ಕವಿತೆ, ನಾಟಕ, ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವರು ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ, ತಿದ್ದಿ, ಬರೆಯುತ್ತಾ ಇರು ಎಂದರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ನನ್ನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಬಲ್ಲಾಳರು. ಅವರಿಗೂ ಬರೆಯುವ ದುರಭ್ಯಾಸ ಇತ್ತು.

ನನ್ನ ಬರಹಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ತುಸ್ಕು ಬದಿಗಿಟ್ಟು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಜೀವನದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸುತ್ತೇನೆ. ಕಾಲೇಜು ಕನಸಿನ ಗಂಟಾದದ್ದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಆದಾಯ ಸಾಲದ್ದರಿಂದ, ತಾಯಿ ಕೃಷ್ಣಮಠದ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಅನ್ನವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಇದು ಅವರಿಗೂ ನನಗೂ ಸೇರಿಯೇ ಬಹಳ ಅವಮಾನಕರ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಆದಷ್ಟು ಬೇಗ ಕೊನೆಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಪರಾಶ್ರಯ, ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ದೇಹಿ ಅನ್ನುವುದು ಎಂಥ ಬಡತನದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯತ್ನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನನಗೆ ಪ್ರಾಯ ಬಂದಿದೆ. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸರಕಾರೀ ಕೆಲಸ ಸಿಗುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಈ ನಡುವೆ, ವಿಚಿತ್ರ ಎನಿಸುವ ಹಾಗೆ, ನನಗೂ ಸರಿಯಾಗಿ ಅರ್ಥವಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ಪರಕೀಯ ಸರಕಾರದ ನೌಕರಿ ಬೇಡ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಚಳವಳಿ, ಮೆರವಣಿಗೆಗಳು, ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯ ಕಥೆಗಳು ನಮ್ಮ ಕಿವಿಗೂ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವರಿವರು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಶಾಲಾ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರರು ಬರುವ ದಿನ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ಹುಡುಗರು ಗಾಂಧೀಟೊಪ್ಪಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಮೂಲಕ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಬಂಡಾಯ ಹೂಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಶಾಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂಥ ರಾಜದ್ರೋಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಅವರ ಪರಕೀಯ ರಾಜಭಕ್ತಿಯ ನೆಲಗಟ್ಟು ಸಡಿಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇತಿಹಾಸ ಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಡ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ರಾಕಿ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರು, ಕ್ಲೈವ್, ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್ ಮೊದಲಾದವರು ಮಾಡಿದ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನೂ "ಆಫ್ ದಿ ರಿಕಾರ್ಡ್" ಆಗಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಲ್ಕತ್ತದ ಕಪ್ಪು ಕೋಣೆಯ ಕಥೆ ಕಪೋಲಕಲ್ಪಿತವೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಅನೇಕ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ರಕ್ತವೂ ಬಿಸಿಯೇರುತ್ತಿತ್ತು. ಚಳವಳಿಯಲ್ಲಿ ಧುಮುಕುವ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಸ್ವರಾಜ್ಯದವರ ಮೆರವಣಿಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತು ತಡವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದ್ದೆ. ಅಂತೂ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿಗೆ ಯತ್ನವನ್ನೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಡಿಯಾಳಿ ಹೈಯರ್ ಎಲಿಮೆಂಟರಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರನಾದೆ. (೧೯೩೨)

ಇಲ್ಲಿಂದ ಎರಡನೇ ಊನಾಂಶ. ಅದು ನನ್ನ ಪ್ರಥಮ ಉದ್ಯೋಗದ ಸೋಲು. ಯಾವ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಇದ್ದ ನಾನು ಉಡುಪಿಯ ಕಡಿಯಾಳಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಪ್ರಯೋಜಕನೆಂದು ನನಗೇ ಅನಿಸಿತು. ನನ್ನ ತೊಂದರೆಯೆಂದರೆ ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದೂ ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗೆ! ಶಿಕ್ಷಕನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಮೇಧಾಶಕ್ತಿ ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೇನೋ ಒಂದು ಬೇಕು. ಆ ಒಂದು ನನಗಿಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ನಾನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಮೋ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಾಯ!

ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ನಾನು ಎರಡನೇ ತರಗತಿಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳಲಾರದೆ ವಿಫಲ ಶಿಕ್ಷಕ ಎನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾದದ್ದು ಇದೊಂದರಲ್ಲೇ. ನಾನು ಮಾಸ್ತರನಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದವನೇ ಅಲ್ಲ. ಇಂದಿಗೂ ಇದು ಸತ್ಯ. ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರೌಢರಿಗೆ ಕೂಡ ಯಾವುದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುವುದು ನನ್ನಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ನಾನು ಗುರುವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಶಿಷ್ಯನಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಅನರ್ಹ ಎಂದು ಮನಗಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರುಗಳು ನನಗೆ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರು. ನಾನು ನನಗೆ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನು ನಾನೇ ಕಲಿತುಕೊಂಡೆ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವರು ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಓದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು, ನಾನು ಕುತೂಹಲಕ್ಕಾಗಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ನಾನು ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ ನಿಜ; ಆದರೆ ಅದೊಂದು ತರಹದ ಉಪ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಗುಣಗಳು; ಶರೀರಶಾಸ್ತ್ರದಂಥ ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಾಗಲು ಬೇಕಷ್ಟೇ ಗುಣಗಳು. ಗಣಿತ, ಭಾಷೆ, ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ ಇಂಥವು ನನ್ನನ್ನು ಉತ್ಸಾಹಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಪೇಪರು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹರಿದುಹಾಕಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.

ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಕೂಡ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಅವಸರದಿಂದ ಶಾಲೆಗೆ ಓಡಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನೆನೆದು ನನಗೇ ಸೋಜಿಗವಾಗುತ್ತದೆ.

"ಜಯ ಕರ್ನಾಟಕ", "ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ"ದಂಥ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂಥ ಕವಿತೆ ಬರೆದವನು, ಎಳೆ ಕರುಗಳಿಗೆ ಎಳೆ ಹುಲ್ಲು ತಿನ್ನಿಸಲಾರದೆ ಹೋದೆ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಗಿರಿಯ ನಂತರ ನಾನು ಅದಕ್ಕೆ ಶರಣುಹೊಡೆದು, ನಮ್ಮಣ್ಣನ ಸೂಚನೆಯಂತೆ ಒಂದು ಸ್ವದೇಶಿ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಸೇಲ್ಸ್‌ಮನ್ ಆದೆ. ಇದಾದದ್ದು ೧೯೩೩ರಲ್ಲಿ. ಆಗಲೇ ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳು ಮಂಗಳೂರಿನ "ರಾಷ್ಟ್ರಬಂಧು" ವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದವು.

ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಕವಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡೆ. ಸುಮಾರು ನನ್ನ ಸಮವಯಸ್ಕರಾದ ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜರು ಆಗಲೇ ಕವಿ-ಕಥೆಗಾರರೆಂದು ಹೆಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರೂ ನಾನೂ ಗೆಳೆಯರಾದೆವು.

ನಾನು ಸೇರಿದ ಸ್ವದೇಶಿ ಅಂಗಡಿ - ಭಾರತ ವಸ್ತುಮಂದಿರ - ಉಡುಪಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತ ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರದು. ಯಾವಾಗಲೂ ಕೆಂಪಂಗಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವರ ಕಥೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮೀಮಾಂಸಾಶಿರೋಮಣಿ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತನಾಗಿ ಆಗಿ ಬರೋಡಾ ಲೈಬ್ರರಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿಯನ್ ಆಗಿದ್ದು ಅವರು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸೇರಿ ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದು ಸ್ವದೇಶಿ ಅಂಗಡಿಯನ್ನೂ ತುಳುನಾಡು ಪ್ರೆಸ್ ಎಂಬ ಮುದ್ರಣಾಲಯವನ್ನೂ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಂದು ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಕಂಪೆನಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೆಸ್ ತೆರೆದರು. ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅವರು ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದವರು. ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅನುಭವ ವೇದನಾಜನಕವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಅವರೊಡನಿದ್ದ ಇತರರೊಡನೆ ನನಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗದ್ದು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಅನುಭವವೂ ನನಗೆ ವೇದನಾಮಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸರ್ವನಾಶಕರವಾಯಿತು. ಅವರ ಕಂಪೆನಿಗಳು ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದು, ಅವುಗಳೊಡನೆ ನನಗಿದ್ದ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸಂಬಂಧ, ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ತಳಕುಗಳ ಫಲವಾಗಿ ನಾನು ಊರಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಅವಸ್ಥೆ ಬಂದುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಆದರೆ ಈ ಆದ್ಯಂತಾನುಭವಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ನಡುವಿನ ಆರು ವರ್ಷಗಳು ಬಹಳ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿದ್ದವು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯವರು. ಅವರ ಸಂಸರ್ಗದಲ್ಲಿ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಅಳಿದುಳಿದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಕೂಡ ಕಳಚಿಬಿದ್ದವು. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ

ಹರಿಜನ ಚಳವಳಿಯ ನೇತೃತ್ವ ಅವರು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಸನಾತನಿಗಳ ಪವಿತ್ರ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸೌಧವನ್ನು ಒಂದು ವಾಲ್ತೇರಿಯನ್ ಲೇವಡಿಯಿಂದವರು ಕೆಡವಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು. ಈ ನಡುವೆ ನಾನು ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ಫೀಲ್ಡ್ ಹೌಸ್‌ನ ಅಕೌಂಟನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ ಆಧುನಿಕ ಅಕೌಂಟನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಅವರ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಲೆಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಭಾರಿ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ನನ್ನನ್ನವರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು. ನಾನು ಅದನ್ನು ಹಸನುಮಾಡಿ ಲೆಕ್ಕ ಬರೆಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಧುನಿಕೀಕರಿಸಿದೆ. ಆಮೇಲೆ ಅವರ ಕಂಪೆನಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರ, ಸಭಾಕ್ರಮ, ಸೆಕ್ರೇಟೇರಿಯಲ್ ಪ್ರಾಕ್ಟೀಸು, ಬ್ಯಾಲನ್‌ಶೀಟುಗಳ ತಯಾರಿ, ಕಂಪೆನಿ ಕಾನೂನು ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟು ಆ ಕೆಲಸಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಿ ತೋರಿಸಿದೆ. ಕಂಪೆನಿಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಮೊಹರೆ ಹಣಮಂತರಾಯರು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೆಮೋರ್ಯಾಂಡಂ - ಆರ್ಟಿಕಲ್ಸ್ ಕರಡು ತಯಾರಿಸುವ ಕೆಲಸ ನನಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ, ಅದನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಡಲು ನನಗೇನೂ ಕಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮೆನೇಜರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. "ಅಂತರಂಗ" ಎಂಬ ಜನಪ್ರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಅವರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಅದರ ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಜನಪ್ರಿಯ ಲೇಖನ ಬರವಣಿಗೆಯ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಪಡೆದದ್ದಾಯಿತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ "ಜಯಕರ್ನಾಟಕ"ದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಕವಿತೆಗಳು, ಒಂದರೆಡು ಕಥೆಗಳು ಬಂದವು. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕವಿತೆ ಬರೆದು "ನವಯುಗ"ದ ತುಳು ಪುರವಣಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ಮಿತ್ರ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರು ಯೋಜಿಸಿದ "ಮಧುವನ" ಎಂಬ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಕನ್ನಡ ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸಹಸಂಪಾದಕನಾಗಿದ್ದೆ. ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೋಗ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿತು. (ಅವರಲ್ಲಿ "ಉದಯವಾಣಿ"ಯ ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಮಾಚಾರ್ಯರು ಒಬ್ಬರು). "ಜಯಕರ್ನಾಟಕ" ದಲ್ಲಿನ ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಬಳಗದ ಪ್ರಹ್ಲಾದ ನರೇಗಲ್ಲ, ಶೇಷಗಿರಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ, ದ. ಬಾ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಅವರು ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರು ನನ್ನ ಜೀವದ ಗೆಲೆಯರಾಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಮೇಲೆ ಅವರೊಡನೆ ನಾನು ಕಳೆದ ರಸನಿಮಿಷಗಳು ಅಸಂಖ್ಯ. ಅವರ ಅಕಾಲ ನಿಧನದ ನಂತರ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ಬದಿ ನಿರ್ಜೀವವಾದಂತನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಣಿಯಾಡಿಯವರು ನನ್ನಲ್ಲಿನ ಅನೇಕ ಹುದುಗಿದ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ೧೯೪೦ರಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಂಪೆನಿಗಳು ದಿವಾಳಿಯೆದ್ದು (ಅದರ ಕಾರಣ ಮೀಮಾಂಸೆಗೆ ಇದು ಸ್ಥಾನವಲ್ಲ) ನಾನು ಸಮುದ್ರಪಾಲಾದರೂ ಅವರ ಸಂಗಡ ಇದ್ದಾಗ ನಾನು ಗಳಿಸಿದ ಬಹುಮುಖ ಅನುಭವಗಳು ನನಗೆ ತೆಪ್ಪವನ್ನೂ ಒದಗಿಸಿದವು. ಬಹುಶಃ ಅವರೊಡನಿದ್ದಾಗ ನನಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೧೪-೧೬ ತಾಸು ದುಡಿತ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ದುಡಿತದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕುಸಿದನಂತರ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನನಗೆ ಊರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ದಕ್ಷತೆ ಬಲ್ಲವರೂ ನನಗೆ ಕೆಲಸ ಕೊಡಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ. ಭಾರವಾದ ಸಾಲಗಳು ಇದ್ದವು. ೧೯೩೨ರಲ್ಲೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ನನಗೆ ಎರಡು ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಮೂರನೆಯದು ಬರುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ೧೫ನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನನ್ನಾಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹೆಚ್ಚು ಓದಿದವಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯತನದಲ್ಲಿ, ಸಹನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಂಥವರು ಅಪರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪ ಎಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಅವಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಂಡಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸಾಹಸಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿ ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ, ಎಂದು ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ (ಅಂದರೆ ಈಗೀಗ) ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ನಾನೇ ನನ್ನ ಮಾತನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಚಂಡಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ನಾನು ನನ್ನ ನಾವೆ ಒಡೆದ ಮೇಲೆ ದಡ ಸೇರುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ನನ್ನೊಡನೆ ಪಟ್ಟ ಪಾಡಿನ ಕೆಲ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಬರೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ಅದು ತೀರ ಸೌಮ್ಯವೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಕು.

೨೩. ಬದಲಾಗಿದೆ ಉಡುಪಿ

ಸ್ವಂತ ಊರಿನಲ್ಲಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಬದಲಾವಣೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ಹಾಗೆ ಬರೆದದ್ದು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಲಾರದು. ಅದರೊಡನೆಯೆ ನಾವು ಬೆಳೆದಿರುತ್ತೇವೆ, ಅದರೊಡನೆಯೆ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತೇವೆ. ಎಲ್ಲವೂ ನಮ್ಮ ಬದುಕಿನೊಡನೆ ತೊಡಕಿಕೊಂಡು ತೆಂಗಿನ ಚಾಪರಿಕೆಯ ಎಳೆಗಳ ಹಾಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ರೀತಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಲೇಖನ ಬರೆಯಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೆ. ನಾನು ಜೀವನದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ 'ಬುದ್ಧಿ ತಿಳಿದ' ಅವಧಿಯನ್ನು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೇಲೆ ಮೂವತ್ತು ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ನಮ್ಮೂರಿಗೆ ನನ್ನ ಕಾಲಕಾಲದ ಪುನರಾಗಮನ ಬರೇ ಹಾರಿ ಬಂದು ಹಾರಿ ಹೋದ ಹಾಗಿನದು. ಇಂಥವನಿಗೆ ಕೆಲ ವಿಷಯಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣುವಷ್ಟು ಹೊಸದಾಗಿ ಬೋಧವಾಗಬಲ್ಲವು.

ನಾನು ಕಾಲು ಶತಮಾನ ಹಿಂದಿನ ಉಡುಪಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊದಲು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಅರ್ಧ ಶತಮಾನದಷ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಉಡುಪಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಎಂದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಮ್ಮಿಯಾಗಲಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಶತಮಾನದ ಇಪ್ಪತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ, ಒಂಭತ್ತನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಂಡ ಉಡುಪಿಗೂ ನಲವತ್ತುಗಳ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಉಡುಪಿಗೂ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಅಂತರವೇನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಕೃಷ್ಣನ ಉತ್ಸವದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪರ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಯಾತ್ರಿಕರ ಆಗಮನದಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತು ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಅರ್ಧತಂದ್ರಿಗೆ ಮರಳುವ ಊರಾಗಿತ್ತು ಉಡುಪಿ. ಅದರ ಬದುಕು ಬಾಳು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣನ ಸುತ್ತ ತಿರುಗುವಂಥಾದ್ದು. ಅದರ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಕೃಷ್ಣನ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಮುಂದೆ ಉಡುಪಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಲಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆಗಲೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ್ದರೂ ಇನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಇಪ್ಪತ್ತುಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಹಣಕಾಸಿನ ಮುಗ್ಗಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಆರ್ಥಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಗೂ ಅಡ್ಡ ಗಾಲು ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಮಠಗಳು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾಲೇಜು ಮದ್ರಾಸಿನ ಶಿರೋಮಣಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಗಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿತ್ತು. (ರ್ಯಾಂಕು ಗಿಟ್ಟಿಸುವುದು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೇ ಆಗಿದೆ ತಾನೆ !) ಆದರೆ ಶಿರೋಮಣಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಏನು? ಬೆಳ್ಳಿ ಕವಳಿಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಚೌಕಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬಾಯ್ಬಿಡುವುದು ತಾನೆ ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿಯೆ ತರುಣರು ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು. ಉಡುಪಿ ಶಹರಿನೊಳಗೆ ಎರಡು ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳಿದ್ದವು. ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಎಸ್.ಎಸ್. ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಪರ್ಸಂಟೇಜುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವೂ ಬಿಗಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಎಸ್.ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಆದ ಮೇಲೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದೇ ಇತ್ತು. ಅಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾದರೆ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಮತ್ತು ಜಮೀನ್ದಾರರ ಮಕ್ಕಳು ಹೊರತು ಉಳಿದವರಿಗೆ ಕಾಲೇಜು ಕನಸಿನ ಗಂಟೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕಲಿತರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ನೌಕರಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಪುಕಾರು ಆಗಲೇ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಆಕಾಶ ಪಾತಾಳ ಒಂದು ಮಾಡಿ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ಭಲಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಕೊಡುವಂಥಾದ್ದು ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. (ನನ್ನದೇ ಉದಾ. ಹೇಳುವುದಾದರೆ ೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಬ್ಯಾಚಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನೂ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಫಸ್ಟ್ ಪೇಪರಿನಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಕ್ಕೆ ನಲುವತ್ತೆರಡನ್ನೂ ಗಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ನನಗೆ ನಮ್ಮ ಹೆಡ್ಮಾಸ್ಟರರಾಗಿದ್ದ ರಾಕಿ ಫರ್ನಾಂಡೀಸರು ಅಲೋಸಿಯಸ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಫೀ ಪೂರ್ಣ ಮಾಫಿ ಮಾಡಿಸುವ ಭರವಸೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ವಸತಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗೋಣ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸಲಾರದೆ ಕಾಲೇಜು ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಗ ನಮ್ಮ ಮನೆತನದ ವರಮಾನ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ತೊಂಬತ್ತಾರು ರೂಪಾಯಿ. ಆಸ್ತಿ ಶೂನ್ಯ. ನಾನು ತಿಂಗಳು ಎಂಟು ರೂಪಾಯಿಗೆ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ಟರನಾಗಿ, ಎರಡನೇ ಕ್ಲಾಸಿನ ಸ್ಕಾಲರರಿಗೆ ಕೂಡಿಸುವ, ಕಳಿಯುವ ಲೆಕ್ಕ ಹೇಗೆ ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದರಿಯದೆ ಒದ್ದಾಡಿ, ಆ ಕೆಲಸ ಬಿಟ್ಟು ಅಂಗಡಿ ಗುಮಾಸ್ತನಾಗಿ ತಿಂಗಳು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.)

ಶಿಕ್ಷಣ ಸೌಭಾಗ್ಯ ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಬಡತನ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಿರಲು, ಅನೇಕ ತರುಣರು - ತರುಣರೇಕೆ, ಹುಡುಗರು - ಪರವೂರುಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗಿ ಮುಂದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಭಟಿತವೆನಿಸಿದ ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅಸ್ತಿವಾರ ಹಾಕಿದರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಸೊಲ್ಲುಗಳು ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಉಡುಪಿಯ ಮೇಲೆ ಹೋಟೆಲ್ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಗಳಿಕೆಯಿಂದ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಫೀಡ್ ಪ್ರಭಾವ ಇನ್ನೂ

ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಿನ್ನೋಟದಲ್ಲಿ ನೋಡುವಾಗ ಈಗ ಅಂದಿನ ದಿನಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ದುರವಸ್ಥೆ ಆಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟು ಘೋರವಾದ ಅಥವಾ ಅಮಿಶ್ರವಾದ ದುರ್ದೈವ ಎಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ - ಎಂಬ ಮಾತು ಬೇರೆ.

ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮನೋರಂಜನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೀರಾ? ಕಡೆಕಾರು ರಾಜಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ 'ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಸೂಕ್ತಿ' ಪತ್ರಿಕೆ ೧೯೨೦ಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿಧನ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ಉಡುಪಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಸರಿಯಾಗಿ ತಲೆಯೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ೧೯೩೦-೪೦ರ ನಡುವೆ ಶ್ರೀ ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಮಾಚಾರ್, ಅನಂತರ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಲ್. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ, ಕೊಡತ್ತೂರು ಪದ್ಮನಾಭ ಭಟ್ಟ ಮೊದಲಾದವರು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕೈಸುಟ್ಟುಕೊಂಡರಷ್ಟೇ. ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದ 'ನವಯುಗ' ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಪತ್ರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಶ್ರೀ ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟರ 'ಕಿರಿಯರ ಪ್ರಪಂಚ'ದ ಮೂಲಕ ಹೊರಡಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾದವು. ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಥೆಗಾರರ ಚಿಕ್ಕ ಕಥೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಅವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಮಧುವನ' ಅ.ನ.ಕೃ. ಅವರ 'ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿ'ನ ನಂತರ ನಿಜಕ್ಕೂ ಚೆನ್ನಾದ ಕಥಾ ಅಂಥಾಲಜಿಯಾಗಿತ್ತು. ಬೋರ್ಡ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದ ಕೊರಡ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರು ಕಥೆ ಕವನ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರ ನಾಟಕಗಳೂ ಬಂದವು. ಇದು ನನಗಿಂತ ಹಿರಿಯರ ಪೀಳಿಗೆಯದಾಯಿತು. ನನ್ನ ಪೀಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಎಸ್. ವೆಂಕಟರಾಜರು ಉಡುಪಿಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉತ್ತಮ ಕವಿ - ಕಥೆಗಾರರ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ನಮಗಿಂತ ಕಿರಿಯರಲ್ಲಿ ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯರು ಬರೆಯತೊಡಗಿದ್ದರು.

ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಎಷ್ಟಿತ್ತು ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ಶೂನ್ಯ ಎಂದೇ ಉತ್ತರ ಕೊಡಬೇಕಾದೀತು. ಮೂವತ್ತರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಡುಪಿಗೆ ಬಂದವರೊಬ್ಬರು ನಾನು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ 'ಭಾರತ ವಸ್ತು ಮಂದಿರ'ದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಹೋದರು. ಸುಮಾರು ಆರು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ನಾನು ಊರು ಬಿಡುವಾಗ ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಯುಗಪ್ರವರ್ತಕವೆನಿಸಿದ 'ಗರಿ', ಮಧುರಚನ್ನರ 'ನನ್ನ ನಲ್ಲ' - ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರತಿ ಮಾರದೆ ಹಾಗೇ ಧೂಳು ತಿಂದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು.

ಇತರ ಕಲೆಗಳ ವಿಷಯ ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಬಹುದು. ಪರ್ಯಾಯದ 'ಭರಾಟೆ'ಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾಟಕ ಕಂಪೆನಿಗಳು ದಿವಾಳಿಯೇಳುವ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಉಡುಪಿಗೆ ಬರುವುದು ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಇತ್ತು. ನನ್ನ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಹೈಸ್ಕೂಲು ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ನಾಟಕ ಸಹಿತವಾಗಿ ಶಾಲಾದಿನ ಆಚರಣೆಯಾದಂತೆ ನೆನಪು. ಕವಿತೆ ಬರೆಯುವುದೇ ಮೊದಲಾದ

ಹುಚ್ಚು ಕೆಲಸಗಳು ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದವು. (ಕೊರಡ್ಕಲ್ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಯರೊಬ್ಬರೇ ನನಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಟ್ಟವರು.) ಮೂಕಿ ಸಿನೆಮಾಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಿತಾಂತವಾಗಿ ವಿಫಲವಾಗಿದ್ದವು. ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಥಿಯೇಟರು ಆರಂಭವಾಗಿದ್ದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ರೆಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಬೇಕಾದರೆ ವಿಶ್ವಯುಧ್ಧ ಬಂದು ಹೋಗಬೇಕಾಯಿತು.

ಉಡುಪಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತೆ? ಮೂವತ್ತುಗಳ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಮೇಲೆ ಮದ್ರಾಸ್ ಸರ್ಕಾರ ಮುನಿಸಿಪಾಲಿಟಿಯನ್ನು 'ಹೇರಿ'ದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತಷ್ಟೇ. ಆದರೆ ನನ್ನ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ (೧೯೨೦-೪೦) ಕೃಷ್ಣ ಮಠದಲ್ಲಿ ಚೌಕಿಯ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಮತ್ತು ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿ ಲೈಫ್ ಇನ್ಸೂರೆನ್ಸ್ ಕಟ್ಟಡದ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ದೊಡ್ಡ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಿದ್ದು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಜ್ಜರಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಂದು ಹಂಚಿನ ಮನೆಗಳು ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಮಣಿಪಾಲ ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಗೆ ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹಂಚಿನ ಕಾರಖಾನೆ, ಶ್ರೀ ಪಣಿಯಾಡಿಯವರಿಂದ ಮಣಿಪಾಲ ಪ್ರೆಸ್ ಮತ್ತು ಕೆಲವೇ ಮನೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಗಟ್ಟಿ ತಲೆಯ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಕೂಡ ಮಣಿಪಾಲದ ಸಾಹಸವು ಮಾಧವ ಪೈಗಳ ಹುಚ್ಚು ಕನಸು ಎಂದು ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಉಡುಪಿಯ ಚೂಡಾಮಣಿಯಾಗಿ ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದವರು ಡಾಕ್ಟರರೊಬ್ಬರೇ ಇರಬೇಕು.

ಅಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯನ್ನು ಕಂಡವರು ಇಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಹೋದರೆ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನಂಬುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾದೀತು. ಮೋಟರ್ ಸ್ಪ್ಯಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದವನನ್ನು ಸಾಲುದ್ದಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಕರೆಯುವ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಬದಲಾವಣೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಖಾಸಗಿ ಕಾರುಗಳೇ ಕೈಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ಎಣಿಸುವಷ್ಟಿದ್ದು ನಾಲ್ಕೋ ಆರೋ ಜಟಕಾ ಬಂಡಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಊರೊಳಗಿನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಇದ್ದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಈ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವೆನಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರಣಗಳಿವೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟಣಗಳೂ ಬೆಳೆದಿವೆ ನಿಜ. ನಾನು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಮೇಲ್ನಟ್ಟು ಕಳೆದಿದ್ದೇನೆ. ಪಟ್ಟಣ ಭರದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವುದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ರೈಲು, ಬಸ್ಸು (ಮತ್ತು ಇನ್ನು ವಿಮಾನ) ನಿಲ್ದಾಣಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ 'ಎರಡನೇ ರಾಜಧಾನಿ'ಯಲ್ಲಿ ಈವೊತ್ತಿಗೂ ಒಂದು ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಬೇಕಾದರೆ ನೀವು ಅಂಜನ ಹಾಕಬೇಕು. ಬಸ್ಸಿನಷ್ಟೇ ದರಕ್ಕೆ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮಂಗಳೂರಿಗೋ ಮಲ್ಲೆಗೋ ಒಯ್ಯಲಾತುರರಾದ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿವಾಲರು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೆ (ಪೆಟ್ರೋಲ್

ಕೊರತೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅನ್ನಿ) ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ನಿಮಗೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ ಕಷ್ಟದಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ೨೫ ರೂಪಾಯಿ ತೆರಬೇಕಾಗಿತ್ತು (ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು). ಉಡುಪಿಗಿಂತ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರಹೋಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ ಧಾರವಾಡಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿರುವ ವಸತಿಗೃಹಗಳು ಬಂದು ಹೋಗುವವರ ಹಣಕಾಸಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರುವುದಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲೇಕೆ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳಿಲ್ಲ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲೇಕೆ ಇವೆ ? ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಬಾಹುಲ್ಯ ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ವ್ಯವಹಾರ ಸಾಹಸದ ಕುರುಹು ಮಾತ್ರವಾಗಿಲ್ಲ; ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಗಡಿಬಿಡಿ ಅಥವಾ ಅವಸರ ಸ್ವಭಾವ ಕೂಡ ಅದನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾರದು; ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಹಣ ಗಳಿಸಿ ತಾಯೂರಿಗೆ ಬಂದು 'ದರ್ಬಾರು' ಮಾಡುವವರ ಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನಪ್ರಿಯತೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಖರ್ಚಾಗುವ ಹಣವೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಆರ್ಜಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಇಡೀ ವರ್ಷ ಶ್ರಮಪಟ್ಟು ದುಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಕಾಸನ್ನು ಊರಿಗೆ ಬಂದು ನೀರಿನ ಹಾಗೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಉಡುಪಿಯವರ ಹಳೆಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಇದರಿಂದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರ ಭರಾಟೆಯಿಂದ ನಡೆಯಲು ಸಹಾಯವಾಗಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಉಡುಪಿಯವರು ಹೊರಗೆ ಗಳಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಾರ್ಥಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನಿಸದೆ ಇಲ್ಲ.

ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಇನ್ನೊಂದು ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳ ವೈಭವದ ಹೆಚ್ಚಳ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಈ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕಕ್ಕಿಂತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂಶವೇ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಆದರೋಪಚಾರ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ ಮೊದಲಾದ ಗಡಿಬಿಡಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಧಿಗಳು ತೀರ 'ಸಂಪುಷ್ಪ'ಕ್ಕೆ ಬಂದುಹೋಗಿವೆ. ಪುರೋಹಿತರು ಮಂತ್ರಲೋಪ ತಂತ್ರಲೋಪಗಳ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉಪನಯನ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ವಟುವಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಕೂಡ ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿಸದಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಯಜಮಾನನಿಗೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ; ವಟುವಿಗಂತೂ ಬೇಕೇ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೈಭವದ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ 'ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ವೇಸ್ಟ್' ಎನಿಸುವಷ್ಟು ಹಿಂದೆಂದಿಗಿಂತಲೂ ಇಂದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿಯ ಸ್ವಯಂಪಾಕಿಗಳು ದಿಗ್ವಿಶೇಷಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯ ಪಾಕದ ರುಚಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕಲಿತು, ಬಹುಶಃ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅಪೂರ್ವವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಪಾಕವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ರುಚಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ ವೈವಿಧ್ಯದಲ್ಲಾಗಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಅಡಿಗೇಗೆ

ಸರಿದೂಗತಕ್ಕದ್ದನ್ನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹತ್ತು ಗಂಟೆಗಾಗುವ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರೆಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಮೀಚೀನ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿ, ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಗಂಟೆ ತಡೆದು ಸಕ್ಕರೆ ಪಾನಕ, ಅನಂತರ ಹನ್ನೆರಡಕ್ಕೋ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆಗೋ ಊಟ - ಹೀಗಾದರೆ ಏನಿಲ್ಲ ಎಂದರೂ ಒಂದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಾಕ ಪಾಕ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗುವಂತೆ, ಒಸ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತ್ರಾಣ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಆಮಂತ್ರಿಸಿಕೊಂಡ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೂ ಇರಲಾರದು. ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಶ್ರಾದ್ಧ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಪದಾರ್ಥಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡಾ ೨೨೦ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವೈಭವ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ನಿಜ. ಆದರೆ ಕಾಲು ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿದ್ದು ನಾನು ಸ್ಥಳೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಆಹಾರ ಅಪವ್ಯಯ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೂ ಇಲ್ಲ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲೇ ಉಡುಪಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಮೈಲು ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕಾಗಲಿ ಹೋದರೆ ಈ ಅರ್ಥರಹಿತ ಪಾಕವೈವಿಧ್ಯ ಮತ್ತು ಚೆಲ್ಲಾಟ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಾನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉಡುಪಿಯ ವಿಷಯ ಬರೆಯುವಾಗ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಈ ದುಂದಿನಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗುಲಾದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರಿಗೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬಲ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹುಲಿಗಳ ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಾವೂ ಮೈಸುಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಚಪಲವನ್ನು ನರಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಮಾತ್ರವೂ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಸುದೈವದಿಂದ ಈ ಊಟದ ದುಂದು ಶಿವಳ್ಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗವನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದಷ್ಟು ಇತರರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಅವರೂ ತಂತಮ್ಮ ರೀತಿಯ ವಿಶೇಷವಾದ ಅಪವ್ಯಯದ ಉಪಾಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆಂದು ನಂಬಲು ಆಧಾರವಿದೆ. ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾರ್ಗ ಕಾಣದೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಕಷ್ಟಾರ್ಜನೆಯಿಂದ ನಾಲ್ಕು ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಿ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಉಲೈಗಳ ಹಾಗೆ ಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಭೆ ತೋರಿಸಲು ಉರಿದು ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಉಡುಪಿಯವರ ಚಪಲವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅಂತರಂಗದ ತೊಳಲಾಟ ಏನಿರಬಹುದೆಂದು ನನಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.

ಉಡುಪಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಹಳ ಬದಲಾಯಿಸಲು ನೆರವಾದದ್ದು ಇಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲು ಶತಮಾನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಮಹಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಕಾಲೇಜು ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಧೀಮಂತರಾದವರೂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಗೇ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಈ ತೊಡಕಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಸಕಲ ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಬೋಧಿಸುವ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಕಾಲು ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಕಮ್ಮಿ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದುಬಂದದ್ದು ಪವಾಡಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಾದದ್ದಲ್ಲ. ಮತ್ತು 'ತೇಮಾನ್ ಖಾತೆ'ಯೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಈ

ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಲು ಕಾರಣವಾದವರು ಹಣ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದದ್ದು. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಡೆ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದವರು ವ್ಯಾಪಾರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೊರಗಿನ ಆದರ್ಶವಾದಿಗಳು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದರ ಕಾರಣಪುರುಷರು ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಜೀವಶಕ್ತಿಯಾದ ಡಾ. ಮಾಧವ ಪೈಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ಹಣಕಾಸಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಸಾಧ್ಯವೋ ಎಂದು ತೂಗಿ ನೋಡುವ ನಿಸ್ಸೀಮರು. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಊಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವ 'ಹುಚ್ಚು'ಹುಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಎಂ. ಜಿ. ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನ ಸ್ಥಾಪನೆಯಿಂದ ಉಡುಪಿಯ ಮುಖ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕದಷ್ಟು ಬದಲಾಗುವ ಘಟ್ಟ ಆರಂಭವಾಯಿತೆಂಬಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಡಾ. ಪೈಗಳ ಅದ್ವಿತೀಯ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕಲ್ಪನೆ ಅವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತೇನೋ. ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತ, ಮುಂದೆ ಇತರರು ಅನುಕರಿಸಿದ ಕಾಲೇಜುಗಳೇ ಉಡುಪಿಯನ್ನು ತೂಕಡಿಸುವ ಊರಿನಿಂದ ಎಚ್ಚತ್ತ ಊರಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾದ್ರಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾದದ್ದನ್ನು ಅವರು ಕೈಗೂಡಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಈ ತೇಮಾನ್ ಖಾತೆಯ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಭೂಮಿಗಳೂ(ಮಣಿಪಾಲವಂತೂ) ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದವು. ಸಿಂಡಿಕೇಟ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೂ ಈ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಒದಗಿಸಿದ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳಿಂದ ಉದ್ಭವಿಸಿದ ಆನುಷಂಗಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರತಿಫಲಗಳನ್ನು ಊಹಿಸಬಹುದು ಮಾತ್ರ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಉಡುಪಿ ಕೇವಲ ಅಶಿಕ್ಷಿತ ಹೋಟೆಲ್ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನು ರಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ದೊರಕಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾದ ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ತರುಣರನ್ನು ಹಂಚುವ ಒಂದು ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಉಡುಪಿಯವರು ಎಂದೊಡನೆ 'ಹೋಟೆಲ್ ಇದೆಯೇ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?' ಎಂದು ಇಂದು ಯಾರೂ ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಅವಸ್ಥೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಏನಿತ್ತೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಹೊರತು ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯದಷ್ಟು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಹೊಸ ರೀತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಕೂಟ, ಭಾಷಣ, ಚರ್ಚೆ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ - ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಎಂ. ಜಿ. ಎಂ. ಕಾಲೇಜಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಇತರ ಕಾಲೇಜುಗಳೂ ಅವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಯಕ್ಷಗಾನ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎಂ. ಜಿ. ಎಂ. ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಯೂ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಂಡಿದೆ.

ಉಡುಪಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವುದರ ಇನ್ನೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಲಕ್ಷಣವೆಂದರೆ ಉಡುಪಿಯ ಮಠಗಳು ಈ ಕಾಲ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕರ್ತವ್ಯಗಳಿಗೆ ಜಾಗ್ರತವಾದದ್ದು. ನಾನು ಹೈಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೆಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಘದವರು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ರೂಪಾಯಿಯಂತೆ ಕೆಲವೊಂದು ಮಠದಿಂದ ಪಡೆಯಲು ನನಗೆ ಪತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡಲು ನಾನು ತಿಂಗಳುಗಟ್ಟಲೆ ಎಡತಾಕಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಠಗಳಿಗೆ ತಾವು ಸಮಾಜದ ಹುಡುಗರ ಲೌಕಿಕ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರರೆಂಬ ವಿಚಾರ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇಂದು ಅದೆಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀ ಅದಮಾರು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಯತ್ನದಿಂದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಜ್ಞ ಕಾಲೇಜು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಮಠಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು, ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಊಟ ವಸತಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿ ಮಠಗಳು ತುಂಬಾ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಮಠಗಳ ಮತ್ತು ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಕರ್ತವ್ಯ ಜಾಗ್ರತಿಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಅದ್ವಿತೀಯ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಶ್ರೀ ಪೇಜಾವರ ಸ್ವಾಮಿಗಳವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಂಗಡಲೇ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಆತ್ಮವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನೂ ಹಿಂದೆಂದೂ ಇಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಬ್ಬರು ತರುಣ ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳ ಪದತ್ಯಾಗ ಇದರ ನಿಸ್ಸಂದಿಗ್ಧ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ನಾಸ್ತಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಸಿನಿಕತನದಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸೀಮವಾದ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ದೈವಭಕ್ತಿಯ ಏರಾಟಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಬೆರಳು ಕಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಾನು ಉಡುಪಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣನ ದೇವಾಲಯ ಸಂಜೆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾದರೆ ಒಂದರೆಡು ಡಜನ್ ವೃದ್ಧರು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಇಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಭಕ್ತರು ಅಲ್ಲಿ ಇಡೀದಿರುವುದೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ದೈವಭಕ್ತಿಯ ಉಬ್ಬರವನ್ನು ಶಂಕಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನೋಡುವವನು ನಾನು. ಪಾಪ ಹೆಚ್ಚಿದ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲೇ ದೈವಭಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂದು ನಾನು ಎಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಉಡುಪಿಯ ಕೃಷ್ಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯ ಪರಿಭೇದಗಳ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಗೋಡೆಗಳು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡದಿರಲಾರೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯ ಹಿಂದೆ ಈ ವರೆಗೆ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದ ಜಾತಿವರ್ಗಗಳ ಆರ್ಥಿಕ ಉತ್ಕರ್ಷ ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಗಳ ಚೈತನ್ಯ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದು ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ದೇವರು ಕೂಡ ತನ್ನ ಅನುಕೂಲವಂತ ಭಕ್ತರನ್ನು ತೀರ ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನಡೆಯಲಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ನಡುವೆ ಉಡುಪಿಯ ಜನರ ಸ್ವಭಾವ ಎಷ್ಟು ಬದಲಾಗಿದೆ? ಹುಲಿ ತನ್ನ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲಾರದು. ನಾನು ತಿಳಿದಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ಉಡುಪಿಯವರು ಹರಿತವಾದ ಬುದ್ಧಿಯ, ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ತಿರಸ್ಕಾರಗಳಿಂದ

ಪೀಡಿತರಾದ ಜನ. ಒಂಟಿ ಸಲಗಳೂ ನಾವು. ಮಾನವನ ಸಜ್ಜನಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಂಬುವವರಲ್ಲ. ಯಾವ ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೂ ಅದು ನಮ್ಮ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ ಇದ್ದರೂ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಕೊಡುವುದು ನಮಗೆ ಹುಟ್ಟುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು, ಆಗುವ ಒಳ್ಳೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವವರು ಮೆಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವುದನ್ನು ಕೇಳುವುದು ದುರ್ಲಭವಾಗಿದೆ.

ಇದೊಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಡುಪಿ ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಬದಲಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ಸುತ್ತಲೂ ಮೂರು ಮೂರು ಮೈಲು ದೂರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದು ನಿಂತು ಮಣಿಪಾಲದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಿರೀಟವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಈ ಪಟ್ಟಣದ ಸುಧಾರಣೆ, ಬದಲಾವಣೆಯೇ ಮೂಲಮಂತ್ರವಾದ ಈ ಯುಗದಲ್ಲಿಯೂ ಅಗಾಧವಾದದ್ದೇ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾವ ಪಟ್ಟಣವೂ ಔದ್ಯಮಿಕ ವಿಸ್ತರಣೆಯ ಬಲವಾದ ಆಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಇಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಬದಲಾಗಿಲ್ಲ.

□

೨೪. ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ; ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣ

ಮುದ್ದಣ ಮಹಾಕವಿ ನಡೆದಾಡಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, "ಮೂಲಿಕೆ-ಮರ್ಧಂ ಕೊಂಡೆಯೊಡಕ್ಕುಂ" ಎಂದು ಆತ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ಈ ಮೂಲ್ಕಿ - ಬಪ್ಪನಾಡು ನೆಲದಲ್ಲಿ, ಮುಸ್ಲಿಮರಿಗೆ ಅಗ್ರ ಸೇವಾಧಿಕಾರವಿತ್ತು ಹಿಂದೂ ದೇವತೆಯ ಸಾಮೀಪ್ಯದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಈ ಮೂರನೇ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಅಲಭ್ಯ ಲಾಭವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಮೊದಲನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪೀಠವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚತುರ್ಮುಖರು, ದಶಬಾಹುಗಳು. ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಎರಡನೇ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಗದ್ದುಗೆಯನ್ನು ಏರಿದ ನನ್ನ ಹಳೇ ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಕಯ್ಯಾರ ಕಿಣ್ಣಾಣ್ಣ ರೈಗಳು ನನಗಿಂತ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರೆಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ; ಪಾಂಡಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ, ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗಾಗಿ ಹೋರಾಡುವ ಹುಮ್ಮಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ನಾನು ಅವರನ್ನು ಸರಿಗಟ್ಟಲಾರೆ. ಆದರೂ ನಾನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯವನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಈ ಪೀಠಕ್ಕೆ ಏರಿಸಿದ್ದೀರಿ. ನನ್ನ ತೂಕದಿಂದ ಈ ಪೀಠ ತತ್ತರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸಮಾಧಾನ. ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಸಿಗುವ ಮನ್ನಣೆಗಳು ಎಷ್ಟು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಎಂದು ನೆನೆದರೆ ನಮ್ಮ ಅಹಂಕಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಾವಿನ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಡಾಕ್ಟರುಗಳೂ ನನ್ನ ಅಭಿಮಾನಿಗಳೂ ಹಿಂದೆಳೆದು ತಂದಿರದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮರವೆಯ ಗರ್ಭಸೇರಿ ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಸಾವಿನ ಬುದ್ಧಿ ತುಂಬಾ ಮರ್ಕಟ ಬುದ್ಧಿ. ತನ್ನ ಪಂಜದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದವನನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಡುವಾಗ ಅದರ ಇರಾದೆ ಒಳ್ಳೆದೋ ಕೆಟ್ಟದೋ ಎಂಬ ಕುಶಂಕೆಯೊಡನೆಯೇ ನಾನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದೆ. ಅದರ ಚರಮೋದ್ದೇಶ ಧವಳವೋ ಕರಾಳವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ನನಗೆ ಇನ್ನೂ ಇದೆ. ಆದರೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ನಾನು ಉಳಿದುದನ್ನು ಇಷ್ಟಾಪತ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಅರಿಯುವ ಭಾಗ್ಯ ನನ್ನದಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ವಿಧಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ಒಮ್ಮೆ

ವರ್ಧಮಾನ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಕೊಟ್ಟು, ಇದೀಗ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ನನ್ನ ಹುಟ್ಟು ನಾಡಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ನನ್ನನ್ನು ಗೌರವಿಸಿತೆಂಬ ಸಾರ್ಥಕ ಭಾವ ನನಗೆ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶೆಲ್ಲಿ ಕವಿಯ ಮೇಲೆ ತುಸು ಅತ್ಯಾಚಾರ ಮಾಡಿ,

How wonderful is death,

Death, when he allows he allows you one more breath
ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ಮಿತ್ರರೇ, ನಾನು ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಾದರೂ ನನ್ನ ೭೨ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೪೫ ನ್ನು ಹೊರಗೆಲ್ಲೆಲ್ಲೋ ಕಳೆದವನು. ನಾನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಿಂದ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲು ಎಷ್ಟು ಅರ್ಹನೋ ನಾ ಕಾಣೆ. ಆದರೂ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದವರಿಗೆ ಈ ಕರಾವಳಿಯ ಉತ್ತೇಜಕ ಗಾಳಿಯ, ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮುದ್ರದ ಮಂದ್ರ ನಿಘೋಷದ, ದುಡಿಯದೆ ಅನ್ನಕೊಡೆನೆಂಬ ಕಠೋರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಈ ಭೂಮಾತೆಯ ಆಕರ್ಷಣೆ ಎಂದೂ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ನನ್ನಂತೆಯೇ ದೇಶಾಂತರದಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಸವೆಸಿದ ದಿವಂಗತ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಗಣಪತಿರಾಯರು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಭಾವ ವಿಹ್ವಲ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಪಡುವ ಕಡಲಿನ ಗಾಳಿಯ ಸೆಳವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅವರಷ್ಟು ಭಾವಜೀವಿಯಲ್ಲ. ಆದರೂ ಆ ಸೆಳವನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ

ತುಳು ನಾಡ್‌ದ ಮಣ್ಣ್‌ಡ್ ವಾ ಕಂಪುಂಡಾ

ತುಳು ನಾಡ್‌ದ ನೀರ್‌ಡ್ ವಾ ತಂಪುಂಡಾ

ಆ ಪಡ್ಡಯಿ ಗಾಲಿಡ್ ವಾ ಒಯ್ಪುಂಡಾ

ಪಿನಯೆ; ಯಾನ್ ಪಿನಯೆ :

ಇಜ್ಜಿಡ

ಒಲ್ಲೊ ಒಲ್ಲೊ ಒಲ್ವನೊ ತಿರ್‌ಗ್‌ಂಡಲಾ

ನೂದ್ ಗಾವುತದ ದೂರ ಆಂಡಲಾ

ಮೂಜಿ ಪತ್ತ್ ಮರಿಯಾಲ ಪೊಂಡಲಾ

ಒಯ್ಪುಂಡೇ - ಅವು ಒಯ್ಪುಂಡೇ !

ಎಂದು ನನ್ನ ಭಾವವನ್ನು ಹೊರಪಡಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಇದು ಕವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಿತವಾದ ಭಾವನೆಯಿಲ್ಲ. ಕನ್ಯಾ ಕುಮಾರಿಯಿಂದ ಹಿಮಾಲಯದವರೆಗೆ, ದಾರಿ ಈಗಂತೂ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ, ಅನ್ನದ ದಾರಿಯನ್ನು ಅದೃಷ್ಟದ ಕಣ್‌ಸನ್ನೆಯನ್ನು ಅರಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ದುಡಿಯುವ ಈ ನಾಡಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂದು

ಸಲವಾದರೂ ತಮ್ಮ ಈ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿ, ಗಳಿಸಿದ ಕಾಸನ್ನು ಪುಡಿಮಾಡಿ, ನಾಡ ತಾಯಿ ಮುಂದೆ ರಾಪು ತೋರಿಸುವ ಹಂಬಲ ಇರುತ್ತದೆ.

"ಊರಲ್ಲಿ ರಂಗ, ಪರವೂರಲ್ಲಿ ಮಂಗ" ಎಂದೋ ಏನೋ ಒಂದು ಗಾದೆ ಇದೆ. ನಾನೋ ಊರಲ್ಲಿ ನತ್ತಿಂಗನಾಗಿ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಪರವೂರಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರಹದ ರಂಗನೆನಿಸಿಕೊಂಡವನು, ನನ್ನಂಥವರು ನಾಡಲ್ಲಿ ಹಲವರಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿ. ಕರಾವಳಿಯವರು ಬುದ್ಧಿವಂತರು ಎಂದು ಗಟ್ಟಿದಾಚೆಯವರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೀನು ತಿನ್ನುವುದು ಕಾರಣವೆಂದು ಅವರ ಭಾವನೆ. "ಮೀನು ನಮ್ಮ ದೇವರು, ನಾನು ದೇವರನ್ನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ" ಎಂದವರನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಾವಳಿಯವರಿಗೆ ದೇವರು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೇರೆ ಬಳ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳೆದುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಸಾಹಸವನ್ನು ಕಡಲೂ ನೆಲವೂ ಅವರಿಗೆ ಕಲಿಸಿದೆ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಇದು ಬುದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ರಪ್ಪು ಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದೆ. ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಯವರು ಎಲ್ಲಿ ಬೊಂಬಾಯಿ, ಎಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು, ಎಲ್ಲೆಡೆಗೆ ಹಬ್ಬಿ ಡಾಕ್ಟರುಗಳಾಗಿ, ವಕೀಲರಾಗಿ ಅದೃಷ್ಟವನ್ನು ಖುಲಾಯಿಸಿಕೊಂಡರು. ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಲಭಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೂ ಏರಿದರು. ಬೆನಗಲ್ ಕುಟುಂಬದಂಥ ಇಡೀ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ಸರಕಾರಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ, ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ, ವಿದ್ವತ್ ಪ್ರಪಂಚದ ರಾಜಕೀಯ ಪೆರ್ಗಡೆತನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದರು. ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರು ತುಂಬಿದ್ದರು. ಬರಿಗೈ ಬಂಟರಾಗಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟವರು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಟೆಲ್ ಅರಸರಾದರು. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ, ಜಾಯಿಂಟ್ ಸ್ಟಾಕ್ ಬಂಡವಾಳದ ನಿರ್ವಹಣದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಷ್ಟು ಸಫಲವಾದ ಬೇರೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಡಾ. ಯು. ಆರ್. ರಾಯರಂಥ ಶಿಖರಸ್ಥ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆಟ ಓಟಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ತರುಣ ತರುಣಿಯರು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ದೇವಾಲಯ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯವರ ಕಾಣಿಕೆ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಇದೆ. ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಒಬ್ಬರು ಹೆಸರು ಮಾಡಲಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಮತ್ತೆ ಈಚೆಗಿನ ಒಂದು ಚಲಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಖಿಳನಾಯಕನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಹೆಸರು ಕೊಡಬೇಕಾದಾಗ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯವರನ್ನು ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಎಡಗೈ-ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನಿಜ. ಆದರೂ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ತಾನೇ! ನಾವು ವರ್ಣಪಟಲದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಚ್ಛಾಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಲ್ಪಾವೂಯಲೆಟ್ಟಿನಿಂದ ಇನ್‌ಫಾರ್ಮ್ ವರೆಗೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂಖ್ಯಾಕರು ತುಳುವರು ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಿಗರು. ತುಳುವಂತೂ ಇಲ್ಲಿಯ ನೆಲದ ಭಾಷೆ. ಆದರೆ ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಆಡಳಿತದ ಭಾಷೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯೂ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಶಾಸನಗಳು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಕೇರಳದ ದಿವಂಗತ ಕೇಳಪ್ಪನ್ ಅವರು ಗೋಕರ್ಣದವರೆಗೂ ಕೇರಳವೆಂದು ಸಾಧಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೇರಳದ ಪ್ರಭಾವದ ಪ್ರಾಚೀನ ಕುರುಹುಗಳಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವದ ಒಂದು ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕುರುಹನ್ನು ಉದ್ಯಾವರದ ಒಂದು ವೀರಗಲ್ಲಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ "ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ"ಗಳೆಂದು ಹೆಸರಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ವೃತ್ತಗಳ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಬಳಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಪ್ರಾಚೀನತಮ ಉದಾಹರಣೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಡಾ|| ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಕ್ರಿ.ಶ. ಸುಮಾರು ಏಳನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ; ಅದಾಗಿ ಅರ್ಧಶತಮಾನದೊಳಗೆ, ಉತ್ತರ ಶತಮಾನದ ಆಲುಪ ರಣಸಾಗರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ. ಉದ್ಯಾವರದ ಶಾಸನ (South Indian Inscriptions. VII. 221) ದಲ್ಲಿ 'ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ' ವೃತ್ತ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. "ಮಯೇಶನ್‌ವರ ದುಷ್ಟನೀ ನಗರಮಾನ್ ಪೊಕ್ಕಂಡು ಮಾರಾಂತು" ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಈ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಶಾಸನ 'ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲೊಂದಾದ ಮತ್ತೇಭವಿಕ್ರೇಡಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಶಾಸನ ತ್ರುಟಿತವಾಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕಾರನ ತಪ್ಪುಗಳೂ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಾದ ವೃತ್ತ ಪ್ರಯೋಗವೊಂದು ಬೇರಾವೆಡೆಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕರಾವಳಿಯ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ, ಅದೂ ವೀರಗಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮರುಕಳಿಸಿತೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಆಗಲೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೋಡಿಗಳು (Fashions) ತುಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ತೋರಿಸಲು ಇದು ಸಾಕು.

ಜಾನಪದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೊದಲಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುತ್ತ ಇತ್ತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಜನಪದದಲ್ಲಿ ಜನಪದದ ಭಾವಾವೇಶಗಳು ಸ್ವಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಅನ್ಯಥಾ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲಾರವು. ಆದರೆ ಶಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೊಡು - ಕೊಳೆ ಗಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಕನ್ನಡಿಗರೊಡನೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ಷಟ್ಪದಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ದೀರ್ಘವಾದ ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲದೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತಲೆದೋರಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ.

'ಕೊಡು-ಕೊಳೆ' ಎಂದೆನಲ್ಲ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಗಟ್ಟಿದಾಚೆಯಿಂದ ಕೊಂಡ ಹಾಗೆಯೆ ಕೊಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದರು. ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ದ್ವೈತ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರಚುರ ಪಡಿಸಿದಾಗ ಅದು

ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕೇರಳದ ಕಡೆಗೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಹಬ್ಬಿತು. ಈ ಹಬ್ಬುಗೆಯ ಒಂದು ಪರಿಣಾಮ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹರಿದಾಸ ಬೆಳವಣಿಗೆ. ವಿಠಲ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾಗವತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲ ಪುರುಷರು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿದ್ದವರು ಎಂದು ಕಪಟರಾಳ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಸರಳವಾದ ವಿಷ್ಣು ಭಕ್ತಿಯ ಪದಗಳು ಸಂಕೀರ್ತನ ಮಟ್ಟಿನಲ್ಲಿವೆ. ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಉಡುಪಿ ಮಠಗಳಲ್ಲಿ - ರಚನೆಯಾದದ್ದೂ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲೇ.

ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಕೊಡು - ಕೊಳೆ ಇಂದಿಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳೊಳಗೆ ಆಗಿಹೋದ ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ ಸಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀ ಕಿಂಞಣ್ಣ ರೈಗಳು ಹೋದ ವರ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಂತೂ ಕನ್ನಡದ ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರವರ್ತಕ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ, ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ, ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ವಿನೋದ ಬರಹದಲ್ಲಿ, ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯವರು ಸ್ಥಾನಾಪನ್ನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕರು ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ನವೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಾಲಕರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಬಿತ್ತಿದರು. ಅವರನ್ನೆಲ್ಲ ಹೆಸರಿಸುವುದೂ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದೂ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಕಂದೀಲು ತೋರಿಸುವ ವ್ಯಾಪಾರವಾದೀತು. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಖಿಲ ಭಾರತೀಯ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಡಾ| ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು, ಕವಿ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರು, ನಾಟ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತ ಬಿ. ವಿ. ಕಾರಂತರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಮೂಲದವರೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡಬಹುದು.

ಇಂದು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೂರಾರು ಕವಿಗಳು, ಕತೆಗಾರರು, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು, ವಿಮರ್ಶಕರು, ಸಂಶೋಧಕರು, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲನೇಕರು ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗದ ಯೋಗ್ಯತಾ ಸಂಪನ್ನರು. ಇವರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದಾರೆ, ತುಳುವರಿದ್ದಾರೆ, ಕೊಂಕಣಿಗರಿದ್ದಾರೆ, ಮರಾಠಿ ಮಾತೃಭಾಷೆಯವರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಮರಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯರಿದ್ದಾರೆ, ಪುರುಷರಿದ್ದಾರೆ. ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ನದಿಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಧಾರೆಯನ್ನೇ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅವರು ತಮ್ಮ ಸವಾಜದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಗಳನ್ನು ಎದುರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇಂದಿನ ಯುಗದ ಪ್ರಬಲ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಈ ಶತಮಾನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ಕನ್ನಡ ವಾಕ್‌ಶೈಲಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಯುರೋಪಿಯನನಿಂದ

ಪ್ರಕಟವಾಯಿತೆಂದು ಡಾ|| ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ಹಲವಾರು ಮಾಸ, ವಾರ, ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟ ಮುಟ್ಟಿದ್ದುವು. 'ಸ್ವದೇಶಾಭಿಮಾನಿ', 'ಕಂಠೀರವ', 'ರಾಷ್ಟ್ರಬಂಧು', 'ಪ್ರಭಾತ' ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳ ಸಂಪಾದಕರು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತಿಗಳೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಸುದ್ದಿ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಕೊಡದೆ ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಕಥೆ ಕವಿತೆ ಲೇಖನ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರಂತ, ಪಂಜೆ, ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳಂತಹ ಹಿರಿಯರ ಲೇಖಕರಿಗೂ ಅವು ವಾಹನವಾಗಿದ್ದವು. ಇಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕನ್ನಡ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಇಲ್ಲಿಯದು; ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಧಿಕ ಪ್ರಸಾರವುಳ್ಳ ಎರಡು ಮ್ಯಾಗಜಿನ್ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಸಿಕಗಳಲ್ಲೊಂದು ಮಣಿಪಾಲದಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತವೆ; ಅತ್ಯಂತ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚ ದೈನಿಕಗಳಲ್ಲೊಂದು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಚೈತನ್ಯ ಮತ್ತು ಲವಲವಿಕೆಗೆ ಇವು ಮಾದರಿಯಾಗಿವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನ ಪ್ರಪಂಚದ ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಅವು ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಸರಕಾರಿ ಅಥವಾ ಸರಕಾರ ಪೋಷಿತ ಅಕಾಡಮಿಗಳ ನೆರವಿಲ್ಲದ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಹಸಗಳಾಗಿರುವುದು. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಅವು ಅಕಾಡಮಿಕ್ ಸಮುದಾಯದ ಹೊರಗೇ ಇರುವ ಜಿಜ್ಞಾಸು ಜೀವಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಡಾ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತರು ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ದಿವಂಗತ ಎಂ. ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳ ಸಂಶೋಧನ ತಪಸ್ಸೆಲ್ಲ ಹೊರಗಿನ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ದಿವಂಗತ ಡಾ. ಪಿ. ಗುರುರಾಜ ಭಟ್ಟರು ಒಕ್ಕೈ ಬಂಟರಾಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಸುತ್ತಿ, ಹೊಸ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇತಿಹಾಸ ಬರೆದರು. ವ್ಯಾಪಾರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವವರೊಬ್ಬರು ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಕಾಡಮಿಕ್ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅನೇಕರು ತಂತಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಸತ್ಯಶೋಧಕರಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದೆಲ್ಲದರ ಫಲವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಷ್ಟು ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳು ಬೇರಾವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ.

ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಶೋಧನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಕಡೆ ನಡೆದಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ಥಳನಾಮ ಸಂಘವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಡಾ. ರಘುಪತಿ ಭಟ್ಟರ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದೇ ಈವರೆಗೆ ಹೊರಬಂದ ಪೂರ್ಣಕಾರದ ಗ್ರಂಥ. ಅವರ ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಬಂಧವೂ ಅದೇ ವಿಷಯದ್ದು. ಅವರ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ತುಳು ಭಾಷಿಕವಾಗಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಿಕವಾಗಿದ್ದ ಭಾಗದಿಂದ ಗೆರೆಹಾಕಿದಂತೆ ಸ್ಥಳ ನಾಮಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದೆಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಸಂಗತಿ ಗೋಚರವಾಯಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಇಂದಿಗೂ ಭಾಷಾ ಸೀಮೆಗಳು ಹಾಗೆ ಇರುವುದು ಇನ್ನೂ ಸೋಜಿಗ.

ಜೀವನೋಪಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿಂದ ಪರ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ನೆಲಸಿದವರೂ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕಪ್ಪು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಮೊಗವೀರ ಸಂಘ ಕನ್ನಡಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ೩೦ ವರ್ಷದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ 'ತಾಯಿ ನುಡಿ'ಮುಂಬಯಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಅವರ ವಾಣಿಗೂ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಸಾಹಿತಿಗಳಾಗಿ, ಕಲಾವಿದರಾಗಿ ಹೆಸರಾಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾದ ಶ್ರೀ ವ್ಯಾಸರಾಯ ಬಲ್ಲಾಳರ ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಬಂತೆಂದು ಇದೀಗ ಆಕಾಶವಾಣಿ ವರದಿ ಮಾಡಿದೆ. ಮದ್ರಾಸಿನ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದಲ್ಲಿಯೂ ಬಹುತರವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಿಗರ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮದ್ರಾಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಇರುವ ಪ್ರೊ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್, ಡಾ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ ಮತ್ತು ಡಾ. ಶಂಕರ ಕೆದಿಲಾಯರ ಬರವಣಿಗೆಗಳು ವಿದ್ವತ್ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿದೆ. ಡಾ. ಭಟ್ಟರ 'ಹವ್ಯಕ ನಿಘಂಟು' ಡಾ. ಕೆದಿಲಾಯರ Foreign Words in Kannada ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಇವುಗಳನ್ನು ನಾನು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತೇನೆ. ಬಂಧುಗಳೇ,

'ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಸ್ವದತ್ತ ಬಿರುದಿನಿಂದ ಹಾಸ್ಯ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದೂ ಬರೆದೂ ನಾನು ಹಾಸ್ಯಗಾರನೆಂಬ ಅಪಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಕ್ಕಾಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಭಾಷಣ ಹಾಸ್ಯದ ಹೊನಲನ್ನು ಹರಿಸುತ್ತದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯ ಅಭಿನಂದನ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನನ್ನು ನಂಬಿರಿ. ನಾನೊಬ್ಬ ಗಂಭೀರ ಮನುಷ್ಯ. ಮೂಲ್ಕಿ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಹಾಸ್ಯದ ಹೊನಲಿನಿಂದ ಗಂಡಾಂತರ ಮಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಹಾಸ್ಯದ ಕಿಡಿಗಳಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವುದೂ ನನಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುತ್ತೇನೆ, ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ಗಡಿಯ ಅಧ್ಯಾನ :

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣವಾಗಿ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಿವೆ. ಆದರೂ ನಮ್ಮ ಗಡಿಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇನ್ನೂ ತಲೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ದೊಡ್ಡ ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಅನಾದಿಯಿಂದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಾಸರಗೋಡು ರಾಜಕೀಯ ಚದುರಂಗದ ಪ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಕೇರಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ, ಕನ್ನಡ ಇವು ಮೂರು ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಅಂಗಭಂಗವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಷ್ಟಗಳ ಮೇಲೆ ಕೆಲ ಕಾರಣಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದು ಅಸಂಗತವಾಗಲಾರದು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಿಕ್ಷಣ - ಸಾಹಿತ್ಯ ರಂಗಗಳ ಪ್ರಮುಖರೊಬ್ಬರು ಕಾಸರಗೋಡು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಇನ್ನು ಕೆದಕೋಣ ಬೇಡ, ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಅರ್ಥಾತ್, 'ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದದ್ದು ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ' ಎನ್ನೋಣ. ಒಂದು ದುರ್ದೈವವೆಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನರ ಸಂಕಟದ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಉತ್ಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದವರಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬರು ತೆಲುಗು ಪ್ರಧಾನ ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಬಾರದೆಂದೂ ಅವರು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳಿಂದ ನೆರೆರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣಾವಾದಿಗಳಿಗೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ನಿಲುವು ದುರ್ಬಲವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ನಷ್ಟ ಮತ್ತು ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಮಿತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನೆರೆ ಭಾಷಾ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹಕ್ಕುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಉತ್ಕಟತೆ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನವರಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ. ನಮ್ಮ ನಿಲುವುಗಳು ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರದೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಒದ್ದ ಮೇಲೆ ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುವವರು ನಾವು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪುನರ್ಜಾಗೃತಿಯ ಇತಿಹಾಸ ನೋಡಿದರೆ, ಅಲ್ಲೇ ಇದರ ಬೀಜಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಉಚ್ಚ ವ್ಯಾಸಂಗಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಿಂದ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗೀಯ ಕನ್ನಡಿಗರು ಪುಣೆಗೋ ಮುಂಬಯಿಗೋ ಹೋದಾಗ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮರಾಠಿ ಸಹಪಾಠಿಗಳೂ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಗರನ್ನೂ ಎಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ತುಚ್ಛೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದಾಗ ಕನ್ನಡ ತರುಣರ ಕೆಚ್ಚು ಜಾಗೃತವಾಯಿತು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮರಾಠಿ ಜನರ ಪ್ರತಾಪದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ನಿರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಕೆಚ್ಚನ್ನು ಜಾಗರಿಸಲು ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮರವೆಯಾಗಿದ್ದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಗತವೈಭವವನ್ನು ಅಗೆದು ತೆಗೆದು ಜನತೆಯ ಮುಂದಿಡಬೇಕಾಯಿತು. ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟು ದುಸ್ಥಿತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೂರು ಜನ ತಮಿಳು ದಿವಾನರ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ತಮಿಳರಿಂದ ತಮಿಳು ಅಡುಗೆ ಭಟ್ಟನೂ ಕನ್ನಡದ ಪದವೀಧರನಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದಾಂತಾಯಿತೆಂದು ನವರತ್ನ ರಾಮರಾಯರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ನೊಂದ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡಾಭಿಮಾನದ ಉತ್ಥಾನವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡವೆನ್ನುವುದು ಬಹುತರವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರ, ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಾಮವಾಯಿತು. ಇಂದಿಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ, ಕನ್ನಡದ ಚಳವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವರದೇ ನಾಯಕತ್ವ (ಅದು ಸಫಲವಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವಾಗ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ, ಎನ್ನಿ) ಅವರ ಚಳವಳಿ ಶಾಂತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿ ಮರ್ಯಾದೆಯಾಗಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚಳವಳಿ ಉಗ್ರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರ ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತುರ್ತು ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲೋ ಒಂದು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉದ್ಭವವಾದರೆ ಸಾವಿರಗಟ್ಟಳೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ನೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ವಾಸ್ತವಿಕ ಅಥವಾ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದೊಳಗೇ ಇರುವ ಮರಾಠಿಗರು, ತಮಿಳರು, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು ತೋರಿಸುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೇ ಬೇರೆ. ಅವರ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯೂ ಬೇರೆಯೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಬೇಡಿ ಪಡೆದ ಮಹಾಜನ ಆಯೋಗ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ವರದಿಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಕಡತದ ರಾಶಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದೇಕೆ? ಅವರ ಮಗುವನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕೆಂದು ಏಕೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ? ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಅವರು ಸಿದ್ಧರಿರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಿಗರ ಶಾಂತ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನ್ಯಾಯವನ್ನೇ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ನೋಡಿ!

ಶಾಂತಿಪಾರ ಒಳ್ಳೇದು. ಆದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮತಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಮೂಲಕವೂ ತಮ್ಮ ಅಸಂತೋಷವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಕಾಸರಗೋಡು ಹೊರತು ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಸಂತೋಷ ಮತಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ದ್ವಿಭಾಷಾ ಬೊಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಪಶ್ಚಿಮ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮತಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳು ತೋರಿಸಿದ ಕೋಪ ನೋಡಿ ದಿಲ್ಲಿಶ್ವರರು ತತ್ಕ್ಷಣ ಬಿಸಿ ಬಟಾಟೆಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಈಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸುತ್ತದೆ ;

೧. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಭಾಷಾಭಿಮಾನ, ಸ್ವರಾಜ್ಯಾಭಿಮಾನ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರವರೆಗೆ ಗಾಢವಾಗಿ ಇಳಿದಿಲ್ಲ. ತಮಿಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ಅಭಿಮಾನ ಸ್ವಯಂಜಾಗೃತವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಕೊರತೆ, ನಮ್ಮ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದ ಒಡಕುತನ ಮತ್ತು ಪರಕೀಯರ ಆಳಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದು ಕಾರಣವಿರಬಹುದು.

೨. ಇದ್ದ ಜಾಗೃತಿ ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ; ಕನ್ನಡ, ಕನ್ನಡಿಗರ ಏಕತ್ವ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗನ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೂ ಅಗತ್ಯ ಎಂಬ ಮನವರಿಕೆ ಇಲ್ಲ.

೩. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿದ್ದವರು ನಮ್ಮವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈಚೆಗೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದವರು ಗಡಿಯಾಚೆಗೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾವು ಕನ್ನಡಿಗರು ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ ಅಚ್ಚುಕನ್ನಡಿಗರು ಕೆಚ್ಚಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅವರು ನಮ್ಮವರಾದರು.

೪. ಕರ್ನಾಟಕ, ಇನ್ನೂ ಕನ್ನಡದ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವಾಗ, ಹಳ್ಳಿಗಾಡಿನ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ಅಂಗಿಯ ನಗರವಾಸಿಗಳ ರಾಜ್ಯ. ಬೆಂಗಳೂರು ಭದ್ರಾವತಿ, ಹರಿಹರ, ಕೋಲಾರ ಮೊದಲಾದ ಭಾರಿ ನಗರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರಮಿಕರಲ್ಲಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು, ತಮಿಳರು, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಿ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪರಭಾಷಿಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಇದೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಕೈ ಕಸುಬಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶ್ರಮಿಕ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಮುಂದೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಔದ್ಯಮಿಕ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರಮಿಕ ಜನರ ಪ್ರಚಂಡ ವಸಾಹತುಗಳೇ ಎದ್ದಿವೆ. ಭಿಲಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರಖಾನೆ ಆದರೆ ಕೇರಳದ ಜನ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂಚೆ ಅಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು. ನಾನಲ್ಲಿ ಹೋದಾಗ ಜೀಪ್ ಸಾರಥಿಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮುಖ್ಯ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ವರೆಗೆ ಮಲೆಯಾಳಿಗಳೇ ತುಂಬಿದ್ದರು. ಅದು ಕೇರಳದ ವಸಾಹತೆಂದೇ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕನ್ನಡಿಗರು ಬಿಳಿ ಅಂಗಿಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಆತುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಈಚೆಗಿನ ವರೆಗೆ ಕುಶಲ ಅರೆಕುಶಲ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದುದರಿಂದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ದುರ್ಬಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡದ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ಕಸುವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೫. ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಕೂಗು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ತಲಪುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಹಾಕುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಚಿವಾಲಯಗಳ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಡಿಮೆ. ತಮಿಳು, ಮಲೆಯಾಳಿ, ಮರಾಠಿ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತಮ್ಮ ವರನ್ನು ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕನ್ನಡಿಗರು ವಿಸ್ತರಣಶೀಲರಾಗಬೇಕು. ಬಿಳಿ ಅಂಗಿಯ ಕೆಲಸಗಳ ಹಾಗೆ ನೀಲಿ ಅಂಗಿಯ ಕೆಲಸಗಳಿಗೂ ಅವರು ಮೇಲಾಟ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಪ್ರಾವೀಣ್ಯಗಳನ್ನು, ಹಸ್ತ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಹೆಚ್ಚಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರಕಿಸಲು ಮಹಿಷಿ ವರದಿಯ ಜಾರಿ ಸಹಾಯವಾಗಬಹುದು. ಈಗಾಗಲೇ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಕನ್ನಡಿಗ ಶ್ರಮಿಕರೂ ತಾಂತ್ರಿಕರೂ ಹೊರಗಿನವರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಂಘಟಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರೆಂಬ ನಾತೆಯಲ್ಲೇ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸಂಘಟಿತರಾದರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಹಿತಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡುವುದು ಸುಲಭವಾಗುವುದು. ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲೇ ಜನ ಒಳ್ಳೇ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂಬ ಆಶೆ ಇದೆ.

ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮರಾಠಿಗರು ಹೇಳುವಂತೆ ಬಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಉದ್ಯಮಗಳು ಬೆಳೆದಂತೆ ಜನರ ವಲಸೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಇನ್ನಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೆರೆ ಭಾಷೆಗಳವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಬಹುದು. ಆಗ ಮತ್ತೆ ಗಡಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕೂಗು ಏಳಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾದೀತು.

ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ

ಕನ್ನಡವೇ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಭಾಷೆಯಾದ ಹೊರತು ಕನ್ನಡ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ಪರಭಾಷಿಕರ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ತಡೆ ಬೀಳುವುದೂ ಇಲ್ಲ. ನೆರೆರಾಜ್ಯಗಳು ಯಾವ ಸರಕಾರಿ ಕಾನೂನು, ಆಜ್ಞೆ ಇಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ 'ಒಳ - ಸಂಚಿ'ನಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಚಳವಳಿ, ಪ್ರತಿಚಳವಳಿ, ಕಾನೂನು, ನ್ಯಾಯಾಲಯ ಕ್ರಮಗಳು ಬೇಕಾದ್ದು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೂ ವಿಷಾದಕರವೂ ಆಗಿದೆ.

ಈಗ ತತ್ವ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಜಾರಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಎಡೆ ಇದೆ. ಉಚ್ಚ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪರವಾದ ನಿಹಿತ ಸ್ವಾರ್ಥವೊಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಪರಭಾಷಿಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕುದುರೆಗೆ ಹಣ ಕಟ್ಟಿದ ಕನ್ನಡಿಗರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಸುದೈವದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪರವಾದ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹೊಂದಿರದ ಗುಂಪೂ ಒಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಬೇಡಾದವರು ಪಾರಿಭಾಷಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಗಳ ರಗಳೆ ತೆಗೆದು 'ಕಂಠಲಂಗೋಟಾ', 'ಆರಕ್ಷಿ' 'ಅಭಿಯಂತ' ಮೊದಲಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಲೇವಡಿ ಮಾಡಿ ಸಂಶಯ ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಪಾರಿಭಾಷಿಕ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭತ್ವವನ್ನು ಬಯಸುವವರಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ heart disease ಅನ್ನು cardiac disease ಎಂದೂ Water animals ಅನ್ನು aquatic animals ಎಂದೂ ಕರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕು ದಿನ ರೂಢಿಯಾದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ದೇಶ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಸಡ್ಡೆ ಮಾಡಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಕಿವಿ ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡವರ ಕಷ್ಟ. ಅವರಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ Papa; ಮಾವ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ uncle ಸುಲಭ; ಅಜ್ಜಿ ಕಷ್ಟ, granny ಸುಲಭ. ಜನಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯಲ್ಲ!

ದಿವಂಗತ ಪಂಡಿತ ಜವಾಹರಲಾಲರು ಒಮ್ಮೆ ಬೊಂಬಾಯಿಯ planatariumಗೆ ಚಿತ್ರೆಸಿದರಂತೆ. ಎದುರಿಗೆ 'ಕೃತಕ ಗ್ರಹಾಲಯ' ಎಂದು ಹಲಗೆ ತೂಗಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ, 'ಕೃತಕ ಗ್ರಹಾಲಯ' ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತೆ? ಅಂತ ದಬಾಯಿಸಿದರಂತೆ. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ ಬೆ-ಬೈ-ಬೈ ಎನ್ನದೆ ತಣ್ಣಗೆ 'ಮರಾಠಿಗರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತೆ' ಅಂದನಂತೆ. ಮರಾಠಿಗಳು ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳು! ನೆಹರು ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರು.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಖಚಿತಾರ್ಥತೆ ಬೇಕು, ಉಪಶಬ್ದಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಒಮ್ಮೆ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದ್ದು ಮಾತಾಡುವುದು ಕಾಲಹರಣಕ್ಕೆ, ಕಾರ್ಯಹಾನಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ

ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಾಧ್ಯಮದ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಬರಿ ಗುಲ್ಲು ನಿದ್ದೆಗೇಡು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಿಕದ ವರೆಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿ, ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದರೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಚಂಡ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ನಾವು ಎರವಾಗುತ್ತೇವಂತೆ! ಕಾಲೇಜು ಗ್ರಂಥಪಾಲರನ್ನು ಕೇಳಿ - ಎಷ್ಟು ಜನ ಈ ಜ್ಞಾನ ಭಂಡಾರ ಒಡೆಯಲು ಬರುತ್ತಾರೆಂದು!

ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬೇಡ ಅಂತ ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ? ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಜ್ಞಾನ ಸಾಕು. ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷರ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವಷ್ಟು ಬೇಡ.

ಹಿಂದಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸುಮಾರು ಇದೇ ನೀತಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ತಮಿಳರು ತಮ್ಮವೇ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಹಿಂದಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಕೂಗುತ್ತಾರೆ, ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಅವೇ ಕಾರಣಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಹಿಂದೆ ಸರಿದರೆ, ತಮಿಳರ, ಮಲೆಯಾಳಿಗಳ ಬಂಡವಾಳ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಡಿಮೆಯಾದೀತು - ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಟ್ಟಿಗೆ.

ನಿರ್ಣಯವಾದ ಮೇಲೆ ಜಗಳ ತೆಗೆಯದೆ ಕಾಲಬದ್ಧ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದರೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸಾಧ್ಯ. ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಚರ್ಚಿಸಿದರೆ ಈಸು ಕಲಿಯಲಾದೀತೆ?

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ

ಇದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಲವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉಪದೇಶಾಮೃತ ಹಂಚಲೇಬೇಕೆ? ಇಂದೂ ನಾಳೆಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಮಕಾಲೀನ ಒಲವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಂಗ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆಯಲಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡುತ್ತಿರುವವರೇ ಮಾತಾಡಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೆಂಬುದು ನರತ್ಪದಿಂದ ಮಾನವತ್ವಕ್ಕೇರುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದುಕೊಂಡ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವ-ತ್ವವನ್ನು ಸಮಷ್ಟಿ

ಮಾನವತ್ವದೊಡನೆ ತಳಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಅಂತರಂಗದ ನೋವು - ನಲಿವು, ಕೃತಾರ್ಥತೆ - ವೈಫಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪು ಕೊಡುವುದು. ಸಾಹಿತಿಯ ಅನುಭವ ಎಷ್ಟು ಆಳ - ಅಗಲವೋ ಎಷ್ಟು ಪರೇಂಗಿತಜ್ಞವೋ, ತಾನು ಬರೆಯುವ ಭಾಷೆಯ ನಾಡಿಯ ಅರಿವು ಅವನಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಇದೆಯೋ ಅದರ ಮೇಲೆ ಅವನು ಬರೆದದ್ದರ ಸತ್ಯ ನಿರ್ಣಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಪುರಾಣವಿರಲಿ, ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ ಇರಲಿ. ನವ್ಯ ಇರಲಿ ಬಂಡಾಯವಿರಲಿ, ಅದು 'ಮನುಷ್ಯಾವಸ್ಥೆ'ಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ, ಹೊಸ ಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಗೆ ಹಳೆಯ ಸವೆದ ಕಂಬಿಗಳು ಸರಿಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ, ಆಗ ಹೊಸ ದಾರಿ ಕಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 'ಮನುಷ್ಯಾವಸ್ಥೆ' ಉಳಿಯುತ್ತದೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವಾಹಿನಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ,

ಶಾಶ್ವತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದು ಮಿತವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸತ್ಯ. ಶೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್ ಮಹಾ ಸಾಹಿತಿ. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಇಂದು ಎಷ್ಟು ಜನ ಓದುತ್ತಾರೆ? ಎಂದು ಸೊಮರ್‌ಸೆಟ್ ಮಾಮ್ ಕೇಳಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಮರ್ಮವಿದೆ.

ಈಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಘುವಾಗಿದೆ, ಆಳವಿಲ್ಲದೆ ಅಗಲವಾಗಿದೆ, ಎಂದೆಲ್ಲ ಮೂಗು ಮುರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಯುಗಕ್ಕೊಬ್ಬ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಆಗದವರು ಬರೆಯಲೇ ಬಾರದು ಎಂದರೆ, ಬರೆಯದೇನೆ ತಾನು ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾಗುತ್ತೇನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು?

ವಿದೇಶಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೆಲವು ಸಲ ಕುಮರಿ ಬೇಸಾಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೆಲ ಬರಡಾದಾಗ ಮುಂದೆ ಹೋಗಿ ಕಾಡು ಸುಟ್ಟು ಬಿತ್ತಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೊಸ ಸ್ಥಳ ನಮ್ಮ ಬೀಜಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂಥದ್ದಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಹುಲುಸಾದ ಬೆಳೆ ಬಾರದು. ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಕಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವ ವಾದ, ರೋಮ್ಯಾಂಟಿಕ್‌ವಾದ, ಅಸ್ತಿತ್ವವಾದ, ಸಮಾಜವಾದ, ಮಾನವತಾವಾದ ಇತ್ಯಾದಿ ತಾತ್ವಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳಿಂದ ನವ - ನವೀನ ಅನ್ವೇಷಣೆಗಳಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಯುರೋಪಿಯನ್ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ನಮ್ಮ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಸಾಮ್ಯ ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ನೈಜ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಭಾರತದ ನೆಲದಿಂದಲೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಹೊಸ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಈಚೆಗೆ ಬೆಳೆದಿಲ್ಲ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಇದೊಂದು ತೊಡಕಾಗಿರಬಹುದು.

ಕೆಲ ಕಾಲ ಕರೋರ ಶಿಸ್ತಿನ, ಸುಲಭವಾಗಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ - ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವ ನಡೆಸಿತು. ಆದರೆ ಓದುವವರಿಗೆ ಆ ಮಟ್ಟದ ತರಬೇತಿ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅದು ನೀರಿಳಿಯದ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಕಡುಬು ತುರುಕಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ, ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಬರೆಯಬೇಕೆಂಬ ಹೊಸ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ನನಗಂತೂ ಸಂತೋಷ

ತಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದೆಂದರೇನು? ಅತಿ ಸರಳವೆಂದು ತೋರುವ ಬರವಣಿಗೆಯೂ ಅತಿ ಗೂಢವಾದ ಅರ್ಥದ ಪದರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಲ್ಲದು. ಮರಗಳೆಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗಿ ಕಾಡು, ಕಡೆಗೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಎಲ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಲ್ಲ.

ಇಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಲೇಖಕರನ್ನು ರಂಗಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದೆ. ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳೂ ಹುಟ್ಟುವ ಸಂಭಾವ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆ ಹಾರೈಸುವಾ.

ಆಗಬೇಕಾದ್ದು :

ಮುಗಿಸುವ ಮೊದಲು ನನ್ನ ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಎನಿಸುವ ಕೆಲ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮಗಳ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟವರ ಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸುತ್ತೇನೆ.

೧. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಹುತರವಾಗಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂವಹನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತ ಬಂದದ್ದಾಗಿದೆ. ಅದು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅಂಗಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಖಚಿತತೆಗೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವಿದೆ. ಕಾನೂನು, ವಿಜ್ಞಾನ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮೊದಲಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳು ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಖರವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಸೇರಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಏಕರೂಪತೆ ತರಬೇಕು. ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಶಬ್ದಗಳನ್ನೇ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿಯೂ ಬಳಸಬೇಕು. ಈಗ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣು ಎಂದರೆ atom, ಅಣು ಎಂದರೆ molecule ಎಂದು ಕಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ atom ಬಾಂಬನ್ನು ಅಣು ಬಾಂಬು ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ. ಇಂಥ ಗೊಂದಲಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಗೆ ಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಈ ಒಂದು ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಬಹಳ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಬರವಣಿಗೆ ಸಡಿಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನದ ಕರ್ತೃಪದಕ್ಕೆ ಏಕವಚನದ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಒಲವು ಇದೆ. ಈಚೆಗಿನ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಅನೇಕ ಹೊಸ ವಾಕ್ಯವಿಧಾನಗಳು ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ "ಮನೆ, ಮಠ, ದೇವಾಲಯಗಳು" - ಈ ತರಹದ ಬರಹ 'ಊ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಓಡಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಮನೆ, ಮಠ, ದೇವಾಲಯಗಳ ಪೈಕಿ ಎಲ್ಲವೂ ಏಕವಚನವೋ ಎಲ್ಲವೂ ಬಹುವಚನವೋ ಅಥವಾ ಒಂದು ಏಕವಚನ ಉಳಿದವು ಬಹುವಚನವೋ ಎಂಬುದು ಸಂದಿಗ್ಧವಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ವ್ಯಾಕರಣ ಬೇಕೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೨. ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಿಮ್ಯಾಂಟಿಕ್ಸ್ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತುಂಬಾ ಮುಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ-ತುಳು ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದವರೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ನೇತ್ರಾವತಿ - ೧೯೮೫' ರಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಲೇಖನಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ ಕೆಲಸ. ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಪ್ರಸಾರದ ಫಲವಾಗಿ ಉಪಭಾಷೆಗಳು ಭರದಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಲವೆಡೆ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿವೆ, ಆದರೆ ವೇಗ ಸಾಲದು. ಸಮಗ್ರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಚಿತ್ರ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಹದಿನೈದು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ನಕಾಶೆಯೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿ ಅದರ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಮೊದಲಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಣೆ ಮತ್ತು ನೆರವು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

೩. ಶಬ್ದಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ಚಾಲ್ತಿ ಭಂಡವಾಳ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪದಗಳ ನಿರುಕ್ತದ ಶೋಧ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಬೃಹತ್ ನಿಘಂಟಿಗಾಗಿ ಆಗಿದೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥದ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಶಬ್ದಗಳ ನವಿರಾದ ಅರ್ಥಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳು ಇವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಆಗಬೇಕು. ಅದು ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಾಸ್ವಾದಕರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನಕರ ವಾದೀತು. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳ ಕುರಿತು ಇಂಥ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಓದಿ ಈ ಸೂಚನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

೪. ಡಾ| ಶಂಕರ ಕೆದಿಲಾಯರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿನ ಅರಾಬಿಕ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಶಿಯನ್ ಪದಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳ ಶಬ್ದಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಬೇಕು.

೫. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಈಚೆಗಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ ಶಾಖೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅದು ವಹಿಸಿದ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಂಥ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಿಗೆ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ದೊರೆತಿದೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಅಭಿನಂದನೀಯ. ಆದರೆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕನ್ನಡ - ಕನ್ನಡ ಬೃಹತ್ ನಿಘಂಟು 'ನಾಭಿ'ಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದಂಗುಲ ಮೇಲೇರದಿರುವುದು ವಿಷಾದಕರ. ಮುಂದಿನ ಸಂಪುಟಗಳು ತ್ವರೆಯಿಂದ ಬರಲೆಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.*

* ಈಚೆಗೆ ಆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿದಿದೆ.

೬. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದ ವಿದೇಶ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಪರ್ಕ ಪಡೆದ ಭಾಗ. ಉದ್ಯಾವರ, ಬಾರ್ಕೂರು ಮೊದಲಾದ ಹಳೇ ರೇವು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದರೆ ಅಮೂಲ್ಯ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ದೊರೆಯುವುದು. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಇಲಾಖೆಗಳು ಉತ್ಪನ್ನ ಕೈಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸುತ್ತೇನೆ.

೭. ಖಾಸಗಿಯವರಲ್ಲಿ, ಪುರಾತನ ಆಡ್ಯಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ, ಮಠ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರಬಹುದಾದ ತಾಮ್ರ ಶಾಸನಗಳು, ಸನದುಗಳು, ರಾಜಾಜ್ಞೆಯ ಕಡತಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಅವುಗಳ ಪರಿಶೀಲನ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ಅರ್ವಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸದ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುವುದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ 'ಬಖೈರು'ಗಳ ಪ್ರಕಟನೆ ಆಗಿದೆ.

೮. 'ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ' ಎಂಬ ಗೋಷ್ಠಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಸಂತೋಷ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯವರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸವಿನಯ ವಿನಂತಿ. ಕನ್ನಡದ ಸುದ್ದಿ ವಾಚಕರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಉಚ್ಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣ, ಮಹಾ ಪ್ರಾಣ, ಸ-ಶ-ಷ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗತ್ಯ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಉಚ್ಚಾರ ತರಬೇತಿ ಕೊಟ್ಟೇ ವಾಚನದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೇ? ನಾನು ಹಳೆಗಾಲದ ಪಂಡಿತರಂತೆ ಶುದ್ಧೋಚಾರವನ್ನು ಕುರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಉಚ್ಚಾರವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಮಹಾಪ್ರಾಣ ದ್ರಾವಿಡಕ್ಕೆ ಬಾಹಿರವಾಗಿದ್ದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಲಿ!

ಸಭಿಕರೆ,

ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೇ ದಿನಗಳು ಬರುತ್ತಿವೆ. ಕನ್ನಡ ಓದುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅಕಾಡಮಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಲೇಖಕರಿಗೆ ಮಾನ್ಯತೆಯೂ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವೂ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾದ ಈ ಜಿಲ್ಲೆ ತನ್ನದೇ 'ವರ್ಧಮಾನ' ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ವರ್ಷವರ್ಷ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಪೈ ಸಂಶೋಧನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಪುತ್ತೂರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರವಾಗಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೊಂದು ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧನ ಅಕಾಡಮಿ ಸದ್ಯವೇ ತಲೆಯೆತ್ತಲಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಕಾರ್ಯತತ್ಪರವಾಗಿದೆ.

ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊರಗೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲಸಗಳ ಸರಿಯಾದ ಪರಿಚಯ ನನಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸವಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಅಷ್ಟೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತು. ಹೆಸರು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ತಡೆಗಳಾಗಿರಬಹುದು, ಕ್ಷಮಿಸಿ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅದು ರಾಜ್ಯದ ಒಂದು ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಘಟ್ಟಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಏಕಾಂತವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರ ಸಿಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬೇಗನೆ ಮಾನ್ಯತೆ ದೊರಕುವುದಿಲ್ಲ. ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ್ದರೆ, ಈಗ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವವರಲ್ಲಿ, ಅದೂ ಹಳೇ ತಲೆವಾರಿನವರಲ್ಲಿ, ಅನೇಕರಿಗೆ ದೊರಕಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮನ್ನಣೆ ಸಿಗಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಆದರೆ ಏಕಾಂತ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನೂ ಪ್ರಧಾನ ಮಾಡಿದೆಯಲ್ಲವೇ? ಅದು ಹಾಗೆಯೇ ಇರಲಿ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಜಯವಾಗಲಿ.

ಧನ್ಯವಾದಗಳು.

ಅನುಬಂಧ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯ - ಸಮಗ್ರ ಸಂಪುಟ ಯೋಜನೆ

'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಸಮರ್ಥ ಸಂಪಾದಕರು,
'ಓದುಗರೊಡನೆ ಹರಟೆ' ಹೊಡೆದ ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯರು,
ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಚಿಂತಕರು,
ಸರ್ವಕುತೂಹಲಿ - ಸರ್ವಜ್ಞಾಚಾರ್ಯರು,
ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಪಂಡಿತರು;

ಈ ರೀತಿಯ ನಾನಾ ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಮಗ್ರ ಬರಹಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಯೋಜನೆಯೊಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಕೃತಿ ರಚನೆ

ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಮೂರು ಕಾಲಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

- ೧೯೩೨ರಿಂದ - ೧೯೪೨ : ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, 'ಅಂತರಂಗ', 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ' ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಂಥ ಕತೆ - ಕವನಗಳ ರಚನೆ. ಅವರ ಮೊದಲ ಕವನ 'ಉದ್ಗಾರ' ಎಂಬುದು 'ಜಯಕರ್ನಾಟಕ'ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. (೧೯೩೩). ಅವರ ಪ್ರಥಮ ಸಣ್ಣಕತೆ 'ಮಧುವನ' ಎಂಬ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ (೧೯೩೫).

- ೧೯೪೨ ರಿಂದ ೧೯೫೪ : ಕರ್ಮವೀರ, ಕಸ್ತೂರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟವಾದ ಬರಹಗಳು. ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ಬಲು ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತ ಈ ಕಾಲದ್ದು.

- ೧೯೫೪ ರಿಂದ ೧೯೯೨ : ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ತುಷಾರ, ಸುಗುಣಮಾಲಾ, ತರಂಗ ಮುಂತಾದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸರ್ವ ವಿಧದ ಬರಹಗಳು. ತುಳು ಕವನಗಳ ರಚನೆಯೂ ಇದೇ ಅವಧಿಯದು. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಯಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳು ವಿವೇಚಿಸಲಾದ 'ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ'.

ಪಾ.ವಂ. ಅವರ ಒಟ್ಟಿನ ಬರವಣಿಗೆ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮೀರುವುದಾಗಿದ್ದರೂ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು ತೀರಾ ಕಡಿಮೆ. 'ರಶಿಯದ ರಾಜ್ಯಕ್ರಾಂತಿ' ಮತ್ತು 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತ' ಎಂಬೆರಡು ಪ್ರಚಲಿತ ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಹರಟೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳು, ಮತ್ತು ಎರಡೇ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹಗಳು. ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಕೃತಿಗಳೆಂದು 'ಸುಭಾಷಿತ ಚಮತ್ಕಾರ' ಹಾಗೂ 'ಪದಾರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ' ಇವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬೇಕು.

ಪಂಚಮುಖಗಳು

ಪಾ.ವಂ. ಆಚಾರ್ಯರ ಕೃತಿರಚನೆಯ ಭೂಮಿಕೆಯನ್ನು ಐದು ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ರೇಖಿಸಬಹುದು. ಅವೆಂದರೆ ;

ಕಲ್ಪಕತೆ ; ಚಿಂತನಪರತೆ ; ಶಬ್ದಾಸಕ್ತಿ ; ಪತ್ರಿಕಾಧರ್ಮ ; ಅಣಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ.

ಕಲ್ಪಕತೆ ಅವರ ಕವನ, ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದರೆ, ಚಿಂತನಪರತೆಯು ಜೀವನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕುರಿತ ವಿಚಾರಮಂಥನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದಾಸಕ್ತಿಯಂತೂ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯು ಆರಂಭವಾದ ಕಾಲದಿಂದ ತೋರಿಬಂದಿದೆ. ಪತ್ರಿಕಾಧರ್ಮದ ಬಗೆಯನ್ನು ಅವರು ಪಾಲಿಸುವುದಕ್ಕೂ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯೇ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಅಣಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಅವರಿಗೆ ಜನ್ಮಜಾತವಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೃತಿರಚನೆಗೆ ಅರ್ಥಾತ್ ಹರಟೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿದೆ. ಇವು ಐದೂ ಭೂಮಿಕೆಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಖಂಡವಾದ ವ್ಯಾಸಂಗ ಪ್ರಿಯತೆ - ಇದ್ದುದನ್ನು ನಾವು ಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು. ತುಸು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡೋಣವೆ ?

ಅನೇಕರಂತೆ ಪಾ.ವಂ. ತಮ್ಮ ಲೇಖನವನ್ನು ಕವನಿಸುವುದರಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಿದರು - ಹನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದವರಿದ್ದಾಗ. ಆ ಮುಂದೆಯೂ ಕವಿತಾರಚನೆಗೆ ಮನಗೊಟ್ಟರೂ, ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾಲ ಮುಂದೆ ಸರಿದಂತೆ ಅವರ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ನವನವೀನ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರಿಸಿತು. ಅವರ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಗ್ರಹ 'ನವನೀರದ'ಕ್ಕೆ ಆಗಿನ ಮುಂಬಯಿ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪಾರಿತೋಷಕವೂ ಲಭಿಸಿತು. ಅನಂತರ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸಂಗ್ರಹದ ಹೆಸರು 'ಕೆಲವು ಪದ್ಯಗಳು'. ಈ 'ಕೆಲವು' ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಒಟ್ಟಿನ ಕವನ ರಚನೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ 'ಮಂಕುತಿಮ್ಮ'ನ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು 'ಪೆಂಗೋಪದೇಶ'ದ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವು ಈ ಮುಂಚೆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದೊಂದು ಮಾದರಿ :

ಬದುಕು ಖಟರಾ - ಬಸ್ಸು ; ವಿಧಿಯದರ ಡ್ರೈವರನು
ಕುಡಿದು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಎರಡು ಕಾಣುತ್ತ

ಗಟರವೊ ಮರವೊ ಸಂಕವೊ ಟ್ರಕ್ಕೊ ಗೋಡೆಯೊ
ಮಡಿವವನಿಗಾವುದೇನೊ ಎಲವೊ ಪೆಂಗೇ.

ಅವರು ಕತೆಗಳನ್ನು ಬರೆದದ್ದಾದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಡುಪಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಬರೆದವುಗಳು. ಅವು ೧೯೩೦ರ ದಶಕದ ಕತೆಗಳಾದರೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸನ್ನಿವೇಶ ಹಾಗೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಕೊನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಅಪರಜೀವನ' ಎಂಬ ಕತೆಯು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಂಥ ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿನ ಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ ಅವರದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕೊಡುಗೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಭಾಷಾ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲೇಖನಗಳು, ಮೌಲಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಣಯ ವಿವೇಚನೆ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತ ನೇಮಿಚಂದ್ರ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸರ ಬಗೆಗೆ ನವೀನ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಳವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿ ಬರೆದದ್ದು ಕಂಡು ಬಾರದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಸಮಕಾಲೀನ - ಆದರೆ ಹಿರಿಯರಾದ ಸಾಹಿತಿ, ಪತ್ರಕರ್ತರ ಬಗ್ಗೆ ಮನನೀಯವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ ಇವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಆಳವಾದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಬರೆದ ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಆಚಾರ್ಯರ ವೈದುಷ್ಯಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಗಳಾಗಿವೆ. ಇತ್ತ ತಮ್ಮ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದ ದ.ಬಾ. ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಎದ್ದು ತೋರುವಂತಿದೆ.

ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮೀರಿಸಿದುವೆಂದರೆ ಅವರ ಮೌಲಿಕ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರಬಂಧಗಳು. ಅವು ಆಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಸಂಗಪ್ರೇರಿತವಾದ ಆದರೆ ಮೂಲಭೂತವಾದ, ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. 'ಜೀವನಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವುಂಟೆ?' ಅದರಂತೆ ಮಾನವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಪಾಪಪ್ರಜ್ಞೆ, ಆಜ್ಞಾಪಾಲನೆ, ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ - ಈ ಬಗೆಯ ಹತ್ತಾರು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅವರು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಕ್ಕ ಆಲೋಚನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾ.ಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಪಾಲಿಸಬೇಕು?, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಹಾಗೂ ಮನೋವೃತ್ತಿಗಳು. ಇವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಪಾವೆಂ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆಯ ಚಿಂತಕರೆಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವುದು. ಅವರ 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇನು ಮಾಡಬೇಕು?' ಎಂಬ ಸವಿವರ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಸರಿಸಬೇಕು. ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಪಕ್ಷವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಷಯ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

'ಕಸ್ತೂರಿ'ಗಾಗಿ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ೬೦೦ ರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಮೀರಿವೆ. ಅವನ್ನು ಹೀಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು

- ಅ) ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಚರಿತ್ರೆ
- ಆ) ದೇಶ - ವಿದೇಶಗಳ ಪರಿಚಯ
- ಇ) ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯಗಳು.
- ಈ) ಭಾರತದ ಆಗು - ಹೋಗುಗಳು.
- ಉ) ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಷಯಗಳು.

ಇಷ್ಟೊಂದು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಲೇಖನಗಳಿಗಾಗಿ ಪಾವೆಂ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಅವನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟ ಶ್ರಮ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಮರು - ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರೆ, ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅವರ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಸ್ತೂರಿಗಾಗಿ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಲೇಖನಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ವಿಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವ ಶ್ರಮವನ್ನು ವಹಿಸುವವರಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ವಿಷಯ ಕಸ್ತೂರಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲೇಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಪಾವೆಂ. ಅವರ ವಾಚನದ ಬಹುಪಾಲು ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿಟ್ಟಿತು. ಅವರೇನೂ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕಾಲೇಜು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಓದಿದವರಲ್ಲ. ಈಗ ಅಂಥ ಬರಹಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ ಓದಿ ತಾವು ಅದನ್ನು ಮೊದಲಿಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ವಿಷಯ ಪೂರ್ತಿಯೆ ಬೇರೆ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಓದಬೇಕಿತ್ತು, ಕನ್ನಡ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಪದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಆಮೇಲೆ ಕನ್ನಡ ಲೇಖನವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಪಾವೆಂ. ಮೊದಲ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ೧೮ ವರ್ಷಗಳ ಪರ್ಯಂತ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬ ಕನ್ನಡದ ಗಣ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನ - ಲೇಖಕರೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಅವರು ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೈಯಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಖಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಭೂಭೌತಿಕ, ಸಸ್ಯ - ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚ. ಜೊತೆಗೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಲೈಂಗಿಕ ವಿಜ್ಞಾನಗಳೂ ಅವರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆದಿವೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಜ್ಞಾನ ಲೇಖನ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವೈದ್ಯಕೀಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲು ಸಂದಿದೆ. ರೋಗಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಜನ ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕೆಂಬ ಸದಾಶಯವನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕೆಲವು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇನ್ನೀಗ ಹರಟೆಗಳು. ಅವರ ಒಟ್ಟಿನ ಕೃತಿರಚನೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮೊತ್ತ 'ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ' ಹೆಸರಿನ ಹರಟೆಗಳದ್ದೇ. ಐದುನೂರನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹರಟೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೇರಾರೂ ಬರೆದಂತಿಲ್ಲ. ಆದರೇನು, ವಿಷಯ ಮಂಡನೆಯ ಪದಗುಚ್ಛದ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. (ಉದಾ: ಗೆ, 'ಕತ್ತೆ'ಯ ನಿಮಿತ್ತದ ಗಾರ್ದಭಗಾನ ಮತ್ತು ಗಾರ್ದಭೋಪಾಖ್ಯಾನ ಎಂಬ ಎರಡು ಹರಟೆಗಳು).

ಹರಟೆ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಏನಾದರೊಂದು ಪ್ರಕೋಪನ (provocation) ಬೇಕು. ಒಂದು ಯಃಕಶ್ಚಿತ ಘಟನೆ, ಸಣ್ಣ ವಿಚಾರ ಇಲ್ಲವೆ ಆಡಿದ ಒಂದು ಮಾತು - ಇಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗಿನ ಪ್ರಕೋಪನೆ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಆರಂಭಿಸಿ ತಮ್ಮ ಬಹುಶ್ರುತತ್ವದ ಬೆಂಬಲದಿಂದ ವಿಷಯವನ್ನು ವ್ಯಂಗ್ಯದ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅನೇಕ ಹರಟೆಗಳ ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳೇ ಪ್ರಚೋದಕವಾಗಿವೆ : 'ನಗ್ನಾಪರಾಧ', 'ಗೋಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿರಿ', 'ಮನುಷ್ಯ ನಗದಿದ್ದರೆ' 'ಶ್ಮಶ್ರು(ಗಡ್ಡ) ಚಿಂತಾರತ್ನಂ' 'ನೀವು ಹೆಂಡತೀನ್ನ ಹೊಡೆಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಾ?'

'ಕಸ್ತೂರಿ' ನಿಮಿತ್ತದ ಅವರ ಪತ್ರಿಕಾಧರ್ಮವನ್ನು ತುಸು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಈಗಿನ ಪತ್ರಿಕಾ ವೃತ್ತಿಯೆಂದರೆ ತತ್ಕಾಲದ ಸಂಚಿಕೆಗೆ ಏನು ಬೇಕೋ ಅದನ್ನು ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು, ಎಷ್ಟು ಬೇಕೋ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇನೆ ಗೀಚುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಆಮೇಲೆ ಆ ಲೇಖನವನ್ನು (ಆ ಲೇಖಕನನ್ನೂ) ಮರೆತುಬಿಡುವುದಾಗಿದೆ. ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರಿಗೆ ಅದೊಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವೇ ಎಂಬಂತಿದ್ದಿತು. ವಿಷಯವೊಂದರ ಬಗ್ಗೆ ಕುತೂಹಲದ ಆಸಕ್ತಿ ಮೂಡಿತೆಂದರೆ ತಾವು ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಸೂಕ್ತ ಲೇಖಕರನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಂದ ಬರೆಯಿಸುವುದು, ಅದರ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಬರೆಯಿಸುವುದು ; ಅನಂತರವೇ ಅದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಾಗಬೇಕು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪಾ.ವೆಂ. ಹಿರಿ ಕಿರಿಯರೆನ್ನದೆ ಸತತವಾಗಿ ಪತ್ರವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಳೆಯ 'ಕಸ್ತೂರಿ'ಯ ಲೇಖಕರು ಯಾರನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ, ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರ ಈ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ಕಸ್ತೂರಿ ವಸ್ತುಶಃ ಡೈಜೆಸ್ಟ್ ಪತ್ರಿಕೆ. ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮಧುವನ್ನು ತಂದು ಇರಿಸಿದ ಜೇನ್ನೋಣದ ಹಾಗೆ. ಪಾ.ವೆಂ ಅವರ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪತ್ರಿಕಾಧರ್ಮದಿಂದಾಗಿ ಆ ಜೇನುತುಪ್ಪ ತರುಣರಿಂದ ಮುದುಕರ ವರೆಗೆ ಸರ್ವಗ್ರಾಹ್ಯವಾಯಿತು.

ಈ 'ಕಸ್ತೂರಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯೇ ಅವರ ಶಬ್ದಾಸಕ್ತಿಗೆ ಪುಟಕೊಟ್ಟಿತು. ಮುದ್ದಣ, ಗೋವಿಂದ ಪೈಗಳಂಥ ಶಬ್ದಾಸಕ್ತರು ಬಾಳಿದ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅವರು ಬಂದವರಾಗಿ, ಅವರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ

ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಕಸ್ತೂರಿಯ ಆರಂಭದ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರತೊಡಗಿದ 'ನಿಮ್ಮ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರ ಬೆಳೆಯಲಿ' ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಅನಂತರ ಬರತೊಡಗಿದ 'ಪದ - ಅರ್ಥ ಚಿಂತಾಮಣಿ'ಯ ನಿಯಮಿತ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಸುವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಶಬ್ದದ ಪೂರ್ವಾಪರ, ಅದರ ಜ್ಞಾತಿಪದಗಳು, ಅದರಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳು - ಇವುಗಳ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು 'ಚಿಂತಾಮಣಿ' ರತ್ನವನ್ನೇ ಹೊರತೆಗೆದರೆನ್ನಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಗಳ ಗಂಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ, ಅನ್ಯ ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಗಳ ಗಂಟನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ವೈದುಷ್ಯದಿಂದಾಗಿ ಕಿಟೆಲ್, ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ - ಇವರಿಗೆ ಸಮನಾಗಿಯೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪಾ.ವೆಂ. ಅವರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

ಸಮಾರೋಪ

ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಲಿತದ್ದು ಕಡಿಮೆ ; ಓದಿದ್ದೇ ಜಾಸ್ತಿ. ಅವರ ಈ ಓದು ಬಿಡುವರಿಯದ್ದು. ಅದೇನೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಓದಿದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ ಜರಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನಷ್ಟೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇನ್ನು ಸಮಕಾಲೀನ ಘಟನೆಗಳಿದ್ದರೆ ತೀವ್ರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರದ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಿಂದು ಮುಂದುಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿ, ಸಾರಾಸಾರ ವಿವೇಕದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಂತದ ಅಭಿರುಚಿ. ಮತ್ತು ಸ್ವತಂತ್ರ ದೃಷ್ಟಿ - ಇವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಪಾವೆಂ. ಅವರ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಹತ್ತಾರು ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಬರಹವಂತೂ ಸರಿಯೇ, ಅವರೊಡನೆ ಮಾತಿಗೆ ನಿಂತಾಗಲೂ ಇದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗುವಂತಿತ್ತು. ವಿಧವಿಧವಾದ, ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ - ಎನಿಸುವಂತಹ ವಿಚಾರಗಳು ಕಾರಂಜಿಯ ನೀರಿನಂತೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸ್ಫುರಣ - ಎನ್ನುವುದು ಹೀಗೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲವೆ! ಈ ಸ್ಫುರಣವೇ ನವನವೋನ್ಮೇಷ ಶಾಲಿನಿಯಾದ ಪ್ರತಿಭೆ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರತಿಭೆ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿತು. ಅವರ ಅನಂತರ ಹೆಸರಿಸಬೇಕಾದವರು ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರೇ.

ಸಮಗ್ರ ಪಾ.ವೆಂ.

ಪಾ.ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರ ಸಮಸ್ತ ಬರಹಗಳನ್ನು ೧೫ ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತರುವ ಯೋಜನೆ ಇದ್ದು, ಅದರ ರೂಪರೇಷೆ ಇಂತಿದೆ.

- ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ - ಹೆಸರಿನ ಹರಟೆಗಳು, ನಗೆಬರಹಗಳು (ಸುಮಾರು ೫೦೦)
- ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದ ಲೇಖಗಳು (ತುಳು ವಿಷಯವೂ ಸೇರಿ)
- ಜಗದ್ವಿಖ್ಯಾತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು (ಚರಿತ್ರಾತ್ಮಕ)
- ಜೀವನ ಮಂಥನ (ಮೌಲಿಕ ವಿಚಾರಗಳು)
- ಸಾಹಿತ್ಯ ಸ್ಫುರಣ (ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಸಹಿತ)
- ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ವೈಚಿತ್ರ್ಯದ ಘಟನೆಗಳು
- ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆವಿಷ್ಕಾರ.
- ಲಲಿತ ಸೃಷ್ಟಿ (ಕವನ, ಸಣ್ಣಕತೆ, ಪೆಂಗೋಪದೇಶ ಇ.)
- ಪ್ರಪಂಚ ಪರ್ಯಟನ (ವಿವಿಧ ದೇಶಗಳ ತ್ರೋಟಕ ಪರಿಚಯ)
- ಪಾ.ವೆಂ. ಕಂಡ ಭಾರತ (ಪ್ರಚಲಿತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ)
- ಸುಭಾಷಿತ ಚಮತ್ಕಾರ (ಮರುಮುದ್ರಣ)

ನೆನವರಿಕೆಗಳು

ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟವರನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕು. ಮೊದಲಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕಾದ ಹೆಸರು - ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಅವರದು. ಪಾವೆಂ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ಹೊರತರಬೇಕೆಂದು ಆಗಾಗ ಸೌಮ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ (ನಾವು ಹಿರಿಯರಾದ್ದರಿಂದ!) ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧವಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಸಂಪುಟಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಾಗಿ ಸ್ವಯಂ ಮುಂಬಂದರು.

ಪಾವೆಂ ಅವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹಗಳು ಕರ್ಮವೀರ, ಕಸ್ತೂರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದವುಗಳು. ಅವುಗಳನ್ನು ಮರು - ಮುದ್ರಿಸಲು ಉದಾರವಾಗಿ ಸಮ್ಮತಿಸಿದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಶಾಮರಾಯರನ್ನು ಮನಸಾ ಅಭಿನಂದಿಸುವೆವು.

ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ನೈತಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಪೂಜ್ಯರಾದ ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀಗಳವರನ್ನೂ, ಅದರಂತೆ ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲ ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಅವರನ್ನೂ ಕೃತಜ್ಞತಾ ಪೂರ್ವಕ ನೆನೆಯುತ್ತೇವೆ.

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

ಶ್ರೀ ಎಂ. ವಿ. ಪಾಡಿಗಾರ

ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರ ಸಮಗ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಇದುವರೆಗಿನ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೧. ಆಯ್ದ ಲಲಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು
ಸಂಪಾದಕರು : ಅ. ರಾ. ಮಿತ್ರ ; ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ.
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಪ್ರಿಸಮ್ ಬುಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ರೂ. ೬೦
೨. ಆಯ್ದ ನಗೆಬರಹಗಳು
ಸಂಪಾದಕರು : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ ; ಅ.ರಾ. ಮಿತ್ರ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಪ್ರಿಸಮ್ ಬುಕ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು. ರೂ. ೬೦
೩. ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು
ಸಂಪಾದಕರು : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು. ರೂ. ೮೮

ಮುಂದಿನ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೪. ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಹಾರ
ಸಂಪಾದಕರು : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು.
೫. ಜೀವನ ಮಂಥನ
ಸಂಪಾದಕರು : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.
೬. ಚಿತ್ರ ವಿಚಿತ್ರ ಈ ಜಗತ್ತು
ಸಂಪಾದಕರು : ಎಸ್. ಎಲ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ; ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ.
೭. ಬಯ್ಯ ಮಲ್ಲಿಗೆ (ತುಳು ಗೀತಾಂಜಲಿ)
ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಕರ್ನಾಟಕ ತುಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಅನುಬಂಧ

ಅನಂತ ಪೈ, ತೊನ್ನೆ	೫೬
ಅನಂತಪದ್ಮನಾಭ ಉಡುಪ, ಕೆ.	೭೯
ಉರ್ದು - ಫಾರಸಿ	೧೧೩
ಕಾಂತಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿ	೭೬
ಕಾರಂತ, ಶಿವರಾಮ	೪೮-, ೭೫
ಕಿಲ್ಲೆ, ನಾರಾಯಣ ಶೆಟ್ಟಿ	೮೩
ಕೃಷ್ಣಾಪುರ ಮಠ	೧೫
ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಎಂ.	೪೨-
ಜನಾರ್ದನಾಚಾರ್ಯ, ಮುದ್ರಾಡಿ	೭೫
ತುಳು ಭಾಷೆ	೮೦-, ೯೦-೧೧೨, ೧೫೨
'ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಚರಿತ್ರೆ'	೮೧
ಪಣಿಯಾಡಿ, ಎಸ್. ಯು.	೫೩, ೭೪
ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳು	೭೩-, ೧೫೪
ಪಲಿಮಾರು ಶ್ರೀ ರಘುಪ್ರವೀರರು	೧೪-
ಪುತ್ತೂರು	೧೦೪-
ಪೇಜಾವರ ಶ್ರೀ ವಿಶ್ವೇಶತೀರ್ಥ	೨೨-
ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ	೮೦-
ಫರ್ನಾಂಡೀಸ್, ರಾಕಿ	೧೩೩
ಬನ್ನಂಜೆ ರಾಮಾಚಾರ್ಯ	೭೩, ೧೩೯, ೧೪೩

ಅಂಕಿತ ನಾಮ ಸೂಚಿ

ಭಟ್ಟ, ಎಸ್. ಎಲ್. ಎನ್.	೭೮
ಮಧ್ವರಾಜ, ಎಂ.	೬೬-
ಮಾಧವ ಪೈ, ತೊನ್ನೆ	೫೩-೭೮, ೭೯, ೧೪೭
'ಮಿತ್ಯನಾರಾಯಣ ಕತೆ'	೮೩
ಮೊಹರೆ ಹಣಮಂತರಾವ	೫೫
ವಿಷ್ಣುತುಂಗ - ಶ್ರೀಭಾಗವತೊ	೯೪
ವೆಂಕಟರಾಜ, ಎಸ್.	೭೯, ೧೩೯ ೧೪೩
ಶಿವಳ್ಳಿ - ಶಿವರೂಪ್ಪ	೧೦೯
ಶೆಟ್ಟಿ ಎ. ಬಿ.	೭೬
ಶೆಣೈ, ರಾಮಚಂದ್ರ	೭೫
ಶೇಷಪ್ಪಯ್ಯ, ಎ.	೭೪
ಸೋದೆ ಕ್ಷೇತ್ರ	೨೯-
ಸೋದೆ ಶ್ರೀ ವಾದಿರಾಜರು	೨೯-, ೬೯
ಸೋದೆ ಭೂತರಾಜ	೩೪
ಸೋದೆ ವೃಂದಾವನಾಚಾರ್ಯರು	೨೦-
ಸೋದೆ ವಿಶ್ವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು	೩೫
ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟ, ಕು.ಶಿ.	೭೦ -
ಹೈದರ್ ಕೆ.	೭೭
ಹೊನ್ನಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಕೆ.	೭೬

ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೧. ಎಸ್. ಎಲ್. ಭೈರಪ್ಪ ಅವರ ಕಾದಂಕಥನಗಳು

ಸಂ : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

೧೯೯೯

ರೂ. ೬೦

೨. ಉಡುಪಿಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪಾ. ವೆಂ. ಆಚಾರ್ಯರು

ಸಂ : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಹಾವನೂರ

೨೦೦೧

ರೂ. ೮೮

೩. ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ (ಕೆ. ಟಿ. ಮಹಮ್ಮದರ ನಾಟಕ)

ಅನು : ನಾ. ದಾಮೋದರ ಶೆಟ್ಟಿ

೨೦೦೧

ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ

ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಯ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ-

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಠದ ಕೆಲವು ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಕೌತುಕಮಯ ಘಟನೆಗಳಿವೆ. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಪೊಳಲಿ ಶೀನಪ್ಪ ಹೆಗ್ಡೆ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಕು. ಶಿ. - ಈ ಹಿರಿಯ ಸಾಹಿತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿವೆ. ಮಣಿಪಾಲದ ರೂವಾರಿಗಳಾದ ತೊನ್ನೆ ಮಾಧವ ಪೈ, ಅನಂತ ಪೈಗಳು, ಅದರಂತೆ ಮಲ್ಟಿಯ ಮಧ್ವರಾಜರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪಾವೆಂ. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಎಸ್. ಯು. ಪಣಿಯಾಡಿಯವರ ಆತ್ಮೀಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ.

ತುಳು ಭಾಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ಮೌಲಿಕ ಲೇಖನಗಳಿವೆ. ಈ ಭಾಷೆಯ ಆದಿಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯ 'ಭಾಗವತೋ'ದ ವಿಮರ್ಶೆ ಇದೆ. ಪುತ್ತೂರು, ಶಿವಳ್ಳಿ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಬಂದಿದೆ.

ಇಡೀ ಸಂಕಲನದ ಮಕುಟಪ್ರಾಯದ ಲೇಖನವೆಂದರೆ 'ಬದಲಾಗಿದೆ ಉಡುಪಿ'. ೧೯೨೦-೧೯೮೦ ಈ ಅವಧಿಯ ಉಡುಪಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಕೊಡುವ ಲೇಖನವಿದು. ಯಾವ ಲೇಖನವೇ ಇರಲಿ, ಅದರ ಹಿಂದೆ ಆಳವಾದ ಚಿಂತನೆಯಿದೆ. ಮಾರ್ಮಿಕ ನಿರೂಪಣೆ ಇದೆ.

ಪಾಡಿಗಾರು ವೆಂಕಟರಮಣಾಚಾರ್ಯರು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಎನಿಸಿದ್ದರು. ಪಂಡಿತ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಲಲಿತ ಚಿಂತನೆಯನ್ನೂ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. 'ಲಾಂಗೂಲಾಚಾರ್ಯ' ಎಂದರೆ ಇವರೇ.

ಪಾವೆಂ. ಅವರ ಸಮಗ್ರ ಕೃತಿಗಳ ೧೫ ಸಂಪುಟ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಮೂರನೆಯದು.

ಪ್ರಸಾಧನ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೮೮